

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

obor sociální a kulturní ekologie

Bc. Petra Doleřalová

**Kdo jsou novináři, kteří píšou o životním
prostředí?**

Who are environmental journalists?

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Arnošt Novák

Praha 2010

Prohlášení

Prohláším, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v depozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 16. září 2011

í í í í í í í í í í í í í í í í

Petra Doležalová

..

Podkování:

Na tomto místě bych ráda podkovala vedoucími diplomové práce za pomoc při volbě tématu, inspirujícím konzultacím a cenným radám a za poskytnutou literaturu. Dále děkuji svým respondentům za ochotu podílit se se mnou o své myšlenky a názory a za čas, který mi vnovali. Zároveň děkuji i své rodině za podporu, kterou se mi po celou dobu studia vnovala.

Abstrakt (český)

Tato práce se zabývá novináři, kteří píšou o životním prostředí a přírodě. Tématem jsou pracovní rutiny a postoje k přírodě a životnímu prostředí. Pro výzkum novinářů je použit koncept gatekeepera.

V první části diplomové práce jsem zpracovala teoretická východiska v podobě mediální komunikace a konstruktivistické perspektivy, klíčové termíny v oblasti médií a životního prostředí a jejich vývoj.

V empirické části diplomové práce jsem použila kvalitativní výzkumnou metodu - polostrukturované rozhovory doplněné analýzou informálních zdrojů, data jsem zpracovala pomocí triangulace. Popsala jsem vztah, názory a hodnoty respondentů ve vztahu k přírodě a životnímu prostředí. Identifikovala jsem pracovní rutiny a výpovědi respondentů jsem doplnila analýzou informálních zdrojů. Důležitými informálními zdroji jsou odborníci, nevládní neziskové organizace a státní instituce působící v oblasti životního prostředí. Přesné oslovení NNO se ukázalo, že jako primární definující figuruje hlavně odborníci a státní instituce. Tento výzkum potvrdil, že se média orientují především na odborné a politické autority, které dodávají mediálnímu sdělení důvěryhodnost. Přes deklarovanou autonomii ve výběru a zpracování témat byla patrná kontrola práce ze strany mediální organizace. Novináři mají blízký vztah k přírodě a k životnímu prostředí, jejich ochranu vidí jako velmi důležitou. Cestu ochrany vidí v uskromnění se i trvalé udržitelnosti.

Abstrakt (english)

The thesis deals with the environmental journalist, I use gatekeeper concept. The aim is to identify working routines and relationship with environmental and nature.

In the first part, I complicate the theoretical basis. I first concerned with social constructionism of issue, media communication and key terms in media and environment.

In empirical part is used the qualitative research strategy - an analysis of interviews with environmental journalists from news journals, weekly magazines and websites and analysis of information sources. I described relationship, opinions and values of environmental journalists to environment and nature. I identified the working routines and I completed it by the analysis of information sources. Important information sources are expert, non governance organization, states institutions in the environmental area. Experts and states institutions are primary defining. This research confirmed authority orientation of news. Journalists feel the autonomy in selection of topic, but I recorded pressures and controls from the media organizations. Journalists have a close relationship to nature and the environment, its protection is seen as important. Conservation lies in the modesty and sustainability.

Obsah

I. ÚVOD.....	9
II. TEORETICKÁ ČÁST	11
1. ROLE MÉDIÍ VE SPOLEČNOSTI A KONSTRUKTIVISTICKÁ PERSPEKTIVA.....	11
2. MÉDIA A FIVOTNÍ PROSTŘEDÍ - VÝVOJ A DEFINICE TERMÍNŮ	15
2.1. Vznik zpráv	16
2.2. Gatekeeper	17
2.3. Novináři a fivotní prostředí	19
2.4. Normativní požadavky zpravodajství.....	21
2.5. Nastolování a zpracování témat	22
2.6. Zdroje.....	25
2.7. Publikum.....	28
3. FIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, PŘÍRODA, ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A HODNOTY ó vývoj a definice termínŮ	30
3.1. Příroda a fivotní prostředí	30
3.2. Hodnoty a environmentální etika	32
III. EMPIRICKÁ ČÁST	35
4. VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	35
5. METODOLOGICKÉ POSTUPY A VÝCHODISKA.....	36
5.1. Výběr vzorku	36
5.2. Polostrukturované rozhovory.....	36
5.3. Analýza práce se zdroji.....	38
6. PŘÍRODA A FIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	40
6.1. Příroda	40
6.2. fivotní prostředí.....	41
6.3. Příroda i fivotní prostředí jako ohrožené.....	42
6.4. Ochrana přírody a fivotního prostředí.....	44
6.4.1. Uskromnění, technický pokrok i krok zpět?.....	44

6.4.2. Ochrana lokální a druhová.....	45
6.5. Životní prostředí od roku 1989	47
6.6. Proměna vztahu k přírodě	49
6.6. Aktuální kauza: Národní park Třemšín a způsob ochrany ovlivněná respondent	50
6.7. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.....	51
6.8. Příroda a hodnoty	52
6.9. Shrnutí	54
7. PROFESÍ NOVINÁŘSKÉ PRACOVNÍ RUTINY.....	56
7.1. Motivace	56
7.2. Výběr témat.....	57
7.3. Kritéria výběru zpráv.....	60
7.4. Nastolování témat.....	62
7.5. Zdroje	64
7.5.1. Odborné zdroje.....	64
7.5.2. Nevládní neziskové organizace.....	67
7.5.3. Vládní instituce	68
7.6. Objektivita a vyváženost.....	68
7.7. Vnímání publika.....	70
7.8. Pohyb v terénu	72
7.9. Serialita zpráv	73
7.10. Vzdělávání.....	74
7.11. Analýza práce respondentů se zdroji z hlediska oslovení skupin respondentů na poli životního prostředí a přírody	74
7.12. Shrnutí.....	77
IV. ZÁVĚR	80
V. LITERATURA A ZDROJE.....	85
VI. PŘÍLOHY.....	88

I. ÚVOD

V –edesátých a sedmdesátých letech 20. století došlo v západních společnostech ke zvýšenému zájmu o problematiku životního prostředí. Média tento zájem společnosti o environmentální témata vyutila a pomohla ho tak ustavit ve veřejných arénách. Média informovala o životním prostředí již dříve, ovšem kuse, v pojetí životního prostředí se v –edesátých letech 20. století objevil holistický přístup, který souvisel s ustavením ekologie jako vědy, která se zaměřuje na vzájemnou provázanost složek životního prostředí. V dalším vývoji je zaznamenán pokles i odpovídající zvýšení zájmu o otázky životního prostředí a přirody, zájem však nikdy úplně nepominul (Hansen, 2010).

V médiích se postupně ustavilo životní prostředí jako téma a média začala najímat reportéry sledující toto téma. Postupem času se tak v médiích ustanovila skupina novinářů, kteří se svým přístupem ke svému tématu liší od ostatních (Peters, 1995). Mají ke svému tématu blíže, více dbají na vztahy se svými zdroji a vyžívají slibů nevládních neziskových organizací (Peters, 1995; Hansen 2010).

Média ovšem fungují jako propracované organizace s vysoko mírou důležitosti práce a odpovědnosti. Mediální produkty jsou při svém vzniku ovlivněny několika rovinnými ideologickými roviny, extramediální roviny, roviny organizace, roviny mediálních rutin a roviny individuální (Trampota, 2006). Všechny tyto roviny mají zajistit, aby se na individuální rovině při zpracování a výběru zpráv neprojevovaly osobní preference a hodnoty autora mediálního sdělení. Tohle to není možné, dokládá koncept gatekeepera, poprvé hlouběji prozkoumaný D. M. Whitem v padesátých letech 20. století, který zjistil, že se i na této rovině navzdory působení všech ostatních rovin promítají osobní postoje novinářů (White, 1997). Uplatují se jak při výběru samotných témat, tak i zdrojů, jak ukázaly pozdější výzkumy (např. P. Shoemakerová, 1997).

Zkoumání individuální roviny z hlediska mediální produkce je důležité proto, že média nepředstavují okno do světa, nýbrž zrcadlo událostí, ale jsou aktivními iniciátory v konstruování reality. Naprostou většinu informací, které jedinec získává, nezískává přímo zkušeností, ale zprostředkovaně. Hlavním zdrojem informací jsou právě média (Hansen, 2010).

Předmětem předkládané diplomové práce je tedy výzkum **novinářů v roli gatekeepera**, s plným respektováním ostatních rovin podílejících se na vzniku zprávy.

Výzkum je zaměřený na **novináře v oblasti životního prostředí a přírody**. Cílem výzkumu je zjistit **pracovní rutiny a osobní postoje k životnímu prostředí a přírodě**.

Toto téma jsem si zvolila proto, že problematika médií a oblast životního prostředí a přírody je mi blízká. Zajímalo mě, kdo konstruuje realitu právě v těchto dvou oblastech, které jsou ve společnosti často opomíjené a mytizované i předními politickými představiteli. Dlehlitě mi připadlo i proto, že v rámci společenských rozhodovacích procesů, které jsou součástí výuky na Katedře sociální a kulturní ekologie, je dlehlitě informování společnosti, ve kterém novináři hrají významnou roli.

Teoretickým východiskem diplomové práce v rámci **sociologického přístupu je konstruktivistická perspektiva (Hansen, 2010)**. Přínosem práce by mělo být poznání skupiny novinářů v celoplošně vydávaných denících a týdenících a identifikace profesních rutin, sociodemografických údajů a osobních postojů k životnímu prostředí a přírodě.

Inspirací i návod k uchopení tématu mi přinesla kniha *Environment, media and communication* od *Anderse Hansena* a také kniha *Zpravodajství* od *Tomáše Trampoty*.

Teoretická část práce se zamůže na zakotvení výzkumu v teoretickém rámci, popisu procesu mediální komunikace, a popisu a vývoj termínů a oblastí, které jsou předmětem výzkumu. Empirická část práce se zamůže na sběr a interpretaci dat prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů a analýzou informálních zdrojů.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1. ROLE MÉDIÍ VE SPOLEČNOSTI A

KONSTRUKTIVISTICKÁ PERSPEKTIVA

V dnešní době hodně používané, sklovině a z latiny vycházející slovo *š médiumō* znamená *šprost edek, prost edníka, zprost edkující initelō* (Jirák, Köpplová, 2007:16). V oborech, v nujících se mezilidské, sociální komunikaci znamená *što co zprost edkovává n komu n jaké sd lení, tedy médium komunika nīō* (tamtéž). V rámci tohoto oboru lze zároveň rozlišovat dva základní typy komunikace, a to komunikaci primární sloufící rozhovor v přímém kontaktu mluvčích, a na druhé straně komunikaci sekundární sledovat vývoj sekundárních médií, která vznikají jako snaha o překonání časové a prostorové hranice sdělení (Jirák, Köpplová, 2007). Při překonávání zmíněných hranic narážíme i na snahu oslovit více než jednoho adresáta, příjemce sdělení.

Vedle interpersonálních médií se tak objevují média masová. Jsou to média sloufící celospolečenské komunikaci. Z pohledu společenských vztahů, můžeme média označit jako *společenské instituce* (Jirák, Köpplová 2007:21), případně *společenské subsystemy* (Kunczik, 1995:35). Základním rysem těchto médií je, *že snepodporují vysílání a příjem sdělení na obou stranách, nýbrž svou podstatou staví jednoho účastníka do role vysílatele (podavatele) a druhého do role příjemce* (Jirák, Köpplová, 2007:21). Mediální, masová komunikace má tyto hlavní rysy: institucionální rozdíl mezi účastníky komunikace spoívající v tom, že mediovaná kultura je jednosměrná, zaměřená na neindividualizované, velmi obecně charakterizované publikum, popř. na blíže určené šcílové skupiny (Jirák, Köpplová, 2007); zajišťují ji speciální technologie, díky nimž jsou sdělení vydávána periodicky a přerušovaně, s potenciálním zábrhem a dostupností, a tím, že mediovaná kultura je svým způsobem zboflím (Jirák, Köpplová, 2007). Zároveň jde o jednosměrný vztah, který může být ze strany příjemce kdykoli přerušován (Kunczik, 1995)

Masová média plní ve společnosti několik rolí, jako je vytváření nových sociálních vazeb i pomoc jedinci s nalezením místa mezi ostatními (Jirák, Köpplová 2007:22). V rámci společnosti moderní a industriální i postindustriální, hrají média také roli zajišťující sociální

soudrlnost, stabilitu demokratické spole nosti a podporu stávajícího rozd lní moci (Jirák, Köpplová, 2007). Média nám podávají, zprost edkovávají ó podle ur itých pravidel, sv dectví o sv t , s nimi fl jejich konzumenti nemají i nemusí mít vlastní zku-enost, p esv d ují o výhodnosti i správnosti ur itého chování, umofl ují vyjasn ní názor a stanovisek v roli vyjednava , mimoto je-t své p íjemce baví (tamtéfl)

šMediace je proces zvyznam ování, který dokáfle vytvá et sociální skute nosti nového druhu, odli-né spole enským postavením od skute ností, je fl se staly inspirací i materiálem pro mediaci (Jirák, Jan a Köpplová, Barbora 2007:46). Média mají moc p etvá et, dotvá et i m nit v-e, eho se zmocní, a dosazovat to do celku, který nabízejí publiku. Média tak mají obrovskou moc podílet se na podob kulturního prost edí a sou asn dodávají t m, kdo se do médií pot ebují dostat, nástroj pro dosaflení svého cíle ó proces mediace je moflné ovlivnit p izp sobením se jeho logice. Masová média strukturují na-i ka flodenní zku-enost i tím, fle jsou sou ástí prost edí, v n m fl se pohybujeme (tamtéfl).

šMédia jako instituce vytvá ejí svébytné odv tví ó celý mediální pr mysl, který má své charakteristické rysy: ekonomické, politické a kulturní (Jirák, Jan a Köpplová, Barbora 2007:64). Mediální produkty tedy jsou také výsledkem pr myslové výroby a v mnohém mají stejné vlastnosti jako jiné pr myslov vyráb né komodity, nebo mediální organizace šv dtivé v t-in fungují jako obchodní podniky (Jirák, Jan a Köpplová, Barbora 2007:65).

V rámci výzkumu zpravodajství byl Walterem Lipmanem pouflit termín **zpravodajské hodnoty** (Kunczik, 1995), který ozna uje fakt, fle *špro orientaci p í výb ru událostí do zpravodajství slou flí noviná i p edem zformovaná kritéria, je fl jsou kvintesencí tradovaných emeslných postup a intuitivních p edstav o ekáváních publika a hlavn prost edkem zaji-ujícím srovnatelnost výstup v konkuren ním boji* (Trampota, Tomá-. 2006:17).

Jak nazna ují vý-e uvedená fakta, je výzkum médií v mé diplomové práci provád n z hlediska sociologického p ístupu, který se mimo jiné zajímá o noviná e, jako o ty, kdo zprávy produkují, zkoumá postavení noviná jako socioprofesní skupiny a podmínky, za nich fl vykonávají své povolání, a okolnosti, které se podílejí na kone né podob mediálního produktu, dal-í zájem je sm ovaný k roli (funkci) zpravodajství a médií ve spole nosti, a tedy o jeho vliv i dopad (Trampota, 2006).

Na konci -edesátých let. 20. století se dále objevila konstruktivistická perspektiva spole enských problém (Kunczik, 1995). Tato teorie je z velké ásti postavena na knize *Sociální konstrukce reality* od Petera L. Bergera a Thomase Luckmanna, kde hlavní

myšlenkou knihy je teze, že *společnost je tvůrcem lokality. Společnost je objektivní realitou. Lokality jsou tvůrcem společnosti*. Tato myšlenka zároveň vyjadřuje základní myšlenku sociálního konstruktivismu. *Problémy a otázky určitého druhu se uznávají jako takové - jako problémy nebo otázky o prostředí a komunikaci, diskursem, který je jako problémy a otázky veřejného a politického zájmu definuje nebo konstruuje* (Hansen, 2010:14). Tento přístup tedy navrhuje, že a) problémy/otázky se stanou sociálními problémy/otázkami tehdy, když je někdo artikuluje, vznesl o nich požadavky (na veřejnosti), a že b) důležitou dimenzí ke studiu a porozumění je proces, kterým se požadavky objeví, jsou publikovány, rozebírány a napadnuty (Hansen, 2010).

Klíčovým argumentem konstruktivistického přístupu u společenských problémů je uznání toho, že problémy neexistují jednoduše samy o sobě v nějakém objektivním univerzu, ale že se stávají společenskými problémy tehdy, když na ně někdo přitáhne pozornost veřejnosti a na veřejnosti ohledně nich vznesl nějaké požadavky (Novák 2008, Kunczik, 1995). Ve vztahu k otázkám životního prostředí existují environmentální otázky nebo problémy, které se velice dobře zviditelní svou velikostí, rozsahem a destrukcí, jenfi způsoby. Hurikány, zemětřesení a tsunami se tak dostávají za hranice lidské kontroly a za jakýkoli druh konstruktivismu. I tyto události se ale také společensky definují. Povýšení přírodní hrozby, která je za hranicí lidské kontroly, na status společenského problému vyžaduje mnoho práce s vytvářením prohlášení nesetnými společenskými fóry veřejnosti vdeckých, politických, právních a mediálních. Mimoto, vedle těchto zviditelněných témat existují také pomalu se vyvíjející problémy, o kterých média informují ve chvíli, kdy na ně upozorní nějaká náhlá událost (Novák, 2008). Konstruktivismus tak jde proti tradici představy, že média jsou jako okno do světa nebo zrcadlo odrážející realitu. *Právnost, předpojatost, vyváženost a objektivita tak představují být nějakou měřitelnou nebo objektivní vnitřní charakteristikou zpravodajství, ale spíše závisí na perspektivě/postoji/normách/pohledu, které konzumenti zpravodajství uplatní* (Hansen, 2010:17).

Hlavní myšlenkou konstruktivismu je, že věta toho, co jako jednotlivci víme a známe, pochází ze symbolické reality konstruované tím, co je nám známo (přáteli, rodinou, komunitou a dalšími) nebo toho, co vidíme/slyšíme v médiích. Konstruktivistická perspektiva dává důraz na tvorbu požadavků a prohlášení veřejné arény, které považuje za ustavující komponenty pro vytváření společenských problémů a které přitáhnou pozornost

k dlefitým otázkám a umístí je tak do zájmů veřejnosti a politické agendy (Kunczik, 1995; Hansen, 2010).

Konstruktivismu doplňuje kultivační analýza, která je založena na myšlence, že média jsou dlefitým vypravěčem příběhů naší doby, ať už fiktivních nebo faktických, přičemž nás zásobují bohatstvím morálních příběhů o tom, kdo existuje, kdo je dlefitý, kdo drží moc nad kým, co je správné a špatné, co je přijatelné apod. (Hansen, 2011). Kultivační analýza jen oproti konstruktivistické perspektivě upozorňuje na schopnost udržet pořádky a otázky mimo veřejnou agendu, což je podle ní právě tak dlefité, ne-li víc (Kunczik, 1995; Hansen, 2010).

2. MÉDIA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ - VÝVOJ A DEFINICE TERMÍN

Zájem o problematiku životního prostředí odstartovala kniha *Malé jaro* od Rachel Carsonové. Kniha, vydaná v roce 1962, varovala a kritizovala předehnané používání pesticidů v zemědělství a jiných oblastech, zároveň varovala před možnou ekologickou katastrofou, kdy se mohl zvýšit počet chorob, zkrátit se délka lidského života a vyhynout řada druhů rostlin (Web1). Kniha vyvolala zájem společnosti o ekologické problémy a s tím se o environmentální tematiku začala zajímat i média.

Od šedesátých let 20. století máme v mediálním zájmu o environmentální problematiku vyznačit tři vrcholy zájmu: od poloviny šedesátých let do začátku sedmdesátých, poté od druhé poloviny let osmdesátých do roku 1990, poslední oživení zájmu nastalo po roce 2000 (Hansen, 2010). Během těchto let se vytvořilo tzv. paradigma životního prostředí, které formovaly tři důležité změny. Zprávy o znečištění a erozi způsobené ložiskem, se v médiích objevily i dříve, změnou byla v šedesátých letech 20. století nová perspektiva nebo ekologický šrámeček a s ním spojený holistický pohled na životní prostředí. Dále se na životní prostředí začalo pohlížet z globálního charakteru, který vedle holismu, zahrnoval vzájemnou závislost a uviditelnost konečné zdroje. Společnost si navíc prošla fázemi rostlé citlivosti a vnímavosti k environmentálním otázkám a došlo také ke zvyšujícímu se zájmu o změny klimatu (Hansen, 2010).

Masová média nejenže pomohla definovat životní prostředí jako koncept a téma, ale také pomohla na otázky a problémy životního prostředí obrátit pozornost veřejnosti a politiků. Od objevení se a vzestupu moderního environmentálního hnutí v šedesátých letech 20. století, byla masová média ústřední veřejnou arénou pro zveřejňování/publikování environmentálních otázek a místem stávání pořádku, argumentů a názorů o užívání a ochraně životního prostředí (Hansen, 2010). Nejznámější a politicky efektivní nátlakové skupiny v oblasti životního prostředí učinily ze zviditelnění problému v médiích integrální a hlavní součást své strategie, protože v masových médiích jsou problémy adresovány, napadnuty a, možná, i vyřešeny.

2.1. Vznik zpráv

Ve zpravodajství o životním prostředí není v podstatě nic, co by bylo automatické a široce rozšířené. Mediální agenda má **omezenou nosnou kapacitu**, což znamená, že *šň některé události, o kterých v danou chvíli informuje v t-ina zpravodajství, z mediální agendy náhle zmizí, ne proto, že by jejich účinky byly zmiřn ny nebo vy e-eny, ale proto, že je vytla ily jiné události, katastrofy nebo problémy* (Hansen, 2010:37). Dalším aspektem komplexního a šňep širozeného÷procesu ukrytého v pozadí zpravodajství o environmentálních problémech i katastrofách je skutečnost, že problémy, které existují a vyvíjejí se v dlouhém časovém horizontu, se na mediálním radaru objeví náhle - zájem médií totiž určuje také geografické umístění události a kdo je jí ovlivněn. Pro média je tak zajímavější událost než téma, média se tudíž p i pokrývání nějakého dlouhodobého problému životního prostředí za-ti ují *šhorkou zpravodajskou událostí* (Novák, 2008:184).

Tvorba zpráv je komplexní proces, ve kterém zpravodajská média prostřednictvím organizačních a profesních rutin ovlivňují, které instituce, události a jednotlivci se do zpráv dostanou. Média hrají aktivní roli v konstruování, modelování a rámování jak problémů, tak pořadavků. Pro ty, kdo se chtějí podílet na řešení problémů v mediálním prostředí, jsou klíčovými cíli: získání pozornosti, pořadování legitimacy a vyvolání akce (Hansen, 2010).

I když se na tvorbu prohlášení i pořadavků, které pomáhají dát určitým environmentálním problémům viditelnost a důležitost, podílí každý zdroj a hlas, přístup do médií je vysoce selektivní, nerovný a hierarchický. Dle Halla přispívají masová média a další klíčoví šňinstituce k rozvoji a udržení dominantní hegemonie - každý studii toto demonstruje *šorientaci na autority* (Hansen, 2011:45; Jiráková, Köpplová). Faktické tlaky zpravodajské práce kombinované s klíčovými žurnalistickými profesionálními pořadavky šnezaujatosti a objektivitě *šumoř ují do médií systematicky a strukturovan vstoupovat jedinc m na mocných a privilegovaných institucionálních pozicích* (Hansen, 2011:46). Jak ale poznamenává Schlesinger na základě výzkumu zdrojů p estofe jsou komunikační vztahy prostřednictvím zpravodajských kategorií, mediálního přístupu a definování moci vysoce selektivní a omezené dostupnými ekonomickými a kulturními zdroji, nemohou být redukovány na jednoduché členění mocných elit a institucí s privilegovaným přístupem, které stojí v opozici ke zdrojům chudým jednotlivcům i skupinám, jeřli jsou marginalizované nebo vyloučené z veřejné arény masových médií. Hansen (2010) tak myšlenku mocných institucí a elit p sobících v relativní shodě nahrazuje myšlenkou komplexního systému, kde pořadavky nevyhnutelně generují

protipofladavky, které odpovídají zpravodajským kritériím a vyvolávají tak nové protipofladavky.

2.2. Gatekeeper

Vzhledem k tomu, že se novináři během své praxe setkávají s ohromným množstvím potenciálních zpráv, z nichž je publikované jen malé množství, obrátil se zájem o zkoumání zpravodajské produkce také na konkrétní rozhodovací procesy lidí pracujících v médiích a na motivy, které je k rozhodnutí vedou (Trampota, 2006).

Pojem **gatekeeper** poprvé použil sociolog Kurt Lewin pro popsání situace, kdy je průchod mediálních produktů skrz komunikační kanály závislý na skutečnosti, že určité oblasti uvnitř kanálu fungují jako *šbrány* (White, 1997:63).

Role gatekeepera poprvé podrobněji prozkoumal David M. White, který se zaměřil na způsob výběru zpráv plynoucích k editorovi¹ z několika zdrojů, především tiskových agentur. White zobrazil vybírání zpráv jako racionální proces, kde gatekeeper v podobě editora efektivně ve své schopnosti rozhodl, jaká zpráva se hodí do média bez ohledu na osobní hodnoty a preference.

Studie vzala v úvahu, že zprávy se k editorovi dostávají skrze další brány - a to jsou reportéři na místě události, nebo zpravodajské agentury. Po průchodu těmito bránami i tak editor odmítl prakticky devět desetin zpráv. Odmítnuté zprávy bylo možné rozdělit podle dvou hlavních důvodů odmítnutí: obsahové, kdy bylo nevhodné téma, a organizační, například zpráva byla zpracována příliš mnoha reportéry. Odmítnuté zprávy se lišily i načasováním, podle hodiny, ve které k editorovi dorazily. Editor ovlivnil i preference určitého stylu psaní, odmítl zprávy, ve kterých figurovalo hodně postav a statistik, jiné zprávy označil jako *šhloupé psaní* (White, 1997:69).

Editor při výběru zpráv nebral v potaz především vytvořené kategorie typu témat a ani se nesháněl mezi těmito kategoriemi držet nějakou rovnováhu. Dále proiznal osobní predispozice ke zprávám o informujícím o náboženství a vyzdvihl priority, které odrážely například potřeby (potřeby, které si definoval sám editor), odmítl ale, že by se tyto predispozice promítly do jeho práce, s poukázáním na to, že se snaží zůstat neutrální. Svě publikum viděl jako širokou skupinu lidí s průměrnou inteligencí, nikoli vzdělávanými a bohatými starostmi. Hlediska, která

¹ Respondent byl ve studii označen jako Mr. Gate, tedy vrátňý, odtud také ustálení pojmu gatekeeper.

mu pomáhala s výběrem zpráv, byla mimo varování, morálky nebo ponaučení, jasnost, stručnost. (White, 1997). White zjistil, že ačkoli byla gatekeeperova víra o objektivitě zasazena do rozhodovacího procesu, *šproces výběru byl spíše subjektivní a závisel na gatekeeperových zkušenostech, postojích a očekáváníích* (White, 1997:69).

Na studii D. M. Whita navázala později Pamela Shoemakerová s novým modelem gatekeepingu. Studie položila analýzu individuální úrovně do širšího sociálního kontextu, kde gatekeeping viděla jako *šproces zahrnující každý aspekt výběru, manipulace a kontroly při průchodu sdělení skrz masmediální nebo interpersonální kanály* (Shoemaker, 1997:57). Na mikroskopické úrovni analýzy tak lze brát gatekeeping jako *šproces rekonstrukce hlavních rámců události a jejich přeměny do zprávy* (tamtéž). Shoemakerová nezačala do své studie jen zprávy od tiskových agentur, ale také zprávy od PR agentur, novin a z televizního vysílání. Novináři, kteří se potýkají s tímto tokem zpráv, označují za hranici gatekeepery, protože rozhodovali, zda se zpráva dostane ke zpracování do samotné redakce. Studie identifikovala také psychologické procesy a individuální charakteristiky, které gatekeepera ovlivňují, včetně modelu myšlení, socializace, hodnot, postojů, rozhodovacích strategií a typu práce (Shoemaker, 1997). Studie tak prokázala, že gatekeeping se neuplatňuje pouze na úrovni jednotlivce, ale i na dalších úrovních: úrovni ideologie, mimomediální úrovni, úrovni organizace, úrovni mediálních rutin a zmíněná poslední úroveň individuální (Shoemaker, 1997).

V době, kdy vznikl nový model gatekeepingu provedl Glen L. Bleske aktualizaci studie Davida M. Whita. Studie se sice lišily v řadě parametrů, jako byla velikost redakce, pohlaví respondenta², věk, délka praxe v žurnalistice či vzdělání, hlavní zjištění ale byla shodná. V Bleskeově studii respondentka uvedla jako hlavní důvod odmítnutí zprávy nedostatek místa, odmítla, že by měla předsudky a oblíbená témata s tím, že se snaží zůstat neutrální. Své publikum viděla jako širokou skupinu žen. Při výběru zpráv jmenovala jiná kritéria výběru zpráv: dávala přednost zprávám od AP³, protože chodily brzy, bylo snadné je kráti a celkově byly kratší. Na přední stranu vybírala zprávy, které byly nejlépe napsané. Výsledky se lišily v tom, co respondenti viděli pod pojmem zpráva. Zatímco respondent viděl pod tímto pojmem denní reportáže o událostech a osobnostech, které se mění, respondentka

² V této studii byla respondentka označena jako Ms. Gate, tedy vrátná.

³ Associated Press (AP) je tisková agentura, která vznikla v roce 1848 v USA a funguje do dnes. Více o agentuře na: <http://www.ap.org/>

vidla pod pojmem zpráva p íb h, který m l velký dopad v oblasti ekonomiky, politiky nebo lidských zájm . Respondentka odmítla, že by jí p i výb ru zpráv ovliv ovalo pohlaví, což potvrdil také pr zkum p íjatých a odmítnutých zpráv s ženami jako hlavními aktéry zpráv (Bleske, 1997).

Poznat, kdo jsou noviná i, je d leflité p edev-ím proto, že se dá do ur ité míry p edpokládat, že jejich názory, p edstavy a hodnoty mohou ovliv ovat podobu zpráv (Trampota, 2006). I p es napln ní ve-kerých etických pravidel a norem se fládný noviná nem že zcela oprostí od svého hodnotového rámce, a p edstav, co je d leflité a co nikoli (Shoemakerová, 1996). Tuto skute nost potvrdil i Walter Lipman pouflitím termínu **zpravodajské hodnoty**. Noviná e také ovliv uje vnímání vlastní role a profese i skute nost, že prezentují svou profesi a organizaci. Hranice, ve kterých se noviná i pohybují, jsou stanoveny mediálním systémem, ve kterém pracují. Mediální systém vytvá í i rutiny a normy chování (Shoemakerová, 1991).

Rutiny zaji- ují, že se média chovají p edvídatelným zp sobem, ehofl m že vyuffít i ada institucí i sdrufení, p ípadn jednotlivc . Rutiny k noviná i sm ují od publika, mediální organizace a zdroj . Na úrovni organizace jsou to nej ast ji vlivy dané organiza ní povahou média a vlivy dané technologickou podstatou média (Trampota, 2006). Na úrovni organizace se asto st etávají zájmy redaktor s editory, kdy jedna skupina chce do média protla it co nejvíce zpráv, zatímco druhá usiluje nap . o místo pro inzerenty. Rozhodování editor ovliv uje *škomunitní pluralismus, typ novin a forma vlastnictví* (Donohue, G.A. a kol., 1997:95).

2.3. Noviná i a flivotní prost edí

Kdyfl v dci, nátlakové skupiny a jiní v –edesátých letech 20. století poprvé upoutali pozornost ve ejnosti k problém m flivotního prost edí, nem la média vytvo ený environmentální šrajónõ ani najaté odborné reportéry, kte í by o flivotním prost edí informovali. asto nebylo jasné, do jaké oblasti environmentální problémy pat í, protože spadala do ady témat od oblasti medicíny i zdraví, politiky, ekonomie nebo v dy, zároveň se objevil nový p ístup k otázkám flivotního prost edí ve form e ekologie, který argumentuje pot ebou vid t v-e navzájem spojené (Hanson, 2010).

Protože je pozornost médií ízena ve ejnými zájmy a událostmi i ekonomickými podmínkami, jsou to zároveň hlavní d vody poklesu a zvý-eného zájmu o environmentální

tematiku. Ekonomické podmínky ve formě hospodářské recese, jsou tak například spatřeny jako hlavní důvod dočasněho poklesu zájmu o životní prostředí v médiích ve Velké Británii na počátku devadesátých let 20. století (Hansen, 2010). V současnosti se životnímu prostředí vnují hlavní kvalitativní změny média⁴ a hlavní veřejnoprávní kanály (tamtéž).

Hlavní myšlenkou výzkumu environmentálních žurnalistiky je, že se environmentální žurnalistika liší od ostatních typů žurnalistiky a zpravodajství tím, že environmentální žurnalisté a editoři jsou často již pozitivně nakloněni k svému předmětu zájmu a ke zdrojům nebo požadavkům těch, kteří kritizují status quo (Hansen, 1994). Mimo to mají environmentální žurnalisté tendenci v novat své specializaci mnohem déle než jiné typy žurnalistů; často již jiní žurnalisté mají odborné vzdělání, a sami žurnalisté tento fakt jen výjimečně vnímají v každodenní zpravodajské praxi jako výhodu – od environmentálních žurnalistů lze opakovaně slyšet, že *šna prvním míst jsou novináři a environmentálními/vdeckými/zdravotnickými dopisovateli až na místě druhém* (Hansen, 1994:125); často jsou více v kontaktu se skupinou environmentálních/vdeckých novinářů v konkurenčních médiích než s kolegy ve vlastním médiu, dochází tu ke vzniku šroubovitého kolegiálního vztahu, který mimo jiné novinářům umožní lepší orientaci v tak komplexním tématu jako je životní prostředí a zároveň je novinářům ochránit před tzv. novinářskou kachnou (Hansen, 1994); environmentálními novinářům se dostává v určitém stupni autonomie ze strany editorů, mohou se tak s větší mírou svobody rozhodnout, o čem a jak budou informovat (Hansen, 1994). Autonomie environmentálních reportérů se značně rzní v závislosti na velikosti a typu mediální organizace (Hansen, 2010). V této oblasti žurnalistiky je možné sledovat rozvíjení uctivých a nekritických vztahů se zdroji – šymbiotické vzájemné závislosti. Přestože neexistují zvláště silné důkazy o tom, že poměrně blízké vztahy mezi environmentálními žurnalisty a jejich informačními zdroji přímou vedou k uctivému nebo nekritickému typu reportování, existuje důkaz, například z rozhovorů s environmentálními a vdeckými dopisovateli, který naznačuje, že rozvoj komplexní sítě špolehlivých a špravdomluvných zdrojů je klíčovým prvkem, kterého musí dosáhnout každý úspěšný reportér (Hansen, 1994).

Velká část novinářské práce sestává z šreakcí na množství informací, které se denně dostávají do pozornosti novinářů. Místo toho, aby novináři vyhledávali podněty pro své

⁴ V porovnání s bulvárními médii, která sledují úplně jiná témata, jako jsou například celebrity (Trampota, 2006).

zprávy, často jen reagují na došlé informace. Tato skutečnost naznačuje, že to, zda se zpráva objeví v médiu, mohou ovlivnit i zdroje - záleží za a) na jejich schopnosti zabalit a zarámovat informaci způsobem, který souzní s perspektivou a ideologií zpravodajského média a za b) na tom, zda bude novináře na základě této informace vytvoření zprávy snazší. V průběhu vývoje diskursu životního prostředí a přírody mizí široká škála zdrojů a více než polovina environmentálních zpráv je tak generována z tiskových zpráv a z PR zdrojů (Hansen, 2010). Environmentální zpravodajství má navíc tendenci spoléhat se na vládní a štaurativní instituce, nebo na vládní a nezávislé experty, spíše než na nevládní organizace nebo na environmentální nátlakové skupiny (Hansen, 2010, Trampota, 2006). Ekonomické a organizační tlaky vedou novináře k tomu, že vzdávají mnohdy práci odvedené od stolu, což zase zvyšuje možnosti aktivních zpravodajských zdrojů, zároveň ale zbavují novináře jednoho významného aspektu zpravodajské práce - vyhledávání zdrojů zalozřeném na prímých rozhovorech nebo kontaktu se zdroji (Hansen, 2010).

Pochopení tomu, proč se n jaký problém stane zprávou a jiný ne, je v uznání toho, že tu často probíhá soutěž i konflikt zájmů mezi různými skupinami, institucemi a agenturami o to, kdo bude informovat o životním prostředí. Novinář i musí najít rovnováhu mezi vlastními tlaky, a protože jim profesní ideologie velí nebýt prodlouženou rukou nějaké skupiny, jsou novinář i velmi odmítaví k tomu, co se jeví jako špatná zaobalená propagace (Hansen, 2010). Znamé obtíže se objevují tam, kde ohledně environmentálních nebo s nimi spojených problémů panuje velká míra vědecké nejistoty. Novinář i, kteří obecně nejsou experty v oblastech vědy, které jsou v pozadí environmentálních otázek nebo problémů, používají radu novinářských strategií pro udržení legitimacy a vědy v ryhodnosti zpráv. K zajištění vědy v ryhodnosti a šobjektivitě zpráv patří prověření zdrojů, jako je zjištění kvalifikace, vědomostí, zkušeností a příslušnosti k institucím, používání hlavních zkušených a známých zdrojů, aktivní udržování vztahu vzájemné vědy se zdroji (Kunczik, 1995; Hansen, 1994). I díky zvýšené míře oslovení v vědeckých a expertních zdrojích se v posledních padesáti letech zvýšila vědeckost médií.

2.4. Normativní požadavky zpravodajství

V průběhu 20. století dochází v liberálně demokratických společnostech k ustavování novinářských hodnot, označovaných jako normativní požadavky zpravodajství. Tyto hodnotami je také objektivita, vyváženost a nestrannost (Trampota, 2006).

Na objektivitu je v žurnalistickém prostředí nazýváno dvěma způsoby, buď jako na *šuflování faktů a zobrazování reality tak, aby zobrazení co nejvíce korespondovalo s reálným stavem v cíli* (Trampota, 2006:144), nebo jako na *šoubor profesních postupů, které reportéři používají, aby produkovali výpovědi nárokové si vysokou míru pravdivosti* (tamtéž). Sama objektivita se skládá z kritérií faktičnosti, která je tvořena požadavkem na pravdivost a relevanci, a kritériem nestrannosti tvořeným kritériem vyváženosti a neutrální prezentací (Trampota, 2006). Požadavku objektivitu se dosahuje především dodržováním běžných postupů typu oddělování faktů od názorů, vyváženým přístupem k soupeřícím názorům, validace žurnalistických tvrzení referencí k jiným autoritám a formální postupy (Kunczik, 1995).

Nicméně ani tyto postupy nemusí zabezpečit to, aby zpráva působila objektivně - protože vyjádření podporující názor stále promyšlený výběr faktů a jejich zjevení při tvorbě zprávy. Nehledě na to, že *zprávy v rámci mediálního systému zemi vždy musí do jisté míry stranit ve smyslu reflexe základních hodnot a aktuálních sympatií populace, proto je jinak by pro publikum zmizela do vyhodnotě media* (Trampota, 2006:147). Dalším nebezpečím zkreslení objektivitu je strukturovaná předpojatost, kdy může docházet k rutinnímu odkazování na institucionální zdroje, například oslovením elitních skupin. Elitám pak etika objektivitu může umožnit přístup do zpravodajství ve chvíli, kdy *musí novináři hovořit s legitimními elitami o všech hlavních stránkách sporů* (McNair, 2004:77).

Klíčový problém hlavní žurnalistické hodnoty o objektivitu - je, že ve veřejné debatě dává opozičním argumentům stejnou váhu, což často vede ke zkreslení nebo překroucení vyváženosti názorů na daný problém. Může vyvolat zdání, že jsou oba názory zastávány stejným počtem lidí, i když opoziční názor zaujímá menšinu (Hansen, 2010).

V reakci na požadavek objektivitu vzniká v 60. letech v USA tzv. nová žurnalistika, která odmítá limity objektivitu a kombinuje žurnalistické a literární metody. Svědčí, která jsou označována jako objektivní, jsou vysoce subjektivní. Dochází tu k zapojení novinářů do příběhu. Novináři se vydávají do terénu, o němž informují vlastním subjektivním vnímáním událostí (McNair, 2004). S oběma typy žurnalistiky se můžeme setkat i dnes.

2.5. Nastolování a zpracování témat

Média působí na společnost jak krátkodobě, například šířením informací, tak dlouhodobě. Dlouhodobým úkolem je schopnost médií nastolovat témata ve společnosti. Teoretický koncept sledující toto dění se označuje jako *agenda setting* (nastolování témat) (Trampota,

2006). Bernard Cohen v první polovině –edesátých let 20. století formuloval nastolování agendy představou, že *šmédia nemusí být schopna ur ovat, co si lidé mají myslet, ale jsou úsp –ná v ur ování toho, o em mají p emý–letō* (Trampota, 2006:113).

Média tak na jedné straně mají moc n které v cí zviditel ovat, a témata, o kterých média neinformují, mají jen malý nebo fládný společenský význam (McNair, 2004). Dochází tak ke konstruování reality, kdy se vykonstruovaný svět stává pro příjemce faktickou realitou, protože k v t–in v cí, o nichfl je informován, nemá p ímý přístup. Tato mediální realita vzniká na základ kritérií flurnalistického výbě ru zpráv (Kunczik, 1995).

Noviná i mohou varovat před vzniklými nebezpečími, upozor ovat na problémy, díky emufl dochází k aktivaci zájmu společnosti a opat ením na oficiální úrovni. Na druhé straně ale m fl mediální zájem o určitý problém vyvolat znepokojení, které je daleko vyší než by odpovídalo skute né nebezpečnosti nebo etností výskytu daného jevu. V této chvíli hovo íme o morální panice (McNair, 2004) .

Noviná i se ídí soubory zpravodajských hodnot sloufících výbě ru zpráv. Dimenze identifikované Schulzem jsou ás, blízkost, status, dynamika, valence a identifikace (Kunczik, 1995). Na druhé straně Galtung a Rugeová za klí ové hodnoty považují d lefitost, blízkost, dramati nost, přístup a ideologii. Na každé úrovni výbě ru se navíc uplat ůje princip selekce a princip deformace (Trampota, 2006). Každý soubor m fl být jiný a noviná m fl výbě r svých zpráv zd vod ovat jinak.

Média nejen fl témata vybírají, zároveň je i zpracovávají, rámují (Jiráek, Köpplová, 2007). Zobrazení společenského problému má určité zákonitosti. Podle heuristického modelu se problém nevyvine v n jakém vágním obecném nebo abstraktním míst zvaném společnost, ale spí–e se vyvine a rozvine v konkrétních společenských arénách nebo fórech, v etn politických fór a médií, která: a) spolu reagují a určují, jak se problém vyvine, b) uvedou hranice v definování problému a c) tyto hranice ovlivní nebo zarámují. Ov–em pouhé udržování pořádku a argument o environmentálních otázkách p íflivot nezabepí, fl budou pro mediální agendu d leflité. (Hansen, 2010). Média jsou totiž jen jednou ó t ebafl ústední ó ve ejnou arénou, ve které jsou artikulovány společenské problémy. Problémy nejsou uznány nebo definovány společností jako problémy n jakou jednoduchou objektivní existencí, ale jen když je n kdo na ve ejnosti artikuluje. Jazyk nebo diskurs jsou nejd leflit jí– p í konstruování společenského problému (Hansen, 2010).

Dle leffitou funkcí médií je rámování událostí (Jirák, Köpplová, 2007). Zpravodajské rámce se starají o to, aby sv t vypadal p irozen . Ony ur ují to, jaká událost bude vybraná, vylou ená nebo zvýrazn á. Dle Gamsona tak zprávy p edstavují *Šabalení sv ta÷* (Hansen, 2010:31). I v rámování témat se projevuje nerovnost v p ístupu do médií - rámování lze konat p i práci pro n jakou spole enskou skupinu nebo ve ejný zájem. Je obtífln j-í pro ty, kdo pracují šproti proudu, nefl pro ty, kdo jsou schopní zakotvit své argumenty uvnit dominantních interpreta ních rámc spole nosti (tamtéfl). Jak uvedli Gamson a Modigliani, mediální diskurs m fle být pojatý jako sada interpreta ních balík , které dávají otázkám význam. P estofle rozhodování a artikulace definic mají své místo v ad arén, aréna masových médií je zvlá-t d leffitá, protofle p edev-ím skrz média získává ve ejnost informace o d ní v dal-ích klí ových arénách. Média ov-em nejsou jednoduchou otev enou scénou, ale jsou ízena vlastními organiza ními a profesními omezeními a postupy (Hansen, 2010).

Skute nost, fle zpravodajství je ve velké mí e zam eno na události a událostmi ízeno, je d leffitá pro ur ování toho, které environmentální otázky se dostanou do médií. Zatímco n která environmentální témata jsou spojena s dramatickými událostmi, mnoho environmentálních problém je šneviditelných, protofle se vyvíjí po dlouhou dobu; asto také po dlouhou dobu panuje nejistota o p ípadech a -ír-ích ú incích environmentálních problém a událostí. Viditelnost environmentálních témat ve zpravodajství je tak moflná d kazem, fle se správným druhem prohlá-ení, vizualizací, vyuffíváním noviná ských a zpravodajských hodnot a rutin mohou být potenciální environmentální otázky nebo problémy prezentovány zp sobem atraktivním pro média (Hansen, 2010).

Mediální produkce se pohybuje v mezích škulturních danosti, ve kterých jsou zakotvena p esv d ení o Šovládání p írody, nebo ve švývoji prost ednictvím v dy a technologií. To je d vod, pro je na v dce pohlífleno jako na primární arbitry toho, co je správné a -patné, pravda a lefl, skute né a vymy-lené. Dal-í kulturní daností je hluboko uloflený kolektivní strach. Metaforické ukotvení a spojení argument do dostupných kulturních hodnot a p edstav dává t mto p edstavám v t-í moc p sobit v kolektivní mysli a ve ejné debat a slouflí k rámování ve ejného vnímání a debaty o p edm tech zájmu. Ne v-echny environmentální otázky a problémy zapadnou nebo profitují z kulturn hluboko usazených p edstav symbolického bohatství jako je genetika/biotechnologie nebo Štázky spojené s jádrem i radiací÷ a jsou tak znevýhodn ny v sout flí o vystoupení v médiích a jiných fórech (Hansen, 2010).

2.6. Zdroje

Selektivnost, která se uplatňuje při výběru zpráv, se uplatňuje také při výběru toho, kdo bude ve zprávě promlouvat, tedy při výběru informačních zdrojů. Do médií nemají stejný přístup všechny skupiny zdrojů (Trampota, 2006). Jak ukázal výzkum například Leona Sigala, více jak polovinu uvedených informačních zdrojů zkoumaných deníků tvořili američtí vládní úředníci. Novinář často využívají osvědčené zdroje navíc s byrokratickým statutem. Novinář tedy šmají při uvlivňování zdrojů sklon k rutinnímu využívání zdrojů omezeného počtu osvědčených zdrojů, zejména zdrojů s oficiálním byrokratickým statutem, například profesionální požadavky po efektivních a spolehlivých zdrojích (Trampota, 2006:80). Zprávy se navíc obecně soustředí na osoby veřejně známé, zdroje s výšším sociálním statutem, zdroje disponující mocí a zdroje efektivně pracující s public relation (Hansen, 2010).

Ověřeni informační zdroje, které se do zpráv prosadí, nemusí získat rovnocenný přístup. Média vytvářejí hierarchii přístupu, kde jsou některé zdroje prezentovány jako přednostnější. Stuart Hall v této souvislosti upozornil na funkci primárních definujících, tedy jedinců s vysokým statutem a mocenským postavením, kteří jsou vnímáni jako ti, kdo mají přístup k přesvědčivým a odborným informacím (uvedeno v Trampota, 2006). Na druhou stranu to, že média chtějí být považována za nezávislá a objektivní a zároveň chtějí být také ve většině případů konkurenceschopná a zisková, vytvářejí problémy pro neelitní skupiny, pokud mohou novinářům nabídnout něco nového (McNair, 2004). Ústřední zájmových a nátlakových skupin se postupně institucionalizovala a začala používat propracované strategie, jak se se svým tématem dostat do zpráv (Trampota, 2006).

Informace od zdrojů k novinářům mohou dle Leona Sigala putovat třemi komunikačními kanály: rutinními, neformálními a iniciovanými. Vedle institucionálních zdrojů se do médií pokoušejí dostat i jiní, například ochránci životního prostředí nebo jiných aktivistických organizací (Trampota, 2006). Novinář se na zdroje obrací buď jako na arbitry nebo advokáty. Advokáti nastolují témata a arbitři tak mají omezenou interpretační moc, spíše odpovídají na otázky, nežli tvarují témata (Kunczik, 1995). U výběru zdrojů jsou identifikovány čtyři přednostní vlastnosti: podstatnost, moc, schopnost dodat vhodné informace a geografická a sociální blízkost novinářům. Samotné oslovení, ale neznamená použití v textu,

o tom rozhoduje především vhodnost zdroje, produktivita zdroje, spolehlivost, důvěryhodnost, autorita a schopnost vyjadřování (Trampota, 2006).

Způsob zpracování zdrojů se může postupně měnit. Mezi novináři a zdroji je možné vysledovat určité symetrické vztahy: novinář je na zdroji závislý, redaktor a zdroj se nacházejí v oblasti spolupráce, ze které mají vzájemný prospěch, a zdroj absorbuje novináře a dominuje nad ním, nebo naopak. I tyto vztahy ale ovlivňují profesionální komunikátoři z PR agentur, jejichž moc vzrůstá spolu s ekonomickými krizemi v mediálních organizacích (Trampota, 2006). Přesobení PR agentur nemusí být nutně pouze negativní, protože může přispět k rozšíření přístupu opomíjených zdrojů do zpravodajství.

Specifickým zdrojem jsou **nevládní neziskové organizace**⁶, v podobě nátlakových skupin i aktivistických organizací, jejichž vyústěním jako zdroj se může stát, kdy se odlišné NNO umísťují na různých místech, mezi vnitřními a vnějšími extrémisty. Tyto organizace je možné rozdělit do několika skupin z hlediska spolupráce s vládními orgány a médiem. Organizace uznané vládou za legitimní a důvěryhodné, mohou pracovat neefektivněji a neúspěšněji za znevýhodněných podmínek, bez mediální pozornosti. Další organizace mohou být formálně zapojeny do konzultací k některým otázkám, v jiných otázkách, kde dochází k názorovým rozporům mezi vládními institucemi a organizacemi, pak ke spolupráci nedochází. S těmito tématy se pak organizace obracejí na média. Poslední skupina organizací je ta, která zůstává na pozici outsidera a drží se strategie založené na kritice a nezávislosti, a odmítá se špehořit jakou formou spolupráce s mocnými (Hansen, 2010). Právě tyto organizace závisí na médiích nejvíce, a to ze dvou důvodů: vystoupení v médiích jim může poskytnout viditelnost a legitimizaci, média používají jako hlavní kanál pro dosažení politické a veřejné pozornosti na otázky, které jsou součástí jejich kampaní (tamtéž).

Nicméně většina problémů, které mají úspěšnou kampaň a které nátlakové skupiny úspěšně zapojí do zpravodajství, jsou problémy, které již mají institucionalizované fórum (Hansen, 1994). Tvorba pořadů nátlakových skupin pomáhá nasamostatovat pozornost masových médií k aspektům a interpretacím problémů a událostí, které by jinak mohli zůstat nepovšimnuty, nebo by mohli být v domnělejší (Kunzčík, 1995). Na komplexní úrovni je tedy práce nátlakových skupin významná díky sledování environmentální politiky a rozhodovacích procesů (Hansen, 2010; Trampota 2006). Novináři nemohou systematicky sledovat širokou skupinu institucí, uskupení a politických fór, proto není překvapivé, že

⁶ U nevládních neziskových organizací používám v diplomové práci zkratku NNO.

úspěšné nátlakové skupiny mají s novináři často dobré vztahy. Pro mediální zpravodajství je také důležité, když mají tyto skupiny identifikovatelné mluvčí. Nátlakové skupiny si nechávají vypracovat průzkumy veřejného mínění nebo vdecké analýzy a studie, které mohou později strategicky použít ve veřejné debatě. Často používají vysoce zacílené průzkumy, které nepřehlídají do obléhu konkrétních potřeb vybraných médií (Hansen, 2010). Zatímco nátlakové skupiny mohou být významným iniciátorem a katalyzátorem veřejné debaty nebo polemiky a následného zpravodajství, nemají významnou roli ve vytváření definic a termínů, které v mediální aréně vznikají a soupeří (Trampota, 2006, Hansen, 2010).

Obchodní, průmyslové a vládní instituce a jejich představitelé se při používání médií inspirovali environmentálními nátlakovými skupinami. Jejich výhodou jsou v tiskové ekonomické a politické zdroje. Vyšlávají sice tiskové zprávy, ovšem značné ekonomické zdroje vydávají na obrazovou nebo textovou reklamu, která je pro neklíčovou strategií při ovlivňování veřejného/politického mínění. Reklama je také používána ke zlepšení obrazu a identity korporace reflektující své environmentální zájmy nebo chování (Hansen, 2010).

Dalším specifickým zdrojem jsou **experti, vědci a odborníci** na poli životního prostředí. Tito lidé jsou oslovováni jak kvůli nedostatku vědomí v deckém vzdělání novinářů, které se skrývají za tématy životního prostředí, tak také kvůli profesním hodnotám novinářů jako je objektivita a nestrannost. V decki obecně mají pozitivní přístup k popularizaci vědy. Sami sebe vidí ve těchto rolích, jako *švýzkumníky, učitelské a experty* (Peters, 1995:32). Hlavním motivem pro svolení s rozhovorem je vzdělání publika a publicita, která jim zároveň přináší výhodu při žádostech o výzkumné granty - odborníci jsou tak občas *ždroji s posláním* (Peters, 1995:33). V popularizaci vědy v masových médiích existují také jisté bariéry, hlavní z nich je skutečnost, že v roli výzkumníků jsou v decki součástí své vdecké komunity, která ke komunikaci za jejími hranicemi nemusí mít vždy pochopení a v nich kterých případech mohou být členové sankcionováni (Peters, 1995, Hansen 1994). Některí experti navíc nemají s masovými médii dobré zkušenosti, a tak rozhovory z principu odmítají. Stává se, že novináři viní z nedostatku objektivity, nepřesnosti a nepřátelského postoje vůči vědě ve zpravodajství (Peters, 1995).

Často se stává problém vztahů mezi oběma profesemi. Novináři, kteří zprostředkovávají poznatky a názory expertů se pohybují mezi dvěma kulturami - kulturou vdeckou a kulturou laickou, tedy kulturou široké neodborné veřejnosti (Peters, 2010). Nedorozumění vznikají například kvůli jasně zmíněné otázce technické přesnosti, při přehánění významu z odborných zdrojů k publiku masového média. Zatímco pro vědu je přesnost

nejdříve jím kritériem, novináři k ní takto akurátní vztah nemají. Důraz na přesnost se projevuje snahou v době mít možnost předstihnout články předtím, než jde do tisku. Tyto skutečnosti poukazují na bitvu o kontrolu nad procesem komunikace (Peters, 1995). Takže i když si novináři v nutných případech snaží zdroje z oblasti vědy nezklamati a udržet si je pro další témata, ne vždy je tento vztah bezproblémový (tamtéž).

2.7. Publikum

Novináři při výběru a psaní zpráv zohledňují tři hlavní tlaky směřující od publika, mediální organizace a zdroj (Trampota, 2006). Výzkumy publika probíhají od počátku 20. století, v průběhu století se ustavila dvě koncepce publika.

Pasivní publikum stojí na představě, že média mají na publikum silný vliv a publikum je pasivní v percepci mediálních sdělení a pouze reaguje na podněty přicházející z médií, tento postoj je typický pro úvahy o masové společnosti, v kultivní teorii nebo teorii závislosti. Představa pasivního publika figuruje například i v myšlenkách frankfurtské školy a jejich kritice role médií ve společnosti (Jiráček, Köpplová, 2007).

Naproti tomu koncepce aktivního publika vidí publikum jako aktivního iniciátora mediální komunikace, který si z nabídky sám vybírá a nakládá s nimi podle svého. Tento postoj vedl k zájmu o studium motivace uživatelů médií, chování členů publika v sdělení a vztah uvnitř publika (Jiráček, Köpplová, 2007). Dochází k formulování dvoustranného toku komunikace, kde jsou jedním z hlavních iniciátorů percepcie médií tzv. názorový vědec. Hypotéza sice plně neodmítla teorii o pasivní roli publika, ale alespoň obrátila pozornost směrem k publiku. Postupem času tak vznikla teorie užití a uspokojení, model kódování/dekódování a hermeneutický model (Jiráček, Köpplová, 2007).

Z koncepce aktivního publika vychází představa, že příjemci postupují ke zprávám různým způsobem, vznikají různá publika s odlišnými motivy, pozorností a s rozdílným vnímáním významu zpráv (Trampota, 2006). Snahou poznat publikum se tak nezabývají pouze výzkumníci, ale samotná média, která jsou vedena především potřebou vyjednávání s inzerenty. Publika mají podobu v lidech a společnosti, kde existuje jistá sociální skupina, která představuje potenciální publikum, nebo v médiích a obsazích, kdy médium přijde s nabídkou, kterou si lidé vyberou a tím se stanou publikem. V rámci spotřebování mediálních produktů vznikají tři typy publika iniciovaného médii: publikum určené konkrétním mediálním produktem, publikum určené konkrétním typem produktu a publikum

ur ené jeho charakteristickými sociodemografickými rysy (Jirák, Köpplová, 2007). Tí-t ná média sledují své publikum hlavn prost ednictvím prodaného nákladu a tenosti, pop ípad pomocí dotazováním ur ítého vzorku respondent . š*Mediální publikum tedy je institucionálním kolektivním uřivatel í p íjemcem n jakého sd lení produkovaného médii* (Jirák, Köpplová, 2007:87).

3. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, PŘÍRODA, ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A HODNOTY vývoj a definice termín

3.1. Příroda a životní prostředí

Příroda a životní prostředí jsou koncepty, které jsou si navzájem blízké, ale zároveň velice rozdílné. Dle Barryho je hlavní rozdíl v tom, že špříroda je vyjádřením něčeho abstraktního, téměř neutrálního významu mimolidského světa, životní prostředí je naproti tomu spojováno s *šlokálním j-ím, determinovaným j-ím lidským, ale i mimolidským prostředím i okolím, s mnohem určitější souborem podmínek definovaných vztahem k určitému organismu i entitě* (Novák, 2008:180).

Životní prostředí lze tedy vidět jako soubor biotických a abiotických jevů a procesů, které obklopují konkrétního živého jedince, populaci, společnost, jakýkoli živý systém, mnohostranně na něj působící a ovlivňující jeho životní funkce (Petrušek, 1996:870). Naproti tomu pojmu příroda dává sociolog Raymond Williams tři významy: *šesenciální kvalitu a charakter něčeho; základní sílu, která řídí buď svět, lidské bytosti nebo obojí; samotný materiální svět, který buď zahrnuje, nebo nezahrnuje lidské bytosti* (Novák, 2008:180).

Lidé se v přírodě pohybují od svého vzniku. První lidé žili v nepříliš početných skupinách a byli přizpůsobeni přírodním podmínkám. Vztah k přírodě se ale postupně měnil díky technologickým inovacím, které lidskou civilizaci posouvaly tak, že se lidé postupně vydělili z přírody. Již lovci a sběrači dokázali devastovat přírodní zdroje nadměrnou spotřebou nebo nerozumným využíváním, ovšem zemědělská civilizace začala přírodu a své životní prostředí přetvářet v mnohem větší rozsahu vznikem polí a pastvin. Přesto, že v zemědělských civilizacích závisela na sluneční energii a na látkách, které v přírodě a jejich přizpůsobením vznikly, lidé začali využívat vodu a vítr, přikácení lesů a zavlažování polí docházelo k takové devastaci prostředí, které alespoň částečně stála za koncem starých civilizací (Moldan, 1997). Moderní civilizace má globální charakter, který svou produkcí umožnila průmyslová revoluce. Rychlý hospodářský růst založený na erpání přírodních zdrojů a ničení přírody přizpůsobil poškození životního prostředí jako celku.

Vztah k přírodě je formován našimi sociálními zkušenostmi, a tak se pohled na ni mění jak v čase, historicky, i v prostoru, tedy kulturně (Novák, 2008). Na přírodě se díváme skrz sociální kategorie, které jsou ovlivněny lidskými zájmy a naše koncepty přírody tak závisí na procesech sociální selekce a reflexe, máme tendenci vybírat si určité rysy přírody, zaměřovat se na ně a jiné ignorovat. Příroda je tedy sociální fenomén (tamtéž).

Koncept přírody se během existence lidské společnosti měnil. Z antického myšlení, které přírodu vidělo jako všeobšáhly celek zahrnující vznikání a zanikání, se pojetí přírody dostalo až k myšlence přírody jako matematizovatelného předmětu poznání a lidské praxe (Petrušek, 1996). Po tomto pohledu následovala transformace konceptu přírody k tomu, jaká byla příroda před civilizovanými společnostmi. Jedni v ní viděli zlatý věk, plný čistoty, nevinnosti a prostoty, druhí v ní, kdy docházelo k boji věch proti věm (Novák, 2008).

Došlo k separaci přírody jako něho abstraktního. Lov k se tak mohl na přírodu začít dívat zvenčí, pozorovat ji a zkoumat. Separace byla předpokladem pro ustavení instrumentálního vztahu lov k k přírodě. Tento vztah byl nezbytný pro rozvoj vědecké revoluce a přemyslového kapitalismu, kde byla příroda brána jako soubor pasivních objektů, které jsou tu pro použití lov kem (tamtéž). Již v počátcích kapitalismu se ozývaly hlasy proti tomuto postoji jako nehumánnímu i nespravedlivému, které později vedly ke vzniku romantismu, který začal kritizovat industrialismus jako nepřirozený i nespravedlivý a oceňoval hodnotu divočiny. Příčinou vzniku romantismu bylo první pociťování degradace životního prostředí a přírody.

Dle Williamse tak vzniká napětí mezi konceptem přírody jako souboru zákonů, které je třeba studovat, pochopit, kontrolovat a pro lidský prospěch zužitkovat, a mezi romantismem a jeho důrazem na to isté, přirozené a originální v přírodě, kde příroda je šnezkafleň prostorů, v kontrastu s tím, co bylo vytvořeno lov kem a co si lov k způsobil sám (Novák, 2008:182). Díky tomu nalezneme v interpretacích přírody řadu protichůdných prvků přírody bezpečné i nebezpečné, plodné i neplodné, čisté i zkažené i prokleté, tvořivé a léčivé i ničivé (tamtéž).

Média v posledních letech reflektují přírodu přitom způsobem: příroda jako dobrá, čistá; příroda jako zranitelná, ohrožená; příroda jako hrozba; příroda jako nedokonalá; příroda jako výzva. V současné době jsou podle výzkumu A. Hansena používány dva koncepty přírody – přírody ohrožené a přírody čisté a morální (Novák, 2008:182).

Ochrana přírody začíná podstatně dříve nežli ekologický problém znečištění životního prostředí. První chráněná území vznikají v první polovině 19. století (Web2). Ochrana přírody

prošla n kolika etapami a v současné době se uplatňuje postup řízení péče, jejímž cílem je udržitelné (racionální, moudré) využívání přírodních zdrojů, a ekosystémový postup, jehož cílem je udržet početné a geneticky kvalitní životaschopné populace, zachovat základní ekologické procesy, ochranu řízenou péči a udržitelné využívání všech typů biotopů a ekosystémů vzhledem k jejich přirozené variabilitě a naplnění zájmů lovce v mezích těchto limitů (Web2).

Na konci sedesátých let 20. století bylo zřejmé i to, že není možné pokračování rychlého hospodářského růstu, protože není ohrožena jen jeho jedna nebo druhá složka životního prostředí, ale životní prostředí jako celek (Moldan, 1997). V roce 1972 tak byla ve Stockholmu svolána první světová konference o životním prostředí s úelem zastavit znečištění a celkovou devastaci životního prostředí v globálním měřítku. V roce 1987 tak vznikla zpráva švédské společnosti o budoucnosti, která navrhla jako řešení udržitelný rozvoj: *šetrně udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplnovat jejich vlastní potřeby* (Bruntland, 1991). Jinou definici trvale udržitelného rozvoje nabízí Ivan Rynda: *šetrně udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožní užití pomocí ekonomických prostředků a technologií uspokojovat lidské potřeby, materiální, kulturní i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů. Aby to bylo v globálním měřítku současně svatě možné, je nutné nově redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich socio-politické instituce a procesy.* (Rynda, 2000:11). V definicích je patrný vývoj myšlenky o ochraně přírody a životního prostředí kvůli zájmům lovce k ochraně přírody kvůli přírodě samotné.

3.2. Hodnoty a environmentální etika

V hlediscích udržitelného rozvoje je také etický pohled, který vyzývá převzít individuální i skupinovou odpovědnost za globální stav světa v prostoru a čase (Rynda, 2000:12). Etický pohled je spojen s hodnotami, které přisuzujeme svému životnímu prostředí a přírodě.

Definice hodnot je velké množství, navíc se každá definice liší postup od postupu. Max Weber, jeden z zakladatelů sociologie viděl hodnoty jako *što, co je schopno stát se obsahem postoje vyjádřeného ve vdomněném pozitivním nebo negativním soudu, nco, co se u nás uchází o platnost a jehož platnost jako hodnotu uznáváme, odmítáme nebo hodnotov usuzujeme v nejrozmanitějších spletitých souvislostech* (Petrušek, 1996:375). Anthony

Giddens naproti tomu vidí hodnoty jako představy jedinců nebo skupin o tom, co je fládoucí, správné, dobré i –patné. Hodnoty jedince jsou dle něj rovněž ovlivněny kulturou, ve které žije (Giddens, 1999). Naproti tomu Librová se při definici hodnot omezuje pouze na kusé konstatování, že *šhodnota je koncepce fládoucího* (Librová, 1994:12). Dále uvádí, že vztah k hodnotám vytváří základní orientaci v životě člověka. *šPojem šhodnota – tak silně koreluje s pojmem špotřeba* (Librová, 1994:13). Sama Librová této definice vyvolává ve výzkumech zaměřeným na dobrovolnou skromnost⁷ a ekologický luxus⁸.

V této práci pracuji s definicí hodnot od M. Rokeacha: *š íkáme-li, že určitá osoba sdílí určitou hodnotu, znamená to, že zastává názor, že určitý způsob sobě jednání nebo cílový stav existence zasluhuje přednost z osobních i sociálních důvodů před alternativními způsoby jednání nebo cílovými stavy existence* (Petrušek, 1996:375).

V hodnotách, které se vztahují k životnímu prostředí a přírodě v západní kultuře, je možné identifikovat hluboce usazené protikladné hodnoty jako je důraz na harmonii a ochranu přírody tak na její využívaní a kontrolování, zaměření na kvalitu tak na maximalizaci, efektivitu a kvantitu (Hansen, 2010).

S vývojem hodnot vztahujících se k životnímu prostředí a přírodě je spojen obor environmentální etiky, ustavený během první poloviny 20. století a zabývající se vztahem jedince a jeho prostředí. V rámci environmentální etiky se ustavilo několik směrů. Jako jeden z prvních vznikl koncept ekocentrismu, pro který *šje nejvyšší hodnotou šbiotický celek – ekosystém, příroda jako taková* (Binka, 2008:93). Ekocentrická etika klade důraz na vztah jednotlivce a biologického společenstva, hodnotu přírody navíc vyjadřuje prostřednictvím pouhou formou, podloženou znalostí reálného fungování konkrétních ekosystémů (Binka, 2008). V reakci na tento směr vzniká antropocentrismus, který lze chápat jako *šsnahu zachovat koncepci ústředního postavení člověka a zároveň přijmout ochranu ostatních živých tvorů a životního prostředí, jako pro člověka významnou hodnotou* (Binka, 2008:96).

Jedním z kritiků konceptu environmentální etiky je Julien L. Simon, s jehož názory souhlasí Václav Klaus. Tento kritik se snaží dokázat, že environmentální etika principiálně nemůže zpřesnit naše vnímání hodnotového světa a že naopak ohrožuje základní lidskou hodnotu – svobodu. Problematika hodnocení totiž může být redukována na tzv. problém zdrojů. Ty podle této teorie nemohou nikdy dojít, pokud zachováme instituce trhu

⁷ Librová, Hana. 1994. *Pestí a zelení*. Brno: Sedláček.

⁸ Librová, Hana. 2003. *Vlaštině a váhavý*. Brno: Doplněk.

garantovanou lidskou ekonomickou svobodu, tak trh p i nedostatku jakéhokoli zdroje pomocí lidského intelektuálního úsilí nalezne za takový zdroj náhradu. P írodu tak m feme chránit, protože má n jaké estetické i jiné vlastnosti, které nám slouží ale chápat p írodu jako hodnotu o sob je filosofický a ekonomický nesmysl (Binka, 2008).

III. EMPIRICKÁ ÁST

4. VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

Výzkumné otázky jsem sestavila na základě odborné literatury a mých osobních zájmů. Podmínkami diplomové práce jsou v první řadě novináři, kteří se v daném tématu flivotní prostředí a prostředí a prostředí v celoplošných zpravodajských denících, zpravodajských a společenských týdenících a internetových zpravodajských portálech. Tato diplomová práce sleduje dva okruhy témat: pracovní rutiny respondentů a vlastní postoje respondentů k prostředí a flivotnímu prostředí. Diplomovou práci rámuje jedna výzkumná otázka, doplněná dalšími podotázkami.

Výzkumné otázky:

1. Kdo jsou novináři, kteří píšou o flivotním prostředí?
 - a. Jak se respondenti dostali k tématu prostředí a flivotní prostředí?
 - b. Jaký vztah mají respondenti k prostředí ?
 - i. Vnímají ji jako ohroženou, je dle nich potřeba ji chránit?
 - c. Jak si respondenti volí témata reportáží a zpráv?
 - d. Na jaké zdroje se respondenti nejčastěji obracují?

Výzkumné otázky budou zodpovězeny analýzou polostrukturovaných rozhovorů a na které části výpovědí (používání a citování zdrojů) budou ověřeny analýzou článků respondentů z hlediska práce se zdroji a frekvencí témat celého diskursu.

5. METODOLOGICKÉ POSTUPY A VÝCHODISKA

5.1. Výběr vzorku

Předmětem zkoumání jsou dvě oblasti – pracovní rutiny novinářů a jejich názory na životní prostředí a přírodu a analýza informací z zdrojů respondentů. Převodním záměrem výzkumu bylo oslovení redakcí celoplošných zpravodajských deníků, zpravodajských a společenských týdeníků a zpravodajských internetových portálů a díky získaným kontaktům oslovit novináře, kteří se věnují tématu životního prostředí a přírody. Uvedené týdeníky a deníky jsem zvolila z důvodu jejich rozšíření a nekladení přílišného důrazu na nějakou oblast zpravodajství a dá se tak předpokládat, že je bude mít výrazněji nespécializovaná část společnosti. Oslovila jsem tato média - deníky: Hospodářské noviny, Lidové noviny, Právo, Mladá Fronta Dnes, týdeníky: Respekt, Reflex, Týden, Instinkt a internetové zpravodajské portály: Aktualne.cz a iDNES.cz.

5.2. Polostrukturované rozhovory

V první fázi výzkumu jsem na základě přetné odborné literatury sestavila rámec otázek tak, abych získala odpovědi na dvě dimenze výzkumu – pracovní postupy a hodnoty novinářů a jejich názory na životní prostředí a přírodu. Seznam otázek je v příloze 1. K výstavbě otázek a struktuře rozhovorů a výběru metody mi pomohla kapitola *šMetody získávání kvalitativních datů* v knize *šKvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumuš* (Miovský, 2006). Metodu polostrukturovaných rozhovorů jsem si vybrala z důvodu možné změny pořadí otázek a lehce pozmeněné formulaci položených otázek, což mi umožnilo, což nejprve rozložením rozhovorů, zároveň mi tato metoda umožnila pokládat doplňující otázky, které obalovaly jádro rozhovorů. Inspirací mi byla i kapitola *šHlubkový rozhovorš* v knize *šKvalitativní výzkum v pedagogických vědáchš* (Tůva í ek, Tůová a spol., 2007), která popisuje možné chyby ve formulaci kladených otázek.

V druhé fázi výzkumu jsem kontaktovala jednotlivé sekretariáty nebo redakce vybraných deníků a týdeníků, s prosbou o poskytnutí kontaktu na konkrétní osobu. Oslovit a získat kontakt na respondenta se mi podařilo u Mladé Fronty Dnes, Hospodářských novin, Práva, Respektu a Reflexu. Vzhledem k nespółupráci ostatních médií i konstatování, že se tématem blíže nezabývají (Instinkt), jsem respondenty vyhledala pomocí databáze

NewtonMediaSearch při zadávání klíčových slov *Životní prostředí*, *Špíroda* a *Šekologie*. Podalo se mi tak oslovit další respondenty z deníku Lidové noviny, zpravodajského portálu Aktualne.cz, iDNES.cz a týdeníku Týden. Týdeník Instinkt jsem z výzkumu vyadila, kvůli tomu, že se tématu dlouhodobě nevěnuje a na základě analýzy článků jsem nenašla ani jednoho novináře tohoto týdeníku, který by se mnou zkoumaným tématem pravidelně vnoval. Podobná situace panuje i u týdeníku Reflex, který se též životnímu prostředí a přírodě přiblíženě nevěnuje, ale redakce mi doporučila obrátit se na jejich bývalého kolegu, který toto téma dlouhodobě sledoval. Respondent z týdeníku Reflex, je tak jediným respondentem, který v současné době není vázán v médiích a ani se kontinuálně nevěnuje tématům v oblasti životního prostředí a přírody, ale na doporučení redakce a díky jeho dlouholeté praxi v této oblasti, jsem ho do výzkumu zaadila. Mým zájmem totiž nebyla aktuální situace v médiích, ale pracovní rutiny, které si novinář vytváří během své praxe, a příroda a životní prostředí, kde jsem vycházela z předpokladu, že respondent bude mít k této oblastem vytvořený vztah a bude zastávat určité postoje, které se nebudou rychle měnit.

Zaměřila jsem se na domácí prostředí a novináře působící v centrále médií. Musela jsem ale učinit několik výjimek. Respondent z deníku Právo spadá do zahraniční redakce, i když se nejvíce věnuje v domovské zemi, pod kterou spadá právě mnou zkoumané téma životního prostředí a přírody. Poslední výjimkou je respondent z deníku Lidové noviny, který je veden pod domácí redakcí, ale pracuje v českých Budjovicích, kde žije.

Zkoumaný vzorek respondentů byl sestaven z 10 osob, 9 mužů a 1 ženy. Respondenty byli především novináři na podřízených pozicích, pouze 2 respondenti pracovali během své praxe na pozici šéfredaktora či jině.

Zvolené respondenty jsem oslovila prostřednictvím emailové komunikace, s nimiž jsem se poté na jejich žádost domlouvala také telefonicky. Rozhovory proběhly v termínu 16. 7. 2011 až 18. 8. 2011 v Praze, v budovách redakcí, kavárnách a hospodkách podle přání respondentů. Jeden z rozhovorů proběhl z časových důvodů po telefonu. Každý rozhovor jsem nahrávala na digitální diktafon, kdy jsem nejprve požádala o souhlas s nahráváním a informovaný souhlas. Témně všichni respondenti (9 z 10) souhlasili s citováním pod vlastními jmény, v textu jsou tak citace uvedeny se jménem respondenta, s výjimkou jednoho. Část respondentů si přála vidět zapsané rozhovory předtím, než je začnu citovat, jeden respondent trochu upravil zapsaný rozhovor, aby se dal snáze číst.

Po absolvování rozhovorů následoval jejich přepis. Rozhovory jsem nepřepisovala všechny najednou, ale postupně, vždy po absolvování dvou či tří rozhovorů. Rozhovory jsem

přepisovala pomocí nahrávání v digitálním diktafonu a pomocí audio-video přehrávače v Windows media player, s oběma typy zařízení jsem obeznámená a díky nim jsem dosáhla poměrně rychlého přepisu dat. Rozhovory jsem přepisovala tak, jak jsem je slyšela, tedy včetně vycpávkových slov se zachováním hovorové řeči. Rozhovory jsou v příloze 2.

K samotné analýze rozhovorů jsem použila některé metody otevřeného kódování. Pro analýzu byla klíčová data z oblasti profesních rutin respondentů a jejich názory, i postoje k prostředí a životnímu prostředí. Pro větší systematickost výpočtů jsem použila metodu vytváření trsů, která *šloufí k tomu, abychom seskupili a konceptualizovali určité výroky do skupin* (Miovský, 2006:221). Tyto skupiny (trsy) by podle Miovského *šly vznikát na základě vzájemného překryvu (podobnosti) mezi identifikovanými jednotkami* (tamtéž). Tato metoda mi umožnila seskupit více podobných i identických výpočtů do jedné skupiny, štrus. Sestavování skupin mi tak umožnilo v větší míře zobecnit výpočty a jejich srovnání. Tato metoda kódování je jiná oproti předem plánované metodě kontrastu a srovnávání, kterou mám uvedenou v projektu diplomové práce. Zmínku jsem provedla z důvodu lepší práce s daty. Projekt diplomové práce je v příloze 3.

Práci s rozhovory zahrnuje analýza lánek respondentů se zaměřením na použité informační zdroje. Tuto analýzu používám pro ověření výpočtů respondentů v otázce, používá zdroj při sestavování lánek a kurčení primárních definujících. Celou analýzou tak postupuje triangulace, kterou se rozumí kombinace různých metod, různých výzkumníků, i různých dat (Hendl, 2005). Triangulaci využívám při porovnávání dat z rozhovorů a používáním zdrojů v lánkách respondentů.

V analytické části jsem z důvodu plynulosti textu upravovala citace respondentů tak, aby neobsahovaly zbytečně mnoho vycpávkových slov a aby formálně zapadaly do textu.

5.3. Analýza práce se zdroji

Pro ověření výpočtů respondentů z hlediska práce se zdroji jsem se zaměřila na analýzu jejich textů. U každého respondenta jsem použila metodu prostého náhodného výběru vzorku (Miovský, 2006) pro analýzu textů. Vždy jsem vybírala 10 textů z období 26. 8. 2010 až 26. 8. 2011. Prostý náhodný výběr jsem musela zamítnout za metodu totálního výběru vzorku (Miovský, 2006) ve chvíli, kdy respondentovi vyšlo během daného období přesně 10 nebo méně textů, protože tato situace nastala u Jana Gazdíka, Marka TMehly, Adama TMry a Petra Weikerta. Vzhledem k tomu, že během posledního roku nepublikoval Tomáš Fejtek, vyadila

jsem ho z tohoto srovnávání. Celkem jsem tedy analyzovala 66 zpráv z hlediska používání zdroj citovaných v textech.

Při analýze jsem provedla rozbor textů z hlediska druhu textu. Z analýzy mi vyšly tři hlavní typy textů: zprávy o výzkumu, kauzy, reportáže, zprávy. Každý z typů textů vyjadřuje odlišnou práci se zdroji. Zprávy o výzkumu se zabývají výzkumy v celé zemi, zdroji jsou především odborníci na danou problematiku. Kauzy obsahují významnost použitých zdrojů, přičemž h textu je zároveň stav na sporu. Reportáže obsahují také významnost zdrojů, jen tu není tak silně nebo vůbec obsažen prvek konfliktu. Posledním typem textů jsou zprávy, které často vychází z jednoho zdroje a jsou bez použitých citací, zároveň jen kusek informují o daném tématu, bez jakéhokoli přehledu.

Při rozboru zdrojů jsem identifikovala několik kategorií zdrojů: odborníci, nevládní neziskové organizace, Ministerstvo životního prostředí⁹, správy národních parků a chráněných krajinných oblastí¹⁰, politici s mandáty v Parlamentu ČR, firmy a podniky, místní instituce a úřady a jejich představitelé (starostové, hejtmani) a aktivisté. K porovnání údajů z této analýzy a z analýzy rozhovorů jsem použila triangulaci. Při analýze zdrojů jsem se zároveň zaměřila na primární definující. Jako primární definující vnímám zdroje, které jsou v textu citovány jako první.

⁹ V následujícím textu bude tato instituce zastoupená zkratkou MŽP

¹⁰ V následujícím textu budou tyto instituce používány zkratky NP a CHKO

6. P ÍRODA A ŽIVOTNÍ PROST EDÍ

6.1. P íroda

Ve vztahu lov ka a p írody p evládlo dualistické vnímání lov ka a p írody, kde lov k stojí v opozici k p írod , která má adu podob, od p írody, jako n eho abstraktního, jako mimolidského sv ta, který má esenciální kvalitu a charakter n eho, jako základní sílu, která ídí sv t, i jako samotný materiální sv t (Novák, 2008). Ur itá abstrakce spojená s vid ním p írody, byla možná d vodem, pro pro ást respondent ů bylo pom rn obtížné íci, co je to p íroda. P írodu pak vid li konkrétn v podob lesa, rostlin a zví at i magie, p es místo, i abstraktn jako n co, za ím lov k musí vyjet, místo, které je spojené s estetickým nebo rekrea ním faktorem, aŮl po útvar, který je ůivý a zajímavý, do kterého pat í v-e ůivé a neůivé, co stojí samo o sob .

Dva respondenti vidí p írodu jako n co velkého obecného, jako soubor v-eho ůivého a neůivého, zároveň se ale na ní jeden z respondent ů podíval prost ednictvím funk nosti pro lov ka: *ŠJá to vnímám (pojem p írody, pozn.) jako ten nej-ir-í termín, který prost popisuje v-e ůivé a neůivé* (Tomáš Fe tek). Ond ej Vrtilka k tomu dodává, *ůe ůpokud mluvíme o p írod , tam navíc (oproti ůivotnímu prost edí, pozn.) zaznívá i takový estetický nebo rekrea ní faktor, p íroda je n co, kam si chodíme odpo inout a existuje samo pro sebe a nezávisle na lov ku, by je lov kem ovliv ováno a co si taky asi zaslouůí n jakou míru ochrany*.

Ostatní respondenti se ůil o neůivé sloůce p írody nezmínili. Dal-í t i respondenti tak vidí p írodu jako n co samostatného, n co co je mimo lidská sídla a obydlí, n co za ím lov k musí jet: *šv p írod se d jí v ci bez nás* (Alexandr Petrůelka), *šp írodu vnímám jako útvar, jako n co ůivého, zajímavého, co samo o sob stojí* (Petr Weikert), *šp íroda je to, ůe prost já n kam vyjídím za p írodou* (Marek Kerles). V t-ina respondent ů má p edstavu p írody spojenou s n ím konkrétním, zelenou krajinou, rostlinami, zví aty: *šp íroda jsou jenom kyti ky a zví átka* (Pavel Baroch), nebo lesem. Dle Marka ůehly je p írodou *šten magický sv t zví at a rostlin*.

Celkem dev t respondent ů zároveň vid lo p írodu jako opozici k civilizaci, nap íklad: *šZelená krajina, rostliny, zví ata asi v tom nejjednodu-ím slova smyslu. To je pro m*

p írody. *P írozené prost edí, prost ne tady tohle (kavárna, m sto, poznm.)* (respondentka1). M ěme tedy pozorovat siln ě p evládající dualistické myšlení ve vztahu lov ka a p írody.

6.2. ěivotní prost edí

Na p edstav ěivotního prost edí se respondenti shodli více neě v otázce p írody, p í inou je moěná skute nost, ěe se jedná o koncept, který je lov ku blížší, má s ním vlastní zkušenosti, jak ostatn ě vypovídá i definice termínu ěivotního prost edí: *Šoubor biotických a abiotických jev ě a proces ě, které obklopují konkrétního ěivého jedince, populaci, spole nost, jakýkoli ěivý systém, mnohostrann ě na n j p sobí a ovliv ují jeho ěivotní funkce, stejn ě jako oni p sobí na ěivotní prost edí* (Petrusek, 1996). Respondenti s touto p edstavou v r zných variacích pracovali po celou dobu rozhovoru. V t ěina respondent ě (8) vid ěla ěivotní prost edí ve spojitosti s lidským ěivotním prost edím nebo jako n co s ěm se šdá pracovat. Vid ěli ěivotní prost edí jako vztaěené k sob ě, k lidské spole nosti, a to jak pozitivn ě, tak negativn ě, jako zdroj materiálu a v cí k ěivotu i jako zdroj ohroěení, které zp sobila ěinnost lidské spole nosti.

ěivotní prost edí bylo pro v t ěinu respondent ě (8) spojené s ěivotním prost edím lov ka a uspokojováním jeho pot eb: *šěivotní prost edí je n jaký prostor vztaěený k lov ku a jeho pot ebám* (Tomáš Fe tek). N kolik respondent ě (2) definovalo ěivotní prost edí jako prost edí m sta: *šěivotní prost edí je tohle v ěchno (ukazuje kolem sebeí ě), to je m stský vzduch* (Adam ěra). Za tuto p edstavu m ě pravd podobn ě skute nost, ěe stále v t ěí ást populace ěije ve m stech (Moldan, 1997), a do této v t ěiny spadají i moji respondenti. P edstavu ěivotního prost edí jako n ěho s ěm *špracujeme* (Alexandr Petrěelka), jsem zaznamenala u dvou respondent ě. Evokuje to p edstavu moěnosti tvo it a p etvá et, oproti mimolidské a sama o sob ě stojící p írod ě (Novák, 2008).

ást respondent ě se vymezovala v ěi ěivotnímu prost edí prost ednictvím toho, co nám nabízí (3) a ěm nás ohroěuje (1). Z vnímání ěivotního prost edí jako poskytovatele energie, vody nebo vzduchu, lze vyvodit, ěe v n m vid ěli poskytovatele prost edk ě k ěivotu. Jeden z t chto respondent ě ěel za rámeě ěivotního prost edí a pozastavil se nad d ěěitostí p írody p ěi poskytování t chto statk ě: *šP íroda vlastn ě pro nás formuje ěivotní prost edí* (Pavel Baroch). Respondentka1 naproti tomu vymezila ěivotní prost edí tím, ěm nás ohroěuje, a je to zne ěit ěý vzduch, doprava, odpady nebo pra-nost ulic. ěivotní prost edí tak vid ěla pom ěrn ě negativn ě.

Dva respondenti se při zamyšlení nad flivotním prostředím zaměřili na flivotní prostředí obecně, v pohledu flivotního prostředí jiných druhů a na návliv na tato prostředí: *Štaky flivotní prostředí je prostředí konkrétního druhu v tom kontextu, ve kterém se bavíme, si flivotní prostředí vybavíme jako flivotní prostředí lovka a faktory, které ho ovlivují, a role lovka, jak ovlivuje vlastní prostředí a potažmo také ovlivují flivotní prostředí jiných druhů, ale flivotní prostředí lovka je vlastně všechno* (Ondřej Vrtilka)

6.3. Příroda a flivotní prostředí jako ohrožené

Stejně jako na obecné úrovni panuje velká míra shody v otázce ohrožení flivotního prostředí a přírody (Brundtlandová, 1991), viděla tuto otázku stejně naprosto v tina respondent. Respondenti se shodli na to, že příroda ohrožená je. Toto téma si z části rovnou spojili s otázkou její ochrany. Každá respondent zároveň poznamenala, že je také ohrožené flivotní prostředí. Jako ohrožené viděli respondenti ovzduší (3), biodiverzitu (3), krajinu (6) a přírodní zdroje (6). Pouze jeden z respondentů ohroženost přírody odmítl: *Š Já nevím, jestli je ohrožená příroda, protože příroda vřdycky zvířít* (Marek Kerles).

Z hlediska ohrožení postavilo několik respondentů přírodu do opozice ke krajině. Z rozhovorů soudím, že toto rozlišení souvisí s přítomností lovka v krajině, s více jak tisíciletým procesem formování přírody do kulturní krajiny, ve které jsou dominantními složkami vesnice, pole, louky a lesní celky (Sádlo, Storch, 2000), zatímco přírodu mají respondenti spojenou spíše s volně flivujícími flivořichy a rostlinami. Právě ohrožení krajiny vidělo jako problém nejvíce respondent (6). Při detailnějším pohledu bylo zřejmé, že ohrožení krajiny vychází ze dvou zdrojů: *Š Na jednu stranu, je to tlak urbanizace, jednak rozření sídel a rozření výrobních prostorů ten druhý problém je pustnutí krajiny, protože se z ní lidé vystěhovali* (Tomáš Feřtek). Jedním z problémů je tedy management krajiny, problém vedle stavby sídel a skladů představuje zároveň stavba silnic a dálnic: *Š Staví se dálnice, silnice, takové ty příerné sklady podél dálnic a v okolí měst* (Pavel Baroch), Alexandr Petřelka tuto skutečnost viděl jako *š vytváření kulturních pouřtí, měst, dálnic, toho co všechno kouskuje, rozdrobuje přírodu*. V návaznosti na to je dle respondentů problémem, že v krajině zůstává pro lidi málo místa, krajina ztrácí svou mozaikovitost, různorodost a stává se jednolitou. Tento poznatek navazuje na mizení lovka z krajiny, podle několika respondentů (2) se tak ztrácí vztah lovka ke krajině a přírodě: *Š Já když se procházím místy, kde jsem chodil jako*

kluk, byly tam vy-lapané cesti ky, dnes ty cesti ky zar stají, protofle lidé se stáhli z krajinyõ (Ond ej Vrti-ka) nebo *škrajina se m ní, jak mizí cesty, jak velkovýroba krajinu p evrstvila a iní ji pro lov ka stále h poufítelnou, nebo p íjemnouõ* (Tomá-Fe tek). Ve výpov dích respondent je také patrná zm na role lov ka v krajin , kdy se lov k jako dominantní druh stává druhem klí ovým ó p es malé zastoupení má na krajinu a v ní flující spole enstva velký vliv (Sádlo, Storch, 2000). Z výpov dí respondent je patrné, fle jim vadí ztráta kulturní krajiny, která je nahrazována moderní pr myslovou krajinou, jejífl slofkami jsou vedle m st a vesnic, také pr myslové areály, velké zem d lské plochy, potaflmo také velkosklady a skládky. Rozvoj této krajina za íná v -edesátých afl osmdesátých let 20. století (Sádlo, Storch, 2000). I kdyfl len ní krajiny bylo jako problém spat ováno nejvíce respondenty, je podle Respondentky1 obtífné dostat toto téma do médií.

S ohrožením krajiny úzce souvisí dal-í problémem, o kterém se vyjád ilo více respondent (3), cofl je ztráta biodiverzity. Ztrátu biodiverzity ozna ili jak na globální úrovni, tak na území eské republiky. Na území eské republiky byla ztráta biodiverzity nej ast ji vnímána ve vztahu k zem d lství, z hlediska poufívání monokultur: *šmonokulturizace n jakého zem d lskéhoí ekosystémuõ* (Alexandr Petrflka) i rozd lováním polí na velké parcely pokryté jedním typem rostlin, kde se op t m fle ztrácet vztah lov ka k p írod : *š(p estáváme, poznm.) v d t, fle ta p íroda n jakým zp sobem funguje a vlastn podv dom ji vnímáme jako n jaký produk ní systémí který je tady pro nás a produkoval n jaká paliva, biopaliva a p-eniciõ íká Ond ej Vrti-ka. M fleme tu op t vid t souvislost s p em nou kulturní krajiny v krajinu modern pr myslovou. Projevuje se tu také instrumentální vztah k p írod .*

Na ohrožení p írodních zdroj se respondenti op t podívali n kolika zp soby ó jak z globálního, tak lokálního pohledu a nastolili také my-lenku mofné udrfítelnosti a pot ebné zm ny na-eho zp sobu flivota. ást respondent (2) vid la *šdrancování p írodních zdroj õ* (Alexandr Petrflka) jako globální problém, jiní (3) se pozastavili nad nadm rným hospoda ením v ur itých oblastech jako je nadm rné zem d lství i rybá ství, potaflmo lesnictví. Spot ebu p írodních zdroj si n kte í respondenti (4) explicitn spojili s otázkou udrfítelnosti na-eho zp sobu flivota: *šNo myslím si, fle ty hlavní zdroje jsou v nadm rné spot eb , v my-lence neustálého ekonomického r stuõ* (Marek Kerles). Tito respondenti se vzáp tí staví proti my-lence neustálého r stu: *šJá si myslím, fle problém je, fle se chováme moc sobecky na to, jaké máme vlastn mofnosti. Jsme dost sobe tí, dost náro ní na to kde*

flujeme a co chceme a myslím si, fle bez toho, ani fl bychom n jak velice omezili, dokázali flít skromn ji a tro-ku opatrn ji v i té p írod ō (Respondentka1).

6.4. Ochrana p írody a flivotního prost edí

Stejn jako se v t-ina respondent shodla v tom, fle je p íroda ohrofená, stejn tak se v t-ina shodla v tom, fle je t eba ji chránit. V tomto názoru respondenti souzní s názory širokého mezinárodního spole enství (Agenda 21). N kte í respondenti se zároveň zamysleli nad otázkou ochrany flivotního prost edí, p ípadn nad vývojem ochrany p írody v rámci posledního politického vývoje. Vzhledem k tomu, fle p í iny ohrofení p írody respondenti shodn spat ovali p edev-ím v nadm rném rozvoji moderní spole nosti, která pohlcuje okolní krajinu, p írodní zdroje a ovliv uje flivotní prost edí jiných druh a p írodu i ve velké vzdálenosti od lidské spole nosti, identifikovali rizikové chování v hospodá ské innosti spole nosti, tak i innost jednotlivc , tedy v neudrflitelném rozvoji a -patných vzorcích výroby a spot eby, stejn jako v nefunk nosti institucí, které mají ochranu p írody a flivotního prost edí v kompetenci. O ochran p írody a flivotního prost edí tak p emý-eli jak z hlediska akcí na úrovni institucí (vznik a chod CHKO a NP), tak na úrovni jednotlivce (lidské chování a postoje, vzorce spot eby a výroby, jejich udrflitelnost) i technického pokroku.

Pouze jeden respondent odmítl pot ebu ochrany p írody, z jeho výpov di je zároveň možné vy íst hlavn prosté konstatování: *šP íroda se nikdy nezni í, ta spí-zni í toho lov ka, pokud s ní nedokáfle flít v souladu ō (Marek Kerles). Respondent vidí p írodu siln j-í ne fl lidský pokrok a rozvoj.*

6.4.1. Uskromn ní, technický pokrok i krok zp t?

ást respondent (4) m la otázku ochrany p írody spojenou s technickým pokrokem, s tím co zp sobil, s v domím lidí o jeho d sledcích, a s budoucností. N kte í v n m vid li e-ení, z výpov di jiných je možné vy íst obavu o budoucnost: *šJá si myslím, fle v nás za íná p evaflovat je-t víc pocit, fle p íroda je n co mén d leflitého ne fl ná-lidský rozvoj, lidský blahobyt, lidský pokrok, který tu p írodu vyufflvá. Samoz ejm není možné vracet se na stromy, ale ne si pod ezávat v tev, na který sedíme ō (Alexandr Petrflfelka), s ohledem na budoucnost se vyjád íla také Respondentka1: *šJe -patn , kdy fl se na to (ochranu p írody) nedbá a jedeme si bez ohledu na, co po nás z stane. ō**

V západní civilizaci je hluboce zakořeněná víra v technický pokrok, která byla sice částečně oslabena událostmi v první polovině dvacátého století, ale tato se víra se ve druhé polovině vrátila zpět (Hansen, 2010). Někteří z respondentů v technickém pokroku vidí naději na řešení problémů, protože byly přesvědčeni, že technický pokrok se nedá zastavit: *Technologický pokrok civilizace se nedá zastavit, i kdybychom se o to snažili, tak v povaze člověka je zkoumat svět kolem sebe. Mám pocit, že lidstvo má potenciál přírodu a životní prostředí ovlivnit velmi dramatickým způsobem a dle toho, a že je dobré být si toho v domě a hledat cesty, jednak technologická řešení jak ten dopad minimalizovat nebo ho zachovat tak, aby byl dlouhodobě udržitelný, a obecně prostě vnímat to, co dle nás a studovat změny, ke kterým dochází a občas si prostě říct dost* (Ondřej Vrtík). Tyto pohledy na ochranu přírody a životního prostředí jsou silně spojeny s lidským uvědoměním a změnou vzor spotřeby a výroby. Zatímco Ondřej Vrtík nevidí výrazný důvod pro změnu v spotřebním a výrobním chování, daleko větší důraz na omezení spotřeby a výroby projeví dva respondenti, například Adam Tmra, vyjádřil pochyby ke konceptu trvalé udržitelnosti, podle něj lidstvo *eká šelice silně uskromní se. Mám pocit, že nejde skloubit přístavu, že bychom měli být pořád bohatí a zároveň fungovat udržitelně, bude to chtít nějaký krok zpátky*.

Ondřej Vrtík ale dodává, že by se při ochraně přírody a životního prostředí, je-li se nachází mezi dvěma ideologiemi o chránit vše a vrátit se v pokroku zpět a příroda se ochrání sama, nebo ji přesněji řečeno ochrání trh – mluví vždy vycházející z faktů a nenechat se strhnout k jakémukoli krajnímu řešení. Navrhuje hledat vždy to nejlepší možné řešení, zároveň ale poznamenává: *Šelice víme, že ani to nejlepší řešení není dobré, protože ve spousta cílů, které člověk dle, neexistuje dobré řešení. Vždycky dle nás něco, co je z nějakého důvodu špatné, tak hledat cesty, jak zjistit, které z těchto řešení je nejméně špatné*. Vidíme tu jasné pochybnosti o možnostech technického rozvoje.

6.4.2. Ochrana lokální a druhová

Vede obecných konceptů zaměřených na ochranu přírody a životního prostředí typu udržitelného rozvoje, existuje řada konkrétních nařízení, která směřují k ochraně vybraných druhů i biotopů (Moldan, 1996). Také tyto pohledy zazněly ve výpovědích respondentů, kdy se zaměřili na druhovou a lokální ochranu, o níž se ale podle nich má vést debata. V několika rozhovorech zaznělo také oceňování divočiny, které navázalo na hodnoty romantismu (Novák, 2008) a neovlivňování přírodních procesů.

ást respondent (4) sdílí názor, že o tom, co se má a nemá a chránit a do jaké míry se to má a nemá, by se měla vést debata. Chráněná území by měla vznikat tak, aby to bylo *šzdrojem co nejmenších konfliktů* (Adam TMra) a zároveň by měla být vedena debata i místními lidmi: *ŠTo je ta nejvtí podstata a oni toho nejvíc zm fíou.* (respondentka1). Respondenti se nestaví proti vytváření nových chráněných území, Adam TMra dokonce navrhl vyufít oblastí sudet: *šMyslím, že bychom m li vyufít toho, že jsme m li ty vysídlený sudety a je-t hlídáný, nep ístupný kv li t m hranicích a ud lat z toho takový poklad. Kdyby se propojil Bavorský les se TMmavou tak by vznikl raritní kus divo iny v celé Evrop , která je brutáln zastav náö.* P i lokální ochran vyjád il jeden z respondent nutnost pochopit, že *šp íroda se vyvíjí samaö* (Marek Kerles), další respondent prohlásil, že d leflité je také *šoce ování divo inyö* (Adam TMra). V-ichni respondenti jsou zároveň pro to, aby se v rámci chráněných území nechala p íroda vyvíjet podle svého, jeden z respondent zmínil také navrácení p vodních druhů do krajiny obecn : *šVracet se tam, kde p íroda byla, zadržflovat vodu v krajin a jinde, sázet listnaté stromy a p vodní druhy, které v ní tenkrát rostliö* (Petr Weikert). Jeden z respondent také vid l zlepšení v druhové ochran , zvlá-t motýl a pták (Alexandr Petrfelka).

T i z respondent se na ochranu p írody dívali i z hlediska institucí ó místních správ chráněných krajinných oblastí a národních park (konkrétn NP TMmava) a politického vývoje. Jako problém ochrany p írody vid l Tomáš-Fe tek to, že je *što ú adö*, dle jeho názoru je tato správa málo funk ní a m že se dopou-t t nesmyslných rozhodnutí. Jiný respondent se naproti tomu zamyslel nad politickým vývojem v oblasti ochrany p írody a vývojem situace byl zklamaný: *šZákon upravují a vy-krtavají a zm ny nebudou tak progresivní jako mohly býtö* (Pavel Baroch).

Ochranu p írody a flivotního prost edí je tedy možné provád t ze t í sm r ó z hlediska státu ve form tvorby zákon , nastavování limit a sm ováním k výkonn jím a -etn jím technologiím. Stát by m l reflektovat dopady hospodá ské innosti, ídit se principem p edb flné opatrnosti. Na ochran p írody formou vznikání chráněných krajinných oblastí, se má podílet také spole nost, od vrcholné politické reprezentace, místních obyvatel a po nevládní neziskové organizace, cílem by m l být spole enský konsensus na tom, co a jak chránit. Z tohoto zp sobu ochrany zmizela odborná ve ejnost, není jasné, zda s ní respondenti po ítali a priority, nebo jim nep í-la d leflitá. Posledním sm rem ochrany p írody a flivotního prost edí je zm na chování jednotlivce, i kdyfl toto chování nevidí respondenti s velkým

dopadem. Tento směr ochrany přírody a životního prostředí souvisí spíše s dobrým osobním pocitem.

6.5. životní prostředí od roku 1989

V rámci stavu životního prostředí mají respondenti pohled o jeho vývoji za posledních dvacet let. Část respondentů spojila dohromady stav životního prostředí a přírody. Hlediska se nabízela dvě – zlepšení a zhoršení stavu životního prostředí. V obou dvou případech nebyly odpovědi jednoznačné, zlepšení šlo ruku v ruce s jeho zhoršením a naopak, otázkou pak jen bylo, jaké aspekty podle respondentů převažují. Respondenti se při posouzení stavu životního prostředí i přírody zaměřili buď na různé výzkumy a měření, nebo na vlastní pocit a zkušenosti.

Polovina respondentů se vyjádřila v tom smyslu, že se životní prostředí zlepšilo: *„Já myslím, že jsme za posledních 20 let udělali úplně obrovský krok“* (Petr Weikert). Při posuzování zlepšení stavu na základě výsledků měření z jednotlivých částí životního prostředí, byly jmenované hlavně voda a vzduch. Dva respondenti se při konstatování, že se životní prostředí zlepšilo, řídili především svými pocity: *„šco se týká toho životního prostředí, tak se zlepšilo, myslím, že se flíje tak jako p řijemn jřō“* (Adam Třra). Z výpovědí respondent je ale také patrné, že i když se dle jejich názoru něco zlepšilo, jiné věci se zhoršily: *„Vizuáln a pocitov se to životní prostředí neskutečně zlepšilo, ale zase jsou nějaké aspekty, které to nahrazují. Teba automobilová doprava.“* U těchto respondentů převažuje názor na změnu k lepšímu.

Druhá polovina respondentů naopak měla pocit, že se stav životního prostředí i přírody zhoršil. V této oblasti vadilo respondentům především zmiňované zastavování volné krajiny, uznali zlepšení čistoty vody, ale zástavba krajiny jim dojem z lepšího životního prostředí vzala a dokonce překryla.

Část respondentů (4) spojilo vývoj stavu životního prostředí s vývojem zemědělství a přemýšleli po roce 1989. Tři z nich poznamenali, že díky potřebám, do kterých se dostali zemědělské a průmyslové podniky po roce 1989 mělo vliv na zlepšení kvality životního prostředí a přírody: *„Do značné míry příroda pomohlo to, že se omezila výroba, že už nefunguje tolik podniků, takže přemýšleli na severu – ech i severu Moravy velmi oslabil“* (Petr Weikert). Jak ale zmínili dva z respondentů, stav životního prostředí se opětovně zhoršil spolu s tím, že se zemědělství a průmysl zotavili a zvýšila se výstavba: *„Co se zotavilo přemýšleli a zemědělství tak se paradoxně zhoršilo prostředí“* (Jan Gazdík). Jeden z respondentů, Ondřej

Vrti-ka, se pozastavil nad tím, že české hospodářství nevyužilo –ance na změnu ve společnosti a naopak předalo některé negativní aspekty v podobě zastaralé krajiny: *šNegativních aspektů moc nebylo a zároveň přibyly nové, viz. velká rozhodnutí, třeba i u solárních elektráren.*

Ti respondenti se v rámci zlepšení životního prostředí zamysleli také nad vlivem individuální roviny člověka. Dva z nich měli pocit, že se v české společnosti na mikroúrovni rozmáhá zelené myšlení a vstřícný vztah k ochraně přírody a ovlivuje tak stav životního prostředí k lepšímu: *šLidi asi, nebo ti mladí jsou mnohem více nakloněni ochraně přírody, než byly jejich rodiče (Marek Měhla), nebo švšeobecně se dá říct, že jo, že se s tím (životní prostředí, poznámka) zabývají. Uf jenom ten trend, já nevím, biopotravin.* (respondentka1). K myšlení lidí v ochraně přírody a zlepšení životního prostředí se poněkud skepticky staví Tomáš Fejtek: *šMám možnost vidět, jak se ta generace (osoby 15 až 25 let) chová. Já rozhodně nevidím žádný v této projevu empatie k prostředí. To maximální, čeho lze dosáhnout je zelený konzumerismus. Dovedu si představit, že lidi, kterým je dneska od dvaceti výš, možná budou za dalších deset méně nenafrání, než byla společnost v devadesátých letech, kdy konzum byl objevit pochopí, že nic tak úžasného z toho neplyne a možná v nich kterých v čech budou citlivější, ale pokud si myslím, že to, co funguje daleko lépe, jsou státem podporované opatření a to, co se ekonomicky vyplatí.*

Jak naznačuje citace, stav životního prostředí podle respondentů ovlivuje nebo by měla ovlivovat také politická sféra. Dle Marka Měhly pomohl české republice vstup do Evropské unie, i když se vyjádřil, stejně jako o několik odstavců výše Pavel Baroch, že v současné době nabírá ochrana přírody a životního prostředí opačný směr. To, že situace v politice ovlivuje chování lidí, zmíňuje i respondentka1, která zároveň chápe, že pro vztinu společnosti jde ochrana přírody v době ekonomické krize do pozadí. Ochrana životního prostředí a přírody má tak podle ní –anci na vyřešení tehdy, když v žádné jiné sféře neexistují významnější problémy: *šKdyž půjde vláda, která nastolí reformy a je nutné –et it, tak lidi se najednou obrátí na základní životní potřeby a tohle nee –í. Ale v momentě kdy, a to byla vlastně vláda předtím, ta společnost byla relativně spokojená, relativně nic se nee –ilo a lidi, třeba v dle, že by se to mohlo e –it tohle téma, protože nic horšího nebo aktuálně –ího nás nepálí.*

Celkově byla spornou otázkou kvalita vzduchu, o níž kolik respondentů označilo za zlepšený, jiní se vyslovili proti (2). V –ichni respondenti se zároveň odvolávaly na r zná

mění a výzkumy, rozdíl v názorech byl dle mého pravděpodobně způsobený jinou interpretací dat nebo ovlivněn vlastní zkušeností.

6.6. Proměna vztahu k přírodě

Otázku, zda se u respondentů mění vztah k přírodě poté, co se zabývají v nově tomuto tématu v rámci své novinářské praxe, zodpověděla naprostá většina respondentů (9) negativně. Tyto odpovědi souvisí s motivací respondentů ohledně zabývání se životním prostředím tak, jak v nich respondenti vypověděli, že jim téma přírody i životního prostředí bylo blízké vždy a také proto, si ho vybrali. Změna nastala jen u jednoho respondenta, který se k tématu životního prostředí dostal v rámci své novinářské praxe, aniž by k tématu primárně směřoval.

Většina respondentů (9) vypověděla, že vztah k přírodě změnila již před tím, například *Štěpánka j vztah k přírodě změnila před tím, když jsem se účastnila výletu do přírody (Alexandra Petrželka)*, pokud se něco změnilo, tak to bylo především vyjasnění si některých otázek nebo zjištění nových souvislostí (4). Jeden z respondentů si například ujasnil svůj názor na jadernou energii (Adam Tmra). Pouze Pavel Baroch, přiznal, že se jeho vztah k přírodě a životnímu prostředí výrazně změnil: *Štěpánka informace, vím, co moje chování způsobuje, když řídím, znám dopady. To mě vlastně motivovalo chovat se šetrněji*.

Zvláštní je změna, kterou jsem zaznamenala u dvou respondentů, kteří mají v oborech životního prostředí a přírody vzdělání. Oba zaznamenali změnu ve svých ideálech. Ondřej Vrtička se díky studiu mohl naučit o problémech, podívat odborně o nich, které ho vedly ke změně pohledu: *Štěpánka na které věci na které jsem se předtím díval a neměl jsem s nimi sebemenší problém, přišlo mi to úplně jasné, teď vidím, jak kontroverzní a problematické mohou být, z toho důvodu se také dívám opatrněji na činnost neziskových organizací v krajině*. Respondent v jedné z nich dříve přemýšlel a díky studiu zjistil, že nevhodné činnosti jsou tím nejlepším způsobem, jak přírodu chránit.

Také respondentka 1 viděla problémy a jejich řešení v rámci životního prostředí a přírody podle svých slov *štrochu idealisticky*, setkání se skutečností ji potom přimělo své názory přehodnotit: *Štěpánka má trochu ideály a představy a když vidí, jak to funguje ve skutečnosti, tak ho to promění*.

Většina respondentů (8) uvedla, že v rámci svého vztahu k přírodě a životnímu prostředí upravila své chování. Zatímco jeden z respondentů poznamenal jen to, že se *šchová*

–etm jiõ (Pavel Baroch), zbylí respondentí byli konkrétn j-í. Nejfrekventovan j-í inností bylo t íd ní odpadu (7) a ásté vyuffívání m stské hromadné dopravy (3), ostatní innosti zaznívali ojedín le ó topení d evem, zateplení domu, –etné chování v p írod , sledování obal a zp sobu balení potravin, vegetariánství, odmítnutí konzumace masa z velkochovu, pouffívání –etných flárovek, pouffívání p írodních materiál p i vybavení bytu, s ekologickým chováním m l jeden z respondent spojené i nenv-t vování cirkus a ZOO.

To, fle t íd ní odpadu zmínili v-ichni respondenti, není tolik p ekvapivé, nebo eská republika pro-la masivní reklamou v otázce t íd ní odpadu. Otázkou je, nakolik rigidní t íd ní odpadu je, protofle jak poznamenali dva z respondent , t íd ní odpadu není vfdy mofné.

V t-ina respondent vidí dopady svého ekologického chování jako velmi malé, nebo spí-fládné: *šMyslím si, fle tyhle v ci mají vlastn velmi malý vlivõ* (Tomá-Fe tek), nebo své konání neshledávají jako výjime né: *šOni to v mém okolí d laj takhle skoro v-ichniõ* (Marek TMehla), p ípadn : *šNemyslím si, fle bych v tom byl n jak výjime ný, flíju asi jako v t-ina lidí ve m stech, kte í tro-ku p emý-lejí o tom, co se kolem nich d jeõ* (Ond ej Vrti-ka). P es skepsi v í dopad m svého chování na makrourovni, p iná-í chování respondent m ur íté uspokojení: *šOno to asi moc neovlivní, ale nám je takhle líp. Jenom kv li tomu osobnímu pocitu to stojí za toõ* (respondentka1). Z výpov dí tedy usuzují, fle se nechovají –etn k flivotnímu prost edí kv li ekonomickým d vod m, ale proto, fle si flivotního prost edí a p írody cení. Podle nich to pat í k *šosobní hygien õ* (Tomá-Fe tek) i *šdomáci ekologiiõ* (respondentka1).

6.6. Aktuální kauza: Národní park Tmava a zp sob ochrany o ima respondent

V dob vzniku mé diplomové práce bylo v médiích aktuální jedno téma z oblasti ochrany p írody, tématem bylo kácení smrk napadených k rovcem v oblasti Pta ího potoka V NP Tmava. V t-ina respondent toto téma n jakým zp sobem uchopila ve svých zprávách i reportáflích, zároveň v-ichni respondenti mají na situaci vlastní názor. V-ichni respondenti se shodli v tom, fle v daném prostoru by m l být dán prostor p írod , aby se sama vyvíjela, protofle *šp íroda si pom fle samaõ* (Alexandr Petrflka). N kolik respondent se ohradilo proti okamflitému e-ení problém , upozornili, fle vy e-ení problému v dané lokalit m fle trvat více nefl jeden lidský flivot: *šNení to v c na jeden lidský flivot ale v c na 150 letõ* (Petr Weikert).

V rámci debaty, která probíhá mezi zástupci parku a ekologickými aktivisty, poukazují na to, že spor ufl je emocionálně zabarvený (4). Jeden z respondentů poznamenal, že do debaty prakticky vůbec nezasahují odborníci: *šZcela se v tom ztrácí, te v poslední době se to ufl za íná trochu objevovat, ale hrozn málo, to co o tom íkají opravdu v dci, kte í Ťmavu dlouhodob studují, kte í studují ten biom horských smr in.õ* (Ond ej Vrtilka). Vedle emocionální zabarvenosti se pozastavují nad p íli-ným zpolitizováním a p íli-ným vyhocením sporu mezi dv ma krajnostmi.

ást respondentů zároveň vnímá tento spor jako rozhodující okamflík proto, jakým zp sobem bude na na-em území probíhat ochrana p írody z hlediska její funkce: *šTyhle lidi cht jí Ťmavu p etvo it na n co, co bude slouflit lidem, jenom lidem, nebo ti, kte í íkají, fle Ťmavu je t eba nechat pro p írodu samu o sob .õ* (Marek Ťvehla). N kolik respondentů zároveň ve výsledku sporu také rozhodnutí o budoucnosti samotného Národního parku Ťmava: *šje t eba n jaký kompromis ve smyslu zmen-ení toho parku a n jaké ustavení obcí vn parku a p edev-ím toho, co chránit a nechránitõ* (Marek Ťvehla).

N kolik respondentů (4) poukázalo na skute nost rozdrobených prvních zón, které svorn kritizovali. Zároveň v naprosté větině poukazují na to, že odlesněním fle zp sobit sprá-p dy a pov trnostní podmínky zp sobí to, fle v míst nové stromy nevyrostou a kácením se vytvá í volné plochy, do kterých narazí kaflký v t-í vítr a zdravé stromy pokácí (Tomáš Fe tek). Polovina respondentů, se byla na Ťmav podívat nejen te , ale i d íve, a v-ímli si, fle mrtvé stromy obnov lesa poslouffí lépe, nefl vysázení nových: *šJá jsem to vid l na vlastní o í, to jsou sice vysoké uschlé stromy, ale pod nimi jsou normáln malé stromky a v bec tam není pot eba vysazovat n jaké stromky. Ten les si prost sám poradíõ* (Pavel Baroch).

N kolik zmínek zazn lo i o místních lidech, respondenti se zamysleli nad vztahem, který k danému kusu p írody mohou mít ó vedle emocionálního vztahu zazn lo i vid ní Ťmavy÷jako zdroje obflivy v podobě turismu, a jak zmínil Petr Weikert: *šTy obce pot ebují nalákat turisty, pot ebují n jakým zp sobem prosperovat, je bezva kdyfl si tam lidi staví domy a up ímn , kdo by -el do krajiny bez lesa, do krajiny která je zni ená?õ*

6.7. Environmentální vzd lávání, výchova a osv ta

S cílem environmentálního vzd lávání, výchovy a osv ty (EVVO), kterým je vést *šk my-lení a jednání, které bude v souladu s flivotním prost edím tak, aby se udržela jeho kvalita i pro budoucí generaceõ* (Web3) se respondenti v r zných variantách identifikovali.

V t–ina respondent (9) se s environmentálním vzdáváním setkala, pouze ty i se ho zúastnili aktivnóbu v rámci výuky na vysoké –kole, nebo na pozici lektora neziskové organizace p sobící na poli environmentálního vzdávání, p ípadn díky aktivit v organizaci zam ené na ochranu p írody. Ostatní respondenti se s environmentálním vzdáváním setkali prost ednictvím lánk (2), prost ednictvím rodiny (1), setkáním s lidmi, kte í se této oblasti v nují (2).

V t–ina respondent (7) se zárove zamyslela nad formou a kvalitou environmentálního vzdávání: ást respondent (3) se shodla v tom, fle výuka by m la probíhat prost ednictvím p íklad , setkáváním d tí s p írodou: *šEfektivn j–í by bylo seznámení se s tím, jak to funguje v praxi, n jak d ti p íblížit p írod a ukázat jim to, nefl p edná–etě. V rámci tohoto jeden z respondent odmítl práci eských NNO v této oblasti, a ozna il je jako šproducenty leták ō (Adam TMra), vadil mu –kolský tón, který m l motivovat k environmentální výchov . Dva z respondent se pozastavili nad d lefitostí nau it d ti p emý–let a samostatn se rozhodovat: *šVfлдыky je dobré u it d ti p emý–let, nefl jim vkládat do mozku n jaké hotové pravdyě (Ond ej Vrti–ka), nebo štakfle podle m by o tom m li (lidé) v d t, ur it by pak v d li, takhle to je, je to v decky dokázané, máte mořnost d lat tohle a tohle, tady se to d lá takhle a tady se to d lá takhle a vy si na to ud lejte názor.ě (respondentka1).**

V–ichni respondenti si myslí, fle environmentální vzdávání je pot ebné a d lefité: *šBylo to (p edná–ky NNO, pozn.) na d ti zam ené sm rem, aby se ekologicky chovali. Cofl mi p ijde bezva, protofle jednou budou z t chto d tí ú edníci na ú adech a budou rozhodovat o na–ich řivotechě (Petr Weikert), nebo: *šJá si dokonce myslím, fle jeden z hlavních a nejd lefit j–ích úkol ochrany řivotního prost edí je vzdávání d tíě (Marek Kerles).**

6.8. P íroda a hodnoty

V–ichni respondenti mají k p írod uřlí vztah, v jejich vztahu k p írod jsem zaznamenala antropocentristický p ístup. K p írod se vztahovali jako k místu pro rekreaci, i z estetického pohledu. Zárove vid li p írodu jako objekt ochrany, kde tomu, co je chrán no, má být dát volný pr b h ve vývoji, i místo, které stojí mimo lidskou spole nost a nem lo by být lov kem více ovliv ováno i mimo chrán ná území.

V–ichni respondenti vnímali p írodu p edev–ím jako mimo-lidskou oblast, kam lov k nepat í svým řivotem, svými výtvořy, ale pro kterého je p íroda místem, kde se dá trávit

volný as. P íroda pro n je n ím za ím se dá jet, n co co není na dosah ruky, ale dál: *šN kam za ní jedu, prost musím opustit sv j d m a jet n kam do p írody* (Marek Kerles).

Z toho, fle v t-ina respondent jako nejv t-í ohrofení p írody vid la stavební rozvoj, m fle mít dvojí význam. P íroda m la v o ích respondent hodnotu estetickou, kde vzhled p írody m fle ovlivnit vztah k ní. Jeden z respondent se pozastavil nad p etvá ením p írody v epková pole a pruhy les , které jsou rozd leny silnicemi a sklady s poznámkou: *š(mizí) to sep tí s p írodou, znalost toho, fle ta p íroda n jakým zp sobem funguje* (Ond ej Vrtilka).

Druhým pohledem na Šrozkouskovanost-krajiny je ztráta biodiverzity, ztráta bohatosti p írody, rozmanitosti flivota. Pro n kolik respondent (3) byla totiž p íroda také zdrojem flivota, lidské civilizace: *šOrganismus nebo ekosystém, který tady fungoval stovky milionu let, který tu fungoval bez nás, a který my ni íme, bych ekl, fle ni íme samu podstatu* (Alexandr Petrflka). Dva z respondent se tak pozastavili nad tím, fle p íroda jako celek není ohrofená, ale fle ohrofený je lov k a p íroda pouze lokáln (Marek TMebla). P íroda tak má hodnotu n eho co p etvá.

Z výpov dí respondent vyplynulo, fle p írodu je t eba respektovat, jen dva z respondent se ale vyjád ili p ímo: *šP íroda je n ím co se má nejen chránit, ale i respektovat* (Alexandr Petrflka). Od tohoto pohledu se m fle odvíjet skute nost, fle jeden z respondent je vegetariánem a jeden nekonzumuje maso z velkochov ó dle t chto respondent mají i chovná zví ata právo na d stojný flivot, i kdyfl kaflký tento postoj vyjád il trochu jinak. Dal-í z respondent umístil p írodu na rove *škulturního d dictví* (Adam TMr): *Nezbouráme Malou Stranu, i kdyfl je vlastn stra-n nepraktická pro ná-moderní styl flivota, ale naopak ji chráníme. Podobn je to s tou p írodou, afl na to fle u té p írody to je-t nebereme tak samoz ejm ō, respondentka1 se zase pozastavila nad lidským konáním bez ohledu na to, co tu zbude do budoucnosti.*

N kolik respondent vid lo možné cesty lidské civilizace v dobrovolném uskromn ní se, v zastavení nadm rného erpání zdroj : *šTa spot eba, bohatnutí spole nosti, samoz ejm bere n co i z toho flivotního prost edí a myslím si, fle se to n kde musí zastavit* (Marek Kerles). P íroda tak m fle mít hodnotu n eho k ehkého, zranitelného. Její kone nost nás m fle vybízet k dobrovolné skromnosti.

6.9. Shrnutí

K p írod a flivotnímu prost edí mají respondenti blízký vztah. V t-inovém postojem, který tento vztah definuje je antropocentrismus, potaflmo slabý antropocentrismus jako proud environmentálního my-lení. P íroda si zasloufí respekt a ochranu a na-e chování má brát ohledy na budoucnost. V men-in lze zaznamenat i postoj ekocentrický.

V rámci dualistického p ístupu je p íroda vnímána jako mimolidský sv t, do kterého pat í p edev-ím flivo ichové, rostliny a neflivé sloflky, nikoli lov k a jeho zásahy - zásahy díky, kterým je ohroflená. lov k stojí mimo, v p írod je pouze hostem i náv-t vníkem. Naproti tomu flivotní prost edí je vnímané z pohledu lov ka, jasn ji vymezené, je štady kolem násø ve m stech i v okolí m st, místo, kde dochází k tv r í aktivit lov ka. A se p íroda a flivotní prost edí li-í v pojetí, jsou shodn vnímané jako ohroflené. D vodem ohroflení p írody i flivotního prost edí, je jak hospodá ská innost spole nosti, tak innost jednotlivc , tedy neudrflitelný rozvoj a chybné vzorce spot eby a výroby. Problémem jsou i instituce, které mají p írodu chránit, ale v její ochran nejsou výrazn efektivní. Men-inou je zastávaný názor, fl p íroda ohroflená není a je vid ná jako nezni itelná a p izp sobivá, jako ta, která v-echny zásahy lov ka p ekoná. Je vid na jako podstata a základ flivota lidské spole nosti, která na ní závisí.

Nejvíce ovlivn ná a m n ná lov kem je sou asná kulturní krajina, ze které se pomalu stává krajina moderní pr myslová, ve které se setkáváme se skládkami, sklady, novými silnicemi, pr myslovými zónami, krajina, ze které se vytrácí sep tí s lov kem formované po tisíce let. Z p írody se stává pouze jednolitý kraj s velkými poli, lesními celky a lidskými výtvary. Mizí druhová rozmanitost, na které se podílí jak len ní krajiny, tak drancování p írodního bohatství. flivotní prost edí je ohrofleno nadm rnou dopravou a pr myslem, cofl spole nosti p iná-í zhor-ené ovzdu-í a dal-í negativní jevy.

Stav flivotního prost edí se áste n zlep-il, díky technickým inovacím, i úpadku hospodá ství a zem d lství po roce 1989. Lze p edpokládat, fl se s ním zlep-il i stav p írody. Na druhou stranu p ineslo posledních dvacet let nové i staronové problémy. Díky obnov pr myslu a zem d lství dochází k op tovné degradaci flivotního prost edí, spojené rovn fl s rozvojem stavební innosti v krajin a zne i-t ním jednolitých sloflk flivotního prost edí, nej ast ji ovzdu-í.

Ochrana p írody a flivotního prost edí by se m la konat n kolika prost edky ó zásahy na úrovni státu, v podob nových zákon zam ených na ochranu p írody a flivotního prost edí, a v podob regulací v oblasti technické a hospodá ské, které by m ly vést

k udržitelnému chování společnosti, kontrole dopadů na přírodu a k tomu, aby nevyhnutelný technický pokrok (viditelný menšinou respondentů) byl v zájmu ochrany přírody a krajiny. Na společenské úrovni by mělo dojít ke konsensu v otázce, co a jak bude chráněno. To, co má být chráněno, nemá být jen rozhodnuto daleko od tohoto předmětu ochrany, ale v jeho místě se zohlední názory všech dotčených stran, především místních obyvatel. Názor odborníků na ochranu přírody v tuto chvíli ustoupil do pozadí. Posledním prostředkem sloužícím k ochraně přírody je sám lov kůň, který svým chováním může docílit určité změny díky dobrovolné skromnosti, úctě ve svém chování vůči přírodě, plnění každodenních povinností, což jak dokazují respondenti na vlastních příkladech, možné je. I když se podle nich na druhou stranu od tohoto modelu chování nedá očekávat velký dopad. S lítostí je poukazováno na to, že společnost nevyužila situace po roce 1989 a neupravila své vzorce spotřeby a výroby tak, aby se stav životního prostředí a přírody nadále zlepšoval a nedocházelo k jeho postupné degradaci. Narážíme tak na nevyužitý princip ekologické modernizace.

Součástí ochrany přírody je spatřováno také environmentální vzdělávání, výchova a osvětla, které má probíhat přímo v přírodě, aby se docílilo vlastní zkušenosti nikoli jen zprostředkované. Teoretická výuka je také spatřována jako užitečná, především tehdy, když je ponecháno na posluchačích, aby si sami vše promysleli. V rámci environmentální výuky by neměla být žádná fakta a skutečnosti prezentovány jako dogma, ale měla by v ní vždy fungovat volnost v rozhodování o chování a v tom, co si z ní jedinec pro svůj život vezme.

7. PROFESE NOVINÁŘE A PRACOVNÍ RUTINY

7.1. Motivace

Ve zkoumaném vzorku jsem se setkala s několika možnostmi, jak se dostat k práci v tiskových médiích. Polovina respondentů vystudovala žurnalistiku, dva respondenti se přihlásili do konkurzu na pozici redaktora, dva respondenti byli osloveni známým a přijmou pozice v médiích vybidnutí, jeden respondent se k práci novináře dostal prostřednictvím spolupráce ze strany médií. Průměrný věk respondentů je 45,4 let. Ve věku do 35 let jsou 3 respondenti, nejstarší je zastoupená generace mezi 40 a 50 lety, nejmladšímu respondentovi je 27 let, nejstaršímu respondentovi je 66 let. Na respondenty tedy působily jiné společenské podmínky, přesto všichni projeví zájem o stejné téma, často opomíjené či marginalizované v tiskové společnosti. Polovina respondentů má vysokoškolské vzdělání o žurnalistické, přičemž dva respondenti mají zároveň absolvované vysokoškolské studium i v přírodních a environmentálních směrech.

Motivace respondentů k vykonávání tohoto povolání se různí. Měly jít o zvidňování a chuť vyzkoušet něco nového (3), snahu popularizovat nějaké téma (1), touhu cestovat (1) nebo o splnění přání být novinářem (5). Zvidňování a chuť vyzkoušet něco nového reprezentuje výrok Marka Tvehly: *Šel jsem se přihlásit na konkurz a od té doby jsem v Respektu, přihlásil jsem se kvůli tomu, mělo to zajímat, neměl jsem nějaké přesvědčení a zajímal mě to, být novinářem.* Podobné přání lze nalézt u dalších pěti respondentů. Pro další respondenty byla žurnalistika prostředkem, buď prostředkem k cestování, jak se vyjádřil Alexandr Petřelka: *Šel jsem se chtít toulat po světě, jenže to nešlo, tak jsem se chtěl podívat do světa alespoň přes novinařinu, nebo k možnosti vnovat se oboru, který mi připadal zajímavý, ale nechtěl jsem se v něm více specializovat, protože mi zajímavých věcí bylo příliš mnoho a navíc jsem bavilo psát* jak uvedl Ondřej Vrtíka. Další dva respondenty spojuje stejná zábava z psaní.

Respondenti se na téma životní prostředí zaměřili ze dvou odlišných pohledů, v tiskové (8) se na životní prostředí dívá ze společenského pohledu, kde jsou témata přírody a životního prostředí vždy nějakým způsobem vztažena k lidské společnosti. Zbývající respondenti se na

řivotní prost edí dívají z pohledu v dy, kde slořky p írody a řivotního prost edí stojí ve vztahu ke spole nosti samostatn ěi.

V t-ina respondent (8) se v mediální praxi v nuje více témat m, vedle řivotního prost edí jsou to oblasti zdravotnictví, historie, bezpe nosti, v dy, politiky i spole nosti, jak nap íklad uvedl Jan Gazdík: *řV da, bezpe nost, terorismuř co tam je je-t í ekologie a historie. Tedy zhruba p t témat, ve kterých, kdyř lov k není úpln blbeř, se tro-ku vyzná a m ře véřt rovnoprávnř rozhovor t eba s politikemř. V novat se v-em témat m rovnocenn , není vřdy úpln mořně, zvlá- kdyř se v jednom okruhu témat d ěí d leřitě v ci, jsou jiná témata, v etn řivotního prost edí, upozad na, jak uvedla respondentka1: řprotoře mám je-t zdravotnictví, to má u nás v t-ř prostor a bylo tam te v souvislosti s řD kujeme, odcházímeř a novými reformami daleko víc témat, takře t eba te ka jsem to (řivotní prost edí, pozn.) upozadilař. Na této úrovni se pohybuje i Marek Kerles, který sleduje řivotní prost edí z globálního pohledu a lokáln se zam ěil na d ní v řifních řechách, p ípadn v Rakousku.*

Na druhé stran se dva respondenti v nuří řivotnímu prost edí z pohledu v dy. Hansen (1994) ve svém výzkumu zaznamenal, ře se environmentálními tématy zabřvají řast ěi noviná ěi s vysoko-kolským diplomem z p írodov dných obor . V tomto p ípad platí tvrzení pouze pro jednoho respondenta Ond eje Vrti-ku. Alexandr Petrřelka sice p írodov dně vzd lání nemá, ale i tak je mu v rámci mediální praxe blif-ř v deřký pohled a hlavními tématy se tak pro n ě stávají: řZoologie, botanika, do mé nářln pat ěi i medicína a zdravotnické záleřitostí, řivotní prost edí jako takové, globální problémy a vlastn p řifa en k tomu pat ěi i vesmírř.

V otázce, jak se k tématu řivotního prost edí dostali, se v t-ina respondent (7) shodla v tom, ře řivotní prost edí a p íroda jim byly vřdy blízke, takře se p ěi své práci v médiích cht ěli uplatnit práv v této oblasti. Blízkoř souvisela p edev-řm z radosti pobytu v p írod , pouze dva respondenti mají vzd lání zam ěné tímto sm řem. Zbylí respondenti (3) se řivotnímu prost edí za ali v novat na popud redakce, i kdyř dva prohlásili, ře m ěli k p írod a řivotnímu prost edí vřdy blízko.

7.2. Výb r témat

V rámci výb ru témat se respondenti tém ě jednozna n shodují v tom, ře je jim dána volnoř a jen ob as vznikají lánky na p ání redakce, a to ve chvíli, kdy ěí n jaké téma p ějde zajímavé ěi významné z hlediska d ní ve spole nosti, nebo tehdy, kdyř sami noviná ěi

nenarazí na téma, které je by zaujalo. Dalším faktorem, který redakce sleduje je, aby téma celkově zapadalo do vydání. I tak ale mají respondenti autonomii v tom, jak dané téma zpracují, explicitně to řekl Ondřej Vrtík: *šZ v t-í ásti si je (témata, pozn.) vybírám sám a občas po m- vedení v redakci n- co chce, ale mám naprostou svobodu v tom, jak to zpracuju.* V rámci organizace práce v redakci je pravidlem, že respondenti předkládají zhruba týdenní seznam témat, kterým se chtějí vnovat a je na redakci, zda témata schválí. Shoda v otázce volnosti ve výběru témat, může vycházet ze skutečnosti, na kterou upozornil ve svém výzkumu Hansen (1994), kdy zjistil, že novináři, kteří se vnují tématu životního prostředí, mají mnohem větší volnost ve výběru témat. Zároveň je ale třeba upozornit na možnost, že si vedení do médií vybírá zaměrně, kteří souzní s jeho idejemi a představy, případně respondenti na základě předchozích zkušeností ví, jaká témata jsou v redakci považována za důležitá a zajímavá (Trampota, 2006).

Dle Hansena (2010) se novináři během dne setkávají s řadou témat, která by mohli zpracovat. Tuto skutečnost potvrdili i respondenti v tomto výzkumu. Vyzorovala jsem celkem tři cesty vedoucí k tématům, které respondenti dostávají nevyžádané od svých zdrojů (8), je dalším cestou aktivní oslovování lidí v databázi vytvořených kontaktů (8) a sledování ostatních médií (7), a posledním způsobem je vnímání světa okolo sebe, z kterého někteří respondenti berou své náměty (4).

V rámci prvního druhu předchází náměty zhruba ze dvou směrů od odborných zdrojů, se kterými dlouhodobě spolupracují při zpravování různých témat a které se snaží o popularizaci vady nebo zviditelnění své instituce ve společnosti: *šOni sami vám témata nabízejí. Ale nabízejí to samozřejmě i proto, že se chtějí nějakým způsobem předvést, že šjsme důležitý. Protože politici nám předpokou rozpočet a musí vidět, že jsme důležitý, že hydrometeorologický ústav není úplně zbytečný.* Jak parafrázoval jeden ze svých zdrojů Jan Gazdík. V tuto chvíli je možné nazvat tento zdroj zdrojem na misi, kdy zdroj vyvolává snahu novinářů o jedinečnost a novost zpráv a sám se díky tomu zviditelní (Peters, 1995). Dalším tokem informací plyne od nevládních neziskových organizací, kterých v oboru životního prostředí působí celá řada. Jejich snahou je prosadit jimi sledovanou problematiku do médií a zaujmout tak určitou veřejnost (Hansen, 2010).

Dalším způsobem nalézání témat je jejich aktivní vyhledávání. V rámci vyhledávání témat se může setkat s dvěma protichůdnými tlaky o sledování ostatních médií, kvůli přejímání některých témat z jejich mediální agendy a zároveň snahu odlišit se díky nalézání témat vlastních a originálních, například i oslovováním svých zdrojů. V kontinuálním

sledování konkurence a jejich mediálních agend lze spatřit nebezpečí, které může vést k vzájemnému sblouzení a homogenizaci mediálních agend, a může tak docházet k unifikování mediální produkce (Trampota, 2006:166)

Naprostá většina respondentů se shodla v tom, že samostatné vyhledávání témat k práci novináře patří a je jejich hlavní náplní práce. Pouze Adam TMRa vypověděl, že je raději, když je mu téma předloženo: *„Já témata moc vymýšlet neumím, musím říct. Já umím psát o co zadaného, prostě to musím udělat.“* Respondenti vysoce oceňují své kontakty, které získali během praxe a které v rámci hledání témat využívají. Nakolik jsou kontakty důležitě, naznačila výpověď Jana Gazdika: *„Já kdybych třeba ztratil svůj archiv, svoje kontakty, nebo mobil, kde je mám.. tak bych mohl dát rovnou výpověď.“* Témata respondenti hledají na stránkách různých organizací a institucí spojených s životním prostředím, setkáváním se s lidmi podobnými v této oblasti, i sledováním TK¹¹, i když návrh témat respondenta by neměl přesně kopírovat program této instituce. *„Když to někdo úplně zjednodušeně, není to kopie plánu práce (TK pozn.), ale jsou to vaše témata, která si musíte najít, na která musíte přejít, ve velké míře dochází také ke sledování ostatních médií.. Sledujete dle ní v tom resortu, či na ministerstvech, v nevládních organizacích a dáváte si schůzky s těmi lidmi a snažíte se přejít na to, co je tam nového, zvláštního, zajímavého a to vám potom samo o sobě svým způsobem generuje témata.“* (Petr Weikert). Tento požadavek redakce podle mě souvisí hlavně s tím, aby médium bylo schopné nabídnout téma, které si jinde nepíše a bylo tak úspěšnější mezi konkurencí, tedy ve snaze odlišit se. Dalším motivem k vyhledávání témat je skutečnost, že novináři ví, která témata naleznou v agendě média lepší uplatnění, což potvrdila respondentka 1: *„Témata co si vyhledávám sama, mají v té věci uchytit se přes týden.“* Opět zde vyvstává otázka, s nakolik volným výběrem témat se respondenti potýkají.

Na druhou stranu respondenti také často sledovali mediální agendu ostatních médií. O sledování médií se zmiňovali hlavně redaktoři týdeníků. Dle Tomáše Fejta *„redakce fungují tak, že raději píšou o něčem, co už se psalo a kde jinde, protofe mají pocit, že je to důležité. Takfe já jsem ta (téma, pozn.) odvozoval.“* Na to, že není možné témata neustále přebírat, upozornil Adama TMRa: *„Já bych něco o té ústavě napsal, ale co, že jo. Všechny argumenty tam jsou už řešené, dle reportáží z blokády není zase takový trhák, protofe to tu už není poprvé, to už není nic, čím moc překvapivé. Tak si říkáte, že tam je třeba téma najít a jakou inspiraci.“* A když už je téma přebíráno z jiného média, je zde patrná snaha nabídnout něco

¹¹ česká tisková kancelář

nového, objeveného, čím se dané téma posune dál: *ŠKdyfl vyleze n jaké téma v rámci mediální agendy t eba v etce nebo jiném médiu tak prost p emý-lím, jak to posunout dál a navrhuju to sama v redakciõ* (respondentka1). Dochází tedy k jisté unifikaci mediální nabídky, ale také ke snaze odli-it se, kdyfl ne tématem, tak zpracováním ó jiným pohledem, jiným pouflitím zdroj a podobn . Vedle eských médií sledují respondenti také zahrani ní média, v naprosté v t-in to byla média anglicky pí-ící, nej ast ji asopis Science nebo Nature, ve dvou p ípadech sledovali respondenti také n mecky psaná média. Dva respondenti se také zmínili o sledování vysílání BBC.

Mimoto si respondenti témata vyhledávají sami a jinak nefl oslovováním svých kontakt . Tento zp sob m fle médiím p inést vlastní témata a odli-it se tak od konkurence, cofl je pro médium velice cenné (Trampota, 2006:160). Nám ty erpají respondenti p i výjezdu na jinou reportáfl, nebo ve svém kařdodenním flivot . Jak uvedl Tomá- Fe tek: *šJá jsem jako reportér hodn jezdil, a i kdyfl jsem se zabýval i jinými v cmi, témata se asto nabalují. Kdyfl lov k má n jakou p edstavu a kouká se kolem sebe a jede do n jakého regionu, tak je skoro jisté, fle tam potká n jaké témaõ, nebo Adam TMra: Pí-u si nápady, n jaký asociace a pak si to projířdím a t eba se mi to s n ím spojíõ. Tomá- Fe tek erpal nám ty i díky komunit lidí flujících alternativním zp sobem flivota¹²: *šV t ch devadesátých letech existovala pom rn jasná vrstva lidí, kte í se vydali alternativním zp sobem, to znamená, fle zkou-eli bydlet na venkov , zkou-eli spoustu jiných v cí. Já jsem se jednak s t mi lidmi znal nebo jsem se v té spole nosti pohyboval. A to byly asto i lidi, kte í se pohybovali v r zných aktivistických strukturách, takfle up ímn e eno ty témata se scházely celkem logicky samyõ.**

7.3. Kritéria výb ru zpráv

Vý et kritérií respondent v otázce výb ru zpráv je sice rozmanitý, je ale moflné nalézt n jaká obecn j-í kritéria. Jak uvedl Trampota (2006), v pouflívání kritérií výb ru zpráv se projevuje n kolik tlak , které produkci zpráv ovliv ují ó tlaky ze strany mediální organizace a tlaky ze strany publika, zároveň se tu projevuje také rovina noviná e v roli gatekeepera, kde výb r témat mohou ovliv ovat vlastní flivotní zku-enosti. Tyto tlaky a roviny se projevíly i

¹² Pom rn rozsáhlý výzkum této skupiny lidí provedla Hana Librová v knize Pest í zelení a revizi u inila knihou Vlafní a váhavý. Oba výzkumy byly zam ené hlavn na hodnoty a motivaci zkoumaných osob.

v identifikaci kritérií výběru respondentů v mém výzkumu. Celkově jsou tak kritéria rozlišována do několika skupin – orientované na média, orientované na publikum a vlastní názor respondenta.

Vzhledem ke zpravodajské povaze médií byla nejčastěji zmíněna aktuálnost, ale i tak se o ní zmínila jen polovina respondentů. Dva z respondentů navíc poznamenali, že aktuálnost má dvě roviny, tu která se děje právě teď a rovinu dlouhodobou, kdy téma ve společnosti stále visí, ale nic konkrétního se ohledně něj zrovna neděje: *Šta aktuálnost má různé vrstvy, jednak je to teď a teď co aktuálního se stalo, viz. Fuku-ima, kdy v-ichni za nou e-ít jádro. Nebo je v té společnosti dlouhodobá a pak se stane nějaká aktuální drobnost, která umořní se tomu dlouho aktuálnímu tématu v novat, viz třeba geneticky modifikované organismy* (Ondřej Vrtíka). S tímto dvěma rovinami souvisí i připravenost společnosti na dané téma, jak poznamenal Tomáš Fejtek: *Šlo by k tomu musít mít jasno, co se v tom oboru děje, je důležité to pro běžně sledovat, v čem se odehrává, mít nějakou představu o hierarchii, co je důležité a co není důležité a být připraven se tím za chvíli zabývat ve chvíli, kdy se stane nějaká aktuální událost. Protože když půjdete s nimi, na co ta média a společnost nejsou připravená, tak to máte, jako když to hodíte do studny. Jasně se tu projevil fakt, který ve svém výzkumu zmínil Hansen (2010), případně Novák (2008), totiž ten, že problémy se v rámci krátkodobého prostředí vyvíjejí po dlouhou dobu a jsou díky tomu šneviditelné, často je pak musí aktivizovat nějaká konkrétní, viditelná událost. Je také na médiích, aby událost zasadila do nějakého jistě vytvořeného rámce ve společnosti, aby událost nezapadla. Dalším kritériem z pohledu redakce je i to, jak velké publikum zpráva zasáhne (respondentka1).*

Z pohledu respondentů jsou důležité kritérii novost, zajímavost a důležitost, což je jedna z hodnot identifikovaná ve výzkumu Westerholenem (Trampota, 2006:28). Témata také mají být podle respondentů objektivní, atraktivní, měla by mít potenciál být na první straně a být citována. Jeden z respondentů, Ondřej Vrtíka, také projevil zájem o témata společnosti nepochopená nebo mytizovaná: *Šmám často pocit, že ta témata jsou buď obecně nepochopená anebo je kolem nich spousta mýtů, nebo jsou nějak zidealizovaná. Spousta lidí si o nich něco myslí a po čase o nich nic neví, a buď je to, ekn me v t-ínový názor a je nějaký, nebo jsou to dvě nesmiřitelné skupiny, které jdou proti sobě a jsou tam argumenty, které jsou z mého pohledu iracionální a pak je to už jen ideologický spor.. a já mám pocit, že vlastně chybí posadit to téma na zadek a nabídnout nějaké argumenty, poskytnout fakta, aby o tom (lidé, pozn.) za chvíli přemýšleli. Dá se ovšem předpokládat, že i tato kritéria souzní s představou redakce o své mediální nabídce témat.*

Kritérium inspirativnosti bych za adila na pomezí kritérií mezi pohledem novináře a pohledem publika, alespo podle výpovědi Adama TMry, podle kterého je dobrým tématem to, kde *šmám pocit, fle se tam dá objevit nějaká inspirace pro m a pro tená e*.

Mezi kritéria, která se p i výběru zam ují na tená e, lze za adit téma, které má potenciál zaujmout tená e, je lidsky napsatelné, jak dokládá nap . výpověď respondentky1: *šMusí to být, kdyfl to eknu takhle hloup , tak to nesmí být moc v decké, protofle ti lidé tomu rozum t nebudou a já to neprosadím, ani kdyby m to sebevíc bavilo. Takfle jednodu-e lidsky napsatelné (téma, poznám.), dotýká se to t ch lidí, baví je to.š*

7.4. Nastolování témat

Vedle prostého informování společnosti, mají média schopnost nastolovat témata, je tak d leffité v d t, jakým témat m se respondenti nej ast ji v nují. Tato témata totiž poté mohou být probíraná ve veřejné aréně, a mohou tak mít větší vliv na vy ešení (Hansen, 2010). Témata bez mediální pozornosti zapadnou, i o nich bude v d t pouze malá skupinka, která nebude mít dostatečný vliv pro ovlivnění politického nebo veřejného mínění. Dle Hansena (2010) nabízí oblast flivotního prostředí velkou škálu možných témat a nám t , což potvrzují i respondenti, kteří vidí tuto oblast jako velmi širokou a adí do ní témata od problematiky energetiky, přes odpady, dopravu, až po ochranu přírody, etiku výzkumu a filosofický pohled na ochranu přírody. Zároveň platí, fle se na adu t chto klíčových témat nabalí jiná s nimi spojená témata a vý et témat, kterými se média zabývají, tak m fle být širší.

Oblast energetiky jako širší téma vyjmenovalo nejvíce respondent (4). Do této oblasti respondenti za adili jak problematiku jaderné energie, tak alternativní zdroje energie, případně dopady na flivotní prostředí, příkladem m fle být výpověď Tomáše Fe teka: *Hodn jsem se zabýval (energetikou, poznám), a ufl to byly Kru-né hory, nebo podkru-noho š.š*. Do oblasti dopravy (3) za adili respondenti jak vznik dopravních staveb, tak problém automobilismu, jeho ešení a hledání alternativních možností. V oblasti odpad (1) jmenoval respondent problematiku skládek, jejich vznikání, které například doprovází protesty místních obyvatel. Venkov (1) byl respondentem sledován jak z hlediska jeho rozvoje, vývoje, tak také z hlediska srovnání s venkovem evropským. Zem d lství (1) bylo spojováno jak s obhospoda ováním pozemk , tak s chovem hospodářských zví at. Tématem byla i politika (1), kde nej ast ji jmenovanými institucemi bylo Ministerstvo flivotního prostředí a Státní fond flivotního prostředí R. Významná byla také lokální a aktuální témata: *šV t-inou jsou kauzy*

spojené s nějakým místem, te se p es zimu e-ila Ostrava, potom Pruné ov. Prost takové co se hodn týká konkrétní skupiny obyvatelů, jak uvedla respondentka¹, nebo poznámka, fle šjsou to témata, která p icházejí b hem událostí, a jsou to vlastn emisní povolenky v dob , kdy se jedná o emisních povolenkách, a jsou to protipovod ová opat ení, protofle to jsou taky v ci, které tvo í p írodu a krajinu, z úst Petra Weikerta. Je zajímavé, nakolik mají respondenti n jaký dlouhodobý problém spojený s konkrétním místem i objektem ó Temelín, Pruné ov, Ostrava ó za t mito jmény se skrývají dlouhodobé problémy se zne i-t ným ovzdu-ím v ásti území eské republiky, i dlouhodobé zne i-t ní p írody a řivotního prost edí zp sobeného energetikou. Op t je zde patrná reakce na aktuální témata p i dlouhodobé existenci problému (Hansen, 2010).

N kolik témat bylo typických pro respondenty, kte í své lánky psali v rubrice v dy (2), a pro respondenta (1), který m l blízký kontakt s v deckými zdroji, nebo, který (1) se aktivn podílel na environmentálním vzd lávání. Tito respondenti tak jmenovali etiku výzkumu, aplikaci biotechnologií ve vztahu k řivotnímu prost edí, biologii, zoologii, les jako ekosystém a ochranu p írody.

Pod aplikací biotechnologií vidí Ond ej Vrtilka také šgeneticky modifikované organismy, a jakmile se lov k v nuje GMO, cofl já se snařím sledovat opravdu podrobn , tak se na to nabalují dal-í v ci, které s tím nep ímo souvisí, t eba biopotraviny, cofl je otázka, která souvisí s řivotním prost edím.

Je zajímavé, fle o ochran p írody se explicitn zmínil pouze jeden respondent, Adam TMra: šOchrana p írody a konflikty zájm kolem toho, to znamená národní parky a rezervace, psal jsem o SOP, kdy si lidé po britském vzoru kupují kus n jaké zajímavé louky a jako ob anské sdružení se o to starají. Adam TMra zárove zmínil filosofický pohled na ochranu p írody: šObecn j-í filosofická témata, jednak jak p írodu chránit, jednak ale aby z stala p ístupná lidem. Jak tohle skloubit. I když se ale respondenti nezmínili o ochran p írody v řir-ím smyslu, ada se jich zmínila o řřmav ¹³, tedy o národním parku a chrán né krajinné oblasti řřmava. Otázkou je, nakolik toto téma sledují respondenti dlouhodob a nakolik ji zmínili jen proto, fle je práv te ve spole nosti aktuální. U ásti respondent (5) je možné domnívat se, fle situaci sledují opravdu dlouhodob a díky dlouholetému p sobení v oblasti řivotního prost edí: řřmav jsem se v noval hodn , protofle (národní, poznm.) park vznikl po

¹³ V dob vzniku diplomové práce probíhal na území NP řřmava v oblasti Pta řho potoka spor o e-ení problému se smrky napadenými k rovcem, tedy lýkofroutem smrkovým..

roce 1993 a od začátku se to tam vlastně měnilo a to mi připadlo jako zajímavý (Tomáš Fejtek), tak jejich vztahem k tiskovým zdrojům jeden z respondentů říká v českých Budějovicích, další tiskový zdroj v nově svou diplomovou práci.

7.5. Zdroje

Z hlediska používání zdrojů, jsou dle Hansena (2010) často používány nevládní neziskové organizace, odborníci z oblasti životního prostředí a politické i ekonomické instituce. Trampota (2006) v této souvislosti zároveň upozorňuje na silnou orientaci novinářů na zdroje z oblasti vládních institucí. Analýza rozhovorů toto používání zdrojů z velké části potvrdila. Respondenti zmínili tři skupiny zdrojů: vdecké instituce a odborníky v oblasti životního prostředí, nevládní neziskové organizace (NNO) a vládní instituce a jejich představitelé. Ze zdrojů zcela vypadly ekonomické korporace.

7.5.1. Odborné zdroje

Všichni respondenti v rámci své novinářské praxe používají jako své zdroje odborníky, jak z výzkumných ústavů, tak vysokých škol, i když někteří (2) s velkými výhradami. Obrací se na ně především ve chvíli, kdy potřebují svým zprávám dodat hlas nezávislého odborníka, pouze dva z respondentů označili odborníky i jejich výzkumné zprávy za primární zdroj informací. Respondenti (3) se občas na odborníky obrací i v případě, kdy potřebují danou problematiku vysvětlit. Z výpovědí respondentů je tak možné vyčíst tři role, které u odborníků vysledoval Peters (1995), a to učitelská, výzkumníka a experta.

Peters (1995) zároveň ve svém výzkumu popsal problém, se kterým se novináři i během své praxe při spolupráci s odbornými zdroji často potýkají a to je stětet mezi odbornou kulturou, ve které se pohybují experti a laickou kulturou, která je typická pro širokou veřejnost. Novináři tu vidí svůj úkol ve zprostředkování informací od odborníků směrem k široké veřejnosti, při čemž dochází k zjednodušení výpovědí odborných zdrojů. Na tuto skutečnost narazili i respondenti v tomto výzkumu, kdy jako hlavní problém při spolupráci s odborníky označili používání odborného jazyka - neschopnost odborníků mluvit dostatečně laicky, lidsky. Respondenti se tak snaží výroky převést do jazyka srozumitelného pro běžného člověka. Mezi těmito dvěma skupinami tak mohou vznikat určité tlaky.

O problémech s používáním odborného jazyka sv d í výpov respondentka1: *šOni jsou v dci, takfe jsou samoz ejm opatrní na to, co eknou a cht jí to ur it vid t, protofe mají za to, fe to ti noviná i zjednodu-í, ale to oni musí, aby to lidi pobrali. Takfe mi zjednodu-ujeme a oni se snaží tam nacpat co nejvíc toho v deckého, tak je to takový boj.õ* Podobnou zku-enost má i Pavel Baroch: *šMnohdy (odborníci, pozn.) mluví hodn v decky a složit , používají odborné výrazy pro které.. kterým normální lov k nerozumí, takfe se musí asto opatrn , aby tam nevznikla n jaká chyba.õ* Jeden z respondent , Marek Kerles, dokonce vid l ve zjednodu-ování výrok a popularizaci v dy jeden z hlavních úkol noviná : *šOni (odborníci) o publicitu stojí, ale asto se stává, fe n jaký v decký objev nebo my-lenka zapadne, protofe oni ji nedokáflou p evést do laické roviny tak, aby ji mohli íst i ty laický tená i. To je takový hlavní, nebo ne hlavní úkol noviná e.õ* Dal-í z respondent Marek TMehla kladl zase hlavní d raz na tená e: *šNoviná má odpov dnost v i svým tená m, nemá zase tak velkou odpov dnost v i lidem, s nimi fl hovo í. Musí se snažit, aby my-lenky byly srozumitelné pro tená e, co fl samoz ejm m fe jít na úkor jistý p esnosti a ty odborníci mohou mít pocit, fe to tlumo ení do té novinový e i je na úkor p esnosti a pak ty citace nejsou úpln p esné, a je na noviná i aby to odhadl.õ*

Jak nazna ují výpov di, n kte í odborníci oce ují snahu o popularizaci v dy, kterou jim nabízí mo flnost citací v médiích a jsou tak k úprav výrok shovívav j-í. Ov-em i kdyfl odborníci popularizaci v dy vítají, tedy alespo ty odborníci, kte í se pro média vyjad ují, na druhou stranu kontrolují to, co v médiu nakonec vyjde. Jde jim totiž také o sv j obraz v odborných kruzích: *šPokud se n co povede zlid-tit, ob as je s tím problém, protofe ty v dci to n kdy necht jí zlid-tit, aby to nebylo moc mainstreamový, bojí se zárove reakce koleg õ* jak uvedl Marek Kerles. Trochu jiný pohled nabídl Tomá- Fe tek: *š Popularizace a práce s médii není sou ástí vzd lávání, vysoko-kolského v bec ne. To znamená, fe to neum j (odborníci, pozn.), cítí se v tom nejistý a potom jsou asto zklamaní, protofe nerozumí médiím. Oni v-echo považují za bulvarizaci - kdyfl dáte n emu velký titulek, aby si toho v bec n kdo v-ínnulõ.* Mnou vysledované t ení mezi snahou o popularizaci a obavou z bulvarizace, i zklamání odborník ze spolupráce s médii potvrdilo záv ry výzkumu uskute n né Petresem (1995).

Zatímco Tomá- Fe tek je k vzd lání odborník na poli mediální komunikace pon kud skeptický, ostatní respondenti se vyjad ili jinak, nap íklad Pavel Baroch uvedl, fe *šn kte í (odborníci, pozn.) ufl jsou tak Šycvi ení÷ a ví, fe nem flou mluvit ve své odborné e iõ.*

Práv na tyto odborníky se respondenti obračejí nejradí, protože šti lidé jsou schopni vám to říct tak, že to můžete dát do citátu, a znalo to atraktivně, vtipně, zajímavě (Ondřej Vrtík).

Dva z respondentů se také zmínili o tom, že se na odborníky obrací i proto, aby jim danou problematiku vysvětlili a oni poté mohli hledat další zdroje pro svou práci: *Ale jsou velice ochotní (odborníci, pozn.), snaží se tu v du zpopularizovat nebo vysvětlit, to určitě, protože ví, že je to pro dobro věci.* (respondentka1). Někteří respondenti ale zaznamenali postupnou změnu v postupu odborníků k médiím, snahu být společně otevřenější a vyjadřovat se s ohledem na publikum. Dle Jana Gazdíkovi pracovníci některých institucí určitými koleními, Ondřej Vrtík se dokonce setkal s tím, že se sami v du snaží v komunikaci s médií vzdělávat: *Šmám pocit, že se ta situace zlepšuje, že čím dál tím více v du vidí, že komunikace s médií a s veřejností skrze média je dlejší a že se o to snaží a hledají, uří se. Já jsem nedávno přednášel na Akademii v du, tam přednášeli nějaký cyklus přednášek o setkávání novinářů s v du, takže se i ti v du snaží hledat způsob, jak komunikovat s médií.* V jiném případě si některé instituce zřizují posty tiskových mluvčích. Výpovědi respondentů naznačují vytváření stabilní a osvědčené skupiny odborníků, na které se respondenti pravidelně obrací jako na své zdroje. Takovéto využíování malého spektra informačních zdrojů potvrdila řada studií (Trampota, 2006:57). Rozhovory zároveň naznačují, že se řada respondentů obrací na své zdroje i ve chvíli, kdy nejsou pro dané téma zcela kompetentní, ale nechávají si od nich danou problematiku vysvětlit, a si nechávají poradit i oslovování dalších zdrojů.

Z rozhovorů je také možné vedle těchto rolí odborníků, také upozorovat i na typy odborníků, na které může novinář ve své praxi narazit, všechny typy uvedl Ondřej Vrtík: *ŠJsou lidé, kteří se s vámi odmítají bavit, protože mají špatné zkušenosti s novináři a nemají potřebu se k tomu vyjadřovat, nebo nechtějí zřetelných důvodů. Pak jsou jiní lidé, kteří se s vámi ochotně sejdou, ochotně vám něco řeknou, ale nedokáží to zformulovat tak, aby si z toho novinář něco rozumného vybral, nebo to dá velkou práci a pak jsou lidé, kteří jsou ostřílení matadoi, kteří přesvědčí co a jak.*

Pouze dva z respondentů se v du oslovování odborníků jako zdroj vyjádřili s nedůvěrou. Adam Těra například prohlásil, že *šabych se předně znal, oslovuju je, ale zároveň to pro mě v esku není moc spolehlivý zdroj. Oni jsou takový třeškopádný, nemají zášť, není to jejich odbornost, nebo mluví obecně.* Z typů institucí byla nejčastěji zmiňována Akademie v du (4).

v it, fle samoz ejm zelený organizace, za nima stojí n jaká ideologie, n jaký marketing témat, který cht jí prosazovat, to ur it . Takfle je vřdlycky musíte brát jako jeden ze zdroj . Ale kdyfl bych bral míru zkreslení a prolhanosti, po ád mi z toho vycházely nejlípř. V této výpov di se op t projevuje osobní preference noviná e.

Z nevládních neziskových organizací respondenti nej ast ji zmi ovali Hnutí Duha, Greenpeace a sdrufení Arnika. V závislosti na regionu pak zmínili také sdrufení Veronika a Jiho eské matky. Otázkou je, pro práv první t i organizace byly zmín ny nej ast ji. U Arniky lze nalézt spojitost s tématem odpad , v této problematice se na ní obrací t eba Jan Gazdík. Hnutí Duha bylo nej ast ji spojováno s tematikou lesa a Ťmavy, mohu se jen domnívat, nakolik by bylo zmi ováno v jiném asovém období. Hnutí Greenpeace bylo zmi ováno v rámci kauz, které respondenti b hem své praxe e-ili. Jak je vid t, respondenti se p i své práci nau ili s informacemi a prací NNO zacházet po svém.

7.5.3. Vládní instituce

Posledním velkým zdrojem byly vládní instituce, p edev-ím Ministerstvo řivotního prost edí a Státní fond řivotního prost edí R. Tady pouřřivali respondenti p edev-ím tiskové zprávy a institucemi i jejich p edstaviteli se jako p edm tem zpráv zabývali ve chvíli, kdy propukla n jaká aktuální kauza. Obecn e eno, se na tyto instituce, p edev-ím Ministerstvo řivotního prost edí, na které jsem se sama ptala ve svém výzkumu, obraceli velmi málo, protofle jak vyplynulo z rozhovor je komunikace s touto institucí velice problematická, cofl nastínila výpov Adama Ťmry: *řJá jsem zjistil, fle se na n (tiskové odd lení ministerstva řivotního prost edí, poznm.) v bec neobracím, protofle to znamená, po-lete nám to mejlem, pak (p ijdou, poznm.) n jaký slořřitý odpov diř.* N kolik respondent (3) se na tyto instituce obrací v minimální mí e, a to p edev-ím díky svému pohledu na v c, který je spí-e v decký neřl společenský. Analýza text respondent ale odhalila, fle se ve stejné mí e obraceli také na p edstavitele chrán ných krajinných oblastí, nej ast ji byla oslořovávána správa Národního parku Ťmava.

7.6. Objektivita a vyvářfenost

V otázce objektivity, nestrannosti a vyvářfenosti hlas projevili respondenti znalost mediální teorie. V rámci jejich pouřřívání se vytvo ily dv hlavní skupiny. Prakticky v-ichni

respondenti potvrdili, že v rozporných kauzách dávají prostor minimálně oběma protistranám, a pokud možno osloví také n koho nezávislého. Obratem ale část respondentů poznamenala, že i když je splněn požadavek vyváženosti a objektivity v rámci vyjádření protistran, je možné, aby byl z článku patrný také názor novináře - dva z respondentů viditelnost názoru autora v textu jako fládoucí. K tomuto zjištění došlo v naprosté většině respondenti z týdeník (4), kde jeden z respondentů přiznal účast vyznívání článků ve prospěch jedné strany. Některý respondent (3) také poznamenalo, že v rámci poskytování prostoru jednotlivým stranám dochází také k možnosti ovlivňovat celkové vyznění zprávy.

Pro některý respondent byla otázka vyváženosti jasná, jak uvedl například Petr Weikert: *šUrčit, to je dáno i v novinářském kodexu, který jsme tady měli, takže vyrovnanost tam určit musí být.* Další respondenti se k této otázce vyjádřili i její, z hlediska kontroverzních kauz a kauz zalíbených na sporu: *šDávám vždycky prostor více zdrojům, protože v t-ínou, nebo tak tak ze sta procent, jsou (zprávy) postavené na nějakém konfliktu, na tvrzení, které se někomu jinému nelíbí* (Marek Kerles), například: *šSamozřejmě, když je to nějak kontroverzní tak dávám pokud možno i druhé straně, zásadně* (Pavel Baroch). V rámci snahy o vyváženost názor protistran se projevil také ohled na publikum: *šJde o to, aby si z toho člověk, a já doufám, že se mi to daří, dokázal udělat názor sám, ty hlasy musí oba dva zaznít víceméně ve stejném prostoru a musí tam být například nějaký odborník nebo neutrální člověk, a si to tená přebere v hlavě* (respondentka1).

ty i respondenti měli na toto téma poněkud jiný názor. Většinou souhlasili s požadavkem nestrannosti a objektivity, ale poznamenali, že i tak je možné napsat článek, ze kterého je patrný názor autora, jak uvedl Ondřej Vrtilka: *šJá si třeba o spoustu věcí nemyslím, ale snažím se to napsat tak aby se nehledal argumenty na podporu svého názoru, ale abych přivedl argumenty, z kterých z mého pohledu vyplývá, co si myslím já, ale je možné, že si někdo jiný vybere něco jiného a vidí to jinak.*

Na trochu jiný pohled upozornil Adam Tůma: *šMy to máme psát nestranně. Což neznamená, že v tom není názor. Ono je třeba, jak tohle vyvážit. Člověk má, kdyby vy jste byla obhájce toho, že se na Tůmav nemá kácat, a já si myslel to samé, tak jako cílem toho rozhovoru, který vedeme, je, abych byl co nejvíce skeptický, abych vás co nejvíce provítil, a to samé na tu druhou stranu. Ale zároveň z toho má být patrný nějaký názor, nebo ten článek musí mít nějaký příběh, nemělo to být, oni říkají a oni říkají, ale ten názor tam musí být takový spířezněním zjištěných faktů, nechtěl bych já napsal, že kácat se nemá.* Respondent zde zároveň narazil na problém, na který upozornilo ještě několik dalších respondentů (2), a

to na možnost konstruovat mediální produkt nejen poskytnutím prostoru protistranám, ale také azením argument i odli-ným prostorem k vyjád ení názor jednotlivých stran. Na tuto skute nost upozornil ve své knize i Trampota (2006). Náznak této skute nosti je navíc patrný i z poznámky respondentky1: *šHlasy musí oba dva zaznít vícemén ve stejném prostoru*o. Kdyby tedy nezazn li, m fle to p sobit v n í prosp ch. Dal-ím skute ností, kterou se noviná i ídí, aby zachovali i udrfleli d v ryhodnost svého zpravodajství, je také prov ování zdroj (Hansen, 1994). O tomto faktu se zmínili i dva z mých respondent , nap íklad vý-e citovaný Adam TMra.

V t-í problém s objektivitou m li dva zbývající respondenti, Marek TMWehla uvedl: *šOb as se íká, fle by noviná nem l mít názor, cofl si myslím, fle je hloupost, fle by m l mít názor, fle by si m l na základ informací utvo it n jaký názor, a tu v c napsat. Hlavn ale ten názor musí být schopný zm nit, kdyfl zjistí n jaké informace, které souvisí s tím tématemí Víc se mi líbí slovo nezaujatý, fle by nem l být p edujatý, zaujatý v i n komu n emu, fle by t eba nevzal v potaz, n jaký informace co jsou d leflitý. Takfle nezaujatý, být p ipravený názor zm nit.*o Tomá-Fe tek p iznal, fle ur íté zdroje jsou pro n j d v ryhodn j-í a tak, kdyfl v-em stranám sporu poskytl prostor pro vyjád ení, asto jeho reportáfle vyzn ly ve prosp ch ur íté strany: *šJá jsem pokryl vfldycky v-echny strany. To fle texty ast ji vycházely ve prosp ch t eba t ch zelených sdrufení, myslím, fle to bylo dv ma d vody. Myslím, fle v mnohém jsem jim byl názorov blíflí a fle jsem za ta léta u inil zku-enost, fle se jim p eci jen dalo o n co víc v ít*o. Otázkou je, zda tato zelená sdrufení opravdu nevypovídala pravdiv .

7.7. Vnímání publika

Pro médium je z hlediska udrflení se na trhu d leflité v d t, jak velké publikum, i jaké cílové skupiny ho sledují. Tyto údaje pouflívají p edev-ím p i jednání se svými inzerenty. V t-ina médií je tak na svém publiku existen n závislá. K udrflení stávajícího publika i k jeho roz-í ení musí být i styl psaní a témata p izp sobena daným cílovým skupinám (Trampota, 2006). V otázce sledování publika z výpov dí v t-iny respondent vyplynulo, fle mají o publiku n jaké p edstavy, p ípadn , fle jsou se svými tená i v kontaktu prost ednictvím svých ve ejných email , telefon (3) a také diskuzí pod lánkem, pokud je lánek zve ejn n na webových stránkách (2).

Orientace na publikum byla patrná ufl p i výb ru témat, kdy zazn la kritéria jako inspirující pro publikum, nebo potenciál zaujmout tená e, p ípadn vybrat takové téma, které

se publika dotýká šv *em ovliv uje na-e flivotyõ* (Marek TMehla). D lefitá je také skute nost, fle do oblasti flivotního prost edí spadá ada odborných témat, a a koli se respondenti obrací na odborníky, je jejich cílem psát zárove lidsky. Na druhou stranu je moflné, fle dochází k postupnému vzd lávání publika. Jedna respondentka se také zmínila o tom, fle proti tématu flivotního prost edí *šjsou (tená i, pozn.) dost vyhran níõ* (respondentka1).

ást respondent (4) dokázala své publikum vid t obecn , ostatní se zmínili spí-e o kontaktu s publikem. Respondenti, kte í své publikum vid li obecn , byli respondenti z týdeník a jeden respondent z deníku. Je otázkou, nakolik je toto zji-t ní významné z hlediska rozli-ení mezi deníky a týdeníky a webovými zpravodajskými portály. Média totiž nej ast ji vznikají s cílem oslovit co nejvíce tená , získat co nejv t-í podíl na trhu a být zisková. Nakolik d lefité je pro média publikum, ilustruje výpov Jana Gazdíka, který ekl, fle se díky zájmu publika za al deník, pro který pracuje, op tovn zajímat o ekologii a s ní spojené flivotní prost edí. P i emfl toto téma bylo upozad no jednak kv li odchodu reportéra, který se mu dlouhodob v noval, tak kv li situaci na poli politiky.

Média musí své publikum znát také proto, aby v d la, o jakých tématech mají psát a také proto, aby v d la, jakým zp sobem mají publikum oslovit, jde jim o to usp t v konkurenci mediálního trhu (Trampota, 2006). Jeden z respondent , Marek TMehla, komentoval pot ebu publika znát takto: *š ist pracovn by si m l (noviná , pozn.) p i tom psaní trochu p edstavovat n jakého svého ideálního tená e, k n mufl se obracíí Ono se samoz ejm jinak pí-e pro lov ka s vysokou -kolou jinak k penzistovi st edo-kolského vzd lání. Ale je mofné oslovit oba najednouí aby je to nenudilo a trochu tomu rozum li.õ* Marek TMehla zárove upozornil na to, fle pro ást lidí z mediální organizace, nap íklad -éfredaktory, je znalost publika je-t d lefit j-í nefl pro reportéry. I p esto ale ada reportér své publikum zná, nebo z ohlas získává p edstavu o svých tená ích. Reakce publika jsou pro n zárove indikátorem toho, zda lánkem tená e zaujali, a tedy to, jak jsou ve své práci úsp -ní: *šTak samoz ejm na lánky v t-inou dostávám ohlasy, a formou internetových diskuzí, pokud je ten lánek na internetu. Pak mám ve ejný email a ve ejný telefon, takfle se mi lidi hlásí, jakous takous pov domost, jaký m l ten lánek ohlas, mámõ* (Marek Kerles).

Jeden z respondent dosp l díky dlouhodobému sledování publika také k zji-t ní, fle je vzd lan j-í: *šMám pocit, fle ve ejnost za íná být t eba vzd lan j-í, fle ufl ví, fle t m odborným slov m rozumí, fle ví, co znamenají. Já myslím, fle t eba p ed deseti lety bych mohl t flko pouflít ekosystém jako výraz, fle je to takový tro-ku nesrozumitelný, fle nev dí, co to znamená, ale myslím, fle dneska uflje to pom rn známý pojemõ* (Pavel Baroch) .

Vzhledem k publiku je také důležitá technická povaha média, kvůli internetové povaze zpravodajského portálu Aktualne.cz ho takřka: *šZhruba vzd lan j-í lidi, nap íklad mlad-í, cofl vlastn souvisí s internetem, ale tou nás tedy i star-í lidi, v t-ínou jsou to chyt í lidé.* Ostatní média, krom iDNES.cz vycházejí v ti-t ně podob s r znými variacemi internetových portál . iDNES.cz ale také není zcela typický webový zpravodajský deník, protože i tady je možné nalézt články, které byly publikované v ti-t ně podobn . Respondenti, kteří publikum zobecnili, byli hlavn reporté i z týdeník . Z výpov dí tak vyplynulo, že týdeníky, pro které pracovali (Respekt, Týden, Reflex) tou p edev-ím vzd lan j-í lidé a lidé z m st, liberáln zam ení lidé - *šm stský Prafláciõ* (Adam TMra, Reflex), a lidé se sklonem k alternativám. Zárove se o týdeníky zajímá hlavn st ední generace, ale v poslední dob je úsp -ná i snaha oslovit studenty.

Ne v-echna média si nechala zpracovat výzkum publika p ímo zam ený na jejich médium nebo na jednotlivé rubriky. Respondentka1 se nad tímto pozastavila s tím, že je za to ráda, že neví, kolik lidí p esn se zajímá o články s tématem flivotního prost edí a p írody, obává se ale, že jich není dostate n mnoho pro to, aby dalo vedení redakce t mto článk m prostor. D íve zmín ná výpov Jana Gazdíka naproti tomu mluví o opaku. Z stává tak otázkou, kolik procent publika si články v nované tematice flivotní prost edí a p írody opravdu te.

7.8. Pohyb v terénu

Vzhledem k témat m, kterým se respondenti v nují v oblasti flivotního prost edí a p írody je nasnad otázka, zda vyjfdí jí do terénu. Pohyb v terénu a p ímý kontakt se zdroji je neocenitelný a k noviná ské praxi pat í pracovní cesty za tématy a zdroji. V t-ína respondent (7) prohlásila, že do terénu vyjfdí, dva respondenti tuto skute nost odmítli a jeden respondent vyjfdí do terénu minimáln . N kte í respondenti poznamenali, že je po et jejich výjezd omezen, kvůli snaze sníflit náklady. Ke sniflování náklad obecn dochází prost ednictvím *šomezování nákladn j-ích slofk zpravodajské produkceõ* (Trampota, 2006:157), jako je t eba provoz zahrani ní redakce, výjezdy, i kdyfl v rámci eské republiky, k t mto nákladn j-ím slofkám jist pat í.

D vodem k výjezdu byla p edev-ím skute nost vid t situaci na vlastní o í, setkat se s místními aktéry a na základ toho napsat ucelené mediální sd lení. ást výjezd tvo ily n kolika denní pobyty v daném míst , jiné výjezdy byly spojené s jednodenní cestou za

zdrojem, i na místo sporu, kauzy. Výjezdy jsou často spojené především s lokálními kauzami, jako je vznik národního parku, blokáda na Třemšíně i problematika vody, z kanceláře jsou pak psána hlavně místní témata. Vedle ekonomických tlaků se projevil i vliv organizačních struktur, kdy je pro média výhodnější nechávat redaktory špsát od stolu, jak tuto situaci nazvala respondentka 1.

Výjezdy do terénu byly důležitější hlavně kvůli kontaktu se zdroji a s místem: *Šhodně dlejší je s těmi lidmi být, povídat si s nimi a ty zajímavé věci vypadnou z lovků t eba po hodině, a to po telefonu nedáte. lovků musí být ve svém prostředí, musí povídat* (Adam Třemšín). O důležitosti výjezdu svědčí i výpověď Marka Třemšíně: *Šskoro nikdy se to nepíše z kanceláře, jakmile to dojde, tak jsem jel, t eba na Třemšíně nemusím jet, protože vím, jak to tam vypadá, ale když přijeme něco nového, tak pak musíme jet*.

Problémem výjezdů je jejich časová a finanční náročnost, zvláště v době hospodářské krize, jak dokládá Ondřej Vrtílek: *ŠV době ekonomické krize, problém mediálním trhu obecně se snažíme v nich dostat co nejúspěšnější, takže klesly po tyto noviny, na v echno je méně peněz, méně se cestuje, je méně času na to psaní, takže v důsledku je to zvažování jestli se vyplatí jet. Dle vodem, pro nevyjet do terénu může být i to, že redakce má krajské redakce a o návštěvu terénu se tak postarají místní reportéři, šskrajáci. Dalším důvodem je i to, že respondent sleduje životní prostředí z pohledu vady, kde čerpá především z publikovaných výzkumů a nemá tak důvod kamkoli jet. V rámci životního prostředí tak existují témata, kvůli kterým není třeba nikam vyjíždět, protože se jedná o šsystémové záležitosti i (Adam Třemšín) nebo šselostátní věci (respondentka 1).*

7.9. Serialita zpráv

Jak poznamenal Hansen (2010) mají média omezenou nosnou kapacitu, kvůli čemuž mizí z medií i témata a problémy, které doposud nebyly vyřešeny. Je tedy otázkou, zda se respondenti k těmto zapadlým a nevyřešeným tématům vrací. Více jak polovina respondentů (6) prohlásila, že se k tématům vrací. Těch z respondentů, kteří se k tématům snažili vracet pravidelně a opakovaně, dva z nich prohlásili, že to bylo zároveň i jedním ze zájmů redakce. Návrat k tématům ovšem nebyl nijak častý, protože podle respondentů kauz, ke kterým byl možný návrat, nebylo mnoho. Ze jmenovaných mohu uvést Třemšíně, jadernou energii a Temelín, Prunévo a prolomení limitů. Je zajímavé, že v rámci témat, které jsou sledována opakovaně, spadají do oblasti energetiky, zatímco do ochrany přírody spadá pouze jedno jmenované téma.

Ostatní respondenti uvedli, že se k tématům vrací nepravidelně, buď na popud redakce, které přijde nějaké téma hodné reflektovat, nebo vlastní iniciativou (1), nebo jako k takřka zcela k novému tématu (1).

7.10. Vzdělávání

Oblast životního prostředí a přírody zahrnuje řadu oborů, které se neustále vyvíjejí. Více jak polovina respondentů (7) potvrdila, že se ve svém oboru vzdělává. Tyto respondenti uvedli, že se vzdělávají pravidelně, důvodem byl osobní zájem o danou problematiku a snaha najít inspiraci pro své články. Zbývající respondenti uvedli své vzdělávání jako nepravidelné, či zaměřené výhradně k aktuálnímu tématu.

Zdrojem vzdělání bylo sledování článků v odborných časopisech, jak českých tak zahraničních typu Nature (3) či Science (1), několik respondentů (2) v tomto ohledu vyzvedlo i působení neziskových organizací, které sledují relevantní témata a poskytují ucelený soubor dat. Jeden respondent v rámci vzdělávání zmínil i sledování zahraničních televizních médií v podobě BBC. Při srovnání se zdroji, ze kterých respondenti čerpají témata, soudím, že tyto zdroje pro nás představují jak zdroj témat, tak zdroj nových informací v rámci svého sebevzdělávání.

Tyto respondenti se zmínili o výjezdu na stáffe do zahraničí. Jeden respondent (Alexandr Petrželka) z této skupiny má zkušenosti se semináři pro novináře v souvislosti s problematice životního prostředí a přírody konané pod hlavičkou Evropské unie. Další respondent (Marek Kerles) byl na stáffi pořádané neziskovou organizací. Nikdy se nejednalo o dlouhodobé výjezdy, ale výjezdy trvající maximálně jeden týden. Jeden z respondentů (Adam Tůra) poznamenal, že si díky stáffi, která se v oblasti energetice, uvdomil, že má ve svém vzdělávání určité mezery.

7.11. Analýza práce respondentů se zdroji z hlediska oslovení skupin působících na poli životního prostředí a přírody

Analýza odhalila, že typologicky jsou ve vzorku 66 textů, nejčastěji zastoupeny kauzy (35), následovány výzkumnými zprávami (22), reportážemi (5) a zprávami (4). Toto zastoupení podle mého názoru odpovídá mému vzorku respondentů a tomu, čemu se v rámci své mediální praxe věnují. Respondenti se zajímali výhradně o témata, která byla

aktuální, nová, zajímavá, atraktivní, i sporná. Kauzy byly psané na základě sporu o určité téma, inost i událost tak odpovídají těmto zmíněným kritériím. Umístění výzkumných zpráv na druhém místě odpovídá prohlášení těchto respondentů, kteří ve své práci se zdroji používají především v deských zdrojích a zároveň se dva z nich specializují na oblast vady. Nízké zastoupení reportáží je možné vysvětlit tím, že je dávana přednost tématům, kde panuje nějaký spor, než tématům, která sledují nějakou inost bez bouřlivých reakcí protistran. Zprávy jsou pouze kusým informováním o nějaké skutečnosti a předpokládám, že tento typ psaní není zvoleným respondentem blízký. Použití zdrojů bylo následující: odborníci (29), NNO (17), MfP (13), správa NP a CHKO (13), místní úřady (9), politici z Parlamentu ČR (6), firmy a podniky (6), místní obyvatelé (2) a aktivisté (1).

Nejčastěji oslovenými zdroji byli právě odborníci, a zástupci výzkumných ústavů, nebo vysokých škol. Jako zdroje byli použiti téměř v polovině všech textů (29). Citováni byli především ve výzkumných zprávách, méně zastoupení byli v kauzách a reportážích. Z respondentů se na mě obraceli především Ondřej Vrtík, Alexandr Petrželka a Jan Gazdík. První dva respondenti v rozhovorech potvrdili skutečnost, že se zajímají o environmentální témata především z pohledu vady, výběr jejich zdrojů tak není nijak překvapivý. Překvapivý není ani u Jana Gazdíka, který během rozhovoru prozradil velkou blízkost s radou v deských pracovník.

Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinou byly nevládní neziskové organizace. V této analýze jsou zastoupeny především Hnutím DUHA (7), sdružením Arnika (2) a organizací Greenpeace (2), dále byl zastoupen také Ekologický právní servis, sdružení Calla, Ateliér pro životní prostředí a Centrum pro životní prostředí a zdraví, společnost pro Fair Trade. Na NNO se v největší míře obracel Pavel Baroch, který je oslovil v 8 případech z 10, u ostatních respondentů jsem zaznamenala vždy 3 až 1 zdroj na počet analyzovaných textů. Baroch se v rozhovoru zmínil o dobrých vztazích s nevládními organizacemi.

Dalšími stejně používanými zdroji bylo Ministerstvo životního prostředí a správa Národního parku Třemšava, pouze ve dvou textech byla zmíněna jiná správa a to správa CHKO Kivoklátsko a správa NP Bavorský les. Ministerstvo bylo vyrovnaně zastoupeno ministrem a jeho náměstkými tiskovými mluvčími, podobně tomu bylo i v případě správy v NP Třemšava, kde většina citací pocházela od editelů správy NP a jeho náměstků tiskových mluvčích, méně zdrojů z této instituce tvořili odborní zaměstnanci NP Třemšava a zoologové a i pod souhrnným označením v deská rada. MfP nejčastěji jako svůj zdroj využívala respondentka 1

a Marek Kerles. Použití těchto zdrojů odpovídá informacím získaným z rozhovorů, respondentka uvedla jako svůj zdroj reportáží Ministerstvo životního prostředí, zároveň tedy často používá jako zdroj informací, Marek Kerles zase pracoval s touto institucí v souvislosti s NP Třemšava, který označil jako jedno ze svých důležitých témat. Správu NP Třemšava nejčastěji využívali Marek Kerles a Marek Věhla. Marek Věhla díky významné důležitosti tohoto tématu, Marek Věhla pravděpodobně kvůli svému dlouholetému zájmu o Třemšavu, jak také deklaroval z rozhovoru.

Další skupinou zdrojů jsou místní úřady a instituce, zastoupené hejtmany krajů a starosty obcí. Na místní zdroje se nejčastěji ze všech respondentů obracel Adam Třemšava. Menší zastoupení ve skupinách zdrojů měli také politici z Parlamentu ČR, kde nejčastěji figurovali ministři a premiér, a firmy a podniky zastoupené hlavně velkými a energetickými společnostmi. Naprosto marginalizovaným typem zdrojů byli místní obyvatelé a aktivisté. Tyto dvě skupiny byly osloveny jen v kauze Národního parku Třemšava.

Součástí analýzy použitých zdrojů bylo také sledování primárních definujících. Nabízela se myšlenka analogie s etnografií použitých zdrojů a jejich využitím jako primárních definujících. Tuto analogii jsem ale nenašla u všech zdrojů. Nejčastěji jsem jako primární definující identifikovala odborné zdroje (23), na tom měly značný podíl zprávy o výzkumu (12). Druhou nejčastěji zastoupenou skupinou byla správa NP Třemšava (8), následovaná Ministerstvem životního prostředí (6), a na dalším místě do potu primárních definujících se umístily nevládní neziskové organizace (5) společně s místními úřady a institucemi (5). Dále se umístili firmy a podniky spolu s politiky z Parlamentu ČR. Nejméně použít jako primární definující byli místní obyvatelé (2) a aktivisté (1).

Eliminují-li výzkumné zprávy, které ufl ze své podstaty vybízejí, aby byli primárními definující odborníci, a zaměřím-li se na společenská témata, více se setou rozdíl mezi skupinami odborné zdroje (10), správy NP a CHKO (7), Ministerstvo životního prostředí (6), nevládní neziskové organizace a místní úřady a instituce (shodně 5), firmy a podniky a politici z Parlamentu ČR (shodně 4), místní obyvatelé (2) a aktivisté (1). Je patrné, že se tu je-t silněji projevuje moc vládních a státních institucí, než v předchozím případě.

Tato analýza do značné míry potvrdila zjištění prezentované například Hansenem (2010). Díky hierarchickému přístupu do zpráv se média zaměřují především na šautority, politické, ekonomické i vědecké, které mediálnímu sdělení dodávají důvěryhodnost. Analýza

potvrdila tuto skutečnost u politických a vdeckých autorit, ekonomické subjekty nejsou výrazně zastoupeny. Do médií mají také umocněný vstup nevládní neziskové organizace, které ale nijak výrazně nefigurují jako primární definující. NNO mají tak moc dostat určitá témata do médií, mají možnost se k nim vyjádřit, ale jifi se ve stejné míře neúčastní formálního ustavování tématu (Hansen, 2010).

7.12. Shrnutí

Cesta do médií vede nkolika směry od vystudování flurnalistiky, přes konkurzy a nabíry praktikované mediálními organizacemi. Motivací je nejčastěji zábava shledaná v psaní textu a možnost v novat ve v t-í -í i vybraným témat m. V naprosté větině bylo téma flivotního prostředí a p írody tématem úmyslně vybraným, nikoli p id leným.

Tematická oblast flivotního prostředí a p írody nabízí rozmanitý výběr témat a nám t , které p icházejí z nkolika stran a které je potřeba prot ídit. Jako hlavní princip novinářské práce je vnímáno samostatné vyhledávání témat. V hledání témat se sleduje nkolik rovin, p edn zájem publika a souhlas redakce s daným tématem. A je práce novinář velmi svobodná, jsou patrné tlaky, které na n p sobí hlavně z vedoucích pozic v mediální organizaci, jejímfl hlavním úelem je ekonomický zisk. I přes volnost ve výběru témat dochází ke kontrole a konzultacím. Setkáváme se tu tak s hraničními gatekeepery, kte í vpou-t jí témata do redakce, kde jsou dále eventuálně zpracovány.

Velký vliv p i výběru tématu má názor samotného novináře, on určuje, zda je téma zajímavé, aktuální, inovativní, atraktivní i je-t jiné. Ve snaze o vyhledávání vlastních témat je možné vy íst nevy enou snahu o odli-ení se na mediálním trhu a tak zajistit své mediální organizaci ekonomický úspěch. Zároveň je zde patrné sledování témat nabízených ostatními médii, d vodem je snaha nepřijít o d leflitou informaci, kterou je možné p evzít a inovovat. Dochází tu k možnosti unifikace mediální nabídky.

Témata jsou větinou zasazena do kontextu společnosti, v menší míře se setkáme s tématy zasazenými do oblasti v dy. S tímto zasazením souvisí také pouflívání zdroj . Mezi hlavní zdroje pat í odborníci, nevládní neziskové organizace a politické a státní instituce, prezentované hlavně Ministerstvem flivotního prostředí správami CHKO a NP. K t mto kategoriím bych je-t dodala kategorii místních ú ad a institucí, místních obyvatel a zástupců firem. Témata, která jsou psána z vdeckého pohledu, častěji vznikají erpáním z odborných zdroj . V opozici k tomuto stojí společenská témata, která do svých zdroj zahrnují všechny

slofky moderní společnosti, jako jsou nevládní neziskové organizace, politická reprezentace, představitelé různých institucí, občané a podnikatelé. Názor odborníků zaznívá jako jeden z mnoha a má dodat dané problematice punc odbornosti.

S každým zdrojem se pracuje trochu jinak, zatímco nevládní neziskové organizace mají předpravenou základu podklad ke svým tématům a jsou schopny okamžitě dodat svého zástupce zaměřeného na danou problematiku, navíc sami ve velké míře média oslovují, nedá se to samé říci o nejčastěji používané skupině zdrojů, a tím jsou odborníci. Problémem je často viditelná nepřehlednost spojená s používáním odborného jazyka, snahy kontrolovat, co půjde do vydání, a nechť k úpravě svých výroků a obavám z bulvarizace a sankcí ze strany odborné veřejnosti. Tomu stojí v protikladu část odborníků schopných mluvit dostatečně laicky se vstřícným přístupem k novinářům, vítají popularizaci vědy, ví, že jim publicita a viditelnost může přinést užitek. Tímto způsobem ale dochází k vytváření určitých skupin, na kterou se obrací většina respondentů, čímž vzniká ustálená skupina zdrojů. Závěry tohoto výzkumu jsou v oblasti používání zdrojů shodné se zjištěními z jiných výzkumných zpráv. Odborníci nejčastěji figurují v roli primárních definujících. A jsou nevládní neziskové organizace respondenty hodně využívané, nejsou nijak výrazně zastoupeny v roli primárních definujících. Může to být způsobeno tím, že NNO jsou vnímány jako zastánci nějakého ideologického směru a jejich časté použití v roli primárních definujících by mediálnímu sdělení vzalo jeho důležitost.

Posledním důležitým zdrojem byli zástupci Ministerstva životního prostředí a správy CHKO a NP, kteří tvořili téměř nepoužívanou skupinu informačních zdrojů. Příčina této skutečnosti může spočívat v pomalé a nepřehledné spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, tedy s hlavní státní institucí v této oblasti. Ministerstvo životního prostředí a správa Národního parku, se ale na druhou stranu umístili hned za odborníky, což se týká pouze v roli primárních definujících. Je zde tedy patrná snaha o dodání důležitosti mediálnímu sdělení pomocí politických i veřejných autorit.

Kvůli práci se zdroji je důležitý také pobyt novinářů v terénu, který umožní ujet vidět aktéry v jejich prostředí, kde se mohou více otevřít a víc na sebe prozradit. Výjezdy byly v naprosté většině redakcí schváleny a pouze v menšině bylo shledáno omezení těchto výjezdů, kvůli hospodářské situaci.

Při práci se zdroji vyvstala také otázka vyváženosti a objektivity. Většinový názor zaznívá proti subjektivně působící reportáži, ve které by se měl projevit názor pisatele,

v menšině názor ale zaznamenaný je. V tisku vidí v používání zdrojů potřebu opatrnosti a dbá na vyváženost názorů, i alespoň zaznamená protiklad.

Dle funkce médií je také nastolování témat. Do oblasti životního prostředí a přírody spadá řada témat, jako energetika, odpady, venkov, doprava, ochrana přírody, zemědělství, etika výzkumu, biologie, zoologie a les.

Publikum je vnímáno obecně, jako skupina s určitými demografickými znaky. V jeho pojetí ale občas zaznamenané i osobnější přístup zprostředkovaný zveřejněnými kontakty na respondenty, debatami a diskuzemi. Publikum je videno jako dle funkce i z hlediska výběru témat.

Vzdělávání na poli životního prostředí a přírody probíhá zčásti nárazově, vlivy k aktuálnímu tématu, a zčásti může je možné se setkat s pravidelným vzděláváním. Motivací pravidelného vzdělávání je často velká osobní blízkost k tématu. Proti pravidelnému vzdělávání stojí příležitostná náročnost práce novináře, kdy je sledováno více než jedno hlavní téma a vedle životního prostředí a přírody to také může být zdravotnictví, historie a další jiných.

S ohrožením přírody souvisí také ohrožení životního prostředí. Životní prostředí je vnímáno především ve vztahu k lovu, k jeho možnosti tvořit a pracovat s ním. Životní prostředí vidí respondenti částečně negativně a v opozici proti přírodě. Životní prostředí je především spojené s životem ve městech, kde vadí hlavně znečištění ovzdušší hluk a prach spojený s dopravou. Ve vývoji stavu životního prostředí od roku 1989 je zaznamenán jak posun vpřed, tak posun vzad. Existují oblasti, které se zlepšily především voda a vzduch, který ale ve své kvalitě zaznamenal opětovný pokles. Příroda a životnímu prostředí prospívá pokles intenzity v průmyslu a zemědělství po roce 1898, tato aktivita se ale opětovně vrací. Ke většině těchto jevů se přidává stálejší problém ve formě lenivosti krajiny. Veskrze jsem tak vyetla především o zhoršeném stavu životního prostředí.

Z toho důvodu by se měla příroda chránit. Ochranu přírody a životního prostředí je možné zajistit několika způsoby především úpravou vlastního chování, což všichni respondenti také dělají, i když zejména spoívá hlavně v třídění odpadu, používání MHD, i uvnitř domů nákupování, používání přírodních materiálů a vybavování bytu nebo vytápění, a v rámci sebereflexe v tomto chování není spatřován žádný obecný prospěch, pouze uspokojení vlastní svobody. Na úrovni státu je možné upravit chování podle principů trvalé udržitelnosti, i ekologické modernizace, s využitím technologického pokroku, který se částečně respondent zdá jako nezastavitelný. Ochrana přírody by měla být zároveň prováděna také na základě společenského konsensu v tom, co a kde má být chráněno. Do této debaty by se měla zapojit především místní obyvatelé. Zároveň by se při ochraně přírody měla respektovat její přirozený vývoj a vyvarovat se zásahů lovů. Je třeba si uvědomit, že příroda pracuje v jiném časovém měřítku než lidé.

Kritérií k volbě témat je několik, na respondenty působí především tlaky ze dvou stran – od mediální organizace a od publika. Do výběru zároveň vkládají i vlastní úsudek o tom, co je zajímavé a inspirativní. Univerzálním kritériem je kritérium aktuálnosti. Proces volby tématu není zcela libovolný i přes deklarovanou volnost ve výběru témat, není ale ani zcela řízený. O tom, že proces výběru témat není zcela autonomní, vypovídá také skutečnost, že přestože většina respondentů určila jako největší ohrožení přírody v podobě zastavování krajiny, nedostává se tomuto tématu patřičný mediální zájem.

Mezi nejčastěji používané zdroje patří především odborníci, nevládní neziskové organizace, Ministerstvo životního prostředí, správy CHKO a NP, místní instituce, politici z Parlamentu ČR, podniky a firmy, jako zdroje byli marginalizováni místní obyvatelé a aktivisté. Odborníci jsou nejčastěji oslovovanou skupinou, zároveň nejčastěji působili jako

primární definující. U odborných zdrojů se v rámci spolupráce s médii úspěšně potvrdila hypotéza o primárně odborném stylu rozmluvy a potířích s jejím tlumočením do laické veřejnosti. Komunikace s tímto odborníky byla zčásti obtížná - vyžadovala určitou znalost a v epizodickém rozhovoru do laické veřejnosti brala část odborných zdrojů s nevolí, viděla v tom primárně bulvarizaci a bála se sankcí ze strany odborné veřejnosti. Druhá část odborných zdrojů vítala možnost popularizace vady a své instituce, dokázala se vyjadřovat tak, aby jim bez problému porozuměla laická část veřejnosti. Opakovaným používáním těchto zdrojů se potvrdilo vytváření ustavené skupiny informačních odborných zdrojů, které respondenti pravidelně oslovují.

Z hlediska používání zdrojů následovalo používání zdrojů z oblasti nevládních neziskových organizací, kde byly zmíněny především Hnutí DUHA, Greenpeace, Arnika, Veronika. Tyto organizace jsou využívány především díky své propracované mediální agendě, díky které jsou velice flexibilní ve spolupráci s novináři, umí jim vyhledat potřebné informace a vypracovávají výzkumy na určitá témata a ty potom respondentům poskytují. Místo nich přibíhají sledují dále v oblasti životního prostředí a přírody a jsou schopni nařadu témat dodat vedle vlastního odborníka, také odborníka nezávislého. Odborníci také nejčastěji figurovali v roli primárních definujících. Respondenti s tímto organizacemi pracují s určitou reflexí, uvědomují si, že tyto organizace sledují nějakou linii sporu a zohlední to při nakládání s informacemi a prohlášeními. Další se umístily státní a veřejné instituce, což úspěšně vysvětlují tím, že hlavní vládní instituce v této oblasti je Ministerstvo životního prostředí a není schopné pružné a rychlé komunikace a stává se tak méně atraktivním zdrojem. Na druhou stranu se sice ministerstvo životního prostředí a správy CHKO a NP z hlediska využití zdrojů umístili na třetí a čtvrté místo po tu citací, ale analýza použitých informačních zdrojů je jako primární definující zařadila na druhé a třetí místo, kdy odsunuly NNO. Z této skutečnosti vyplývá orientace médií na špolitické a veřejné autority, které mediálnímu sdělení dodávají důvěryhodnost. Rozpor jsem zaznamenala ve výpovědích ohledně vyjádření místních obyvatel k otázkám ochrany v daném místě. Obyvatelé by mohli mít názor se k dané tematice vyjádřit, ovšem v roli primárních definujících a zároveň jako citované zdroje byli osloveni jen ve dvou případech. Vysvětlením může být snaha oslovovat elity pro a proti důvěryhodnost svého zpravodajství.

Zetelná je snaha o použití více zdrojů, které by se vyjádřily ke konkrétnímu tématu. Nejvíce stran ve svých textech prezentovali respondenti, kteří se na téma životního prostředí a přírody zaměřili z hlediska společnosti, poněkud jednostranně naopak přisobilo používání

zdroj u respondentů vnující se tmtó tématm z hlediska vdy, poufívali p edev-ím odborné zdroje.

Vý-e uvedené shrnutí napovídá, fle o flivotním prost edí a p írod pí-í noviná i, kte í dané problematice rozumí a pr b fln í nárazov se v ní vzd lávají, i kdyfl je toto téma pouze jednou z n kolika specializací. Pouze minimum respondent má p írodov dné vzd lání, ov-em flurnalistiku má vystudovanou polovina z nich.

S p írodou mají blízkou, vlastní zku-enost, je pro n hodnotou sama osob , protikladem k lidské spole nosti. Ochranu p írody spat ují jako pot ebnou pro budoucnost. P írodu vidí samu o sob , jako hodnou respektu a staví ji i na rove kulturnímu d dictví. P íinu ohrofení spat ují p edev-ím v neudrflitelném rozvoji moderní spole nosti, která svou inností p em uje krajinu v produk ní systém a zároveň nechává lov ka z krajiny mizet, ímfl se ztrácí vztah lov ka a p írody. Ochrana p írody by se m la uskute ovat z n kolika sm r ó z úrovn státu, formou legislativních zásah , které mají být flexibilní a p im ené situaci, spole nosti, kdy by o nových objektech a oblastech ochrany p írody m l zaznít spole enský konsensus, na kterém by se m li podílet v-echny dot ené sloflky spole nosti, hlavn skupina místních obyvatel. A na úrovni jednotlivce formou skromného í-etného chování. Nad ji spat ují v environmentální výchov , která by m la za ínat v co nejnífl-ím v ku.

V rámci práce s informa ními zdroji, je pro n d leflitý názor odborníka, nevládních neziskových organizací a státních institucí v podob Ministerstva flivotního prost edí a správ CHKO a NP. Díky volb primárních definujících p edev-ím z odborných, vládních a státních zdroj upev ují panující rozd lení moci ve spole nosti. Se svými zdroji si v naprosté v t-ín vytvá ejí vztahy vzájemné d v ry. Tyto vztahy mohou být áste n naru-eny v kontaktu s odbornými zdroji, jejichfl výpov di se musí ob as p evád t do laické e i, cofl ást zdroj bere s nevolí. Díky schopnosti komunikovat s médií bez nutnosti p ekladu z odborné e i do laické si respondenti vytvá í ufl-í skupinu informa ních zdroj , na kterou se obrací i s tématem, které není jejich doménou, s fládostí o vysv tlení í radu jiného zdroje. P i tvorb zpráv zároveň vyuffívají kritéria objektivity, nestrannosti í nezaujatosti, tento princip ale není v-eobecn platný a men-ina dokonce vítá, kdyfl je z textu ítelný názor autora. Ve vyhledávání témat se snaflí p edev-ím o samostatné vyhledávání, jen z men-í ásti pí-í z podn tu n jakého informa ního zdroje. Díky zp sobu hledání se áste n podílejí na unifikaci mediální nabídky témat a z ásti se snaflí o jedine nost a výjime nost. P es vnímání

své práce jako autonomní, jsou patrná omezení ze strany mediální organizace. Vnímání autonomie je možná způsobeno specifickým výběrem zaměření ze strany mediální organizace, která si sama vybírá širé spektrum témat, stejně jako kritérií pro jejich výběr. Témata nejsou vybírána jen na základě vlastních preferencí, ale s přihlédnutím k požadavkům mediální organizace a k typu publika, které chtějí oslovit a o kterém mají alespoň nějakou obecnou představu.

V. LITERATURA A ZDROJE

AGENDA 21. 1998. Praha: MfiP R

BINKA, Bohuslav. 2008. Environmentální etika. Brno: Masarykova univerzita.

BRUNDLANDOVÁ, Gro H. 1991. Na-e spole ná budoucnost. Praha: Academia.

GIDDENS, Anthony. 1999. Sociologie. Praha: Argo

FORET, Martin; LAP ÍK, Marek a spol. 2008. Média dnes. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

HANSEN, Anders. 1994. Journalistic and science reporting in the British press. In:Public Understand. 1994, Vol. 3, 111 ó 134.

HANSEN, Anders. 2010. Environment, media and communication. Oxon: Routledge.

HENDL, Jan. 2008. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál.

JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ, Barbara. 2007.Praha: Portál.

KUNCZIK, Michael. 1995. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum.

LIBROVÁ, Hana. 1994. Pest í a zelení. (kapitoly o dobrovolné skromnosti). Brno: Sedlá ek

LIBROVÁ, Hana. 2003. Vlafní a váhaví: (kapitoly o ekologickém luxusu). Brno: Dopln k.

MCCHESENEY, Robert W. 2009. Problém médií: jak uvařovat o dne-ních médiích. V-e : Grimmus (první es. vydání)

MCNAIR, Brian. 2004. Sociologie flurnalistiky. Praha: Portál

MIOVSKÝ, Michal. 2006. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada Publishing.

MOLDAN, Bedřich. 1997. Příroda a civilizace. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

MORTENSEN, Frands; SVENDSEN, Erik Norrdal. 1980. Creativity and control: the journalist betwixt his readers and editors. In: Media, Culture & Society. 1980, Vol. 2, 169-177.

PETRES, Hans Peter. 1995. The interaction of journalists and scientific experts: co-operation and conflict between two professional cultures. In: Media, Culture & Society. 1995, Vol. 17, 31-48.

PETRUSEK, Miloslav. 1996. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum.

RYNDA, Ivan. 2000. Trvale udržitelný rozvoj a vzdělávání, ed. Jana Dlouhá. In: Hledání odpovědí na výzvy současného světa. 2000, Společnost pro trvale udržitelný rozvoj. Vol. 1, 10-16.

SÁDLO, Jiří; STORCH, David. 1999. Biologie krajiny. Praha: Centrum pro teoretická studia UK.

SHOEMAKER, Pamela J. 1997. A new Gatekeeping Model. In: Berkowitz, Dan. 1997. Social meaning of news: a text-reader. Thousand Oaks: SAGE Publications

SHOEMAKER, Pamela J.; Stephen D. Reese. 1996. Mediating the message. New York: Longman Publishers.

TRAMPOTA, Tomáš. 2006. Zpravodajství. Praha: Portál

TRAMPOTA, Tomáš; Vojtěchová, Markéta. 2010. Metody výzkumu médií. Praha: Portál

WHITE, David M. 1997. The "Gate Keeper" (A Case Study in the Selection of News). In: Berkowitz, Dan. 1997. Social meaning of news: a text-reader. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Internetové zdroje:

Web1: http://www.czp.cuni.cz/enwikidata/hk/Environmentalni_dejiny, 28. 8. 2011, 19:11

Web2:

[http://hostetin.veronica.cz/docs/OPAK/ucebni%20materialy/blok%203/prezentace/Vlasin -
_Druhova_ochrana.pdf](http://hostetin.veronica.cz/docs/OPAK/ucebni%20materialy/blok%203/prezentace/Vlasin_-_Druhova_ochrana.pdf), 31.8.2011, 14:30

Web3: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSJ1VT](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSJ1VT), 31.8.18:00

VI. P ÍLOHY

P íloha . 1 ó seznam poufitých otázek

Profesn zam ené otázky:

1. Jak jste se dostal/a k práci noviná e?
 - a) Jak dlouho se jí v nujete?
2. Jak jste se dostal/a k tématu flivotního prost edí/p írody?
3. Jaká témata do této oblasti adíte?
4. Jak se dostáváte k témat m? (p i azována, vybírána)
5. Jaká hlediska zohled ujete p i výb ru témat?
6. Z jakých zdroj nej ast jí erpáte?
 - a) NNO
 - b) MfiP + státní instituce
 - c) Odborníci, VTM
7. Dbáte ve zprávách na vyváflenost názor ?
8. Zajímáte se o to, jaké publikum te Va-e lánky?
9. Vyjfdíte v rámci práce do terénu?

Otázky k flivotnímu prost edí a p írod samotné:

10. Cítíte n jaký rozdíl mezi pojmem p íroda/flivotní prost edí?
11. Myslíte si, fle je p íroda ohroflená?
12. Myslíte si, fle jsou n které oblasti p írody ohrofleny více nefl jiné?
13. Jak se díváte na její ochranu? Má se p íroda chránit?
14. Ovlivnilo v nování se tomuto tématu vá–vztah k p írod ?
15. Mohl byste porovnat stav flivotního prost edí te a p ed dvaceti lety, jak se na to díváte?
16. Jak se díváte na situaci na TMav ?

Vzd lávání a environmentální výchova:

17. Máte zku-enosti s environmentálním vzd láváním na jakékoli úrovni?
18. Vzd láváte se v oblasti flivotního prost edí?

Dopl n é otázky:

19. Vracíte se ob as ke kauzám, které jste sledoval?
20. Sledujete i d ní v zahrani í?

Příloha 2 – rozhovory s respondenty

Pavel Baroch, Aktualne.cz

1) a 2) **J: Pane Barochu, já bych se chtěla na začátek zeptat, jak dlouho se vnujete novinám a jak jste se k nim dostal?**

B: Tak na gymnáziu asi tak před 30ti lety (smích), já jsem studoval gymnázium 1982-1986 a no já jsem předtím psal takovéty povídky a tak, mě bavilo psaní. A na gymplu jsem se rozhodl, že by mě ta novina i na mofná i bavila dál, tak jsem přihlásil k přijímacím kámkům na fakultu filologie Univerzity Karlovy a 1986 – 1990 jsem tam studoval.

J: A potom jsem pokračoval..?

B: No na veřejně jsem začal psát do Mladého světa tenkrát, ale to jsem ještě vůbec nepsal o životním prostředí, to jsem psal všechno mofný a třeba kulturu a tak co mě tak jako bavilo a na mě jsem se domluvil. V roce 1990 jsem nastoupil do Mladé Fronty v listopadu a to jsem psal taky všechno mofný, co bylo třeba. Pak jsem byl necelej rok na vojně, to se tenkrát ještě muselo chodit na vojnu, to už vy nepamatujete, a pak jsem se vrátil 1991? Ne 1992, jsem byl na vojně dva roky. Znovu jsem pak byl v Mladé Frontě, kde jsem začal dlat krajánka, zpravodaje z Karlových Varů, protože jsem odtamtud, ještě do kraje spadal Cheb a Sokolov. Tam jsem byl dva a půl roku. A pak jsem se vrátil zpátky do Prahy a to jsem začal pracovat na tom životním prostředí. To byla spíše náhoda. Mě se do toho moc nechtělo, to bylo takový profláklý téma ale teď jsem rád, že jsem to nakonec začal dlat. A dostal jsem se k tomu přes kauzu cementárny Tmá z českého krasu, o který v tu chvíli nikdo nechtěl psát nebo co, tak jsem o tom začal psát a přitom jsem vlastně dostal k tomu tématu životní prostředí. Pak už mi začali tadyty věci automaticky dávat a já jsem o tom začal psát.

5) J: Jak si vybíráte tato témata? Máte nějaký klíč?

B: No vybírám si to jako všechno ostatní, jde o to, aby to bylo zajímavý, děsivý, mofná i atraktivní. Ona to je vždycky taková věchou. Musí to být samozřejmě i aktuální, no. Prostě takový tybflný kritéria.

4) J: Ano, a ty témata si vybíráte sám nebo jsou vám nějak shora zadávána?

B: To je vždycky v c dohody. V redakci to funguje tak, že jsou porady, na kterých si domlouváme témata, o kterých budeme psát jako aktuálně ten den nebo dlouhodobě a je to váfln v c dohody. V t-inou si ty témata vybírám sám, navrhuju je a podle dohody se svými nadřízenými o nich píšu.

J: A vy se vnujete životnímu prostředí v české republice nebo i globálně?

B: Spíše R. Občas píšu i něco globálního ale to když to přesahuje hranice, třeba o dopadech spotřebního chování lidí v Česku, spotřebitelského chování, třeba když si tady koupí kafe, co to znamená, co to udělá s přírodou na druhém konci světa.

J: Dobře, takže si vlastně vybíráte témata z domácího prostředí a jen občas vyberete téma většího rozsahu.

B: Ano, co souvisí, já pracuji v domácím oddělení a ty chtějí domácí témata.

6) J: Rozumím. A jaké zdroje nejčastěji používáte?

B: No ty, které jsem si za těch 20 let vytvořil. Mám hodně velký vazby na nevládní organizace, takže jako od nich něco mám. Pak jsou samozřejmě oficiální tiskové zprávy, pak co se mi podaří kde se vyprávět, třeba i na internetu. Nemusí to být na fládných oficiálních webech organizací, s kterými nemám kontakt. On tam občas někdo vydá, nebo vyvíší nějakou zprávu. Pak samozřejmě občas z jiných novin.

6.c) J: Oslovujete také odborníky? Já nevím, třeba vysokoškolské profesory?

B: Jo to kařdopádně.

6 c: J: hm. A ještě, když hovoříte s těmi odborníky, třeba vysokoškolskými profesory, máte pocit, že musíte jejich výpovědi nějak zprostředkovat publiku, nebo že vlastně mluví tak srozumitelně, že není nutné žádné zprostředkování?

B: Hm, já je v t-inou nutím, aby to byli srozumitelní, ale u těch kterých je to teda problém. To je teda teeni ka. Musí se to převést do nějakého srozumitelného jazyka. Mnohdy mluví hodně vdecky a složitě, používají odborné výrazy pro který.. kterým normální člověk nerozumí, takže se musí často opatrně, aby tam nevznikla nějaká chyba. Jako je to případ od případu no. Některé už jsou tak vycvičené a ví, že nemohou mluvit v té své odborné věci. Na druhou stranu mám pocit, že ve věcnosti zařiná být třeba vzdělanější, že už ví, že těmi odbornými slovy mě rozumí, jo, že ví, co znamenají. Já myslím, že třeba před deseti lety bych mohl třeba použít třeba ekosystém jako výraz, že je to takový trošku nesrozumitelný, že nevím, co to znamená, ale myslím, že dneska už je to poměrně známější pojem. On je vlastně hrozně jednoduše, takže to není nijak komplikovaný. Ale jako je fakt, že ve věcnosti už zařiná být v tomhle vzdělanější.

8) J: takže vlastně sledujete nějaké výzkumy o tom, kdo tě vás eřlánky.

B: no jasně, nějaké výzkumy tady máme. Samozřejmě, víme, kdo jsou naši čtenáři, víme zhruba kdo to je. Oni to jsou zhruba vzdělanější lidé, například mladší, což vlastně souvisí s internetem, ale tady nás tedy i starší lidé, v t-inou jsou to chytří lidé, no

7) J: Hm, a vy do těch zpráv vlastně dáváte, nebo spíš–zohledněte více názor, nebo?

B: Samozřejmě, když je to nějaký kontroverzní tak dávám pokudně prostor i druhé straně, zásadně.

10)J: Cítíte nějaký rozdíl mezi flivotním prostředí a přírodou?

B: No tak je, no tak příroda jsou jenom kytičky a zvířátka, a flivotní prostředí je věcko. Příroda vlastně pro nás formuje flivotní prostředí. Samozřejmě vzduch a voda a lov k.. to věchno je flivotní prostředí.

3) J: Ano, takže vlastně i tato témata zaazujete do témat flivotního prostředí?

B: No je, to je vědný téma, vědný.

11)J: Hm, a máte pocit, že je v České republice ta příroda ohrožená?

B: No tak samozřejmě, že to je špatný. Není to jako dobrý. Vyloven příroda, ta ohrožená je. Potom krajina taky, je otevřená. Když se lov k podívá, co věchno se za dvacet let postavilo, jak se krajina a příroda zničila. Staví se dálnice, silnice, takový ty píerný sklady podél dálnic a v okolí měst. Když te kon byla snaha vyhlásit tu chráněnou krajinou oblast Dolní tok na jižní Moravě, tak to vlastně narazilo na odpor, určitě to tedy není fládně dobře stav. Myslí si, že ten směr je spíše horší než lepší.

12)J: Myslíte si, že jsou třeba nějaké oblasti hodně ohrožené?

B: no tak te kon je velké spor o Třemšavu, kde vlastně jde o budoucnost národního parku. Pokud se za ne na Ptačím potoce káčet, tak to bude hrozná věkoda. Já jsem to viděl na vlastní oči, to jsou sice vysoký stromy uschlý, ale pod nima jsou normálně malé stromky a věbec není potřeba tam vysazovat nějaké stromky. Ten les si prostě sám poradí.

9) J: takže vy i často vyjíždíte do terénu? Nebo přijete tady z Prahy?

B: no tak určitě se snažím vyjít, jak to jde. To je nejlepší, být vědycky na místě.

13)J: a potom je to, jak se díváte na současnou ochranu flivotního prostředí, vlastně přírody u nás?

B: Tak je to takový teko, po těch volbách takový já nechci říct slovo špatný.. méně intenzivní, nebo víc.. není na to kladen takový důraz jako před volbami, kdy tam byla Strana zelených. A je to vidět třeba i na různých zákonech, které začaly vznikat, je to před volbami, kdy byly docela takový hodně progresivní a snažily se s věcmi jako výrazně pohnout, i když byly mnohdy nepopulární, tak te kon po volbách ten zákon upravují a vykrátávají a změny nebudou tak progresivní jako mohly být. Přikladem může být solární energie, kterou stát absolutně nezvládnul a ty problémy, který způsobil sám sobě, hodil na ty podnikatele, kteří jenom vyuffřvali situace, kterou stát nastavil a stát to te vyuffřil k tomu, že absolutně zastavil rozvoj té energie. To je vlastně další příklad toho.

14)J: Hm, a ovlivnilo vlastně nějak v nování se tomuhle tématu Vá–vztah k přírodě?

B: No to je radikálně. Mám informace, vím, co moje chování způsobuje, když vlastně fliju, tak znám dopady. To mě vlastně motivovalo chovat se šetrněji.

16) J: Hm, a vzděláváte se nějak v této oblasti? Vy jste šikal, že jste studoval flurnalistiku, máte nějaké přírodovědné vzdělání?

B: Přírodovědné vzdělání nemám, ale myslím si, že to vzdělání je vlastně permanentní. Z toho jak se odstávám k různým dokumentům a zprávám, jak v deckých tak státních, tak vlastně lov k stále zjišťuje něco nového a vzdělává se. A ufl se mi přestává stávat, co se mi stávalo, že jsem si pletl imise a emise.. (smích)

J: Ano, to je čistý omyl (smích)

B: to vzdělání je tedy vlastně kontinuální.

15) J: Mm. V současné době je aktuální otázka environmentálního vzdělávání na věech stupních, máte s ním nějaké zkušenosti?

B: nene, nemám. Dcera, té je osum a jde do těch tůdy a nepamatuju si, že by něco takového měla. I když má přírodovědu, vlastně du, tak tam asi něco budou brát. V těch knífkách mají spíše takový ty základní věci. Ale fládný zkušenosti s tím nemám.

J: Dobře. A vaše třeba nějaké nevládní organizace nebo podobně nevou na debaty a podobně?

B: Tak občas mēvou, to určitě. Ale já to bohufler musím v tēinou odmítat z nedostatku času, cofl mē mrzí. Ale mám rodinu, tak nemēflu takhle po věerech nē kde debatovat, když bych i rád.

J: No já jsem si věimla, že vy jste psal jeden láněk třeba i věera vě neděli asi v p l druhé odpoledne, cofl jsem si škala, že..

B: to jsem nepsal, to bylo připravený.. (smích)

J: jo takhle.. (smích)

B: ale často se stává že, musím na chvílku pracovat i takhle o víkendu, když se něco stane. Nebo v noci, když se to dozvím, tak to musím zpracovat, proto že na internetu online se to musí zpracovat hned, když se stane něco zajímavého, zásadního.

J: takže pracujete v jiném časovém presu, než třeba v té Frontě..

B: Jo, tam je věer připraveno vydání a ráno se pak celý den věnujete dalšímu vydání. To tady nejde, tady se pracuje přebfl a furt se to vydává.

15 a)J: Ano. A je to jedna otázka, jak vlastně koukáte na to environmentální vzdělávání? Myslíte si, že je užitečné, nebo..?

B: jeffli–marna, no jist fle je uflite né. Kdyfl jste o tom mluvila, tak jsem si vzpomn l, fle t eba dcera p i–la ze –koly a ekla nám, co máme d lat, jo. Tak to je samoz ejm úpln ideální zp sob, jak u it, nebo jak ukazovat lidem, jak by se m li chovat. fle vlastn i svým drobným chováním mohou flivotní prost edí ovlivnit. A jedna z dobrých cest je teda p es ty d ti, který jsou takový up ímný a ístý, fle dokáflou t eba i svý rodi e ovlivnit p es tu –kolu. Obrátit se na tátu a mámu, pro vlastn vyhazuje ty papíry do normálního ko–e, kdyfl to pat í do modrého kontejneru.

J: dob e, tak já myslím, fle to je v–echno.. moc vám d kuju.

Tomá–Fe tek, Reflex

1)J: Pane Fe teku, já bych se Vás p edn zeptala, jak jste se vlastn dostal k práci noviná e?

F: Já jsem se k tomu dostal tak jako jednodu–e, protofle po roce 1990 ode–li z t ch médií skoro v–ichni tak tam bylo hodn volnýho místa. A já jsem se p edtím flivil –ítím sportovního zboflí, –ály, spacáky a takovýhle v ci, a jezdil jsem s maringotkou a n jakej kamarád mi ukecal, fle to taky není –patná práce.

2)J: A jak jste se dostal k tématu flivotního prost edí?

F: To já úpln p esn nevím, ale.. já, já jsem byl profesí reportér jo? Takfle já jsem se nezam oval jenom na tohle. A z t ch témat, na který bylo.. ani ne specializovat, ale z toho co m to zajímalo víc tak jsem se zabejval vzd láváním a flivotním prost edím. A myslím si, fle ten d vod byl jednoduchej, fle to bylo pravd podobn , fle jsem to m l n jak blízko k jednomu i druhému z n jakýho d vodu. To znamená já jsem byl na tyhle ty témata citliv j–í a zajímaly m , n koho t eba nezajímaly v bec. To znamená, fle je v bec ned lal, já jsem v tom n co d lal a protofle ta konkurence v tom mediálním prost edí tady vflidycky byla malá, nikoli obrovská, tak ono vlastn ve chvíli kdy se specializujete, najednou je z vás odborník, i kdyfl toho moc neumíte, jo. Takfle n jak takhle no..

J: Hm, takfle jsem m l v p írod n jakým zp sobem blízko..

F: Jo, já jsem p edtím asi ty i roky, asi od roku '86, jezdil maringotkou po echách, erpal jsem vodu, cofl byla taková zvlá–tní profese, kdy byl lov k vlastn furt venku, takfle já jsem m l ke krajn vztah vflidycky. Já jsem moflná se, já o tom tak jako p emý–lím. Jedna ono jako zelený jake tehdy byly úpln nový téma, protofle nic neexistovalo, ob anský sdrufení neexistovalo, strana zelených, a to vznikla byla taková zvlá–tní. Takfle to bylo jako takové objevování a já se k tomu dostal p es tu krajinu, která m zajímala.

J: V jakých novinách jste se uchytil, nebo kde jste za ínál?

F: já jsem vlastn celou dobu pracoval v Reflexu, já jsem za ínál jako reportér, vlastn úpln jinejma tématama a pak jsem tam asi po roce nastoupil a jako v r zných pozicích jsem tam setrval do n jakýho 2008.

J: A vy je–t pí–ete pro Reflex n jak extern ?

F: Já pro Reflex nepí–u v bec a vlastn v tuhle chvíli nepí–u ani o flivotním prost edí, a to proto fle jsem asi p ed rokem zaloflil s p átelí neziskovku, která se zabývá vzd láváním, takfle kdyfl pí–u n co do novin, tak pí–u o vzd lávání a spí–e z pozice.. tak jako já jsem tak na hran n kde mezi noviná em a aktivistou. A protofle nechci si v tom mediálním obrazu d lat moc bordel, tak se v nuji jenom tadyhle tomu. Takfle já sice na to ob as mám názor, ale jednak toho o tom mí vím, protofle mám málo asu o tom n co zji–ovat ale hlavn si v tom jako nechci ud lat nepo ádek, takfle zcela výjime n pí–u n co o flivotním prost edí.

4)J: A m flu se zeptat, jak si vybíráte témata v rámci toho flivotního prost edí? Byla vám n kdy dána redakcí, nebo?

F: Nene, v Reflexu to vflidycky bylo tak, fle si ty auto i vybírali témata. Já jsem tam pom rn brzo za al d lat –éfa reportér . Ono to bylo takový sloflit j–í, ale v zásad to byla takováhle funkce, takfle cofl m lo za následek, fle jsem na to psaní m l mén asu, ale témata jsem si vybíral sám. Navíc nutno íct, fle afl na ty extrémní p ípady, si myslím, fle redakce nemaj tendenci zadávat redaktor m témata, protofle to vzd lávání bylo vflidycky braný jako takový okrajový téma, takfle vybíral jsem si je sám. Vybíral jsem si je dv ma zp soby, jednak n které v ci jsou nasnad , jsou aktuální, prost se to d je, a potom p ece jenom v t ch oborech, v kterých jsem se vyznal a jsem m l n jakej dlouhodobej plán, co mi p ípadá d leflitý, o em by bylo dobrý n jakým zp sobem psát. Kdyfl eknu plán, tak nemyslim, fle bych to m l napsaný doma na tabuli, ale m l jsem n jakou p edstavu, co mi p íjde podstatný.

J: Takfle jste sledoval d ní v tom daném oboru a na základ toho jste si sestavoval téma?

F: Je to v t ch novinách vflidycky stejný, takhle.. jako y deníky jsou víc vázaný na tu agendu, co se d je v etce a podobn . U t ch týdeník je to vflidycky takové voln j–í, tam si to lov k vybírá sám a musí to prodat v tý redakci. Takfle sou ástí celý tý v ci, je fle umíte p esv d it toho –éfiredaktora, nebo toho, kdo to má na starosti, fle to téma je z n jakýho d vodu d leflitý. V tomhle sm ru to v tom reflexu bylo trochu snaz–í, protofle tam to opravdu bylo hodn osobní, takfle kdyfl ti lidé p inesli to téma, tak se stávalo spí– výjime n , fle by jim bylo e eno štak to teda neō.

5)J: takfle teda kritéria pro výb r témat, vy jste íkal, fle je to aktuálnost, d leflitost. Máte je–t n jaké jiné kritérium?

F: No tak ta aktuálnost v t ch novinách vřdycky hraje velkou roli.. vřdycky se ale oni jsou to v ci který jsou spojený. Krom jinýho po léta lektoruju pro neziskovky mediální práci, nebo, jak zacházet s médiama, tak jedna z t ch metod je taková jako partyzánská, je to n co podobnýho tomu, fle lov k musí být p ipraven, na to, fle kdyfl jede kolem ten tank, tak leflí p ipraven v tom zákopu s tou magnetickou minou, tu p icvakne a ten tank n kde za rohem vybuchne. To znamená, fle lov k musí mít jasno, co se v tom oboru d je, je d leflitý to pr b fln sledovat, v d t co se odehrává, mít n jakou p edstavu o hierarchii, co je d leflitý a co není d leflitý a být p ipraven se tím za ít zabývat ve chvíli, kdy se stane n jaká aktuální událost. To znamená , protofle kdyfl s n ím p íjdete, na co ta média a spole nost nejsou p ipravená, tak to máte jako kdyfl to hodíte do studny. Jako n co napí-ete, ud láte, nic se nestane. Takfle ona je to kombinace. Musíte mít tro-ku p ehled, musíte v d t co povafujete za d leflitý a pak ekáte afl pojede okolo ten tank.

6.a) J: Jasn , takfle i to na asování je d leflitý.. Jaké zdroje jste nej ast ji pouříval? Jaké jste sledoval?

F: Myslim, fle v tomhle tom to nebylo nic jako komplikovanýho. Já jsem po pravd e eno ty zahrani ní zdroje sledoval zprost edkovan nebo omezen , já jsem koukal, nevím, tak jako fle se podívám na BBC nebo prost na n jaký, abych m l tro-ku p edstavu o tom, co se e-í jinde, ale popravd e eno, nej ast ji tím tankem co te kon pojede je program t ch denních zpráv v televizních novinách, nebo v deníku. Jo ty redakce fungují tak, fle oni rad-i pí-ou o n em, co ufl se psalo n kde jinde, protofle mají pocit, fle je to d leflitý. Takfle já jsem to odvozoval, protofle jsem v d l, fle kdyfl se n kde n co takovýho d je, tak jsem se p idal. A jako vlastn velmi slu-nej zdroj pro získání n jaký p edstavy je to, co publikuju ty ob anský sdružení. Pro n jakou p edstavu, jaký tady existuju problémy, bych ek, fle tohle bylo docela dobrý. A potom druhá v c, já jsem jako reportér hodn jezdit, i kdyfl jsem se zabýval i jinýma v cma a ty témata se asto nabaluju. Kdyfl lov k má n jakou p edstavu a tak jako se kouká kolem sebe a jede do n jakýho regionu, tak je skoro jistý, fle tam potká n jaký téma. A samoz ejm fle jsem jako nastrařenej víc zajímat se, jestliffe jsem nasrařenej víc na v ci týkající se řivotního prost edí, tak je tam vidím, fle jo. A to byla jedna v c, a potom samoz ejm to byla tro-ku genera ní záleřitost, fle v t ch devadesátých letech existovala pom rn jasná vrstva lidí, kte í se vydali alternativním zp sobem, to znamená, fle zkou-eli bydlet na venkov , zkou-eli spoustu jinejch v cí. Já jsem se jednak s t ma lidma znal nebo jsem se v tý spole nosti pohyboval. A to byly asto i lidi, kte í se pohybovali v r znejch aktivistickejch strukturách, takfle up ím e eno ty témata se scházely celkem tak jako logicky samy. Nebyla řládná asi tam moc d kladná re-er-e, ned lal jsem to moc profesionáln .

6.b a 7)J: Sledoval jste dejme tomu ty názory t ch aktivist a stejn tak názory ministerstva řivotního prost edí, nebo to bylo zam ené spí-e z pohledu t ch lidí, co zkou-eli řít na venkov a podobn ?

F: Nene, já si myslím, fle ta reportéřská práce je nechat tyhle v ci zvlá- . Ta reportéřská práce má být subjektivní. To znamená, v tý fázi toho sb ru vy n kam jedete a tam se n co d je a máte n jakej názor, tak samoz ejm , fle do toho lov k vstupuje s n jakou re-er-í, minimáln tak hrubou, fle ví co si o tom myslí, ta í ona organizace co si o tom myslí, ministerstvo co si o tom myslí, já nevím místní starosta nebo tak.. a n jakým zp sobem to dáváte na míst dohromady, tímhle zp sobem já jsem pokrýl vřdycky v-echny strany. To fle texty ast ji vycházely ve prosp ch t eba t ch zelenejch sdružení, myslím, fle to bylo dv ma d vody. Myslím, fle v mnohým jsem jim byl názorov řblfl, totifl téhle stran . A potom si myslím, fle to, fle ten druhej d vod byl, fle jsem za ta léta u inil zku-enost, fle se jim p eci jen dalo o n co víc v ít, fle samoz ejm ty zeleny organizace, za nima stojí n jaká ideologie, n jakej marketing t ch témat, který cht j prosazovat, to ur ít . Takfle je vřdycky musíte brát jako jeden ze zdroj . Ale kdyfl bych bral míru zkreslení a prolhanosti, po řád mi z toho vycházeli nejlíp. Ty státní ú ad, tam se lfe b fln , to je typický u PRfirem, který se vyvinuly v pr b hu devadesátých let, tak tam je to úpln b flná sou ást práce, tam se tomu nikdo ani nedíví. asto -lo o konflikty mezi n jakou neziskovou a n jakým podnikatelským subjektem, tak ten podnikatel tam m l samoz ejm silnej ekonomicej zájem a tímhle tom se nechal moc obt fovat. Takfle d vod byl v tom, fle p eci jenom mi p í-lo, a myslím si, fle je to tak do dne-ka, fle kdyfl sleduju ty kauzy, který vlastn probíhaj dneska, v tuhle chvíli, tak mám po řád pocit, fle zelený neziskovky mívaj v t-í díl pravdy a fle oni i dokonce umí zacházet s médiem, protofle kdyfl to srovnáme s t ma v oblasti vzd lávání, který hodn dob e znám, tak oni jsou p ece jen o n kolik ko ských délek dál.

J: Oni se t eba inspirovali greenpeace, kte í m li zku-enosti v západní Evrop ?

F: Já si úpln nemyslím, fle je to tak. Protofle já kdyfl si vezmu, jak fungovali tady Greenpeace ze za átku devadesátých let, tak to řládná sláva nebyla a nemyslím si, fle by se tehde-í Hnutí duha nebo d ti zem , a potom Arnika, která z toho vze-la, inspirovali tímhle tom. A greenpeace je u nás taková záhadná, nebo ne záhadná, já jak je tady v-echny znám, tak to nebyla záhada. Ale nemyslím si, fle ufl jenom proto, fle tam je jedna podstatná v c, greenpeace ve sv t opravdu vymysleli to, fle z toho řivotního prost edí ud laj tu kovbojku a funguje to. Ale ono popravd e eno, to tady funguje velmi omezen , takfle ano za átkem devedasátejch let by se dalo na jednotlivých akcích ukazovat, já nevím, hnutí svoboda zví at, hnutí duha, d ti zem , fle pouřívali tuhle tu technologii, ale oni od ní hodn rychle ustoupili, protofle cítili, fle u tý eský ve ejnosti to rozhodn řládnou velkou popularitu nezjedná. Já si nemyslím, fle to co se vyvinulo u nás, by bylo tak, fle by se se pou ili u greenpeace, asi jde o informa ní zdroje, ale ono se to moc neosv d uje.

J: Neziskovky se tedy p ízp sobili eskému prost edí.

F: No oni to vlastně dělali jinak, což jim třeba dneska Greenpeace, oni samozřejmě dneska pořád dělají různé akce (51:35), ale dneska to Greenpeace Hnutí duha vyřítá to, že není dost radikální, ale podle mě to prostě je proto, že ta česká veřejnost na ten radikalismus neslyší, a to řeknu, že tomu se ještě u nás říká radikální. Radikální je když si někdo u nás stoupne na silnici s transparentem, to už je radikální. Když to srovnám s tím, co se považuje za radikální prostě v Německu nebo v Anglii, tak jsou to opravdu dva úplně jiné diskurzy, to není srovnatelné.

6.c)J: Mluvil jste v rámci reportáží i s vysokoškolskými profesory, dejme tomu odborníky na dané téma?

F: Jo, skoro vždycky. Ono teda tady je trochu problém, že pokud jde o vysokoškolské.. Já bych řekl, že spíše – asi je to byli lidé z úřadů nebo z vládních ústavů, který se tou oblastí zabývali, já nevím, otázkou odpadů, chemického znečištění. Ale já mám pocit, že na těch vysokých školách, že česká vysoká škola, akademická obec je velmi impotentní, oni se neumí vyjadřovat pro média, neumí se vyjadřovat, neumí formulovat, mluví strašně komplikovaně. No a po pravdě v téhle generaci, oni jsou to dnes starší pánové řeknu, dejme tomu Zrzavý, Komárek, nebo Kratochvíl, tak oni v té době ještě nebyli úplně ve věku. To je generace, která na tu mediální scénu přišla až v roce, tak okolo roku 2000, bych tipoval, možná.. Nejdříve v 95 a 97, a to jsou samozřejmě lidé, kteří jsou akademicky vzdělaní a zároveň to umí podat. To v těch devadesátých letech tak nebylo, najít někoho akademicky vzdělaného člověka, který tomu rozumí a zároveň to umí sdělit, to si fakt jako nepamatuju. Takže já jsem občas ulovil nějakého odborníka třeba na ministerstvu životního prostředí, nebo kde byl někdo, kdo byl akademicky vzdělán a zabýval se nějakou oblastí, a prostě s ním jsem to mohl konzultovat. Ale obecně docela vždycky byl problém, protože tady není zvykem, jako popularizace a práce s médii není součástí vzdělávání, vysokoškolského vědění. To znamená, že to neumí, cítí se v tom nejistý a potom jsou často zklamaní, protože nerozumí těm médiím. Oni věchno považují za bulvarizaci. Když dáte němu velký titul, aby si toho vědění někdo věnoval, tak oni už mají pocit, že jsou ve svém jako akademickém, kde se věchno jmenuje třeba připomínky k němu, řeknu, nebo drobné poznámky, tak a potom z toho vyplývá taková jejich nedůvěra k médiím. Já si myslím, že tady je velký problém nevědomost akademické obce směrem k médiím. Ale to je do dneška

19)J: Dobře. A když jste sledoval nějakou kauzu, vrátil jste se k ní, třeba po roce, po dvou, jestli byla vyřešena?

F: Docela jo. My jsme na to dokonce tehdy zavedli v Reflexu, jsme se myslím inspirovali Respektem, který to taky jednu dobu měl, tak jsme měli takovou rubriku, nebyla úplně pravidelná, my jsme jí měli na dohrávání kauz, protože to je problém v těch médiích řeknu, protože oni nejsou schopní se k těm kauzám vrátit, jak to vypadá. Takže my jsme to dělali celkem systematicky, ale to se netýkalo jen životního prostředí, ale věchno kauz. Už těch věcí, o kterých jsem psal já, jsem se vrátil docela systematicky. Ono zatím těch velkých záležitostí tady nebylo moc, tak já nevím Temelín, jaderná energie, Úmava, možná bychom jim nařekli ještě další věci ale o moc víc asi ne. (47:17)

3) J: Můžete mi říci, jaká témata přidáte do té oblasti životního prostředí? Říkáte energetika, Úmava.. je tam ještě nějaké?

F: To je trošku složitější, protože já jako.. to téma je vlastně široké. Já jsem se vnoval, jak jsem říkal, vnoval jsem se vždycky vzdělávání, tohle dám té stranou, životnímu prostředí, ale vnoval jsem se třeba problematice venkova, a to je samozřejmě v mnohém propojený. Já jsem se zabýval trochu zemědělstvím, osídlením venkova, rozvojem venkova, rozvojem evropského venkova ve srovnání s českým. Což jsou věchno věci, která se nějakým způsobem těch zelenějších témat týkají. Já jsem ani jsem nevmazal úplně.. já si myslím, že vlastně těch čistě zelenějších, ekologických nebo environmentálních témat bylo opravdu pár. Jednak jsou to věchny věci, který souvisejí s dopravními stavbami. Někdo chce něco postavit, někdo je proti a tak se to řeší, jo. Ke kompromisu třeba nedojde, ale tomu jsem se vnoval. Potom je to samozřejmě balík věcí spojených s odpady, to znamená skládky, malý, velký, možnost ve veřejnosti zasahovat do toho, kde ta skládka bude a nebude, to bylo několik výrazných kauz, který mě přišly jak docela důležitý. Potom samozřejmě to je energetika, jakoby ten obecní balík. Já jsem hodně se zabýval, a už to byly Krušné hory, podkrušnohoří, já vlastně tím Temelínem jako takovým zabýval spíše okrajově, tomu jsem moc jako nevěnoval. Úmav jsem se vnoval hodně, protože ten park byl po roce '93 a od začátku se to tam vlastně furt řešilo a to mě přišlo jako zajímavý a vyznám se v tom jako relativně. Takže tam jsem, byl jsem jako od začátku u toho, takže tam jsem se cítil, že když to tvrdím, tak to jako má nějakou váhu.

10)J: Cítíte nějaký rozdíl mezi pojmem životního prostředí a příroda?

F: To určitě. Určitě. Má bych to možná i definovat.. Takhle já nejsem.. Jako příroda je samozřejmě daleko širší termín a já jsem se úplně.. já bych si jako netroufl tvrdit, že jsem přírodovědec vzdělán, jo.

J: Určitě, já jen co za tím termínem cítíte?

F: A já bych řekl, že problémy, který se týkají životního prostředí, se týkají trochu jiných věcí než přírody. Když si to vezmete, tak energetika se týká přírody zprostředkovaně. Ano nějaký vliv má na to. Problémy s odpadovým hospodářstvím, dopravní problémy, zase to má jako vliv na tu přírodu, ale neřešíte tam úplně prostě otázky, který by se daly označit jako přírodovědné. Navíc často tam je přístup do práva, přístup do sociologických rovin, takže pro mě třeba tvrzení, že.. což to dávají v televizi.. Nedej se, redaktor tohohle po adu

by nep íjal nikoho, kdo nemá vystudovanou p írodov deckou fakultu do magazínu o flivotním prost edí. Tak to je samoz ejm jeho rozhodnutí, ale nep íjde mi to p íkladný, protože to tam samoz ejm poufijete hrozn omezen a navíc naopak pot ebujete spoustu jiných znalostí, který vám ta p írodov decká fakulta jako sama o sob neposkytne, jo.

J: Ano. Ur ít , ale co tedy vy vidíte být tou p írodou, te bez pohledu toho noviná e.

F: Já to vnímám jako ten nej-ír-í termín, kterej prost popisuje v-e flivé a neflivé. Jako já to opravdu t flko m flu n jak víc vymezit. Protože kde budu hledat tu hranici mezi p írodou o sob a p írodou prom n nou lov kem, to se v echách nedá, flé jo. Prost to spektrum mezi n jakýma ostr vkama relativní divo iny a m stským prost edím, který je jako po ád svýho druhu p íroda, tak je kontinuální jo. Já jsem tenhletem problém vlastn jako ne e-il.

J: Takže flivotní prost edí také nemáte n jak blíže vymezené?

F: Já jsem jako nikdy nem l tu pot ebu to vymezovat, i když tady ufl bych aspo n jakej d vod na-el. flé flivotní prost edí je n jakej prostor vztaflenej k lov ku a jeho pot ebám, takže tam si dovedu p edstavit, flé, by ne e-ím definici toho pojmu, tak samoz ejm tohle ufl je sou ást toho uvaflování o tématu. To znamená, e-ím n jakej problém a samoz ejm ho vztahuju k tomu, ke spole nosti, klidem, který tam flíjou a k tomu jestli ty lidi, co tam neflíjou do toho m flou n jak zasahovat, maj zasahovat nebo nemaj. Takže to ufl je n co, co si tro-í ku musím ujasnit, ale jako fládnou definici jsem si nikdy nevytvo il.

11)J: Nene, m fládná definice opravdu nezajímala, to jen to, co vy pod t mi termíny vidíte. Pak jsem se cht la zeptat, myslíte si, flé je p íroda u nás ohrožená?

F: No, já si myslím, flé jsou ohroženy oba dva typy.. Jednak p íroda jako je reáln ohrožená na zem kouli jako biosférou, nebo lidskou sférou tak p esn , ale samoz ejm ten tlak na krajinu, ten je docela velkej. A je mnohem devastující, je nenápadnej, ale ono když se lov k podívá okolo Prahy, tak to není úpln nenápadnej tlak, flé jo. Ale já tím flé jako bydlím na venkov , jako relativn daleko od Prahy, tak si myslím, flé ty ekosystémy jsou pod tlakem. Jako dokonce bych ekl, flé jako pod v t-ím tlakem nefl se domníváme, nefl bereme v úvahu, protože ten tlak ufl, jako zem d lství, lesnický výroby, bydlení, je pom rn velkej, a ta krajina je, když to budu brát z hlediska lov ka, je, tak se zhor-uje ten stav. Cofl je takovej zvlá-tní proces, kdy jako na jednu stranu, je to tem tlak urbanizace, výroby, která je n jakým zp sobem.. urbanizací te jako myslím jednak roz-í ení sídel a roz-í ení t ch jakoby výrobních prostor. To není na plochu afl tak jako velkej problém, spí- je to jakoí já myslím, flé není u nás ani není tak velkej problém, flé u nás jsou mizerný architektonucý domy, ale flé jsou tak mizerný ty zastavovací plány. To je jako velkej problém. By se nedá íct, flé by to postihlo n jaký ohromný kus krajiny, ale to jako problém vidím. Ale ten druhej problém je pustnutí tý krajiny, protože se z ní lidi vyst hovali. A protože ta eská krajina opravdu m la ten kulturní charakter, když lov k jako sleduje v tom posledním století, d ív na fotkách, dneska osobn , jak se ta krajina jako m ní, jak mizej ty cesty, jak ta velkovýroba vlastn tu krajinu jako p evrstvila a iní ji pro toho lov ka stále h pouflitelnou, nebo p íjemnou, tak to vnímám.

13 a 15)J: A jak se díváte na ochranu p írody?

F: Já myslím, flé ten problém je, flé je to ú adní struktura, která mi nep íjde p íli- efektivní, to znamená, ona se velmi ásto dopou-tí jakoby nesmyslných rozhodnutí. A tím u tý ve ejnosti má jako velmi malý pochopení. Já vlastn moc nerozumím tomu, pro tady je tak jako velká nastraženost v í emukoli zelenému. To já jsem do dne-ka vlastn nepochopil. A na druhou stranu, když se na to podívám z hlediska t ch lidí, který v tom míst flíjou, jak se k nim jako chovaj ty ú ady, tak se mi to laicky nelíbí. Je to jako problém s vytvá ením opat ení, když t eba vzniká národní park, protože tam je taky velká míra buzerace, je tam hodn opat ení, se kterýma se nedá souhlasit. Na druhou stranu když se na to podívám tak jako z nadhledu a když jste se ptala na tu p írodu.. když se jako podívám z hlediska západní a naopak jako východní Evropy, tak je pravda, flé tady máme shodou historických okolností, jako flé tady máme tý volný krajiny a možnosti pohybu je tady nadpr m rn mnoho, srovnám-li to Itálií, Francií, N meckem, tam to je-t jde, ale jinak je to jako dost bída, chudáci, to musím íci. Na druhou stranu, když se podívám na východ, tak tam jako leckdy systém té ochrany p írody je daleko zb silej-í. Ten ú ad je daleko toporn j-í a nesmysln j-í. Když p íjedu do Rumunska, tak jako nejzní ejn -jí ástí p írody jsou národní parky, vfldycky jo. To znamená, ano já jsem tady s lec ím nespokojenej, ale když se na to podívám z tohotohle hlediska, tak musím íct, flé na tom nejsme zase tak -patn . Oni jsou dva pohledy, jeden je tady ten z nadhledu, druhej když sleduju po n jakejch dvacet t ícet let zblízka a p ípadá mi, flé v mnoha p ípadech tady do-lo k reálnému zhor-ení.

J: Zhor-ení? Dejme tomu t eba od za átku devadesátých let?

F: Samoz ejm , já nijak nepopírám, flé ty ísla se kterýma se argumentuje, sníflení t flební zát fle, to v-echno je pravda, ale pokud se budu dívat právn na ten urbanismus, nebo na chování ke krajin , tak je to vlastn spí-hor-í. Ten hlavní d vod je, flé ty lidi se z tý krajiny odst hovali a neudrflíjou ji a s tím se jako moc d lat nedá, to ty ú ady za ídit nem flou, to já chápu.

16) J: Dob e. Vy jste vlastn íkal, flé se vyznáte v situaci na Tmav , flé ji dlouhodob sledujete, m flete mi íct, jak se díváte na to, co se tam d je na té Modrav a u Pta ího potoka?

F: No já úplně .. já bych se úplně nevyjadřoval o tom Ptářímu potoku, protože ten já znám tak jako přírodní, pokud jde ale o ten letitý spor kácet nekácet, tam já jsem skoro jednoznačně na straně těch aktivistů, to bez ohledu na to, jestli tam ten národní park je nebo není. Ten důvod je jednoduchý, my si dneska nemůžeme moc vybírat, tady se bavíme o těch územích, my si nemůžeme moc vybírat, jestli tam chceme jako suchý les nebo zelený les, oni pořád chtějí tu zelenou území, tam je to buď nějaký les nebo fládný les. A protože to tam znám dobře a sleduju to po léta a vím jako to vypadá kolem pramenů Vltavy, na druhý konec, vím, že tam kde se ten park snažil kácet, tak je dneska holina do nedohledna. Tam kde se, třeba v Boubínským pralesi, kde byla blokáda zhruba 97, je tam sešlo totéž co u toho Ptářího potoka dneska, akorát, že tam to zvládli líp, takže tam se ti dřevorubci tehdy nedostali a ten krov ten les seřekl, tak že úplně. A tam byly docela řezné smrky, ale dneska tam prostě ten podrost ufl je vysoký, dneska ufl jsou vysoký ty dřeviny vysoké stromy a ten porost je vlastně zapojenější a je hustší, že tam vznikne znovu nový stromový patro, kdežto když to vykácíte, tak prostě nevznikne. A zatím v těchto pokusy jakoby kácet jenom toho krovce, taak to dopadne tak, že jim ten zbytek poválí vítr a vznikají velké holiny se kterými nikdo na těch územích ebenech neví co dělat. To je jedna věc. A druhá věc, která je pro mě nepochopitelná, je ta rozkouskovanost té první zóny. To je totiž úplně ten největší problém, protože oni se tam dneska hádají, jestli mají kácet na potoce nebo nemají, no protože když se podíváte na mapu území, tak tam jako není jedna ucelená první zóna, která by měla takzvanou pufrační zónu, to je aby se v ní nekácelo, něco by seřekl krovce něco ne, věc by bylo ponecháno přírodním procesům, ale pak by se kácelo o kolo, kde musíte toho krovce hlídat, aby se nešíl do hospodářských lesů. My máme asi 138 malejch kousků, který vznikly v tom 93, kdy se ta zonace dělala, protože se bralo, jako že tohle je to celý území a zbytek je ta druhá zóna. V první nesmíte kácet, ve druhé můžete. Takže vy tady vypustíte toho krovce, on vám zalítne do té druhé zóny a vy to vykácíte. Takže vznikají takový absurdní věci. A mě není jasné, proč nějaký z těch lidí, a že se tam stěhovali lidé s velmi různými názory, protože tohle se dělo fakt patnáct let, nebyl schopný tadyto zonaci změnit, udělat tu první zónu menší, ale ucelenou a pak bychom se mohli těm vyhnout. Protože oni kácej na Ptářím potoce, protože říkají, že to je druhá zóna, ale ten krovce jim vyletí z té první, která je o pár kroků vedle, že jo. Takže oni říkají, my na to máme ze zákona právo, ano, je to pravda, ale jen proto, že holt mám na území dvacet let blbou zonaci. Jo takže já si myslím, že v tomto případě mají aktivisti pravdu, na druhou stranu ufl tak jako provokativně říkali, že jestli se neshodneme, tak ten park nemáme. Jako park první kategorie, ve kterém tam budou jezdit ty nákladní vozy jak te jezdí a budou tam ty složitější věci, tak to nemá smysl, že jo. Takže jestli to společnost neunes, jestli tam lidi tak jako pořád chodí a vyklíkují jak tam hníjou stromy a že se to má vyřadit, tak jestli je to tak, tak ho zrušme. Ale v tom případě já tvrdím, že pak za pár let na těch územích nebude fládný les. Tam bylo docela zajímavý, když byl ten okráň Kyrill před pár lety, tak to musím říct, že i mě samotného překvapilo, tehdy byl ministr Bursík a řekl se, co mají udělat s tím dřívím, který poválil ten orkán. A já jsem se tam byl tehdy podívat a to bylo jako hrozně zajímavý v tom, že tam, kde se nezasahovalo na těch územích, tak ten les v té době vydržel. Tam kde se zasahovalo, ale jako výbor, oni nekáceli na jak velké plochy, tak tam ten vítr nadlalo hroznou paseku, protože on se tam dokáží rozbit, pak se o ty stromy opírá a poválí je. Já jsem byl leckdy překvapený, jak malé zásahy zapůsobily ty polomy. Tam to bylo docela jednoduchý, byla tam asfaltka, na jedné straně byla první zóna, na druhé straně byla druhá zóna, ale i v té druhé zóně ty zásahy nebyly velké jo. Tam prostě byly povalený, v té první zóně ne. Takže i z tohoto důvodu mi to nepřipadá nepravděpodobný. Nicméně já si myslím, že politická reprezentace dnešní, ta která tam může dát lidi, který se tam objevil, tak ty věci na to budou mít zcela odlišný názor, takže já si myslím, že to v podstatě není udržitelný. Jestli to padne, tak z toho normálně bude lesní závod.

14) J: Když se tím přirodíte vnujte takhle dlouho dobu, promítlo se to nějak do změny vašeho postoje k ní? Začal jste třeba využívat nějaké praktické technologie, nebo podobně?

R: Já bych neřekl, že to vedlo k proměně, protože já jsem opravdu patřil do té generace těch lidí, který se třeba po tom roce 90 odstěhovali kam a tam si pořádili nějaké domečky a tak. Takže z hlediska respektive český společnosti asi jo, asi patří, teda rodina, patří k tomu, který se chovají jako k tomu přírodním, jinak. Ale tedy jako v těch jednoduchých parametrech, tak jako ano, třídím odpadky, topím dřevem, taky nefurt, protože tolik dřeva není. Snažím se ten barák nějakým způsobem zateplit, investuju takhle do toho, jo. Ale neřekl bych, že by na to měla vliv ta novinářská práce. Spíše možná naopak jo, že jsem k tomuhle měl tendenci od začátku, tak to téma mě zajímalo. Nehledě na to, že si myslím, že tyhle věci mají vlastně velmi malý vliv. To patří jako k takovým osobním hygienám, že si myjeme ruce, když přijdeme ze záchoda, tak třídíme ty odpadky jako jistě je to dobře, ale netváří bych se, že chceme spasit planetu.

J: Jak se díváte na alternativní zdroje energie? Solární, větrná a podobně?

R: Já si myslím, že na to nemám dostatek informací, abych byl schopen to posoudit. Já to považuju za reálnou alternativu, ale pořád platí jakoby jedna věc. Přírodní spotřebě jako samozřejmě alternativní zdroje energie nemohou nahradit fosilní. To znamená ta alternativa není primární, to znamená, my si nekoupíme, že tady máme takovou spotřebu, která ji vyrábíme z uhlí a z jádra a za dvacet let ji budeme hrát z větrné energie. To si myslím, že je nesmysl. Jediná možnost je jít přes ty větrné energie, ty technologie. V té době se říká, jestliže naše spotřeba klesne čtyřikrát tak se dostáváme na úroveň, která ufl je uhraditelná z tamních zdrojů. A je otázka, jestli

jsme něho takovýho schopni, to já neumím posoudit. Ale jako docela hezky to jsem schopen předvést na tom bydlení, jo. Když máte normální venkovské barák a chcete tam topit dřevem a kdyby i ostatní chtěli topit dřevem, tam okolo nezbyde ani tráva. To je prostě nesmysl. Ano má smysl topit nějakým zbytkovým dřevem, to co tam na té vesnici vzniká spousta jako biologický odpad, tý tý.. jak se tomu říká.. no prostě dříví a to ostatní, co se dá spálit. Teďka mi to vypadlo to slovo. Ale jako ve chvíli kdy by člověk ten barák zateplil na úroveň pasivního domu, to znamená, že máte tu spotřebu energie zhruba desetkrát nižší. Tak má smysl tam zkusit topit dřevem, protože to vytopíte, je to efektivní, přijde vás to na relativně málo peněz a je to soběstačné a tak dále. A to je docela přijatelný společenský model. Pokud se nám nepodaří snížit radikálně tu spotřebu, tak pořád budou tyto alternativní zdroje jenom doplňují na úrovni deseti dvaceti procent, jo. Cítil se asi předpokládat. Jinak ale považuju alternativní zdroje za rozumnou věc a mrzí mě, jak to tady s nima dopadlo, zvláště pak s těmi solárními elektrárnami. To byla docela velká nemravnost.

17) J: Těto okruh rozhovoru jsem zaměřila na environmentální vzdělávání, máte s ním nějakou zkušenost? Z pozice lektora, nebo jestli jste se s tím někde seznámil třeba v neziskovkách?

J: A jak se na to díváte?

R: Já si myslím, že obecně, oni tyto učitelé nemají moc velkou tendenci se vzdělávat a učit se tyto věci vzdělávat nějakým praktickým způsobem. A tím samozřejmě trpí celý to kolektiv a to environmentální vzdělávání taky. Takže já bych na druhou stranu řekl, že v těchto rámcových vzdělávacích programech je ekologická výchova jedna z prázdných témat, to znamená ty kolektivy ho nějak realizují, více či méně dobře. V tomhle směru to vzdělávání existuje na docela slušné úrovni, když to srovnám třeba s mediálními vzděláváními, což je další prázdné téma, tak bych řekl, že to ekologické vzdělávání pro učitele, je na tom líp. A na druhou stranu nevidím žádný posun u těchto mladších generací, že by byly zase o tolik informovanější, že by to jako minimum jejich postoje, to nějak zvlášť. To si myslím, že ne, ale ono se to dá vytýkat environmentálnímu vzdělávání, no prostě ta společnost je v tomhle velmi pragmatická a to má vlivy daleko větší než ty v okolí. Já si na druhou stranu myslím, že je dobře, že to environmentální vzdělávání je prázdné téma, že nemáme výchovu k ekologickému stylu nebo něco takového. Myslim si, že je na tom vlastně líp než ty ostatní vzdělávání, ale ten výsledek není nijak závratný. Já jsem o tom včera polemizoval s někým mějlem a někdo má pocit, že ta nová generace to jako spasí, ale uvidíme.

J: Nemáte ten pocit?

R: Já to v tom jako nevidím, nemám ten pocit. Ale je to tam samozřejmě jedna věc, že mám možnost sledovat tu generaci těchto dětí, kterým je tak třeba okolo dvaceti a já mám spoustu těchto různých zelených kamarádů, kteří jako velmi rozvíjejí skromným životem. Některí jako echt a někteří tak jako na mé úrovni, takže jako nic moc ale v zásadě tu přirodu respektují, někteří opustili a tak dále a včasně mladí zhruba ve stejnou dobu, teď je dneska mezi patnácti a pětadvaceti a mám možnost vidět, jak se ta generace chová. Já rozhodně nevidím jako žádný v té projevu empatie k tomu prostředí, jako to maximálně něho takhle lze dosáhnout je ten zelený konzumerismus. To znamená, že je důležité věchno bio ale je celkem jedno, jestli je to z Argentiny nebo odjinud. A dokonce je to tak, že ty rodiny, které byly extrémně skromné, tak tam se tyto věci skoro vlivy obrátili v pravý opak, prostě vnímají tu zkušenost jako negativní, prostě to mladí ve věku kolem poádně talí, ty rodiny nikam nemohli, tím že byli skromní tak v té době neměli žádný prachy, to znamená, že s tím byla spojená spousta problémů a tyto děti se otáčely do jiného světa. Takže já si ani nemyslím, že by.. prostě nevidím tady žádný pokrok. Jako ano, ta společnost, jako dovedu si představit že tyto lidi, kterým je dneska od dvaceti věkem možná bude za dalších deset let méně nenafráná, než byla ta společnost v těchto devadesátých letech, kdy konzum byl objev, dneska zjistím, pochopím, že nic tak úžasnýho z toho neplyne a možná v nich kterých věcech budou citlivější, ale pořád si myslím, že to co funguje daleko líp jsou státem podporované opatření a to, co se ekonomicky vyplatí. Já považuju za velmi rozumné dřívod státní opatření typu nové baráky se stavějí v nízkooenergetickém standardu, protože to je něco, co opravdu má vliv a samozřejmě chápu, že to nešlo v těchto devadesátých letech, kdy si lidé stavěli ty hrozný zámečky ale dneska si myslím, že to opatření uflíje na místě.

18) J: Je to jsem se chtěla zeptat, v době kdy jste se tomu životnímu prostředí vzdělával jste se nějak v této oblasti? Měl jste nějaké zahraniční studie a podobně?

R: To jo no, tak jako já jsem vlastně v tomhle směru zkonzumoval, co se dalo. S tím, že jsem jako nikdy neuměl dobře anglicky natolik, abych absolvoval nějakou dlouhodobou stáž nebo tak. Ale na druhou stranu co jsem byl schopen kde sehnat, tak to jo. A protože pro oslovení toho tená e máte dvě možnosti, buď na to jdete přes emoci, to znamená nějaké zážitky, jedete někde a ve dvou reportážích jim to podáte, a nebo jim dáte data, který jsou zajímavý, překvapivý a tak je můžete oslovit. To znamená já jsem jako aktivně šel na to Vám jako podstréj ty neziskovky, ty na to jsou zaměřené a ty na ta data dohlédnou. A něco se třeba objeví na, proto já jsem se třeba koukal na, jsem sledoval ty zahraniční média, jak to šlo, protože tam se přeci někdy objeví něco jako takovýho. Ale pořád mám pocit, že tady u nás fakt jako, opravdu se to změnilo s tím internetem. To tam jakoby ten přísun národní informací byl naprosto zřejmý. Ale v těchto devadesátých letech to nebyla žádná sláva.

J: já jsem mechanik elektronik s maturitou, já jsem potom studoval úplně krátce na architektonické fakultě, ale tam jsem se jenom jako promítal a pak jsem studoval tři roky etiku a oběť na pětáku. Jako moje odbornost je spíše literatura, literární analýza a tak, to je vlastně tím, čím se žiji dneska, práce v antikvariátu, poté s maringotkou.

J: Můžete jste v tom reflexu třeba nějaký –kolení k novinářské hodnotám?

R: Ne, jak jsem říkal, ono to tehdy chodilo trochu jinak. Já se musím připravit, že jsem fládně kurz o novinářské hodnotách nezafíloval nikdy. Ono se ale o těch etických otázkách hodně debatuje, já teda nevím jak je to dneska, ale kdy jsem tam pracoval tak docela dost. Já vím že mladá fronta, týden, vředycky mluví o jaké etické kodex, který by to bylo, ale upřímně řečeno sem moc nezafíloval, že by ho jako reálně užívali. A jestli jsem v tom Reflexu nějak vykolil, nevykolil, my jsme se sami vykolili za pochodu, ono nebylo kdo by nás kolil. Reálně to bylo tak, že těch profesionálních novinářů bylo pár a my jsme si do jistý míry i to jak má vypadat reportáž jsme si udučili sami. Protože ona do roku devadesát jak má vypadat reportáž, to neexistovalo. My jsme museli něco říct v Timu nebo newsweaku. Ta doba tak trochu nenormální, že my jsme si s kamarádem asi v 89 v Tvorbu a první reportáž vznikla a měla dvacet stránek, to bylo absurdní. To byla ale daná tím, že to tady nikdo nedělal, tak mi jsme se jako pokusili sestavit tak, jak jsme si to představovali. Takže ono potom v devadesátých letech se tady objevovaly nějaké americké nadace, které dělaly –kolení, který vlastně vysvětlovaly nějaké základy novinářské etiky, ovšem z více zdrojů a tak dále a já jsem nikdy na žádným takovým –kolením nebyl. Ale na druhou stranu mám pocit, že jsme to jako docela dělali. Když jako zpětně, já jsem pracoval jako lektor mediální výchovy a tady ty kodexy, na který se lidé často ptají, tak jsem je sledoval a já jsem neměl pocit, že bysme se proti tomu nějak zpronevili. Ona v té době těch pravidel je docela logická a člověk usiluje o to podat nějak ucelenější obraz té reality a to vlastně –lo.

Jan Gazdík, MF Dnes

1) J: Pane Gazdíku, já bych se Vás předeptala, jak jste se dostal k novinářství? Jestli jste vystudoval flornalistiku..

G: já jsem sloužil v armádě, dlouhý dlouhý léta, vystudoval jsem vysokou flornalistiku a potom, to bylo ještě před 1989, to jste ještě asi nebyla na světě..

J: no ufljo, pár let.. ☺

G: a tehdy byl jiný systém vzdělávání, tehdy nebyl bakalářský a magisterský, ale jen magisterský a potom bylo tzv. postgraduální studium, jo a to postgraduální studium vlastně ukončoval celý vysokoškolský vzdělání a doktorský nebo jiný tituly se udíleli podle jiných kritérií, ale ty tady nebudeme teď rozebírat. A ano, v 1989 jsem ukončil tehdejší fakultu flornalistiky UK. A zaměřil se na problematiku bezpečnosti, tam mi zůstala tady (pozn. MF Dnes), protože jsem vstupoval do NATO, Evropská unie, Evropa nebyla nejbezpečnější po pádu studený opony, a k tomu jsem postupně nabral historii, vudu, vdecké poznatky dělám, hlavně co se týká ekologie, ale i co se týká ekologie například.

J: Hm..

2) G: a teď se vlastně znovu vracím k bezpečnosti, protože v tom Norsku se teď staly hrozný věci, ale ekologii teď jsem se věnoval, protože jsem do přírody odjaklíva jezdil na bivaky, teď zase jedem.

J: Mm, takže se vlastně pořád pohybujete v přírodě..

G: Ano, tak, třeba s kamarádka ještě lezeme a tak a je pravda, že tady ekologii dělají ekologii dělá Pavel Baroch, který odtud odešel a je teď v Aktualne.cz a nastalo takové období, kdy tady ta ekologie nebyla úplně tak aktuální, nebyla fládaná. Ono to souviselo i s tím, že jak se vyprofilovali Zelení, vypadli z parlamentu, dle vody, že vlastně místo nového nádeje, což se teď děje u věcí, nový nádeje, že tady budou lidé nezátíflení minulostí, tak oni zopakovali to, co dělají teď věci, oni se mezi sebou hádali, a ten problém, včetně co souviselo s ochranou přírody, tak zelení diskreditovali. Oni se hádali o fleky, pomlouvali se, Bursík napsal škrávač..

J: ano, vím, sledovala jsem to..

G: Tak to, tak to shodilo tadyto téma, jo. Protože se zjistilo, že, to došlo i obyčejným tenáčkovi o co to mladým lidem jde, no a jako odchodem strany zelených, to jako začalo umírat. Ale kupodivu to lidi pořád zajímá. My jsme si dělali nějaké průzkumy a z toho vyplynulo, že na to jako zapomněli na tehle ten hendikep na tehle ten nevar a vyloženě si v těch dotaznících fládají články o Třemavě, o národním parku Třemava, o pokračování přírody a redakce na to samozřejmě musí reagovat a já jsem se k tomu rád vrátil. Ale není to samozřejmě na plný úvazek. My jsme s kolegou Antonínem Sýkorou, máme to tak půl na půl, pak je tady nějaká Janouš, ten dělá v redakci MF Dnes ale v eskobud jovicí. Tady vlastně v kařídém krajském městě je redakce a ten dneska je, tam na tom Ptačím potoce, nebo co to je a přitom o tom, jak policisté přestíhávají ety a ty ekoaktivisty, co tam bojují vynázejí. Takže vlastně ta (ekologie, pozn.) má i celkem slušný postavení, ale teda i díky tenáčkovi.

J: Hm, takže vy teď o té Třemavě nepřijete, to přitom váš kolega.. nebo máte i Vy nějaké články?

G: když je problém problém zatýkaných aktivistů a my máme v Budjovicích nějakého Janouše, který se věnuje i Třemavě, tak třeba kvůli tomu, co je teď v Norsku, abych já jel na Třemavu, když vlastně kousek odtamtud je

n jakej Janou-, ktorej se na to specializuje, je zbyte ný. Navíc vlastn kdylf já mám i tu bezpečnost, problematiku terorismu, nikdo z nás si tady vlastn nem flé dovoli specializovat se na jeden problém, jo. V da, bezpečnost, terorismus, co je trochu jiné, s bezpečností souvisí mise v Afghánistánu, v Iráku, kdylf se tam n co stane, eský mise, s tím souvisí i terorismus, ktorej tam bublá. Co tam je je-t .. ekologie, jo a historie. Tedy zhruba t ch p t témata, který kdylf lov k není úpln blbej, tak si za ta léta m flé íct, flé se tam tro-ku vyzná a flé m flé víst rovnopránnej rozhovor t eba politikem.

4) J: M flé se zeptat, ty témata si vlastn vybíráte, nebo jsou n jak p i azena?

G: Nejlépe, kdylf si je vybíráte. Já kdylf bych t eba ztratil sv j archiv, svoje kontakty, nebo mobil, kde mám..tak bych mohl dát rovnou výpov . Tam jsou v-echny ty kontakty. Funguje to tak, a t eba u Pavla Barocha, ktorej tady d íve pracoval a je tím drilem vy-kolenej tady, a stejn tak lidi, který jsou dneska v Hospodá skejch novinách, tak pro-li Mladou frontou, tak tady to je opravdu namazanej stroj. Tady vychovává.. takflé kdylf si ta témata vyhledáváte, tak vás ta práce baví. A kdylf nic nemáte na porad , tak vám tu práci p id lej. A kolikrát vám p id lej n co, emu v bec nerozumíte nebo je vás slu-n pofládej, jo. A vy musíte b hem krátký chvíle nastudovat pat i ný zákony, abyste o tom mohla n co napsat.

J: hm, jasn ..

G: Jo ale samoz ejm , kdylf d láte ekologii tak vám nep id lej terorismus.

J: ano, daj vám n co p íbuznýho.

6) G: ano, n co p íbuznýho. Ale ty pofladavky jsou opravdu takový, aby díky svejm kontakt m, svejm známem. A ty kontakty n kdy p erostou i v p átelství, nebo takový nadstandardní vztahy. T eba o klimatu pí-u jo. T eba kdysi takové pom rn chladné vztahy s Liborem Ellederem z Hydrometeorologického ústavu, to je nám stek hydráku, je to afl takový ne íkám p átelství, ale je tam velká d v ra. Takflé t eba kdylf oni koupili ten super po íta , ktorej stál 70 milion , tak íká, nechcete zajet tady je super po íta , ktorej bude daleko lépe p edvídat ty lokální bou e, lokální pohromy, který..jo ty p ívalový de-t se s tou star-í technikou hrozn -patn p edpovídali, byly nep edpov ditelné, takflé te pomocí daleko víc to zvládne a namodeluje. Takflé to jsme m li tehdy první, chytla se toho televize, chytla se toho nova a bylo to zajímavý ten superpo íta , protoflé p edpov dí, to je statistka, hodn statistika. Jo no a tak im ty kontakty získáte a im se chováte slu-n a korektn a kdylf lov k není úpln j pi-tec, protoflé se na sob snaffí pracovat. Tak oni sami vám t nabízejí. Ale nabízejí to samoz ejm i proto, protoflé se cht jí n jakým zp sobem p edvést, jsme d leflitý. Protoflé politici nám p ekopou rozpo et a musí vid t, flé jsem d leflitý, flé hydrometeorologický ústav není úpln zbyte ný. Cofl samoz ejm souvisí i s ekologií.

J: ano, samoz ejm .

G: takflé ty politici jsou potom tro-ku obez etn j-í p i -krtání toho rozpo tu, protoflé ten hydrometeorologickej ústav se ví, jak p edpovídat a nep edpovídat po así p i lokálních záplavách. Takflé tam je vřldycky jako z p átelství, z dobrejch vztah a nebo, flé s cht j taky tro-ku ukázat, aby se o nich v d lo. To je d leflitý. A potom vy si diktujete tempo svý práce.. hele mám tady dobrej nápad, jo.. a hodn vám to zp íjemní práci, krom toho, flé je asov náro ná, jako kařdá jiná. Tady se klade d raz na to, abyste si sama nacházela témata a pokud mofno objevný. T eba p i výzkumu rakoviny, kdy profesor Holý, ktorej má adu lék proti AIDS, tak objevil takovej velmi nad jnej, abych ek, tak t eba ps m se obrovskej tumor za tejdén kdylf mu dali n jakou injekci, tak mu za týden zmizel, i ze Slovenska mi volali a z Prahy, abychom o tom napsal reportáfl, bylo to úřlasný. Ale bohuffel se pak ukázalo, flé p i t ch klinických testech, jo, to ufl se d laj testy na lidech,

J: Hm.

G: vlastn ufl je to taková poslední nad je, tak se vlastn ukázalo, flé ta látka má na lidskej organismus v t-í vedlej-í ú inky, nefl je p ípustný, takflé to n jak stáhlí. To je kdylf vlastn -í ej p edev-ím.. Tím chci íct, flé role eléva, za ínajícího noviná e je tady kru-ná, jo. Nefl ty kontakty získá, a afl se zapracuje, tak my mu ty kontakty p edáváme, záleřf na tom se snaffí.

J: rozumím.

G: jako já bych to asi znova ned lal.

6.b,c)7)J: Hm, a t eba konkrétn v tom tématu řivotního prost edí kontaktujete t eba ministerstvo řivotního prost edí a podobn ?

G: no tak já osobn nej ast ji.. n kdo osobn preferuje Arniku, kdylf jde o r zný chemikálie nebo svinstva, tak ta Arnika je dobrá, ale i zrovna minulý týden jsem tady sed l s Vojtou Koteckým z Hnutí duha a domlouvali jsme se na n jakým projektu s n jakým em.. Já jsem napsal p ed asem, asi 14 dn , flé profesor Pa es, bejvalej -éf akademie v d, a von je z ústavu.. to je jedno, si nevzpomínám. Ale oni -lecht j bakterii vyloffen poflívá, laicky e eno, poflírá jedy. Kdyby tam ty jedy nebyly, tak tam ta bakterie taky nebude. Ona závisí na nich. A íkali, flé zakázka, psali, flé n jaká zakázka by nemusla stát 40 miliard, ale ale vyuřlité téhleté technologie, nebo pokud by Kalousek, ktorej te ka nejak bude rozlepovat obálky ohledn tý ekozakázky po kal, kdylf se to oddálilo, jo. Ale Kalousek íká, flé v-e probíhá ufl pod tlakem soudu, ale flé by to vzal, tak flé by to nestálo 40 miliard ale 100 milion , jo. Takflé je to velkej skok, cofl se mi moc nezdá, ale íká to profesor Pa es, takflé.. a tak jsem konzultoval práv s Vojtou Koteckým. To jsou takový dv .. já nevím, n kdo na Duhu nadává, já jsem párkrát..

m tam párkrát zklamal, protože se chovají mofná p íli-aktivisticky, jo. Tro-ku jako ty.. no greenpeace. Cofl je pravda, ten Kotecký je nesmírn vzd laný lov k a je to pro m taková zp tná vazba, kdyfl ministerstvo flivotního prost edí n co íká..

J: hm, abyste m l n jaký protihlas..

G: tak se zajímám co Kotecký nebo profesor Moldan, kterej je bejvalej ministr flivotního prost edí a te je.. ufl senátor není, ale je na Univerzit Karlov , ale má tuí

J: Centrum pro otázky flivotního prost edí..

G: Jo. Moldan je.. vy víte, fle kdyfl n co ekne, tak to platí, ne fle si p ih ejvá n jakou svou poliv i ku, to on nikdy ned lal, proto vlastn mofná te v tý politice skon il. Poprvé kdyfl ho obvinili, fle je estébák a on vlastn nem l tu drzost, aby to spláchnul ze stolu, ale tam vlastn byla ta zbab lost Pitharta. No a te vlastn nebyl tak razantní jako jiní a vfldycky prosazoval ten sv j program, tu svoji linii jako politik.

J: a kdyfl se bavíte takhle s t mi vysoko-kolskými profesory, nebo s t mi odborníky t eba z entomologického ústavu nebo hydrometeorologického..

G: Hm,hm, hm, tam jsem psal o m rách.. oni vlastn jako byly bílý m ry, tak tím jak bylo zasvin ný flivotní prost edí , fle oni zm nili mikry. Jo bílý m ry a.. jo to bylo taky zajímavý objev, který se dostal, oni to jsou blbý m ry, fle jo, ale on se dostal dokonce na titulní stranu, a z entomologického ústavu z akademie v d z eskejch bud jovic skute n , fle ta bílá m ra, jak ona se jmenuje..

J: já myslím, fle to není tak d leflitý..

G: jeffi-marna no, vona je to n jaký b ezový.. koniklec b ezový.. ne koniklec to není, ale n co b ezový..a byli ny bílých b ízách a ona nebyla vid t, fle jo. Ale oni najednou ty b ízy nebyly bílý, ale byly erný, tak ona se tou, jak se to íká.. Ona se b hem relativn krátký doby p izp sobila jo a z ernala, samoz ejm to souviselo s tím, fle oni vy obávali ty bílý m ry..

J: jasn ..

G: a ta erná jako tam stále více p evládala, afl z ernala. Ale bylo to vylofen nastartovaný tým, fle se m nila p íroda, fle byla víc -pinavá, tak vlastn i ty m ry potom byly víc erné.. protože vlastn sed la na erné b íze a nebyla vid t.. to jsem tehdy konzultoval i s Moldanem i entomologickým ústavem.

J: Hm, a m zajímá, vy kdyfl s nimi takhle mluvíte, jestli máte pocit, fle mluví dostate n laicky, aby to pochopilo publikum, nebo jestli musíte informace n jak zprost edkovávat.

G: Musím na n tla it..

J: Musíte na n tla it?

G: Jo je to -ílený, ale musím íct, fle je pár vychovaných v dc , im ast jc s nimi hovo íte, tím líp se s nimi mluví. T eba špane doktore, mám pro Vás dobrej tip, vymíraj vrabciö. (smích) Ale mimo toho Radima Tolazse, to je ten z hydráku, kterej kdyfl jsem ho poprvé zavolal, tak to bylo p í-erný, jo. Cht l jsem tím íct, fle b hem t ech ned l se nau il mluvit úpln perfektn , fle pokud si to nahráváte, tak to jenom p epí-ete. Oni teda absolvovali taky n jaký -kolení od Tpa ka, toho bejvalého mluv ího Havla, jo. Takfle jenom, to chci íct..

J: asi aby m li blífl k t m médiím, nebo k té laické ve ejnosti..

G: ale obecn to je snad nejv t-í problém u, u koho? T eba Dana Drábová, editelka ústavu pro jadernou bezpe nost, ale je to v dkyn . To je kniha a navíc zajímav , kdyfl te byla ta katastrofa ve Fuku-im , tak byla perfektní. Ale t eba to je tím, fle ufl to d lám dlouho a lov k se taky snaflí jednat slu-n , tak pokud není na n jakým super jednání, tak mi to vfldycky vezme. Je to d leflitý jo, noviná jakou má image. T eba koleg m to neberou a eknou Honzo, prosim t , zavolej mu.. jo. Ale to nechci pomloutvat kolegy..

J: ano, tak ono sta í kdyfl si ty lidé jednou nesednou a pak ufl se ta druhá -ance t eba dostává -patn no..

G: tak ono u t ch v dc to je.. já si te nedokáflu vybavit po em oni vfldycky úpln -íleli.. u v dc nebo u historik , tak kdyfl zm níte jedno slovo.. jednou jsem napsal místo nacismus fa-ismus, jeffi-marna, ty m málem seffrali jo. U t ch v dc to je prost problém, kdy oni skute n , afl na výjimky, neum jí, mluvit.. Kdyfl jsem psal n co o bol-evníku, jo to je..

J: ano, cizí rostlina, invazní druh..

G: a oni mi to poslali, ale já íkám, fle bych si o tom p eci jen rad ji promluvil, nezlobte se, to není k pouflití. To je nemluvíme pro skupinu n jakých nad-enc , kte í rozumí údaj m v miligramech a tak, to je problém.

J: o tomhle problému práv vím i ze zahrani í, kde také noviná i mají trochu problém s p ekládáním do e i ve ejnosti. Kdy vlastn ve ejnost neumí mluvit v t ch odborných termínech.

G: jo a to t eba hydrák, ten nem l mluv ího, d ív nikdy. Cofl má t eba za následek, fle instituce, který nikdy nem li tiskového mluv ího tak si z t hle d vod najdou n jakýho opovídaného, vý e nýho.. nebo to se snad ani nedá nau it, pro to musíte mít n jaké vlohy, uflvan nost. Tak ten hydrák si ho t eba vybral, n jakýho Petra Dvo áka.

10 a 7)J: tak a te bych se vás je-t zeptala p ímo k té p írod a flivotnímu prost edí, cítíte n jaký rozdíl mezi t ma dv ma termíny? Kdyfl o tom t eba pí-ete, rozli-ujete to? Nebo t eba vy osobn nevidíte v tom rozdíl?

G: No tak proto jsem znínil ty míry. Ono je to vlastně o flivotním prost edí, ale vy pí-ete o tom, fle z ernala m ra. Si myslim, fle lidi moc takovýto moc eko, cofl se promítá i tady v redakci. Já si pamatuju, fle kdyfl jsem sed l v Lidových novinách, tak vedle m sed l estmír Kos, to byl pionýr na flivotním prost edí, jako po 1989, tady v té práci. A on taky m l n jaký problémy se státní bezpe ností, s tajnou policií, je-t p ed 1989, to ufl byl zafranej do toho.. A já jsem tam p i-le do Lidovek a on t eba psal o tom, jak se po-kozovala p íroda a on u toho plakal. Kdyfl vid l, jak se d la n jaká nespravedlnost, kdyfl vid l, jak se ta p íroda decimovala.. šCo je estmíre?ž Jemu tekli slzy jak hrachy.. Jako on se tak hodn pono il do té práce, cofl není dobrý jo, není to úpln objektivní.. Takfle jo, lidi ani nesly-ej na to ochrana. Já si myslim, fle je lep-í psát o té p írod p es ty m ry.

J: Hm, takfle ta jednotlivá témata dávají n jaký celek.

G: jo a nebo p es ty bakterie. Profesro Pa es -lechťí bakterii.. má to název p es p t ádk a ona ty jedy flere, ale flere je hrozn pomalu, tak oni ji geneticky upravujou, aby m la v t-í chu a aby tu p du vy istila ne za p t nebo deset let, ale aby tu p du vy istila b hem pár m síc . Takfle spí-se flivotnímu prost edí v nuju p es ta vedlej-í témata, kdyfl jsou nová, nebo neot elá. T eba ty m ry, nebo bakterie.

5) J: M jde spí-o to, jak si témata vybíráte, íkal jsem nová, neot elá..

G: máte na mysli ochranu nebo p írodu?

J: Te v tuhle chvíli jsem mi o samotná témata, jestli tam jde o aktuálnost, novost..

G: no tak t eba ty m ry.. asopis Science to zve ejnil. A já mám s akademií v d takovou domluvu, fle kdyfl n co zve ejní Science, tak to není blbost, je to -pi ková ov ená v c, která se dostala na vrchol. Tak to p eklopíme a nebo kdy psát o p írod je, kdyfl jsou záplavy. Co to s tou p írodou d lá, nebo pro ty záplavy tady vlastn jsou, jestli ta p íroda ufl není schopná vst ebat tolik vody jako p ed t iceti lety, jsou zkrácené toky. Takfle t eba Otava nebo Vltava v jiflních echách jifl nem í 300 kilometr ale m í jen 150 kilometr , se to urychlilo. Takfle vlastn samoz ejm pí-ete o p írod , kdyfl pí-ete o t ch záplavách, ale samoz ejm pí-ete také o lov ku, fle tu p írodu zni il, a proto jsou ty povodn ast j-í.

J: Rozumím.

G: a kdyfl pí-ete o klimatu, tak zase pí-ete o p írod . Ale jít na to, to jsem vlastn sama ekla, v -ir-ích souvislostech, ne psát, fle tady flije n jakej mravene ek a jak je vzácnej, ale psát fle tam flije, protofle tam je ístá p íroda a podobn . Psát v souvislostech.

13) J: Ano, a jak se t eba díváte na ochranu p írody u nás v eské republice?

G: To je taková v decká otázka.

J: Jenom jak se vám to zdá, kdyfl t eba vy o tom flivotním prost edí pí-ete.. te je vlastn t eba aktuální i to téma Třmavy a podobn .

G: No tak já jsem o tom k rovcí napsal adu lánk a jsem z toho tro-ku rozpadej, protofle ten Krej ík, kterému jsem v il, byl odvolanej, jo a na druhý stran vnímám, kdyfl profesore Klaus, prezident Klaus, otevírá výstavu o Třmav a tak proná-í, fle flába není d leflit j-í nefl lov k a okolo n j jsou ty d eva i a takovýhle, nebo Hejtman zahradník, vidíte ty jejich vypálený pohledy. A vy víte, fle ti lidé cht jí v lese, na hranici lesa postavit sjezdovku. fle tam prost í samoz ejm , fle lidé na Třmav musí z n eho flít, nejde z toho ud lat království jo, ale zase tam jsou jiný zájmy. Krej ík to je vzd lanej lov k, doktor p es lesnictví a vystudoval to, na rozdíl t eba od Stráskýho, kterej d lal ministra dopravy, zdravotnictví a já nevím co je-t v-echno d lal, kterej teda te ka má z divnej pohled jo. Já si myslím, fle ten Krej í m l pravdu jenom prost nebyl as, aby to ukázal. Já jsem jednom s tím Krej ím byl na pramenech Vltavy a tam je pokácenej les, já jezdím hodn na Třmavu na b flky , tam je pokácenej les, kdyfl se bojovalo s k rovcem p ed t iceti lety. Tam dote ka není les, jsou tam n jaký takový náletový d eviny, ob as tam n co vyroste, ale je tam p edev-ím splavená zem . Tam máte cestu, kde jsou stromy ponechaný nastojato, ty stromy jsou ufl zarostlý, do poloviny je tam dflungle zelená, protofle ty stromy stínily ty mladý semená ky, zároveň jak se rozpadají, tak to vytvá í fliviny, ale hlavn to, jak tam jsou ty ko eny, tak to neodplavuje hlínu pry . A tam na vlastní o i vidíte, co je správný. A tak Stráský se rozhodl takhle, no. Takfle te se to ve mn tak trochu tlu e. V tom osmdesátým byla taková k rovcová kalamita, fle z tý Třmavy nic nezbylo, tehdy vlastn vznikla ta Třmava taková, jaká je te , monokultura, která nemá v bec co d lat, stromy, který nepat ej na Třmavu, stromy, který jsou b hví odku . Já se snaflím v ít to mu Krej ímu, ale te kon vidíte, fle s d je pravý opak, fle jsou silný tlaky, ne vfldycky, ale kdyfl jsou silný tlaky to kácet, tak je ten efekt. Uvidíme, jestli to bylo jenom experimentování, fle se domníváme, fle se ta Třmava zotaví sama, samoz ejm , fle je oslabená emisema, fle jí musíme pomoci. Te jde jen o to, jestli kácet, nebo do lapa . Já tomu Stráskýmu nev ím, ale zase to nem fle ovliv ovat mou práci, fle t eba Stráky je lhá . Jenom prost to musíme sledovat, no. Je to prost problém.

J: Hm, a jenom takhle z principu, chránil byste nebo nechránil? Myslíte si, fle je to pot eba?

G: No tak to je jasný, ne..

14.)J: Já jenom jestli to platí nejen pro Třmavu, ale pro p íklad celé eské republiky. A to, fle se tomuto tématu v nuje, ovlivnilo to n jak Váš vztah k p írod , tomu flivotnímu prost edí?

G: To jsou takový otázky (smích). No jeffi-marna, tak jako m t eba zajímá bezpe nost, tak t eba jezdím, kdyfl je n kde n jakej vále nej konflikt, tak tam jezdím.a vfldycky kdyfl p íjedu, tak to lov ka..tak lov k ekne, na co si

tady st flujem, a fle je samoz ejm na co si st flovat, fle kdyfl se lov k dostane n kam, kde vidíte flebrající, zmrza ený d ti, a nebo zotro ovaný flenský jo, t eba Kuvajt, kde se prost chlapi válej, vodní dýmky a flenský tam d ou jako souma i, tak ty hodnoty srovnáváte. No a pak samoz ejm m ta p íroda baví, ale ta baví snad kařdýho, jako t eba rád o ní pí-u, ale jako z hlediska toho.. ne fle bych psal denn o té p írod , ale snařím se psát o takových t ch zajímavostech, který t eba m flou být sledovaný, jako t eba ernající m ry.

17) J: ano. A te poslední sled otázek. Te je hodn aktuální environmentální výchova, na základních a st edních -kolách, máte s tím n jaké zku-enosti?

G: Já fle bych byl vychovávanej?

J: Jestli vás t eba nezvou na debaty do -kol a podobn ..

G: já ufl jsem docela starej, environmentální výchova tehdy neexistovala. Já jako na diskuze do -kol, ob as jsem na n jaký diskuze do -kol zvanej, ale to souvisí s jinou specializací, a to je bezpe nost, terorismus. T eba jak, jak.. to jsem byl te kon nedávno na Univerzit obrany. A tam se m ptali, ale to byla taková debata o bezpe nostních otázkách, i o tom, jak oni mají, jak oni se mají m nit. Nebo t eba tiskový mluv í od policie, od armády, takový otázky, prost aby vid li, fle ty noviná i nejsou jenom takový mago i, fle nehledají jenom n jaké senzace, protofle oni si myslí, fle pro ty noviná e je senzace na prvním míst , ale není to tak jo. Ale o p írod jsem je-t nidky nevykládal, nep edná-el, vřdycky v souvislosti s jinýma otázkama, o kterých ob as pí-u.

J: no ale podpo il byste tu environmentální výchovu, nebo?

G: ur it . Te jde o to, kdo tu výchovu u í, aby n co v d l. Já si myslím, fle t eba ten Václav Paub..., ne Chaloupek, jak má ty malý medv dy a vydru, on je lesník, fle jo. A to co n d lá, ty ve erní ky, jestli se koukáte?

J: Jojo, vid la jsem je..

G: to on d lá pro ochranu p írodu, nebo pro tolerantní, nebo pro uctivý chování spí-k p írod a ke zví at m, teda t ma ve erní kama no. On m tam kolikrát zval, on má na Rakovnicku chalupu, kde má v-echny ty zví ata, který on zachránil. Teda ty medv dy tam ufl ale nemá no.

J: on je má v n jaké zahrad nebo na hrad , ne?

G: Ne on je má.. oni jsou u.. v plze ský zoo, ufl to jsou teda p kný mackové. On mi vypráv l do telefonu, fle ufl je n jak rok nevid l, on byl jejich máma, kojil je, krmí, a fle se na n p i-el podívat a necht l d lat n jaký humbuk tak z stal v davu, aby se n jak nerozlítošnil. A oni se prej postavili na zadní a za ali úpln fun t a nasávat a oni ho v tom davu prost cejtíli a za ali hrozn vát, tak on teda jako vystoupil a jako to. Tak oni si to ty mezi pamatovali do te ka no. Touhle cestou bych tu výchovu d lal. T eba a tam jde n jaký lesník, který tomu rozumí, té p írod . Nebo a ty d ti nav-tíví toho Chaloupka, nebo a jdou t eba do zoologický zahrady, která je vlastn dneska taková, fle ty zví ata tam moc netrp j, nebo t eba a jdou do botanický zahrady, to co je t eba tady to esí ko ta botanická zahrada, to je tak n co úřlasnýho jo. A jít tam t eba v zim , tam vlastn se ocitnete uprost ed pralesa. Tak takhle jo, jo, ale jinak aby to n jaká ú a m la na-ptaný, to ne..

J: takfle u it p íkladama, ne pou kama..

G: To si pamatuju, fle jsme m li p írodov du a na záv r byla jedna stránka o sexuální výchov , kde tam bylo takový nenápadný torzo flenský jo. Ona nem la v bec řládný prsa a pohlavní orgány tam byly za-umláný a u itelka nám za ala n co vypráv t o v eli kách a ukon ila to řa takhle to je i u lidí. Tak takhle ne no (smích)

15) J: Dob e, a ufl jenom poslední otázka. Kdybyste m l t eba porovnat stav řivotního prost edí na za átku po revoluci a te kon?

G: tak po revoluci se to hodn zlep-ilo, vy istila se voda, protofle vlastn hospodá ství, zem d lství krachovalo, takfle z polí.. Zem d lci nem li na hnojiva, pr mysl byl v útlumu a p íroda jela. Jenomfle zem d lci te ka ufl jsou bohat-í a z Orlické p ehrady je dneska stoka. Jako jestli se tam koupáte, tak se klidn koupejte, v n jakých t ch zátokách. Ale já jak te p ipravuju jeden projekt s tím Vojtou Koteckým, já nevím kolik desítek tun hospodá ských hnojiv, kdyfl nemluvíme o t ch flumpách a tak jo, ote e znovu do Orlický p ehrady. Takfle co se zotavil ten pr mysl a zem d lství tak paradoxn se zhor-ilo prost edí. Ale po ád to je lep-í, kdyfl se podíváte, v nacional geographic vy-la taková mapa, eskoslovensko bylo tehdy ervený místo (velký d raz na slovo ervený, pozn.) jo, a te ufl je jen sv tle ervený. Zlep-ilo se to jo. Ale na to vám t eba Klaus namítne, fle kdyfl chcete ochra ovat p írodu, musíte si na to vyd lat, samoz ejm to spolu souvisí, jo. Podívejte se t eba do Afriky, kde jsou hladomory, loví se gorily, ni í se p íroda, protofle ty lidi nemají co jíst, protofle ta ekonomika není silná. Aby se p íroda ochra ovala, tak jde t eba o to, aby odsí ení elektráren nebylo z roku nula p t, ale aby bylo co nejdokonalej-í a tak dál no. Je to propojený no.

J: výborn . Tak Vám mockrát d kuju za rozhovor.

Marek Kerles, Lidové noviny

1) J: Pane Kerlesi, moje první otázka sm uje k tomu, jak jste se dostal k práci noviná e?

R: No tak to je slořitý, po kejte.. Tak jak jsem se dostal k práci noviná e. No v sedmadvaceti letech. To jsem byl v Holandsku, nap ed jsem cestoval stopem a pak jsem z stal dva roky v Holandsku, kde jsem d lal pr dovcce pro cyklisty a pro turisty v Amstedramu a domluvil jsem se s jednou noviná skou tady z Jiho eských list , fle jí budu

posílat příspěvky ze životy v Holandsku. Oni mi to otiskovali a když jsem se vrátil, tak jsem tam začal pomalu pracovat a začal jsem pracovat v novinách.

J: A jakým tématům jsme se po nástupu věnovali?

R: To byl regionální deník, tam jsem dělal co bylo potřeba. Od násilných loupeží až po, po věchno no.

J: A jak jste se dostal do Lidových novin?

R: Z Lidových novin jsem přelšel do Mladé Fronty Dnes, tady do regionální redakce, ta byla nově založená, tam jsem byl rok a po roce jsem šel dál místo a byl jsem v Praze, tak jsem se zeptal na práci v Lidových novinách. A tam mě vzali. Takže 14 let tak tak pracuji v Lidových novinách.

2) J: A kdy jste se dostal k tématu životní prostředí?

R: K životnímu prostředí jsem se dostal vlastně tak, že to je moje koníček. Zajímám se o to osobně, jako životní prostředí mám rád, věchno co se týká přírody a přírodních zákonů a procesů. Prostředí je to téma, který mě baví, navíc jsem z českých Budjovic, což je nedaleko Národního parku Třemšava, hlavně je tady Akademie věd a Biologické centrum Akademie věd, kde se zabývají různými aspekty životního prostředí od biologie nebo parazitologie, takže mám k tomu tématu blízko i z hlediska zdrojů.

J: Rozumím. A jak si vybíráte témata?

R: No já pracuji jako krajanek, jestli víte co to znamená krajanek..

J: Určitě.

R: My máme redakci v Praze a v Brně a já jsem jediný mimopražský redaktor, kromě toho Brna, takže samozřejmě dělám věchno co se týká jižních částí Rakouska. Když se na něco dělá v Rakousku, tak dělám hodně Rakousko a zároveň dělám i životní prostředí, takže nejsem jako specialista, že bych v novinách.. jak to dělají v Praze, že někdo píše pouze jedno téma, tak já dělám navíc to životní prostředí. Hodně píšou o lese o sledcích globálního oteplování nebo o přírodě obecně. Z velké části dělám tohle téma ale rozhodně nejsem specialista.

5) J: Ano, to není mnoho novinářů, já jsem se s tím teprve vlastně setkala. Jaká jsou kritéria výběru zpráv? Je to například nějaká aktuálnost, nebo je to pro vás zajímavé téma a podobně?

R: No ta zpráva vřdycky vychází z nějakého aktuálního tématu, víte jak to je. Když jsou povodně, tak se prostě mluví o tom, že je nějaká klimatická změna, tak jdou za někým, kdo mi poví, jestli ty povodně mají nějaké vedlejší příčiny a důsledky, potom se o tom hodně mluví. Teprve je spor o krovci tady na Třemšavě, takže se tohle téma zobecní, píše se hodně jak o krovci, o budoucnosti lesa, o smrkových lesech a potom se to nějak nabalí. Vřdycky je to odstartované nějakou aktuální událostí.

6) J: Rozumím. A kdo jsou vaše zdroje? Na koho se obracíte, když píšete zprávy?

R: No tak konkrétně, jak říkám, mým největším zdrojem je tady ta Akademie věd, biologické centrum Akademie věd, Jihočeská univerzita, v té Akademii věd je ještě několik dalších ústavů, které se zabývají jako tou přírodou, životním prostředím. Pak jsou to, to je takový osobní koníček, já se hodně zabývám lesnictvím a osudem lesa, ekosystém, takže zase mám zdroje na úřadu lesního hospodářství a myslivosti, hodně mezi lesníky a mezi vědci, který se zabývají lesem. Nejsou nahodilý, už mám za ta léta kontakty, se kterými se setkávám, takže z těch zdrojů.

J: A jak se vám s těmi odborníky pracuje?

R: Pracuje se mi s nimi dobře, protože oni samozřejmě stojí o publicitu a když se vám ten článek potom podaří zlidtit, napsat tak, aby jim ta publicita mohla být zajímavá, tak samozřejmě oni jsou k tomu vstřícní a není pravda, že by ty vědci nestáli o publicitu a jenom mezi tou odbornou veřejností se prezentovat. To není pravda, oni o tu publicitu stojí, ale často stává, že nějaké vdecké objevy nebo myšlenky zapadne, protože oni jako jim nedokážou převést do té laické roviny tak, aby jim mohli říct ty laické věci. To je takové jako hlavní, nebo ne hlavní úkol novináře, ale pokud se na něco povede zlidtit, jako občas je s tím problém, protože ty vědci to zase nikdy nechtějí zlidtit, aby to nebylo zase moc mainstreamové, boje se zároveň té reakce těch kolegů, musí se to zkombinovat tak, aby ten článek mohli říct, jak laický věc, tak odborná veřejnost, když se to povede. Potom ty lidi mají důvěru a dávají jim tipy, že se objevila nějaká nová myšlenka a podobně.

6.a) J: Rozumím. A pracujete třeba i s nějakými neziskovými organizacemi? Oslovujete kvůli nějakým otázkám?

R: Pracuji hodně s neziskovými organizacemi, protože neziskové organizace jsou dneska běžnou součástí každého oboru, že jo. Když je to o Třemšavě, o lese, tak je to Hnutí duha, to je nezisková organizace, vysoce ekologická, Temelínské matky, což je děje v případě Temelína, to znamená, že já dost píšou o jaderné energetice, takže s těmi neziskovými se setkávám v každém oboru, tak s nimi spolupracuji.

7.) J: Když píšete zprávu, dáváte tam prostor více zdrojům, nebo to děláte třeba tehdy, když je to nějaké kontroverzní téma?

R: No dávám vřdycky prostor více zdrojům, protože většinou, nebo tak tak ze sta procent, jsou ty postaveny na nějakém konfliktu, na tvrzení, které se někomu jinému nelíbí a já pokud to je od neziskové organizace tak já cituji i odpověď, viz třeba to je to v případě Třemšava, že jo, vřdycky se to snažím vyvažovat dvěma nebo třemi zdroji, aby bylo co nejvíce zdrojů poskládaných vedle sebe.

9) J: Vyjřídíte do terénu?

R: Určitě. Vyjřídím na Ukrajinu, do Rakouska a te docela často vyjřídím i do zahraničí.

20) J: Takže vy sledujete dění na světové úrovni?

R: No nevím jestli sleduju dění na světové úrovni nebo český, ale třeba te často se týká toho environmentálního toho životního prostředí, tak te je takový velký téma, te jsem byl pozvaný v červnu dvakrát za sebou na konferenci v Budapešti o globálním oteplování a o tom, jak o tom globálním oteplování referují média. Čili to bylo takový setkání, první bylo setkání evropských novinářů, kteří píší o tématu životního prostředí a globálního oteplování a to druhý setkání bylo mezi asijskými a evropskými novináři, které uskutnila asijskoevropská nadace a tam vlastně jsme si vyměnili zkušenosti s tím, jak.. ten problém toho globálního oteplování, jak se s ním nakládá v jednotlivých zemích a jak se o něm píše. Takže to pro mě byla hodně zajímavá zkušenost, to jsem se setkal jako hodně kolegů z branže z celého světa, s kterými dneska mělu komunikovat, zase pro mě není problém napsat do Thajsku a jinak a zeptat se na ten problém z jejich pohledu.

18) J. A vzdávám se n jak v této oblasti, vlastně díky t m konferencím, nebo to bylo poprvé?

R: Jak říkám, já se vzdávám, protože třeba ten les a v době ten vývoj přírodních ekosystému, příroda, zvířata, to je mě jasně, takže prostě já se vzdávám aniž bych třeba pracoval v novinách, mě zajímá všechno co se okolo toho děje, takže neřech bych se zajímal kvůli novinám, ale každá ta novinka mě zajímá i z mého osobního pohledu, takže určitě se vzdávám.

J. A odkud čerpáte? Kde získáváte ty nové poznatky?

R: No tak prostě několikrát denně jsem počítačem a dívám se do zahraničních novin, především německých, protože ony jsou pro mě hodně zdrojem pro Německo Rakousko, protože jak vám říkám, tak občas jedu do Německa nebo Rakouska, takže pokud se tam objeví nějaká nová studie, která není u nás, tak se jí snažím převést na ty české podmínky, ptám se tedy lidí, co na to říkají. Takže sleduju ten zahraniční tisk.

19 a 4) J: Určitě, a kdyli sledujete nějakou tu kauzu, třeba povodně, vracíte se t eba po roce, jestli se ty v cí vy e-ily?

R: No, vracím se k tomu, ale tohleto ať budete v novinách taky, tak hodně záleží na postoji toho vedení redakce, prostě kdyli redakce má pocit, že by se to mělo připomenout, že je to důležitá otázka, událost, nebo ufl je to taková událost, na kterou lidi zapomněli, ufl je nezajímavá. Samozřejmě se snažím, pokud já mám pocit, že by se to mělo připomenout, tak to nabídnu, ale to konečné rozhodnutí záleží na redakci.

4) J: Ano, takže vy si ta témata sledujete sám a dáváte je v debatě ke schválení?

R: tak, přesně.

10. J: Kdybych se te zeptala, cítíte nějaký rozdíl mezi pojmem životní prostředí a příroda?

R: Em, cítím, protože příroda, zase a to je z takového mého pohledu, příroda je to, že prostě já n kam vyjřídím za přírodou, i kdyli vím, že ta příroda mě být okolo mě. N kam za ní jedu, prostě musím opustit svět a jet n kam do přírody, kdežto životní prostředí je všechno co mě obklopuje.

11) J: Myslíte si, že je příroda ohrožená?

R: Myslím si, že je ohrožený životní prostředí toho člověka. Já nevím jestli je ohrožená příroda, protože příroda vždycky zvíří. Příroda si vždycky najde cestu k tomu, aby se vyvíjela svým způsobem. Ta příroda ohrožená není, ohrožený je životní prostředí ve kterém člověk žije a který mělu ovlivnit jeho existenci.

12) J: Dobře a kde myslíte, že jsou ty hlavní zdroje ohrožení?

R: No myslím si, že ty hlavní zdroje jsou jakoby v nadměrný spotřebě, v myšlenkách neustálého ekonomického růstu. To si myslím, že nejde, že je to nemysl, ale všechny vlády ve všech demokratických zemích jsou zaloveny na slibu ekonomického růstu, nikoli ekonomické stability, nebo udržitelného rozvoje, nějakého rozvoje, který by udržel životní prostředí na stejné kvalitě, ale máme za to, že ten hospodářský růst neustále poroste, poroste, poroste a to znamená neustále větší a větší spotřebu a já jsem přesvědčen o tom, že tedy těch zdrojů nemáme dostatek, abychom mohli mít jakoby nekonečný hospodářský růst. Čili ta spotřeba, to bohatnutí tý společnosti, samozřejmě bere něco z toho životního prostředí a myslím si, že se to n kde jako musí zastavit.

15) J: Hm, a kdybyste srovnal stav životního prostředí před dvaceti lety a te, myslíte že tady došlo ke zlepšení nebo tady jsou vlivy, které jsou t horší než před dvaceti lety?

R: Tak já si myslím, že.. já jsem Jihočech, já jsem Budovický, tady to životní prostředí před třiceti lety bylo relativně dobré a je relativně dobré pořád. Kdybyste se zeptala n kde na severu, n koho kdo bydlel vedle chemické nebo uhlených dolů, tak by vám potvrdil, že to životní prostředí co se týká kvality ovzduší, t hle aspekt, ty se nepochybně zlepšily. Těba u nás konkrétně na jihočechská istota Vltavy je nesrovnatelně lepší. Čili vizuálně a pocitově se to životní prostředí neskutečně zlepšilo, ale zase jsou n jaký aspekt, který to nahrazuje. Těba ta automobilová doprava, že jo, já si pamatuju, že jsem byl dvakrát na kole na Slovensku, kdyli mi bylo sedmnáct let a jeli jsme po silnici a potkali jsme ty i auta na cestě mezi Trnávou a Jindřichovým Hradcem, dneska by to bylo sebevražděníma jet. Takže ten automobilismus to životní prostředí, tak prostě je zatížený tím automobilismem, těmi exhalacemi, ale jakoby viditelně zase člověk mělu se od toho jako oprostit, odstoupit se jinam, kde cítí že to životní prostředí je lepší. Čili jako obecně, se to životní prostředí jakoby zlepšilo no, prostě

co se týče nových technologií, které umožnily třeba odsílení elektráren, umožnili lepší istotu ek. Ten vdecký pokrok za to spím, ale, ale pocitová a vizuální je to flivotní prostředí lepí.

13) J: Kdyfl jste íkal, že si myslíte že p íroda není ohrožená, myslíte si, že se má nebo má chránit?

R: No ne, tam jde o to, co si představíme pod pojmem p íroda. Nkdo íká pod pojmem p íroda je..., já se s tím pocitově neztotožuju, pro m p íroda n co kdyfl n kam vyjedu ven, vyjedu z m sta do p írody, les, rybník, louky. Ale flivotní prostředí je v-ěchno, kdyfl vyjdu tady na zahradu, jsou tady parky ve m st , jsou tady ulice, který jsou n- jakým zp sobem zatížený, prostředí moje flivotní prostředí je uvnit v don , to flivotní prostředí já neztotožuju s p írodou a jestli je p íroda ohrožená, tak si myslím, že je ohrožená, že ta samotná p íroda, jak se rozumí a jak se dokáží vyvíjet, tak ohrožená není, protože prostředí lov k s tou p írodou m že ud lat, že zní í sám sebe. Ta p íroda se nikdy nezni í, ta spí- zní í toho lov ka, pokud nedokáží flít v souladu.

16) J: Rozumím. A jak se díváte na situaci na Ťmav ?

R: no na situaci na Ťmav se dívám tak, je to , že ji sleduju od samého začátku a jak íkám, jsem Jiho ech, takže tam asto jezdim, myslím, že to je taková trochu zbytečná válka, která je plná p edsudků a fale-ných argument . Myslím si, že prostředí ob straby, jak ty ekologi tí aktivisté a v dci, tak tadhá strana, která je v rozporu s názory ekologických aktivist a v dc , tak taky uflívá fale-ný argumenty. že uflí je to taková válka, v nífl t eba nejde ani o tu samotnou podstatu o toho k rovece, nebo o to, zda mají být n jaké zóny bezzásadové nebo se zásahem lov ka.

J: Hm, a vzhledem k tomu, že íkáte, že to tam znát, k jakému e-ení byste se postavil?

R: No tak dneska je jasný, ale to zase úpln na jinou debatu a jinou diplomovou práci, protože to je hrozn dlouhý ta debata, ale v podstat jde o to, že dneska ty lesní ekosystémy, který tady byly donedávna jsou postavený na smrkový monokulturu, to víte. že prostředí lidí d ív pot ebovali d evo, pot ebovali rychle rostoucí a kvalitní d evo a proto se prostředí sázeli takzvané smrkové monokultury. Smrky se sázeli v místech, kde ten výskyt toho smrku není p írozený, prostředí uflí tam má takové teplotní podmínky, že je náchylný k r zným po-kožením, onemocn ním a to se dneska objevuje jako problém nejen na té Ťmav , ale i v hospodá ských lesích. Ta stromová skladba se musí více blíflít tomu p írozenému prostředí, a to nikoliv kv li tomu, aby ty lesy z stali zachovány, ale aby je i lov k mohl využívat. Ufl jsem kdysi psal lánek, že éra smrkových les pomalu odeznívá, že dneska v hospodá ských lesích dosazují smí-ené d eviny, ili to jak by ten les m l vypadat za ur itých teplotních podmínek v ur ité oblasti. No a Ťmava má vlastn tu, tam je taky z 85% um le vysázený smrkový les, který tam vysázel lov k a zbytek jsou ty pralesovité zbytky a tam naho e na h ební o em se jedná jsou horské smr ina. A tam za sou asných podmínek tam v t ch smr inách, zase afl na malé vyjímky, protože tam je zima, nem že vyr st nic jinýho nefl smrk. Vlastn ten spor je, že ti v dci a ekologi tí aktivisté íkají, že tam kde nem že vyr st nic jiného nefl smrk, tak to tam necháme a necháme to p írozenému vývoji, protože ta p íroda nejlíp ví, jak by ten les m l vypadat a stvo í ho k obrazu svému. To znamená, že kdyfl tam lov k, a ekn ne, t eba i v dobré ví e to osází n jakou d evinou nebo tam odveze d evo, tak nikdo neud lá to, co by ud lala ta p íroda, protože ta p íroda jako ví, jaký by m l z jejího pohledu být. A te jde otázka kolik vlastn té plochy, já souhlasím s tím, že by se v národním parku nem lo kácet, že by tam m lo být dostate ný prostor p írod , p írodním proces m z hlediska lidského poznání, jak ta p íroda sama s tím lesem zachází ale otázkou je, jestli by to m lo být na úkor, takovou tou -okovou terapií, která se dneska uplat uje, prostředí vyhlásí najednou n jaká bezzásadová óna s tím, že ten k rovec vyletí a zp sobí n jakou k rovcovou kalamitu velkého rozsahu. Vlastn že se jeden strom nechá stát a kv li n mu se musí pokácet deset dal-ích, takže myslím s, že jako ty v dci a ty ekologi tí aktivisti by k tomu m li p istupovat s v t-í rozvahou a t eba rozloflit po postupný ponechávání lesa divo in do del-ího asového období.

14) J: Mohu se zeptat, vy jste íkal, že jste m l k té p írod vflidycky blízko, ovlivnilo n jak to, že se tomu tématu v nujete n jak hloub va-e vnímání p írody, chováte se t eba n jak -etn ?

R: Jako v mým osobním flivot ?

J: P esn tak.

R: ur ít . Tak jako já se hodn pohybuju v p írod , mimo jiné nemám idi ák, i kdyfl auto máme, ídí flena. Tak se snaflim v maximální možný mí e využívat ve ejnou dopravu, t ídím odpad, nebo snaflim se ho t ídit, ne vflidycky se mi to úpln povede. Snaflim se -etn chovat v lese, chovám se -etn k p írod , ale nejsem fládný radikální aktivista, který by n jak.. rozumíte..

J: Ano, využíváte t ch v cí, které jsou na dosah.

R: Tak tak, pouflívám v-ěchny civiliza ní vymofflenosti.

J: Jak se díváte na alternativní zdroje energie?

R: já si myslím, že to je taková tro-ku nepochopená v c v tom, že zase ta debata se to í, že ty alternativní zdroje energie jsou podporovaný dotacemi a tím, takže jsou vlastn -patn , protože ty klasický zdroje energie, jako jsou uhelné elektrárny, jaderné elektrárny, tak hospoda í sami na sebe a nepot ebují dotace a tohle jenom ubírá lidem z pen flenky. A s tímhle já nesouvisím, te konkrétn kdyfl jsem byl v té Budape-ti, tak tam byla i ínská agentura, te si sice nevzpomenu na jméno, no ale která se zabývá ne ochranou flivotního prostředí, ale globálními klimatickými zm namí, tam prostředí íkali, že i kdyfl ta ína není demokratická zem , je to totalitní

refim, a vlastn jako jediná zem na sv t staví v termínu p ti let jeden jaderný blok a má velký potenciál v té jaderné energetice a chce budovat dal-í jaderné bloky, tak stejn p iznávají, já nevím, fle do dvaceti let, se jim nepoda í zvý-ít podíl jaderné energetiky na celkové produkci energie aflu na 15%, to je maximum kolik m flou. A oni tu energii musí n kde vzít a proto oni sami, to málokdo v Evrop tady ví, investují do t ch obnovitelných zdroj energie, snffí se o vývoj a výzkum v tomto sm ru. Ale nikoli kv li tomu, alespo já si to myslím, fle by cht li chránit flivotní prost edí a bránit globálnímu oteplení, ale prost proto, fle hledaj dal-í zdroje, který tady nebudou. V echách se ukazuje jako velké problém, fle t eba te dochází uhlí pro teplárny, a zase není to problém flivotního prost edí, ale nedostatku zdroj , kdyfl si vy erpáme ty uhelné zdroje, tak si musíme najít n co, co je nahradí a ta jaedrná energetika sama o sob není samospasitelná, není schopná pokrýt tu spot ebu ze 100%. Tak tam jdou n jaké dotace do t ch obnovitelných zdroj energie, a sm ují tam n jaké dotace na výzkum, tak to není jen v d sledu ochrany p írody, ale je to prost jen z pragmatických d vod . Prost kaflký zdroj, který lze využít pro pot eby lov ka a pro produkci energie je tnné využít, dneska nesmí se zanedbávat.

17)J: Rozumím. M flú se zeptat, máte zku-enosti s environmentálním vzd láváním?

R: Nemám.

J: A znáte ten princip environmentálního vzd lávání?

R: vy jste íkala environmentální vzd lávání?

J: Ano.

R: Neznám, v bec neznám, v bec nevím co máte na mysli.

J: Já jsem se je-t cht la zeptat. V tom environmentálním vzd lávání jde vlastn o to, fle t eba ve -kolách nebo v r zných kroufcích probíhá výuka o tom, jak se -etn chovat k p írod a podobn .

R: Aha, takfle takové environmental education?

J: Ano.

R: Takfle t eba u it d tí, jak t ídit odpad a tak?

J: Ano, i tohle se tam u í.

R: No tak osobní zku-enosti s tím nemám.

J: Myslíte si, fle má smysl u it tohleto ty d tí, nebo fle je spí-na té rodin , aby toto dít nau ila?

R: Já si dokonce myslím, fle to je jeden z hlavních a nejd leffit j-ích úkol té ochrany flivotního prost edí je to vzd lávání t ch d tí. Já s tím osobní zku-enost nemám, nikdy jsem fládnou takovou debatu neabsolvoval. Vidím na svých d tech, fle ty návyky k flivotnímu prost edí se prost .. fle ty výchova je odmali ka hrozn d leffitá.

8) J: Ano a te je-t zpátky k práci v redakci, sledujete pro jaké publikum pí-ete? Kdo jsou Va-i tená í?

R: Tak samoz ejm na ty lánky v t-inou dostávám ohlasy, a formou internetových diskuzí, pokud je ten lánek na internetu, pak mám ve ejnej email a ve ejnej telefon, takfle se mi lidi hlásí, takfle jakous takous pov domost, jaký m l ten lánek ohlas mám.

3) J: A kdybyste se zamyslel, jsem n jaká témata, o kterých pí-ete nej ast ji, nebo která byste do toho tématu flivotní prost edí za adil?

R: No tak ur iten les, ten já povafllu za indikátor flivotního prost edí, fle co se d je v lese, protofle ten les je opravdu indikátor, takfle pí-u o t ch lesních ekosystémech, pak Ťmava o budoucnosti les , o zm nách v t ch lesních ekosystémech. Pak pí-u o vod , ta m taky zajímá, takfle voda, hrozící nedostatek vody, ne tady ale na celým sv t . A hodn pí-u, i kdyfl se to m fle zdát ne jako téma, který se sem hodí , tak pí-u o jaderné energetice a energetice jako takové, i kdyfl te ufl nám tam nastoupil redaktor, který se v nuje íst energetice, tak ufl o ní tolik nepí-u.

J: Výborn . Tak to je ufl v-echo. Moc vám za rozhovor dekuji.

Alexandr Petrflka, Právo

1)J: Pane Petrflko, já bych se Vás p edn zeptala, jak jste se dostal k práci noviná e?

R: Já jsem se cht l toulat po sv ta, kdysi v tu inkriminovanou dobu (1968), byl táta v Japonsku, on pracoval jako diplomat, on hodn cestoval po sv t , takfle ufl se to líbilo, já se cht l podívat do Japonska, jenfle ufl to ne-lo, tak se chci podívat do sv ta alespo p es novina inu. Takfle jsem jeden z mála opravdu vy-tudovaných noviná .

J: A poté jste ufl nastoupil p ímo do práce, takfle pracujete celý flivot v médiích?

R: No m l jsem krátkou p estávku.

2)J: A jak dlouho se v nujete flivotnímu prost edí nebo p írod ? Já jsem si v-ímla, fle ty va-e lánky jsou o obojím.

R: No tak z tohohle pohledu hrozn dlouho, já mám vztah k p írod . já jsem byl pár let místostarostou Greenpeace eské republiky, kdysi dávno jsem spolupracoval s SOP, ale jako noviná jsem za al, ekl bych, v novat je-t ve starém reflimu, kdy jsem d lal v televizi, tak jsem prost se snafíl do novin cpát flivotní prost edí, p írodu a takovýhle záleflitosti. A te ko co jsem v Právu se tomu v nuju velice soust ed n , nebo jako odbornej lov k asi -est let.

4)J: Jak se dostáváte k témat m, o kterých pí-ete? Záleflí na n jaké dohod , nebo si je vybíráte sám a podobn ?

R: No co se týká výběru témat, tak ty si vybírám sám. A ten okruh zdroj je daný dostupností informací z těchto veřejných zdrojů, z internetu, z různých serverů nebo různých institucí, nebo se přímo na mě obračej. Nebo do vlastního bádání se nepoužívám, já nejsem –kolenej p írodov dec.

J: Takže vy sledujete dejme tomu Ministerstvo životního prostředí, různé servery a kde se objeví nějaká výzkumná zpráva?

R: Tak v t-ínu zahrani ní, protože u nás toho není tak mnoho, protože já jsem od vřdycky zahrani í, takže pí-u hodn o sv t .

J: dobře, ale pí-ete i o eské p írod ?

R: Pí-u pom rn málo, protože máme bohatou sí vlastních zpravodajů, okresních krajských, který tuhle záležitost pohlídn. Takže třeba já te o tý řmav mám sto chutí n co o tom psát, ale máme tam svoje lidi, tak o tom nepí-u. Jsme d lali rozhovor s n jakými lidmi z Jiho eský Akademie, který uřlyhle v ci vid li a d lali na to výzkum, který jsem prezentoval, to p edev-ím v domácím, kde se tomu v nujou na-í zpravodajové.

6a)J: Hm, a když tedy pí-ete o eském prostředí obračejte se třeba na nezikovsky, které se tím témat m v nují?

R: hodn pracuju s Greenpeace, tu a tam se na mě obrací Hnutí Duha, abychom o n em napsali, ale ekl bych že ten p ísun je dostate n velkej, takže si téma zvládn obstarat sám.

J: Takže vy se k témat m dostáváte p es své kontakty, různé webové zdroje a podobn ?

R: Dá se to tak íct.

J: A spolupracuje se vám s nimi dobře?

R: Bez problému.

6.c) J: A oslovujete p í své práci i odborníky z třeba vysoko-kolské oblasti a podobn ?

R: Takéř. Když jsem pracoval třeba v asopise akvárium, tak jsem se třeba obračel na ekology.

J: A jak se vám s nimi spolupracuje? M l jste pocit, že byste třeba to jejich sd lení m l n jak p íblířit tená i a podobn ?

R: No to je samoz ejm velkej problém tý popularizace v dy, protože ada v dc ekl bych kabinetních v dc , vám poskytne hodn zajímavý poznatky, ale nemaj tu praxi je podat ta, aby byly vlastn pochopitelný. Ti odborníci, kte í u í nebo publikuj v n jakých asopisech, to d laj tak, že asto zásah neteba. Ale p ece jenom vzhledem k okruhu tená práva se jako tro-ku pot ebuj vysv tit termíny, který jsou pouřřitý a n co prost mírn opravit, ale není to tak náro ný, taková velká redak ní práce.

J: Takže vy se vlastn obračejte spí-na ty, kte í jsou zvyklí komunikovat s veřejností.

R: Samoz ejm , jde í to co nabízejí, ty kabinetní v dce je lep-í nechat bádát, jako nemá tendenci í it poznání do veřejných médií, do asopis .

3)J: A jaká témata adíte do témat životní prostředí? Co tak p b řn sledujete?

R: Myslim si, že pom rn v-eko. Jsou mi blízky zví ata, takže zoologie, botanika, pat í do té mé náplan í medicína a zdravotnický záležitost, životní prostředí jako takový, globální problémy a vlastn p ífa en k tomu pat í i v smír .

19) J: Když třeba pí-ete o n jakém jevu, n jaké události, vracíte se potom k té kauze? Sledujete to del-í dobu?

R: Spí-vyjíme n , on lov k v t-ínou d lá n co co posune n jaký poznání, nebo roz-í í to v-eobecný pov domí a na to, aby bylo oby ejnýho tená e informovat o postupech toho bádání, tak to je v t-ínou odtářitý. Takže se dá íct, že se k tím témat m vracím vřdycky jako k tém novým, samoz ejm p ípomenu ty star-í poznatky, ale že bych třeba sledoval kauzu b hem n kolika m síc tak to ne, to se ned lá.

7) J: Když pí-ete ty zprávy, trváte tam na vyvřfenosti těchto zdroj nebo p ípadn pouřřijete jednu studii o daném objevu?

R: Já se vřdycky snařím o kompilaci, že si prost vezmu p t -est studií, p t -est názor a z toho n co objektivního se snařím stvo it. On tam ten subjektivní pohled být nemá, vřdycky se snařím o pouřřívání více studií. Aby to byl opravdu pouze jeden zdroj, tak to je výjime n .

9 a 18) J: Takže tím, že se zajímáte hlavn o zahrani í, vyřřídíte do terénu, třeba když se koná n jaká mezinárodní konference třeba o zm n klimatu?

R: Byl jsem n kolikrát ale to není nic pravidelného. V t-ínou to p adá evropská unie pro ty novná e, kte í se zabývají tou ekologií a životním prostředím, takže jsou to spí-jako semin e, neř jako asistence u n jaký odborný konference í jednání.

J: A m řete m íci, jak asto se tyto konference od Evropské unie konají?

R: třeba tak t íkrát do roka, samoz ejm nejezdím na v-echny. Když je to t íkrát, tak jedu třeba dvakrát, záleří na tom, kolik toho je.

10)J: Ur ít . Cítíte n jaký rozdíl mezi pojmy životní prostředí a p íroda? Te nesledují řládné definice, ale jak to vlastn vidíte vy sám?

R: No m to p íjde, že životní prostředí je n co, n co.. s ím vlastn pracuju, zatímco v p írod se d í v ci bez nás. To je takový m j subjektivní názor.

11) J: myslíte si, že je ta příroda ohrožená?

R: Zcela určitě.

12) J: Můžete říct třeba hlavní oblasti, kde vidíte největší nebezpečí?

R: Snífování biodiverzity, monokultury na jakýchkoli zemědělských nebo lesních ekosystémech, drancování přírodních zdrojů, vytváření těch kulturních pouťů, měst, dálnic, to všechno kouskuje, rozdrbává přírodu.

15) J: Kdybyste porovnal stav přírody dejme tomu po revoluci a teď, myslíte si že se stav zlepšil, nebo tady vidíte nějaké, třeba skryté největší nebezpečí?

R: No v některých ohledech se to výrazně zlepšuje, například pokud jde o ochranu některých druhů, třeba motýlů, ptáčků, a na druhé straně se to zhoršuje zejména touto industrializací, nebo rozšiřováním těch mrtvých ploch, monokultury zemědělství třeba. Takže jako nejsem schopný říct, co převládá, jsou to trendy, v kterých věci se zlepšily, v kterých se zhoršují.

13) J: Jak se díváte na ochranu přírody? Má smysl?

R: Já si myslím, že v nás za jiných povah je to víc pocit, že příroda je něco méně lidského než lidské rozvoje, lidské blahobyti, lidského pokroku, který tu přírodou využívá. Samozřejmě není možné se vrátit ke stromům, ale ne si podléhat tomu v čem se sedíme. Takže rozhodnutí přírody by se měla respektovat, nejen chránit ale i respektovat. Organismus nebo ekosystém, který tady fungoval stovky milionů let, který tu fungoval bez nás, a který my máme, bychom měli, že máme samu podstatu.

16) J: mohu se zeptat, jak se díváte na situaci na území? Vy jste říkal, že byste o tom rád něco napsal, ale že máte kolegy, kteří se tomu věnují v místě.

R: Já se na to koukám jednoznačně, příroda si umí pomoci sama. Když jsme ji zkažili, lidé před sto lety, místo původního smíšeného lesa, tam vznikl ten monokulturní smrkový les, který je samozřejmě velmi zranitelný, takže to na něj těžce dopadá teď. Ona to už je kolikátá katastrofální kvalita. Já vlastně rozumím těm lidem ze zemědělství, který prostě chtějí vykácat a zasádit, ale to už je v zájmu celku, v čemž společně existují nejen tam, ale ono by bylo lepší nechat to být, ta příroda si pomůže sama. Dneska tam je možnost vidět v těch suchých lesích, jak pod těmi mrtvými stromy rostou semena, problém, který si teď, v čemž lidí, nebo ty, který o tom rozhodnou spočívá v tom, že oni to chtějí vyřešit hned. Příroda má přitom jiný časový měřítko. Zatímco tam prostě ty lidi stojí před perspektivou že za dvacet, já nevím třeba let, nebo padesát let prostě ty lesy budou trpět a umírat, tak ale.. nebo kdyby se to nechalo na přírodu, tak za sto stopadesát let, tam bude zdravý les. Zatímco teď třeba násilně odstranit napadané smrky a dát tam nový, takže zase za padesát let bude v tom novém smrkovém lese, katastrofální.

J: Jak se díváte na možnost alternativních zdrojů energií? Dejme tomu solárních, větrných.

R: Já v tom žádný problém nemám, cokoli lepší než fosilní paliva, jednak znečistí životní prostředí, chápu že alternativní, a sluneční energie je zatím méně efektivní, ale to se časem určitě změní. A taky si myslím, že není jiná možnost. Já jsem měl vnitřní stálý konflikt, když jsem byl v Greenpeace, já jsem říkal šel jsem s vámi spolupracovat budu, ale nebudu dělat nic proti jaderné energii, protože jsem přesvědčený, že ta rizika, která nese jaderná energetika jsou jednorázově obrovská, ale v současnosti jsou menší než fosilní paliva, přičemž jako problémy.

14) J: Ovlivnilo vás téma, ekologie, příroda, životní prostředí, vztah k přírodě? Jestli jste třeba nějak ovlivnil své chování a podobně?

R: Já musím říct, že to mám obráceně, že můj vztah k přírodě mě přivedl k tématu a aktivnímu postupu k životu. Samozřejmě, že chápu některé souvislosti v přírodě, který jsem jenom tužil nebo se jim nevěnoval. Ale že by na základě svých novinářských prací v tomhle oboru nějak změnil své chování k přírodě to ne. Ten vztah je primární.

17) J: Ano, ono to není úplně nejastřejší vztah k přírodě je primární. Slyšel jste o environmentálním vzdělání, které se probíhá hlavně na základních a středních školách?

R: Málo, vím, že to existuje, ale to je asi všechno. Možná jsem něco slyšel nebo četl o nějakých soutěžích nebo tak, ale nemám s tím žádnou zkušenost.

J: A z toho co jste četl, myslíte že má environmentální vzdělávání smysl?

R: No určitě musí být odborný, efektivnější by bylo seznámení se s tím, jak to funguje v praxi, a jak dít přírodě a ukázat jim to, než přednášet ve školních školách. To samozřejmě může doplnit, ale důležité je vědět je k nějakému jinému vztahu k poznání přírody bezprostředně, což možná je už jiný je v té přírodě než ve škole.

17. a) J: Nebyl jste třeba na školách na nějaké besedy jako novinář, který se věnuje životnímu prostředí?

R: Ne.

18) J: Vzděláváte se nějak vy sám v té oblasti životního prostředí? Jsou to především ty stále a odborné články, ze kterých čerpáte?

R: To nejde jenom takhle říct, ale jsou to tedy třeba ty semináře, který pořádá evropská unie, jsou třeba nějaký určitý druhu témat, o alternativní energetice a podobně. To jsou nějaké denní semináře.

J: Nenapadlo vás třeba přihlásit se na nějakou přírodovědnou fakultu či podobně?

R: To jsem si říkal, že v duchu, při téhle práci na to není čas.

J: Výborně, tak to je v-ě, já bych vám velice ráda poděkovala za čas, který jste mi věnoval.

Respondentka1, iDNES.cz

1)J: Mohu se zeptat, paní Procházková, jak jste se dostala k práci novinářky?

R: Já jsem to studovala. Studovala jsem flunalistiku v Brně a environmentalistiku k tomu. Takmi to tak navázalo.

J: Ano, takže máte nějaké předpoklady vzdělání, dá se to tak říct?

R: Tak určitě, nějaké botaniky, zoologie jsme tam měli, takže nějaké základy bych měla mít.

J: Vy jste studovala u Hany Librové?

R: Ano.

J: Aha, tak to máme sousední obor, já chodím tady v Praze na sociální a kulturní ekologii.

R: No vidíte.

2)J: Jak jste se začala v novatě tomu tématu flivotního prostředí v médiích?

R: No, ufl jsem si v studiu jasně tak nějak pochopila, že se tomu věnuju vyloženě časopisy, které jsou k tomu určené a v médiích ufl toho moc není. A vlastně i témata, které jsme nastolovali během studia na té environmentalistice, tak jsme šli ty média, jak o tom pojednávají. A tak mě napadlo, že prostě tohle by mě bavilo, že bych se chtěla uchytit někde, kde se tomu dává nějaký prostor a že bych o tom ráda začala psát, kdyfl bude prostor. Mě to hlavně baví ta příroda, to byl takový důvod.

J: Vy jste se ufl od začátku věnovala tomuhle tématu?

R: No, jakofle v té novině in?

J: Ano.

R: No ani tak ne, já jsem spíše zkoušela, co mě bude bavit, takže jsem jako prošla klasickým rádiem zábavním, které bylo rockově zaměřené, takže s tím vůbec nesouviselo. Pak jsem zkoušela regionální deníky, takže to byly spíše takové ty témata ulice, ale vflidky to bylo domácí zpravodajství, ale hodně zaměřeno na ten region, na to místo. A vlastně pak jsem se dostala do Mladé Fronty v Brně, ale tam teda taky do regionální redakce a vlastně afl tady na idnesu jsem vychytala v podstatě rank, který byl volný a kde jsem dostala tu možnost o tom psát. Já jsem samozřejmě i v tom regionálním hledala nějaký takový třeba vyhlášený program, nebo třeba nějaké hodiny Veronika sdružení. Vflidky kdyfl bylo nějaké zajímavé ekodělníky po Vánocích, nebo krkavci kdyfl tam poplátili, to byl fenomén. Tak jako jo, to jsem si vflidky hlídala a snaflila jsem se sem tam i v rámci tomu regionu to věnovat, ale afl tady jsem se s tím flivotním prostředím, ministerstvem, státním fondem, tady na to byl nejvíce prostor.

J: A jak dlouho se věnujete tomu tématu?

R: Na idnesu jsem přes druhý rok, to jsem od začátku tenhle rank vyprosila, tak to je tak dva roky co se tomu tak nějak věnuju, intenzivně věnuju. Nebo jako prostě fl by mi to patřilo. Kdyfl je tam prostor, tak to padne většinou na mě.

J: Tak to je fajn.

R: Jo, ono je fajn, kdyfl se to takhle skloubí, ona třeba ta environmentalistika mě strašně bavila, ale je fakt, že jsem asi nebyla typický student environmentalistiky. Já si nedovedu představit, že bych se účastnila boje za křovce, ale podporuju to prostě jiným způsobem. Nejsem postojem typický environmentalista, ale tohle se mi líbí no. Více jsem asi tíhla k té flunalistice, že jo od začátku, nefl abych se věnovala tomu environmentálnímu. Ani si teda nedovedu prakticky představit, jako co bych musela dělat, aby mě to uflivilo a uflivilo rodinu, třeba. Proto jsem se i vydala tímto směrem a ne na tu environmentalistiku.

4)J: Hm, a jak vlastně přicházíte k těm tématům? Je třeba nějaká redakční rada, kde vám jsou nějaká témata přidělena nebo si je hlídáte sama?

R: Hlídám si je většinou sama, protofle každý z nás vlastně musí v přibližně týdne odevzdat plán na příští týden, ale protofle mám ještě zdravotnictví, tak je fakt, že to má u nás většinou prostor a bylo tam téma v souvislosti s šD kujeme, odcházíme a novými reformami daleko i více jaksi témat, takže třeba třeba jsem to upozadila, ale hlídám si to, projíždím pravidelně weby ministerstva, fondy, ufl mám nějaké typy, ufl třeba mám nakontaktované lidi, takže dávají vědět, nebo třeba kdyfl vyleze nějaké téma v rámci mediální agendy třeba v etce nebo jiném médiu tak prostě přemýšlím, jak to posunout dál a navrhuju to sama v té redakci. Buď to projde nebo to neprojde.

J: Ale témata si tedy vybíráte sama.

R: Většinou jo, jako jasně pošílají, ani ne tak PR agentury, ale třeba strana zelených, nebo nějaké ekologické organizace sami, ale to jsou témata, která většinou kdyfl třeba nejdou pochytit nějak aktuálně zpravodajsky tak se to je třeba dá napsat na vědu. My máme takové odvětví v da, a nebo o víkend, kdy je trošku větší prostor pro tadyty menší témata, ale ty témata co si vyhledávám sama mají většinou předem uchytené se přes týden..

5)J: Dobře a jaké znaky mají témata, která vy vyhledáváte? Říkáte jste aktuálnost..

R: Určitě aktuálnost, to je vlastně na idnesu hodně důležitý, potom jak velkou skupinu lidí to zasáhne, a musí to být, když to někdo takhle hloupě, tak to nesmí být moc v decké, protože ti lidé tomu rozumět nebudou a já to neprosadím, ani kdyby mě to sebevíc bavilo. Takže jednoduše lidsky napsatelné, dotýká se to těch lidí, baví je to, což jsou hodně v cíli. Takže k rovec, který se te dotýká. Mmavy a lidé jsou na tohleto velice citliví, takže to je samozřejmě. Ale dejme tomu některé chráněné druhy zvířat, například programy v Africe, tak to zajímá, to si třeba lidi o víkendů najdou. Takové ty kauzy, tak ty jsou samozřejmě hned schválené a i docela tenké, co souvisí s ministerstvem životního prostředí a se státním fondem. To se ufl se nabídne třeba mě samo o sobě. Takže tak no. Asi i v souvislosti když je to provázané s těmi institucemi a bohužel negativní, tak to ufl je jasně dané téma, které se musím napsat, na rozdíl od ostatních, která by třeba uhnuly, protože mám nějakou kapacitu jiných témat, tak tady tohle dostane prioritě a i ten efekt ekne šjasně, tohle napíše hnedě.

6) J: Koho oslovujete, když píšete reportáže, nebo zprávy. Na jaké zdroje se obracíte?

R: To strašně závisí reportáž od reportáže. Zkuste to trochu specifikovat.

6.a,b,c a 7)J: Obracíte se třeba na nějaké zelené neziskovky?

R: To asi bude nejlepší uvést na příkladu. Když třeba ono hodně záleží, hlas toho subjektu, kterého se to týká, tam musí zaznít, pak samozřejmě nejlepší je mít hlas protistrany a je to vyvážené a nejlépe je třeba na jakého odborníka nebo člověka, který stojí mimo a může se k tomu vyjádřit. Jde o to, aby si z toho ten člověk, a já doufám, že se mi to daří, dokázal udělat názor sám, ty hlasy musí oba dva zaznít víceméně ve stejném prostoru a musí tam být například nějaký odborník nebo neutrální člověk, a si to třeba přebere v hlavě. V téhle je to minimální požadavek na ty dvě protistrany, třeba i nevim, nejen u reportáží, ale když je třeba i nějaké prohlášení, já nevim, na ministra, na místopředsedu, tak tam musí, tak hodně bojuju o to, aby tam zazněl i ten hlas toho ministerstva. Tam teda neradi reagují, protože tam prosazují hodně pozitivní věci, ale když je něco negativního tak mám pocit, že to neumí tak dobře zpracovat. Je si třeba neuvdomí, že by bylo pro jejich dobro, aby rychle reagovali, aby zaujali nějaký postoje, jo.

J: Tam trochu vážně komunikace..

R: Teď asi trochu odbíhám, tak kdybych odbíhala od tématu tak mě určitě zarážte. Víím jaké to je, když mi lidé odbíhají od tématu.

6.c)J: Ne, v pořádku. Obracíte se tedy i na odborníky, třeba vysokoškolskými profesory?

R: Snáším se. Akademie v děle na to výborná, i třeba sami ty neziskovky ví, že je dobré, když nám novináři dají nějaké téma, ufl se snaží rovnou dodat hlas toho odborníka. Já se vřelky podívám, kde dělá ten člověk, nebo jaké má zkušenosti a v téhle si ho ufl ohlídám na další věci, že ho ráda potom oslovím sama. To určitě, ta kapacita tam asi musí být. I ti lidé na to více dají, když je tam odborník.

J: A jaké je s nimi spolupráce?

R: V téhle dobrá. Oni jsou, jako jsou to věci, takže jsou samozřejmě opatrní na to, co eknou a chtějí to určitě vidět, protože mají za to, že to ti novináři zjednoduší, ale to oni musí, aby to lidi pobrali. Takže mi zjednoduší a oni se snaží tam nacpat co nejvíce toho v deckého, tak je to takový boj. Ale jsou velice ochotní, snaží se tu v děle zpopularizovat nebo vysvětlit, to určitě, protože ví, že je to pro dobro v cíli, ale jsou takové určitě.

6.a)J: Mm, takže u těch neziskovek to spíše funguje tak, že oni vám dávají nějaká témata, neřeknete se vy obracela na ně?

R: Určitě se obracím, třeba te ten k rovec, i se e-í na co jiného, třeba když národní park vydá nějaké prohlášení, konkrétně třeba pan Stráský, tak ufl vím, že je jako fajn, se na ně obrátit, i na toho koho považují za odborníka třeba Hnutí duha nebo té Veroniky, nebo já nevim greepeasák, který se soustředí na jedno téma, tak mu prostě brknu. Protože vím, že to sledují, mají k tomu agendu zpracovanou, zmonitorují i ostatní věci a jsou schopní to vstřebat, i když teda jednostranně, na který lidi to takhle berou. I takhle já je oslovuju sama, ale samozřejmě oni víc posílají. Když nějaké téma zpracovávám, zvláště to v téhle, tak se snažím, aby tam zazněla i oni, tahle strana. Než bychom měli nějaký přátelský vztah nebo tak, my se nevidáme, netykáme si nebo tak, ale ufl o sobě víme a v téhle to takhle funguje, že když potřebuju tak dám vědět a oni jsou ochotní, třeba seflenu i to, co potřebuju, třeba seflenu ty informace k tomu tématu.

20)J: Jaká témata sledujete, domácí i zahraniční? Vy jste se mluvila o nějakých projektech..

R: Takhle, tím, že jsem prioritně jako domácí zpravodaj, tak by to mělo mít nějakou souvislost s domácím. Takže třeba když píšeme, psali jsme třeba o těch nosorožcích, co odjeli do Afriky, psali jsme hodně - loni to byly nějaké ty gazely nebo antilopy. I i třeba když se te vezme to Somálsko, ten hladomor, tak třeba i ty environmentální věci co tam e-í, tak to musí mít nějakou spojitost, třeba že tam máme v děle, že tam někdo dělá něco zajímavého atak. Samozřejmě, takhle, když byla rubrika v děle a technika, kterou ufl nemáme, která se rozplynula do toho zahraničního a šáte na do toho domácího tak tam to bylo v podstatě tak, že tam jsme si vybrali na víkend téma š tygr usurijský v ohrožení, je jich pět setů, a to bylo úplně jedno, jestli k tomu má co říct kdo od nás, tak se to psalo i tak. Teď je fakt, že je to trochu upozadě tím, že ta rubrika zanikla.

19)J: Když sledujete nějakou kauzu, vrátíte se k ní později? Těba po roce?

R: Snáším se. Nemusí to být takhle pozdě, spíše zkouším najít i nějaké další. Když vyjde nějaký problém najevo, tak se to snažím zpravodajsky pochytit, přemýšlím, jestli třeba by se k tomu dal udělat nějaký rozhovor, pozvat

n jaký odborník. Kdyby třeba je kauza Prunérová, tak si pohlídám kdy konečně rozhodnou na tom krajském úřadu, jestli se teda bude stavět nebo ne. Jo, třeba se snažím takhle hlídat. Ta kapacita je celkem špatná, mám samotnou mrzí, třeba na nějaká témata potom nemám čas, nebo na ně zapomenu. Tak si je třeba napíšu do kalendáře, ale snažím se k tomu vracet.

18)J: Vzděláváte se nějak v téhle oblasti? Vy jste říkala, že máte environmentalistiku, ale sledujete třeba nějaké zahraniční studie, stále a podobně?

R: Takhle jako obecně, třeba bych to dělala úplně bez souvislosti k němu konkrétnímu tam to ne, to bych prostě neměla námitky stíhat. Ale takhle kdyby tomu vyjde nějaká studie, nebo kdyby... já nevím, třeba vyřazená na roční zpráva od Nika, od ministra životního prostředí o stavu životního prostředí, tak ne třeba bych to nastudovala, ale snažím se to takhle trochu vstřebávat. Ale třeba bych se vzdělávala intenzivně a bez ohledu na téma, to ne.

9)J: Jezdíte třeba do terénu, když je nějaká kauza? Jela byste třeba na Třemšavu?

R: No tady to je trochu problém v tom, třeba bych samozřejmě jela, ale my máme regionální reportéry, třeba konkrétně u nás je to Vašek Janoušek, který na té Třemšavě intenzivně makal už předtím než se spustilo tady tohle, takže tady ta konkrétní Třemšava je rozdílná tak, třeba já dělám ty celostátní věci, vyjádření odborník, takové ty spory a on konkrétně si hlídá ty kauzy tam, takže on si vyrazí do toho terénu. No a je třeba idnes je v tom specifický, tím třeba to je web a jako letí to hned na net, tak moc to není, třeba bysme se hýbali potěru, tam to dva dny nabírali a pak o tom psali, tak to není. Takže spí-ne, spí-sedím v redakci.

J: Takže telefonujete a přete.

R: Nono, bohužel teda.

10)J: Když sledujete životní prostředí a přírodu, cítíte mezi tímto dvěma pojmy nějaký rozdíl?

R: Jo, určitě. Jako přijde mi, jo, třeba otázka Ostravy, tam se děje to životní prostředí lovka a to je msto, bohužel, to s přírodou nemá vůbec co dělat. Ale jo cítím tam rozdíl, ufl asi v tom prostoru, kde se pohybuje ten lovka a v tom smyslu, třeba to životní prostředí se týká znečištění něho vzduchu, který dýchá a potěba děje dopravu, malé znečištění zdroje jako jsou domácnosti a odpady, prašnost ulic a takověhle vci. Takže tohle třeba beru jako životní prostředí, ale slyšíme ten rozdíl ve vztahu k té přírodě. Tohle je určitě na dlouhé povídání, tam je spousta takových možností, nebo já nevím, jak to říct.. úroveň, kde to je možné rozdílit a určitě to nevnímám jako synonymum.

J: A co tedy vidíte pod pojmem příroda? Nemusíte to nějak definovat, ale třeba co vás napadne právě pod tím slovem?

R: Tak vyloženě jako příroda nevím.. To jsou otázky tedy. Tak jestli to mám takhle říct, tak prostě zelená krajina, rostliny, zvířata asi v tom nejjednodušším slova smyslu. To je pro mě příroda. Přírodní prostředí, prostě ne tady tohle (sedíme ve městě, v kavárně, poznám.).

11)J: A máte pocit, že ta příroda je nějak ohrožená?

R: Jako já si myslím třeba tady ten problém je, třeba se moc chováme sobecky na to, jaký máme vlastně možnosti. Jsme dost soběští, dost nároční na to kde flijeme a co chceme a myslím si, třeba bysme, jako bez toho, aniž bysme si jak velice omezili, tak bychom dokázali flit skromněji a trochu opatrněji v ústí té přírody. Takže jo, cítím to a v ústí faktor je lovka podle mého.

12 a 16) J: Nebojte, tohle v mé práci nebudete, měte být v klidu. A povahujete něco z té přírody za ohrožený? Nebo třeba i z pohledu přírody, životního prostředí?

R: A vezmeme to tady u nás, jako lokálně, a nebo třeba v rámci zeměkoule?

J: V rámci republiky.

R: V rámci republiky, jo. Tak prostě.. já jsem nad tím nikdy takhle nepřemýšlela. Asi to ovzduší, nejen na Ostravsku nebo v severních částech ale i v rámci města. Já třeba sama pocházím z malého městečka, z Moravy je třeba k tomu, takže já třeba fakt poznám, když přijedu sem do Prahy po víkend, já to prostě cítím, třeba je tu ten vzduch horší. Takže určitě ovzduší, v souvislosti s tím, se to podepíše na spousta věcí, to normální lovka jako nevnímá, když o tom nepřemýšlí. Těba alergie u dětí, to si myslím, třeba je fakt docela přeser. A potom teda jasně, třeba ty ohrožené druhy, o tom se mluví a mě to samozřejmě trápí, ale myslím si, třeba problém je v tom.. Právě emocionální tak jako vyřazení kolem Třemšavy. Já si myslím, třeba tam opravdu je děsné, které má jako, já nevím jak to říct říct.. každá ta strana má svoji pravdu, kousíček tam je, ale oni nejsou schopní se domluvit a věchno jde do kytek. Takže to já si myslím, třeba je fakt strašná koda. Já jsem na Třemšavě byla, to je fakt krásné místo, vím, třeba to jde děje, když se to umí děje jinde a u nás to jde. Takže tím si myslím, třeba ten park je vážně ohrožený, nejen tím, třeba se tam bude kácet a nebo třeba se to nechá být, ale když se nedohodnou a nenajdou to děsné závěry. Tak tedy to ovzduší, ta Třemšava a určitě mě docela trápí a myslím si, třeba na to se dost zapomíná, ale je to i dost těžké prosadit do médií, tak je takové to rozlezení krajiny silnicemi, silniční sítí. Strašně málo je tu ponecháno, jo nějaké ucelené plochy pro cokoli, pro vesnici, pro pohyb a v neposlední řadě pro ty druhy, pro zvířata a rostliny, protože my ufl jsme v podstatě jak v Německu, protkaný tímto silnicemi a tak. Takže tyhle věci vci jsou problém, no.

16)J: Dkuju, vy jste mi zároveň děláte nějakou odpověď i na mou další otázku a to, jak se díváte na situaci na Třemšavě.

R: To je fakt t fko íct, kdo má pravdu a jako na em to stojí. Já si myslím, fle na neochot domluvit se, najít n jaké rozumové e-ení na míst emoce. Asi je to zpolitizované. Nevím, taky do toho tolik nevidím. Ale jo, tam se prost melou ufl emociáln , tam ufl nejde o to, jaký to e-ení je. Já si myslím, fle ekology je dost sly-et, fle mají ve spoust v cí pravdu, bohufel je fakt, fle nemají takovou sílu, i p esto co se tam te kon d je, ale mají málo síly na to, aby to t eba pan ministr vzal a ekl si šano, oni mají pravduo. Ono je t flké takhle uvařovat. Ale jako rozhodn ned v uju panu Stráskému v ele parku, nemyslím si, fle je odborník, nemyslím si, fle d lá správnou v c ani fle ví, co d lá, zvlá- kdyfl s ním lov k mluví a on mu ekne vřdy n co jiného, to ho taky samotného nep esv d í. Taky si myslím, fle lidi, kte í se snaří tu p írodu tolik nezasáhnout, fle nemají podporu v sou asném vedení ministerstva řivotního prost edí. Je to stra-n komplikované, to se prost nedá n jak víc..

13)J: To je v po ádku, takhle to sta í. Já nepot ebuju n jaký komplet rozbor té situace, spí-e jak vy to vidíte. Myslíte si, fle se má p íroda chránit?

R: Ur it . Jen je tam hrozn d lefité kde. Nebo takhle, aby s tím souhlasili lidi, kte í tam řlijou, protofle si myslím, fle to je ta nejv t-í podstata toho a oni toho nejvíc zm flou. Ale ur it by se m la chránit. Je -patn , kdyfl se na to nedbá a jedeme si bez ohledu na, co po nás z stane.

17) J: Máte n jakou zku-enost s environmentálním vzd láváním? Setkala jste se s ním n kde, dejme tomu na úrovni základních a st edních -kol?

R: Na základkách je-t ne, to je tím, fle je-t nemám d ti, a vlastn nefl jsem já vylezla základku tak se to tam ne e-ilo, maximáln pár v t jako, fle řvyná-ejte sklo v rámci p írodov dy jo. Ale a na st edních -kolách taky jsem se n jak nepotkala s tím, fle by se to n jak e-ilo. T eba tak ob as eho si v-ímám, jak je u nás v mladé front stránka řStudenti pí-ou novinyo, tak mi p ijde, fle se tím zabývají. To moje generace, no moje generace, m je 27, mám co mluvit, fle jo. Ale my jsme to je-t takhle ne e-ili. Jako kdyby se ty témata u nás, ne fle odcházely, ale kdyby nebylo poci ováno, fle by byla pot eba to u it. Já jsem se s tím po ádn setkala ař na vý-ce. Takfle jo, ekla bych, fle tam posun je, ale tím fle nemám d ti, tak to nemám jak srovnat, u té st ední a vysoké nevím nakolik.

J: Hm, myslíte si, fle má smysl to environmentální vzd lávání?

R: Ur it , jako ono je fakt na kařdém lov ku, jak se k tomu postaví a nemá smysl n co nutit, pokud to ned lá z p esv d ení, tak to smysl nemá. Ale stejn tak jako by si m li lidé, podle m m li mít mořnost vybrat nábořensství, tak si m flou vybrat, jestli budou chránit p írodu nebo ne a jak se k tomu postaví. Takfle podle m by o tom m li v d t, ur it by pak v d li, takhle to je, je to v decky dokázané, máte mořnost d lat tohle a tohle, tady se to d lá takhle a tady se to d lá takhle a vy si na to ud lejte názor. To je je-t asi poz statek socialismu no, u nás se to fakt ne e-ilo na t ch -kolách. Ale je to -koda no, protofle lov k úpln u el, fle jo. V rámci biologie to bylo jen pár hodin n jaké ekologie nebo tak, takfle lov k kdyfl se do toho pak dostal, tak hled l no.

J: A zm nilo vás to setkání s tím environmentálním vzd láváním?

R: Asi jo,tro-ku. Jako je fakt, fle tím t eba pani Librová je prost výborná, ale ob as tam byli lidi, kte í p edná-eli extern a byli hrozn vyhran ní a já nemám ráda, kdyfl je n kdo vyhran ý na jednu stranu i na druhou a já se vřřdycky naopak zarazím a íkala jsem si, jak to je a nechala jsem to na sebe vřřdycky p sobit a pak jsem si na to ud lala ten názor. Ale ur it , protofle m ufl ta biologie na st ední bavila, takfle jako hrozn m to bavilo, t eba ta zoologie a botanika a tady ty konřetní v ci, ekologie. A p i-lo mi to minimáln hrozn zajímavé. Nevím, jestli bych se tím dokázala uřřvit, to íkám po ád, ale a taky nevím, jestli chci, protofle mi p ijde, fle ti lidi to mají hrozn t flké, fle bojujou za n co, jsou asto neuznávaní, bojují s v trným mlýnama, je fakt t flké tu spole nost o n em p esv d it. Ale jako hrozn se mi to líbí a ovlivnilo m to i v chování doma, musím íct.

J:M flu se zeptat, jak jste zm nila svoje chování?

R: No t eba doma, já jsem z men-řho m sta tak jsme nerecyklovali, bylo to tím, fle automaticky jsme m li kompost a plasty automaticky -li pry , ale nic jiného, nebyla tam ta pot eba. Babi ka je-t pálívala plasty na zahrádce, co si pamatuju. Takfle ur it t íd ní odpadu, v-ude ekologické flárovky, jako auto máme, protofle asto jezdíme na Moravu, ale te jsme to p etáhli na plyn. A jako snaříme se tak uvařovat. Te t eba za izujeme s manřlem byt a on jen na -t stí stejného raření, mořná je-t tro-ku víc nefl já, ale t eba neexistuje, abychom m li vinylovou podlahu, to ufl by bylo t eba moc jo, to je prost d evo, korek, bambus, ale nic jiného. Takfle jo, snaříme se takhle p emý-let. Ono to asi moc neovlivní, ale jako nám je takhle líp. Jenom kv li tomu osobnímu pocitu to stojí za to.

15)J: Ano, a kdybyste t eba porovнала stav řivotního prost edí p ed dvaceti lety a te , myslíte, fle do-lo ke zlep-ení, nebo fle se t eba n co zhor-ilo?

R: Myslím si, fle vzduch je ur it lep-í, a to vim, protofle jsme o tom zrovna psali a m p ekvapilo, fle se to hodn posunulo. Tak ur it tady byla prost , já nevím, vymyslete potom n jaké slu-né slovo, ale byli jsme tady fakt zasvin ní po tom socialismu. Je fakt lep-í, fle ti lidi za ínají p emý-let jinak, pomalu, ale jde to. Co m tro-ku trápí jsou ty silnice a dálnice, ono se to musí vy e-it, otázka je jak. Ale asi se to lep-í, lidi o tom za ínají víc p emý-let, takfle jo.

J: Takfle myslíte, fle i ve spole nosti se rozmáhá takovéto zelené my-lení?

R: Hm, ekle bych, že ano. I když, když se jde to hrozně odrážet a současná politická situace, když třeba p... m... to tak se jde, že ty lidi mají úplně jiné priority, když se vláda, která nastolí reformy a je nutné –et it, tak ti lidi najednou se obrátí na ty základní životní potřeby a tohle nee–í, takže e–í jestli budou mít jako jak zaplatit doktora, jestli v pohodě zvládnou zaplatit elektřinu, nájem a blablbla. Ale v momentě kdy, a to byla vlastně vláda předtím, že jako ta společnost byla relativně spokojená, nic se relativně nee–ilo a ti lidi, protože třeba v d... li, že by se to mohlo e–it tohle téma, protože nic horšeho nebo aktuálnějšeho nás nepálí. To je fakt, že ty lidi jsou zabraní do toho –et ení, úspor, lov k to negativně vnímá, takže ta práce je upozaděná. Ale v–eobecně se dá říct, že jo, že se s tím zabývají. Uf! jenom ten trend, já nevím, biopotravin, to je –ílené, nebo teda úfelné, i když prostě trošku přestělené, ale každý přemýšlí jinak, že lidé přemýšlí nad tím, co dávají do té pusy. Ono to asi není dobré, že je to bráno jako vy–í, že je na tom ta značka bio je to dražší a je to takové celé vý–, ale na druhou stranu je to v c, která pomáhá, že lidi i bez ohledu na tohle, kteří že teda jako uvažují víc nad tím co jí. Tak to pomáhá tomu smyslu, tomu pro to vzniklo.

J: A jak se díváte na alternativní zdroje energie? Těeba solární a větrnou?

R: Tak já jsem byla dřív strážný podporovatel toho, ale teď třeba trošku zarazili ty názory, že to samozřejmě nese nějaká negativa. Tak jasně, vředy když se něco přefene, tak je –ílené. Těeba ty solární megaparky, myslím si, že by to takhle být nemělo, že by tady měla být víc nějaká rovnováha a myslím si, že by to mělo být víc rozleštěné do té krajiny, nemělo by to působit nějak násilně. A je–t to má navíc tu pitomou nálepku, že, nevím, jak s to povedlo, ale jako že když alternativní energie, tak si připlácíme za energii, což není pravda. My vlastně doplácíme, protože ES kompenzuje své ztráty, to není jako, že by ta energie byla dražší, jenomže lidi to tak bohužel vnímají. Takže já třeba uznávám, ale vadí mi dvě věci. Když u nás něco nastane, tak se to maximalizuje, to je epka, solární parky a větrné, větrné ani ne, tady na to nejsou moc podmínky, ale solární docela jo, co jsem si v–ímala. A druhá věc jsou ty daně, které jsou s tím spojené a které to podle mě zbytečně degradují. Ale jako panel solární bych si nechala na stěchu přimontovat, kdybych měla d... m.

8)J: Je–t k va–í práci v médiích, sledujete publikum, pro které píšete?

R: No já bych ho ani nesledovala, protože na to nemám čas, ale oni mi přišou do mejlu, takže musím (smích, poznámka.). Ne takhle, samozřejmě když přijdou nějaké reakce, tak na to odpovídám a jako občas tu i ty diskuze pod článkem, jak na to ti lidé reagují, co si o tom myslí. Je fakt, že proti takovýmhle věcem jsou dost vyhranění, ale teda jsou tam i horší reakce. Takže jo, občas jo, když je na to čas, právě tímhle způsobem pomocí diskuzí a reakcí do mejlu, nejastěji.

J: Takže třeba nemáte nějaké průzkumy, kdo jsou va–í čtenáři?

R: To ano, ale jako v–eobecně, ne že bychom zkoumali kdo čte, kdo sleduje životní prostředí a kolik jich je, to ne. Díky bohu, to bychom neunesli tohle.

J: Myslíte jako, že jich je málo?

R: Myslím si, že jich není tolik, aby to přišlo –ěfredaktorku, abysme o tom psali.. To jsou v–t–inou ty víkendové záležitosti, nebo témata, která se prostě chytají, když je na to nějaká nálada v–eobecná. Když se třeba e–í d... lefité v cívě smův nebo reformy, tak si to nikdo nerozklikne, alespoň podle tenosti. Je jich málo i než třeba u zdravotnictví a třeba takové ty střípky ze smůvny, že tam někdo něco nechal, bohužel!

J: Mofná že si lidé musí odpovídat nad těmihle zprávami.

R: Asi jo no.

3)J: eknete mi je–t , jaká hlavní témata používáte? íkala jste třeba ministerstvo životního prostředí, státní fond, máte je–t nějak jiná? Například dopravu nebo podobně ?

R: No to hodně záleží na té aktuálnosti, co se semele, tak to má absolutní prioritu, takže.. ta Třmava, v souvislosti s tím ministerstvem tak nějak projekty, dotace, když jsou velké dotace, ale to ufl potom e–í i trochu ekonomika. A no, ten státní fond je téma samo o sobě, navíc je tam .. Pí–eme i, jak máme tu českou společnost ornitologickou, tak oni dělají sledování toho ptactva a tak jako ten fenomén ptáků flujících ve městech, jejich ubývání, tak to je myslím taky docela zajímavé. No v–t–inou kauzy spojené s nějakým místem, třeba se přestěhovala Ostrava, hlavně jo, potom Pruné ov. Prostě takové co se hodně týká konkrétní skupiny obyvatel.

14)J: Vy jste íkala, že ufl ve–kole jste měla vztah k práci , já bych se chtěl zeptat, zda máte pocit, jestli tato práce nějak poznamenává vztah k práci ?

R: že by jako ta novina má změnit?

J: Ano, dostáváte se k tématům, k lidem.

R: Ale jo. On lov k je–t z té –koly chtít se staví trochu idealisticky, já jsem se vředy snažila stavět k té společnosti realisticky, ale ono to není tak úplně mofné, dokud to lov k neochutná a tak. Ale je fakt, že lov k má trošku jako ideály a představy a když to vidí, jak to funguje ve skutečnosti, tak ho to promění. I jak jsem íkala, z pohledu té solární energie, lov k si za neuv domovat i ta negativa, která tam jsou, a nebo i tu Třmavu, jako tam je velký rozdíl. Když jsem –la ze –koly tak tam bylo úplně jasné stanovisko nekáčet, nekáčet, nekáčet, nekáčet. A teď když to sleduju, tak i ti v dci se hrozně líbí v těch názorech, ufl taky nejsem právě tak přestěbová, že to e–ení je nejlepší. Je to e–ení, které bylo provedeno za Bursíka, ale nebylo to úplně nejlepší e–ení té situace po tom orkánu, protože to právě způsobilo to, co je tam dneska a je to chyba. Nemělo to být

absolutní řešení. Takže jo, snažím se na ty věci dívat jako subjektivně, snažím se na to udělat nějaký názor a ufl to neberu jako něco absolutního, co se nemůže změnit. Snažím se to vidět z obou stran.

J: Takže vám spadly klapky takového toho idealismu..

R: Jo, to určitě. Lov k by se snažil o tom mluvit nějak rozumově, a kolikrát jsem se kvůli tomu třeba pohádala s kámožkou o tomhle v hospodě, tak to jsem byla asi hodně ovlivněná, ale jo, tebe to vidím realističtěji.

J: Tak tebe jsme vyerpaly všechny otázky rozhovoru a já vám za to velice děkuju.

Adam Třáma, Reflex

1) J: Pane Třámo, já bych se vás zeptala, jak jste se dostal k práci novináře?

R: Hm, já jsem na gymnázium v posledním ročníku jsem dostal pozvání od jednoho redaktora, tehdy český rozhlas Ústí nad Labem, je to RO sever, abych tam dělal eléva přes léto, kdy mají nízký stav a ono se to tam teprve formovalo, to byl ještě 98 rok, doba velkých možností, takže jsem se uchytil v rozhlase. Pak jsem teda začal studovat evangelickou teologii a v rámci toho jsem dělal, tak jako píčimrdával pro český rozhlas jako tady na Vinohradech. Pak mě ten samej lov k co mě přitáhl, mě vyzval, abych šel do lat do centrální redakce Deník bohemia a ono a pak, když jsem se.. protože oni mě z tý koly vyrazili, protože jsem na ní kašlal, tak jsem zjistil, že v Respektu sháním redaktora, tak jsem se přihlásil tam a teprve s tím nástupem do Respektu jsem se začal cítit jako novinář, předtím jsem to nebral moc vážně, to stálo z prdu.

J: A jak dlouho jste v Respektu?

R: Já jsem v Respektu od roku 2007, nebo 2008, já vám to přesně neřeknu. Kdyžtak mi potom pošlete mejl s tím datem, protože já si to přesně nepamatuju.

2) J: A vy se tebe zabýváte čím v tom Reflexu?

R: Respektu..

J: Ano, pardon, v Respektu.

R: No já když jsem tam nastupoval, tak jsem říkal, že.. No víte já jsem takovej univerzální voják, já se zabývám vším, ale mimochodem je obecná společnost, vzdělání, vzpoury, ekologie a tak to.

J: Ano, takže od začátku přebíráte na poli toho flivotného prostředí?

R: Tak, přesně.

4) J: Jak si vybíráte témata? Jsou vám třeba nějaká dána, nebo?

R: My máme zásadu, že každé tvrzení ve mě dávám soupis témat, který bych si třeba v Respektu chtěl říct, nemusí to být témata, který chcete psát, nebo umíte psát, a pak je vlastně porada, kde se o tom diskutuje a nějak se to rozhodí. S tím, že teda šéfové si udělají doporučení a řeknou nám, jestli se do té skladby hodí tohleto, tohleto, nebo tohleto. A pak ještě na té poradě domácí rubriky, jejíž jsem členem, tak se to ještě dořeší, něco se změní a tak.

J: takže se můžete stát, že přijdete tématu, které vůbec nebylo vaším nápadem, ale navrhl ho třeba kolega..

R: Ano, přesně tak.

5) J: Na co se zaměřujete, když si témata vybíráte? Máte nějaká kritéria?

R: No to je vlastně docela dobrá otázka. Já ty témata moc vymýšlet neumím, musím říct. Já umím psát něco zadaného, prostě to musím udělat. Já nejsem úplně, je to docela náročné. Ono i teď kon v létě, kdy se nic neděje, je to docela náročné. Možná kdybyste se mě zeptala někdy na podzim, nebo na jaře, tak bych mluvil jinak, ale teď jak je ta okurková sezóna tak nevím, kde přesně brát. A spíše jako kritéria, aby to bylo prostě inspirativní. Mě je jedno o čem to je, ale musí tam být něco nového, zajímavého, něco co mám pocit, že se tam dá objevit nějaká inspirace pro mě a pro toho čtenáře. Proto třeba mě teď kon nepíšíme o Třáma, já jsem to jenom trochu okomentoval na webu.. My teď tomu, ale teda budeme v novém komentáři, já bych něco o tý Třáma napsal, ale co, že jo. Všechny argumenty tam jsou uflíšené, dělat reportáž z blokády není zase takovej trháček, protože tu, to uflí není poprvé, to uflí není nic moc překvapivý. Tak si říkáte, co no, že tam je teď kon třešně najít nějakou inspiraci, třeba kdyby někdo přišel s nějakým evratným, takže já jsem vám spíše odpověděl obecně. Jinak teda čerpám z webu, z toho co mi řeknou lidi, z toho co si přečtu v jiných médiích, z toho, co si přečtu v zahraničních médiích, nebo si přečtu nápady, jako úplně nějaký asociace a pak si to projíždím a třeba se mi to nějak spojí.

6. a) J: Jaké používáte zdroje v těch svých reportážích?

R: No, v zásadě před každou tou prací si udělám rešerše pomocí NewtonMedia, což se o tom tématu napsalo, v tétinou tam zadám ty hlavní deníky, časopisy, já nevím, Týden, Ekonom, plus když je to specializovaný a týká se to dopravy, tak si tam třeba zadám nějaký automobilový časopis, to pro tebe, abych jednak neopakoval to, co uflí bylo objeveného, spíše to třeba jenom připomenu, jo, tam lov k najde nějaký zajímavý data zajímavé tipy. Potom uflí jsem si vytvořil určitou databázi kontaktů, což mám v mobilu a pak prostě sháním no, ptám se kdo mi co doporučil, obvolám sociologii, jestli jsou k tomu nějaký výzkumy a nevím jestli jsem vám přesně odpověděl.

J: Ano, a na koho se obracíte, co se týče ochrany flivotného prostředí?

R: Co se týče ochrany flivotného prostředí, tak je pro mě vlastně jako dobrým zdrojem, takovým spolehlivým zdrojem Duha, která je jako i operativní. Ale tebe mi zrovna volali nějaký výzkumníci z Factum invenio, který

zkoumali, jak jsem spokojenější s tiskovým oddělením ministerstva životního prostředí a já jsem zjistil, že se na něj jako v obecně neobracím, protože to znamená, poště nám to mejlem, pak nějaký takový složitý odpoví, pak zavolám do Duhy, kde mi na to okamžitě odpoví ten, kdo má to téma nabudovaný, nebo mě přepojí, odkáže na někoho jiného, kdo to má nabudovaný. Takže já spolupracuju, co se týče toho životního prostředí mám tyto zdroje už v neziskovkách.

6.c)J: Ano a oslovujete třeba nějaké odborníky třeba z hydrometeorologického ústavu, nebo nějaké vysokoškolské profesory?

R: No, abych se přiznal, jako oslovuju, ale zároveň to pro mě v Česku není moc spolehlivý zdroj. Oni jsou takový trochu opádný, nemají čas, není to jejich odbornost, nebo mluvím obecně. Jako přemýšlím, jestli v té oblasti životního prostředí je někdo, kdo tedy, kdo by mohl být jak.. Já si myslím, že tady je spíše dobrý, že přes tyto neziskovky je zpracovaných hodně dobrých studií, je vlastně hotovějších, takže vlastně tam se to hledám, no. Ale musím říct, že moc ne, že ty profesory, musím říct že moc ne, když třeba přemýšlím, jestli mi to nevypadlo, ale..moc ne no.

7)J: Dodržíte ve svých reportážích hledisko dejme tomu nestrannosti, objektivitu, nebo třeba v rámci reportáží máte pocit, že byste to měl podat se svým názorem?

R: My to máme psát nestranně. Cofl neznamená, že v tom není názor. Ono je to vždycky jak tohle vyvážit no. Hlavně když má, kdyby vy jste byla obháje toho, že se na to nemám kácat, a já si myslel to samé, tak jako cíl toho rozhovoru, který vedeme, je abych byl co nejvíce skeptický, abych vás co nejvíce prověřil, a to samý na tu druhou stranu. Ale zároveň z toho má být patrný nějaký názor, nebo ten článěk musí mít takovej nějaký příběh, nemělo to být, oni říkají, oni říkají, ale ten názor tam musí být takovej spíše sezením těch faktů z jejich, než že bych já napsal, že kácat se nemá.

8)J: Ano dobře. A sledujete pro jaké publikum píšete? Máte představu o tom, kdo vaší články čte?

R: Jo tak ty tená i Respektu jsou takový spíše jako podle, doufám, že to moc nepevrátím, ale podle průzkumu jsou to spíše lidé bohatší, vzdělanější, se sklona jako k alternativám v obecně, přemýšlím o ekologii ať já nevím.. no liberálnější, svobodomyslnější, takže takový ty městský pražáci. Takže to jsou asi oni. Jinak jako občas mi někdo napíše nějakou poznámku mejlem ale že bych byl v nějakým úzkým kontaktu se sjezma tená ema, to teda ne, na to jsem tu asi příliš krátce, jako když je někdo, když ufl to jméno je jako značka a víc jako mu lidi píší ou obracují se na něj a tak no.

19)J: Když sledujete nějakou kauzu, vrátíte se k ní po roce, jak byla vyřešena, nebo se k tomu nevrátíte?

R: Hm, a myslíte si, že končí v té oblasti ekologický jo?

J: Ano.

R: Já sem tam do té doby musím říct nesledoval žádnou kauzu, já jsem tam, jak jsem vám na začátku říkal, že chci, aby to bylo inspirativní, já nejsem jako investigativní novinář, já píšu o zajímavých věcech, co lidi dělají a tak. Tam jako úplně nedívod se vracet. Ale myslím si, že jako v těch článkách..

J: Já jsem četla Váš článek o nedostatku vody v královéhradeckém kraji..

R: No, to jsem vlastně napsal te, ale k tomu se jako vrátím.. to bych chtěl projít ty články, jak jsem je nepsal, ono by to z nich určitě vyplynulo, protože já jsem se k tomu vrátil nebo rozvíjel, ale já si to nevzpomenu co. Já jsem psala, že o prolomení limitu, a jo, tam se dá říct, že to sleduju, je to ta ambice, ale vy se k tomu, mě flet vrátit třeba po těch letech.

3) J: Hm. Jaká témata zaujete do oboru životního prostředí? Vy jste te říkal limity..

R: No dneska tam patří energetika, v podstatě, doprava, všechny tyhle rezervace, ochrana přírody a konflikty zájmů kolem toho, to znamená národní parky a rezervace, psal jsem o tom šop, kdy si lidé po tom britským vzoru kupují kus nějaký zajímavý louky, jako občanský sdružení se o to starají, jako tohle do toho spadá. A pak takový ty obecnější filosofická témata, jednak jako jak tu přírodu chránit, jednak ale jako aby zůstala přístupná lidem, že jo. Jak tohleto skloubit.

10)J: Cítíte nějaký rozdíl mezi pojmem životní prostředí a přírody? Te nemyslím v rámci nějakých definic, ale jak to vidíte vy.

R: No tak příroda je pro mě les, kdežto životní prostředí je tohleto všechno (ukazuje kolem sebe..), to je městské vzduch, kdybych to měl takhle intuitivně nastelit. Takže já spíše píšu o životním prostředí než o přírodě.

11)J: A když vy se tomuto věnujete, sledujete kauzy s národními parky a podobně, máte pocit, že je příroda ohrožená? Nebo když jen jdete po krajině a díváte se do krajiny..

R: No stoprocentně je no. Zároveň s ní naše civilizace. Jako jasné, jasné. To je něco, co já do těch novin nepíšu, o tom ale jako přemýšlím stále víc jako, silněji. Je ten název koncept je trvale neudržitelný a není jaká trvalá udržitelnost, že jo, o který furt říkají Rynda, já o tom začínám furt silněji pochybovat, protože pro mě je to jako velice silný uskok, to my si nepřipouštíme flet, protože my pořád musíme mít ten růst, že jo. To je sranda, jak hnutí duha na tomhle přistoupila, že říká že ochrana, že ta ekologie, ochrana přírody, nízký emise, že to zvýší počet pracovních míst a budeme tady díky tomu ještě bohatší jo. Cofl je jako pravda jo, ale já mám pocit, že nejde skloubit tu představu, že vlastně mě flet být pořád bohatší a zároveň fungovat nějak udržitelně, bude

to chtít nějaký krok zpátky. Ale to já do toho asopisu vůbec nepíšu, to je jen takový pozadí. Takhle o tom, přemejšlim si, to je spíš na esej, ale zatím to nemám promyšlený tak, abych o tom tu esej mohl napsat.

12) J: Určitě, mě zajímá, co vy si myslíte sám osobně. Můžete mi říci, myslíte si že je nějaká část ohrožená, je něco na co bychom si měli dávat větší pozor?

R: No, přímě nějakou oblast? Mám třeba pocit, že je hodně špatný ovzdušší. Já jsem takto psal o Ostravě, asi dvakrát, a nebo třikrát, což si myslím, že nebyly zrovna dobré články, že o tom pak psala kolegyně Procházková a ta to podala líp, teda. A třeba si myslím, že tady je to ovzdušší na úrovni Ostravy, tedy jen ty mírně nehlásej tu nejvyšší úroveň hnu, ale o stupě níž je a my tady to ovzdušší máme úplně stejné. Tak bych řekl, že to ovzdušší je špatné v těch velkých aglomeracích a dále v cíje, že hodně myslím si že, je hodně ohrožená páda, tady mám problém na zemědělských parcelách na stavební, za to se platí peníze asi z roku 93. To je hrozný takovýto rozlejšování civilizace do té krajiny. Ono nás to vlastně ani nijak neohrožuje, to není ohrožení, ale je to podle totální iracionální záležitost, že jo. Tohleto rozlejšování pak ohrožuje i lidi, ten způsob flití v tomhleston. To jsou takový ty věci, který mi přijde. A pak mi přijde, že je ohrožená civilizace jako celek, že prostě v něm flijeme na dluh, že ty problémy nějak odsouváme do budoucna, že se to nějak vyřeší, že jo. Ono se to dá jako ilustrovat na jadernejch elektrárnách, u kterých se do dneška neví co s tím odpadem je. A tak jako to se nějak vyřeší, že jo (*ironicky, poznám.*). Ono je to nebezpečné, nemáme na to na světě žádný trvalý úložiště, kde to můžeme těch tisíce let vydržet a už jsou plány na to, jak to recyklovat.

15) J: Kdybyste srovnal třeba stav přírody před dvaceti lety se současností, myslíte, že se nějak zlepšila, nebo toho životního prostředí, myslíte, že se zhoršuje nebo zlepšuje?

R: No co se týká toho životního prostředí, tak se zlepšilo, že myslím, že se flije tak jako příjemně. A co se týká té přírody tak nevím, já o tom nemám žádné data. Tak páda mizí rychle, vzduch je horší než jsme očekávali, věci jsou asi čistší, bych řekl, se mi zdá, podle věho. No ale jo, i ta příroda je na tom líp, by to není, musíme říct by to není záležitost nějakého přírodního vývoje nebo volný ruky trhu, že jo, ale velmi přesných zákonů pro nějakou kvalitu flivoty, který byly jako nastaveny v nějakých 90 letech, že jo, a na který je třeba spíš velké tlak, aby se změnilo, aby nebyly tak tvrdé, že jo, ze strany té politiky.

14) J: Máte pocit, že to že se tomu tématu vnujete, že vás to ovlivnilo i v soukromém životě? Jestli se třeba chováte více ekologicky.

R: Já myslím, že už bylo předtím, že už když jsem do toho vstupoval, já jsem dlouho bral ekologii jako věc, která má za a) moc nezajímala a za b) byla trochu právní, prostě nějak nesmysly, že na západ kde máme kapitalismus a to životní prostředí vypadalo daleko líp než nás, tak jsem si říkal, že když budeme mít kapitalismus, tak tam taky jako dojdeme. Já jsem se k tomu dostal přes nějakou filosofii, když jsem začal nahlížet ekologii jako vědu o vztazích, o tom jak se jednotlivé subjekty navzájem ovlivňují, jak se vytvářejí nějaké dynamické a zároveň stabilní systémy, tak přesto jsem se pak dostal k tomu, že jsem začal řídit odpad a přestal jíst maso z velkochovu. Jako ale jestli mě to psaní o tom, o něm přesvědčilo, myslím, že asi jsem si víc vyjasnil názor na tu atomovou energetiku a na ty problémy, který sebou nese, že předtím jsem byl takové víc tolerantní já v rámci tomu, a nevím jestli.. taky jsem si vyjasnil otázky zmn klimat, a co se s tím jako dá nebo nedá dělat, ale to bylo asi tady předtím než jsem nastoupil do toho Respektu, takže ne bych nějak.. ono to člověk nějak bohužel nesleduje o nás, ale třeba v zahraničí taková velkorysá ekologická legislativa, přes tu energetiku, hledání čistých neatomových zdrojů, programy jak to změnit, přesně jak proměnit celý to fungování, od toho centralizovaného, kde máme vlastně tu obrovskou státní společnost, než prostě nějaký systém dynamických místních sítí, což je vlastně hodně komplikovaný a nikdo to zatím nevymyslel, ale zdá se, že to je ta budoucnost, že ta energetika může fungovat jinak, než že je tady velká elektrárna, která něco spaluje a pak to rozeseílá tisíc kilometrů daleko. Tak to byl pro mě třeba objev během té práce.

J: A jak se třeba díváte na alternativní zdroje energie? Solární, větrnou?

R: No zdá se, že je to budoucnost. Mě je to sympatický i kvůli té decentralizaci. flie je to chytrý. Je vlastně třeba se podívat jako kriticky, protože třeba ten projekt, já nevím jestli jste o tom slyšela, když jsem byl v Německu na té cestě, tak plán od toho Desertec, který udělá obrovský systém panelů na Saharě, to teda nejsou solární to je ten druhý typ, kdy se ohřeje voda a ta jde potom do turbín, ale v podstatě to jde přes ty desky, takže energii jako bere ze Slunce, takže bude jako zásobovat Evropu. To si říkám, že to je přesně ten projekt, který nemá být, že se nějakým tlustým kabelem potáhne elektrina do Evropy, abychom my tady mohli vesele svítit, jako. A budou to tam asi hlídat armády, nebo já nevím jo, nebo tak (*smích, poznám.*). jo je spousta takových divných nápadů, ale je to asi směr který má být, no, mě je to hrozně sympatický.

9) J: Pohybujete se často v přírodě? Vyjídáte v rámci reportáží do terénu?

R: Jo, já se snažím. Teď jsem strávil ty dny na Kivoklátsku, kde vzniká národní park, spal jsem tam, chodil jsem s lidma po lesích. To je hodně dělá, to Respekt poskytuje, ono nás tam je teda málo, ale je hodně dělá s tím lidma být, povídat si s ním a ty zajímavé věci prostě vypadnou z člověka třeba po hodině, a to po telefonu nedáte tohleto. Člověk musí být ve svém prostředí, musí povídat, pak to je jako dobrý. Takže v podstatě věchny ty, podnik se nejdená o nějaký systémový záležitost typu jadernejch elektráren, u kterých pracuju nějak od stolu, tak se snažím hodně vyjít do toho. Což je příjemný, že mě to nutí tahlesta tématika,

musíte se podívat na nějaký kus parku, týpírody. Prostě se snažím vyjít z toho maximálně, i když třeba já vyjít, musím no.

J: Pohybujete se v přírodě i ve svém volném čase, nebo se pohybujete někde jinde?

R: Jo, já třeba zároveň mám rád mnoho a myslím si, že bych třeba tady v Praze trávil víc času, kdyby byla nějaká zábavnější, že mimochodem je takový to mnoho typu Vídně a Berlína, kde vlastně máte být třeba o víkend a nemáte potřebu nějak prchat ven, jsou tam alternativní hospody, tam se můžete flet s dítma a je to příjemný, jste s dítma v centru města. Já tu přírodu zase tolik nepotřebuju, ale na druhou stranu tam vyrábím. Tě třeba vyrábím na 14 dní, jestli teda nebude pokračovat blokáda Třemavy, tak pojedu, ona asi skončí, tak pojedete třeba na 14 dní do Polska, východního, takový jako 160 kilometrů dlouhý nezregulovaný území. Jako nevím co tam je, ale tohle mě láká. Rád tam strávím 14 dní, ono tam asi nic není, ale já budu spokojený.

20)J: A vy vlastně jste říkal, že pracujete v domácí rubrice, takže nesledujete nějak své dny?

R: Sleduju to nějak bokem no, nesleduju to úplně. Na to vlastně máme Martina Uhlíře, který je v dec a který myslím se vyzná v těch klimatických studiích a závěrech ch panel, on to umí líp analyzovat a tak. Já dím spíš—to, když vzniká český národní park nebo to no. Ale samozřejmě to sleduju tu diskuzi kolem jaderné energetiky nebo v-echo no. Ono vědecky sledujete co se dělo v zahraničí, jak to tam děje, protože tam se vědecky najde nějaká inspirace nebo tak no, ale jako bokem no, nepíšu o tom.

16)J: Mohl byste mi třeba říci, vy jste se o tom ufl trochu zmínil, jak se díváte na tu Třemavu?

R: No tak tam je, z toho se stal, to my podle mě teprve zjistíme jo, protože to tam takhle divoký, protože z toho se stalo prostě speciální politikum. Ta Třemava je.. myslím si, že tam je i trochu chyba na straně ochrany přírody, která je taková docela nepřátelská, zjevně cejtíte, že ta Třemava.. jednak cejtíte jak jsou mocný, že tam mají ty svoje dřívky, jezdí tam s nima jako že, jak tam jsou asfaltky, na který nemůžete, protože tam je zrovna ta první zóna jo, to musí evidentně někoho nasírat jo. A další problém je s tím, že ty první zóny tam jsou tak jako nesmyslně rozdrobený, tady se kácí, tady se nekácí, nebo teda ty bezzásadové zóny, to rozdělení na první a druhý zóny a tak. A zároveň si myslím, že se tam promítá ten emocionální vztah těch lidí k těm lesům, jak je zafilí. Je zajímavý, jak jsem byl třeba na tom Kivoklátsku, tak tam v-ichni, fádni ekologové, ale ty starostové těch kivoklátských obcí, jak tady ti lesáci kácej, jak je to hrozný, a jak je dobře, že tady ten národní park mofná bude, že se bude mý kácet jo. Lov k to pak prochází a říká si, kde se tady proboha kácí, vědy je tady pár pasek, ale jako dobrý jo, tak co mají za problém. Jenže on když je lov k zvykle chodit k nějakému potoku mezi stromy a bylo to tam skvělý, že jo jako dítě, a jako dospělý tam bere svoje děti, a oni to prostě porubou, nalofej a odvezou a vás to hrozně zasáhne jo. Takže na tom Kivoklátsku to jsou naopak ty lesáci, který vadí. A na ty Třemavy to jsou jako ty ekologové, který to nechaj uschnout, jo. Oni ze zelených smrků udělaj jako ty mrtvý stromy jo a to neměly být pes srdce ani pomrkně vzdušnej a chytřej lov k jako Petr Pithart, který v tomhledstom podléhá té emoci. Tohle jsou vysoký zelený smrky a my to musíme zachránit, takže porazit nemocný stromy a místo nich vysázet malý smrky, z kterých jednou budou ty vysoký zelený smrky. Takže je to ten, no, je to ten emocionální strach, který je pro mě pochopitelný, což chápu víc. A co chápu má, co bych byl takovej ostřejší, je nepochopení těch principů národního parku, kde má tu volnou ruku dostat tas příroda, aby se tam nějak vyvíjela. To znamená, že se tam nezasahuje, že jo. Je nějaký ty manage i mofná jo, ale v zásadě dát jí co nejvíce prostoru. A jako spousta lidí nechápe a má pocit, že se to furt musí nějak řídit a ovlivňovat. My říkal jeden lesák, a sympatickej chlap, jo, který v-echo vidí vzorov, že ty suchý lesy, to ufl není les, jo. Ale to ufl je podle mě trochu hloupost, jo s tím nemůžu vyslovit souhlas, takže tak. A myslím si zároveň, že politici, který nemaj rádi ochranu přírody, protože maj pocit, že nějak omezuje lovka, což je Klaus, část ODS ale jo to jsou takový ty lidi, který maj pocit, že je třeba přírodu poád kontrolovat a ovládat no, si udělali z ty Třemavy takový bojiště, kde se to snaží prolomit jako takovej precedent, že na štomhletom příkladě ty ochráně pustě, což ten Stráskej předvádí a Stráskej je podle mě fanatik, to není ních jiného než magor.

J: Tak on je to podle Klubu českých turistů..

R: Ale to se, on má tu přírodu rád, to já bych věc nepochyboval, ale je velice nepokorný, nerespektuje zákony, nic, tak jak on na to jde. Což by bylo mofná zajímavý, udělat takovou analýzu, my mofná budeme dělat rozhovor s jedním klukem, když on to dělá s Bohuslavem Binkou, když prostě ty ekologové se od začátku 90 let, když se tak jako hodně přivazovali a byly radikální, tak v podstatě dneska nemáte jedinou tiskovou zprávu od ekologů, který by nebyla vyfytovaná odkazama, to je jak v decká publikace. To máte v jednom odstavci ku tě odkazy na nějaký ty analýzy, nebo něco jako že jo. Zatímco ty takzvaný racionální ekonomický liberálové v elese s Klausem ty mají prostě jenom ideologický proklamace a v ruce nic. Ty prostě říkaj, že lyfla nemá mít přednost před zajícem, vlastně obráceně, zajíc nemá mít přednost před lyflou. Je vlastně pravda je, že vlastně ta ekologická scéna se přesunula k takovému úřednický serióznosti, tyhlestitelé ekonomického pohledu na světě, se z nich stali totální ideologové. Stráskej je toho geniální příklad.

13)J: Myslíte si, že příroda má být chráněna? Mají vznikat další rezervace, národní parky?

R: No, oni mají vznikat, když se na tom shodnem. Nemá cenu, aby vznikali, když s tím nejsme srozuměný, což je trochu problém ty Třemavy. Ta Třemava je hrozně velká, tak a je menší, to klidně může být. Ale podle mě se to dostalo do situace, když to je jako kulturní dědictví. Je prostě nezbouráme Malou Stranu, i když je vlastně

stra-n nepraktická pro ná-moderní styl flivota, ale naopak ji jako chráníme. Tak podobn je to s tou p írodou, afl na to fle u té p írody to je-t nebereme tak samoz ejm . Víme, fle to je Malá Strana a fle se tam nemají postavit velký baráky, n jaký krabice, jo s hodn volným prostranstvím, ty debilní kostky, který je nesná-ím, protofle se po nich blb jezdí na kole, tak si lov k íká, fle tam pat ej, fle jo. Myslim, fle pro na-e d de ky byla ta p íroda jako fakt ohrofení, fle jako to jít do Krkono- bylo o drfku, dneska si zavoláte a je tam vrtulník nebo n co takovýho, ale opravdu to byl zdroj jako ohrofení a je-t po furt p etrvává, proto ta ochrana p írody není tak jednostranná, po ád to jsou jen zlomky toho na-eho území, zvlá- kdyfl to vezmeme v takovém velkém kontextu. Myslim, fle bychom m li vyuffit toho, fle jsme m li ty vysídlený Sudety a je-t hlídáný, nep ístupný kv li t m hranicích a ud lat z toho takový poklad, fle jo. Kdyby se propojil Bavorský les se Tímavou tak by vznikl raritní kus divo iny v celý Evrop , která je brutáln zastav ná. A na tom by se mimochodem daly vyt ískat i ty prachy. Takfle v tomhle si myslim, fle to má vznikat, ale fle se o tom má vést d sledn j-í debata, fle zárove se ty parky maj d lat tak, aby to bylo zdrojem co nejmen-ích konflikt . Oni se t eba asem m flou roz-i ovat, cofl je krásnej p íklad toho K ivoklátska, kdyfl se podíváte na návrh toho parku, tak na území parku leffí jedna obec, v-echny hranice jsou nast elený tak, aby fládná zastav ná plocha obce do toho nespádala, jo. Takfle je to d laný pragmaticky a to si myslim, fle je rozumný, plus fle se to pozd ji m fle roz-í it no. Ale jo, takfle já si myslim, fle má být chrán ná a fle má být fle.. fle si myslim, fle bychom se m li nau it doce ovat divo inu. Cofl je t eba zajímavá debata tady ve Vín i, tady tim sm rem je vino skej park, cofl byl kdysi p knej park zámeckej, protfloe tady je zámek, fle jo. A tam pak ten zámek n kdo dostal, ale park pustnul. Tady jsou je-t rodáci, co si pamatujou fakt jako hezkej park a te je to dflungle totální a jsou lidi, kte í íkal, fle by to cht li obnovit, vysypaný cestí ky, aby se tam dob e jezdilo s ko árkama a tak. Já jsem m l nejd ív názor, fle v fládným p ípad , od tý doby co jezdím s ko árkem, tak jako ufl tro-ku jsem vym k, fle by to tam moflná mohlo být tro-ku p ístupn j-í. Takfle si myslim, fle d leffitý je to oce ování tý divo iny, toho a si p íroda d lá co chce. To je takovej myslim krok, kterej tahle civilizovaná spole nost je-t musí ud lat, aby ty parky a tyhle v ci mohli vznikat. fle jo, tak se bez milosti bourali starý domy a ufl se nebouraj a v celku o tom není velká debata. Respektive je, ale ufl se to pere jako zlé ekonomické zájmy a zachování staré hodnoty, tak to takhle podle m bude i u té ochrany p írody, postupem asu.

17)J: V sou asné dob je diskutované téma environmentální výchovy, máte s ním n jakou zku-enost?

R: No, spí-e minimální, psal jsem te o p írodních d tských h i-tích. Cofl teda nevím jestli mám íkat, co to je.

J: M flete p íblíffit.

R: No je to samoz ejm v N mecku. N mecko je skv lá zem , kdy oni se snaflej vyráb t h i-t tak, aby co nejmíc p ípomínalo p írodu, kde se jde n jak p írozen realizovat. Prost se zjistilo, fle ty houpa ky a oplocený h i-t jsou stav ný z hlediska t ch dosp lejch, aby m li dobrej p ehled o t ch d tech a aby ty d ti se jako zabavily a zárove se jim jako nic nestalo, cofl je potom hrozn monotónní, není to ono, fle jo. To je-t v padesátých letech, to mi íkal soused tady, fle je dcery si hrály na jedný silnici u rybníka na asfaltce, sko ily do rybníka a pak se na ní slunily, celý víkend a projelo tam jedno auto, cofl dneska není p edstavitelný. fle ta svoboda toho pohybu p írozenýho a tý realizace je malá, takfle oni se snaflej d lat n co takovýho. Jsou tam -utráky, klády, stromy na který se dá líst a tak a má to pro to dít takovej ten p írozenej volnej sv t tý p írody, který je vlastn te ím dál vzácn j-í díky tomu, jak jsou ty m sta dneska konstruovaný. A zárove musím íct, fle z mýho hlediska, noviná skýho, je environmentální výchova v esku stra-n neatraktivní téma, fle zas mi n kdo bude vykládat, jak je dobrý já nevím co,.. nebo fle mi p íjde, to je potom problém neziskovek jako obecn jo, takovejhle t ch výchovnej, fle lov k vidí, fle jsou to producenti leták a takových t ch p eflvejkanejch v cí o tom, co se má a nemá, ale jako není to nic flivotnýho, nic inspirativního. fle mi p íjde lep-í vzít Igiho (syn noviná e, poznám.) do lesa a den tam bejt, nefl ho vzít k Toulcovu dvoru, ale zase jako velkej respekt k Toulcovu dvoru jo. Ale to moflná íkám jako lov k pou enej, jako kdyfl to n kdo bude objevovat tak dob e, fle ta environmentální výchova tady je. A p emej-ím, jestli v í tomu nejsem moc skeptickej. To je takovej noviná skej pohled, nebo nenarazil jsem v oblasti environmentální výchova nenarazil na téma, o kterých bych si íek, o tom chci napsat.

J: Aha, a z va-eho osobního pohledu?

R: Z osobního hlediska, ale jo..Jako z osobního hlediska budu asi rád, kdyfl bude tady Igy procházet n jakou environmentální výchovou, jo, ale podle m je nejlep-í environmentální výchova poslat d ti do lesa, nechat je tam d lat co cht j jo.

J: Hm, takfle nedávat fládné pou ky ve -kole.

R: Noo, tak, ale vlastn zase pro lidi, kte í sou vystresovaný z toho, co v-echno se m fle stát, jako d tem stát, jo. Ale tak jo, já jsem se taky nau il t ídit proto, fle mi to n kdo íek. A maso jsem taky p estal jíst asi po n jaký padesátý diskuzi o tom, jestli je to správn nebo ne. Takfle environmentální výchova je t eba. Jenom mi p íjde, fle ty eský environmentální vychovatele jsou takový pra-t ný, fle jsou takový.. já si na to p esn pamatuju, kdyfl jsem psal o t ch p írodních h i-tích jo, tak jsem k tomu m l takový materiál z N mecka, kterej byl prost skv le sepsanej takovým tím zp sobem, fle to za alo zp sobem š Malá Dolfi vybíhá za dve í -kolky a sko í do bláta a ráchá se v n m, a te p íbíhají dal-í d ti a u ítelkaø prost konkrétní p íklad a pak se rozvíjela diskuze. A n jakej Toulc v dv r, kterej m l k tomu taky n co, materiál za ínal š Jifl Jan Amos Komenský, íkal, fle vychova je

velice dleffitá a podle prost evropské úmluvy z roku 2003, ta souhlasí jak je dleffité, fle dle ti mají být v kontaktu s p írodou..ō a fle p esn je to v takovyhle hrozn nudným ú ednickym duchu.

18 a 17)J: Vzd láváte se n jak v oblasti flivotního prost edí? Vy jste íkal, fle tete n jaké studie a nepro-el jste t eba n jakou stáffí nebo podobn ?

R: Já jsem byl te ka na týdenní stáffí v N mecku v novanejm t m alternativním zdroj m energie a to musím íct, fle to vlastn byla velká nalejvárna, ve který já jsem se ve výsledku nevyznal, kde vlastn jsem si uv domil, fle mi n co chybí. To kolega Uhlí z toho ud lal velký téma, ono to bylo hodn odborný, ale on z toho naspal 24 000 znak í s mezerama. A já musím íct, fle v bec nevím, ale tady cítím, fle mi chybí vzd lání nebo tak, ale.. Já jsem m l docela, to co m ovlivnilo hodn , já jsem se ú astnil je-t p ed svou noviná skou kariérou, který se jmenoval Třkoda ekologického my-lení, cofl dali dohromady lidi jako prost , který se zajímali o ekologii a pak d lali..

J: Jojo, tu -kolu znám, ona se tomu v novala jedna moje spolufu ka ze -koly..

R: No tak jestli znáte Martina Macha..

J: No znám, on je o rok vý- v ro níku..

R:No tak to je vlastn m j kamarád, on tady ve Vlnu i bydlí taky.. A jsem si vlastn pro-el v-echny ty p íklady a já tam byl vlastn í jako lektor, v dob kdy jsem m l takovej ur ítej základ a tak.

J: Takfle vy vlastn máte zku-enosti s environmentálním vzd láním i zku-enost ze strany lektorování.

R: Jo, takfle já jsem vlastn environmentální vzd lavatel no.

J: A jak se vám vlastn s t mi d tmi spolupracovalo, nebo s t mi lidmi?

R: Pracovalo, to jsem tam u il, lov k se vlastn u í n jaký toleranci, fle t eba ty lidi se chovají pitomn a fle to lov k n jak nemá víc proflívat, ale vlastn ono to bylo postavení na tom, fle to nemá být jeden kurz, ale fle se s t ma lidma budeme sektávat dyl a myslím si, fle z toho období má jako takových pár dobrejch p ítel, jedna holka mi te volala, Bára Hanfllová, mofná znáte.

J: Znáno, to je moje spolufu ka.

R: Super no, prost m j kamarád, jeden kluk, kterej se t poutá na Třmav ke strom m, kterej je siln kovanej, tak to je taky jeden z absolvent , potom jedna holka Blanka Dobe-ová, ta psala pro nás, pro Respekt, t eba trendy o ekologickym poh ebnictví. Takfle vlastn díky tomu i navázanej, který t eba budou je-t v oblasti v r zných sm rech n co znamenat a to bylo dobrý. A spolupracovalo se mi s nima, já musím íct, fle jsem zároveň to téma pro sebe objevoval jo. Zjistil jsem jak je vlastn ta ekologie jako zajímavá i filosoficky.. a já jsem íkal Machovi, jestli by m vzal, fle bych jim s tím pomohl a on m vzal a já jsem to objevoval zároveň s nima. M se na tom líbilo, fle je to dneska.. fle je to hodn abstraktní p emej-lení o tom, na em je sv t zalofnej, co je podstatný, správný, jestli je mí správný. Na tý ekologii to je viditelný. My to n jak vnímáme proflíváme a zároveň je tady schopnost vysokého zobecn ní v cí, který se m tak jako týka, cofl ale není ufl ten noviná skej pohled ale záleflitost n jakého filosofického uvaflování.

J: A kdyby to environmentální vzd lávání probíhalo formou, jakou probíhalo v tý -kole ekologickýho my-lení, myslíte fle by to bylo lep-í?

R: Ona byla dost záfltková. On je hrozn problém, jak se vrátím k t m leták m, já mám mofná k tomu hrozný p edsudky, mofná kdybych se vrátil a narazil na n Jakej dobrej vzd lávací kurz tak by to bylo jiný, jo. Ale já jsem stejn furt hluboce p esv d enej, fle nejlep-í environmentální vzd lávání nechat lov ka, aby si sám sehnal jídlo a aby prost byl v lese.. Podle m nejlep-í environmentální vzd lávání je práv uv domit si p vod t ch zdroj , který já swpot ebouvám a jejich cestu a náro nost cesty k nám. My jsme d lali t eba takovou eticky spornou v c, fle my jsme vlastn student m dali, fle jsme jim místo ob da dali králíka flivýho a ekli jsme jim šbu to ho kuchnete a bude to vá-ob d, a nebo ho nekuchnete a nebudete jíst dvacet ty í hodin, ale pak se o n j musíte staratō. Nevím jestli je nutný volit takhle vyhocený metody, ale n co v tomhleto smyslu. Prost zjstít si cestu tadytoho piva, z eho je vyrobené.

J: Tak výborn , to ufl je k rozhovoru v-e. Mockrát vám d kuji.

Marek Třehla, Respekt

1)J: Pane Třehlo, moje první otázka sm uje na to, jak jste se vlastn k novina in dostal?

R: V roce 93 jsem se p íhlásil na konkurz a od tý doby jsem v Respektu, p íhlásil jsem se kv li tomu, fle m to zajímalo, nem l jsem n jaký p esn j-í p edstavy a zajímalo m to, bejt noviná m zajímalo.

2)J: Ano a jakým témat m jste se v noval?

R: Ze za átku to bylo flivotní prost edí, pak energetika a v ci co s tím souvisely, politika. Oni vlastn v noviná í v Respektu nemají na starosti jen jednu v c, pí-í se r zné v ci.

J: A vy jste si to flivotní prost edí vybral sám? fle vám bylo n jak blízké?

R: no tady to funguje tak, fle to funguje na základ osobní aktivit , fle vám to je blízký. Myslim si, fle to je dleffitý.

J: A mohu se zeptat, máte v oblasti flivotního prost edí n jaké vzd lání?

R: Já mám mechanizaci zemědělství vzdělání, to je spíše technický vzdělání a tak jako normálně, tak prostě nemám kam chodit, ale třeba bych já neměl studovat to ne.

4 a 5)J: Ano a jak si vlastně ty reportáže vybíráte? Jsou vám nějak navrženy na poradě nebo si je vyhledáváte sám?

R: dneska to už je jiný, dneska už přece jenom ty věci tolik nepíší, děláme nějaký organizační věci. Ale obvykle jsem si to vybíral nebo mi to někdo doporučil, tak stačí říci ano, ale spíše jsem si to vybíral z nějakých aktuálních událostí, což se dělá, tak když se něco dělá na téma, tak přídáme o téma, s tím třeba se snažíme psát trochu jakoby jinak než píší ty noviny, jako s nějakým větším přesahem, než jakoby obecně vidět, jak to je, což je příjemný.

J: Hm, takže nejen podat kusé informace, ale podat to nějak jinak..

R: Ano, aby tam byl nějaký příběh, o kterém můžeme psát, jako něco vidět, třeba nás třeba zajímá, vidět ovlivňuje například, třeba jo, podívat se i do politiky, prostě nějak obecně ji o tom psát.

5) J: Ano, takže jaká jsou vaše kritéria, pro která témata vybírat? Těba třeba důležitost, aktuálnost nebo podobně ?

R: Zajímavost, ta je důležitá, třeba jo.

9)J: V rámci reportáží vyjíždíte ven do terénu? Podívat se na věci v místě ?

R: No snažím se.

J: Takže vyjíždíte pravidelně ?

R: Skoro nikdy se to nepíše z kanceláře, jakmile to jde, tak jsem jel, třeba na tu téma nemusím jet, protože vím, jak to tam vypadá, ale když přídáme něco nového, tak pak musíme jet.

6)J: Jaké jsou vaše zdroje?

R: Tak obvyklý, ministerstvo, úředníci, kdekdo k tomu k tomu tématu má blízko.

J: Ano, takže třeba i neziskové organizace v oblasti životního prostředí?

R: Ano.

J: A jak se s nimi spolupracuje?

R: Tak dobře, je to o jejich práci, takže dobře. Oni jsou.. nemusí být úplně přesní, mohou to mít trochu zkráceně.

7)J: Takže vy v těchto reportážích dáváte důraz na to, aby byly vyvážené, objektivní?

R: Jak ono objektivní, když je něco objektivní, tak musí být nezájímavé, třeba musíme hlavně, vlastně mě tam být názor náhled a mě tam být i náhled, což si vlastně myslíme, když přídáme, třeba občas se říká, třeba by novinář neměl mít názor, což si myslím, třeba je hloupost, třeba by měl mít názor, třeba by měl si mě na základě informací utvořit nějaký názor, a tu věc napsat. Hlavně ale ten názor musí být schopný změnit, když zjistí nějaké informace, souvisí s tím tématem. Jo, což znamená, třeba by měl být objektivní a subjektivní, jo to nevím co znamená, ale víc se mi líbí slovo nezájímavé, třeba by neměl být předsudatý, zaujatý vůči komukoli, třeba by třeba nevzal v potaz, nějaké informace co jsou důležitý. Takže nezájímavé, být připravený názor změnit.

J: Takže tam tedy mělo být místo pro vlastní názor?

R: Jasně, já si myslím, třeba mě napsat, já si myslím, třeba blokáda na téma je dobře z těchto a těchto věd. A z toho článku ale musí být znát, třeba nenadržuju žádné strany, třeba nezatajuju nějaké informace.

6.c)J: A kdybychom se vrátili k těm zdrojům, obrátíte se třeba i na nějaké vysokoškolské profesory, nebo odborníky z nějakých vědeckých institucí, jako je třeba hydrometeorologický ústav?

R: To asi vědci, to ne jen já. To obvykle, když potřebuju nějaké nezájímavé lidi a to oni samozřejmě jsou.

J: A jak se s nimi spolupracuje?

R: Dobře, tam není žádný problém. Tak samozřejmě oni často jsou přesvědčení o své pravdě takovým způsobem, třeba oni nejsou třeba schopni otevřeně diskutovat potom jo, což ukazuje na nějakou jejich pyšnost a hrdost, což ukazuje nevím.. to je celkový problém lidí na vysokých školách, třeba si myslí, třeba jsou nejchytřejší na světě a to třeba nerozumí a tak jo. Ale díky debatě, když je třeba člověk přesvědčený třeba má diskutovat a dát nějaký podnět do debaty, ale záleží jak u koho, někdo je příjemný a vstřícný, někdo..

J: Máte pocit, třeba když s nimi mluvíte, třeba musíte pro toho tená a ty jejich myšlenky překládat, do nějaké laické řeči? Nebo jsou již zvyklí vyjadřovat se i bez svých odborných výrazů a podobně ?

R: Záleží jak kdo, ten novinář má odpovědnost vůči svým tenám, nemá zase tak velkou odpovědnost vůči těm lidem s nimiřehoví. Musí se snažit aby ty myšlenky byly srozumitelné pro tená, což samozřejmě mělo jít na úkor jistě přesnosti a ty odborníci mohou mít pocit, třeba to tlumočení do té novinové řeči je na úkor přesnosti a pak ty citace nejsou úplně přesné, a je na novináři aby odhad.. on nesmí napsat něco co není pravda, nebo co ten člověk neřekl, ale zase nepovažuju za zcela nutný jít do úplné přesnosti, jestliže tomu třeba věc není rozumná. Tam je hlavní, aby bylo rozumět co ten člověk říká a bylo jasné o co jde a pak ať, to je jako hlavní úkol, a ať v druhé řadě je naprostá přesnost. Ale jak říkám, stylizování té odpovědi, nebo nějaké podané informace, to se samozřejmě nesmí změnit, musí tam být to, o čem hovoří a tam ta přesnost musí být úplně hlavní.

J: Vy jste te narazil na tená e a na publikum. Sledujete kdo je va-e publikum? Sledujete n jaké výzkumy a podobn ? Víte, kdo je vá- tená ?

R: Zhruba to tu-ím, myslím, že to vim, protože jsem taky pracoval jako -éfredaktor a to jsem samoz e-ím e-íl víc, tohleto noviná zas aíl tak e-it nemusí, to ho nemusí úpln zajímat, ale íst pracovn by si m l p i tom psaní trochu p edstavovat n jakýho svýho ideálního tená e, k n muíl se obrací. To má pro psaní, jak nechávat ty my-lenky proplouvat, jak poskytovat informace, do jaké obtílnosti nebo podrobností jít. lov k tedy musí mít n jakou p edstavu, koho tím oslovuje, ono samoz e-ím se jinak pí-e lov kovi s vysokou -kolou jinak k penzistovi st edo-kolskýho vzd lání, jo. Ale je mofný oslovit oba najednou, na oba dva musí myslet, aby je to nenudilo a trochu tomu rozum í.

J: A kdybych se vás te zeptala, tak jaký jsou tená i Respektu?

R: tak t eba jsem si p edstavoval, kdyžl jsem psal, lánky, tak jsem si p edstavoval, mladou flenu na mate ský, která je n jak otev ená v í ekologiii, jakoby e-í do flivota, p emý-lí o sv t , není dejme tomu nevzd laná, má vysokou -kolu. To byla jedna z osob. Prost takovýhle lidi oslovit a t ch p edstav tam bylo víc. lov k se s nima u íl pracovat, zálefl í na tom, jaké pí-ete lánky. Kdyžl to eknu obecn , tak jsou to lidi z velkých m st, nebo z m st, lidi se st ední a vysokou -kolou, lidi mezi 30 aíl 40, ale te se to posouvá, to znamená mezi 30- 50, ale te p íbylo hodn dvacetiletých jo, který za ínaj íst Respekt. Takže lidí z m st, vysoko-koláci, st edn bohatý a bohat-í, nebo lidi co jsou, jakoby, profesionálové, ve smyslu, že n co umí a že se tím fliví, plus te kon p íbývají studenti hodn .

3)J: Hm, a jak témata máte v t ch reportáflích nej ast jí? Vy jste zmínil Třmavu, je t eba je-t n jaká dal-í oblast?

R: Tak to bylo o obnovitelných zdrojích energie, o zví atech jsem psal, o chovu hospodá ských zví at, o pokusech na zví atech, to byly ekonomický zm ny, to znamená zm na klimatu, jak se s tím esko vypo ádává, pak dal-í oblast byla doprava, jaký jsou rozm ry automobilismu a ím je nahradit, tak zhruba no.

20)J: A vy se v nujete d ní v rámci eské republiky nebo se na v c díváte z globálního pohledu?

R: Z globálního.

J: Takže máte reportáflé obojího typu? Jak z domova tak ze sv ta?

R: Jo.

19)J: A vracíte se po n jakém ase, dejme tomu t eba po roce po dvou k n jaké kauze, kterou jste e-íl?

R: Záleflí jak kdy, n kdy jo. Te kos p emej-ím, on je problém že já v posledních letech pí-u mnohem mí jo, že uíl nejsem úpln jen reportér, že bych se flivil jen tím. Te jsem vlastn psal, ale. Jako obecn Respekt se o to snaflí.

10)J: Dob e. A te kdybychom se zam íli na to flivotní prost edí a p írodu, cítíte n jaký rozdíl mezi t mto dv ma pojmy, flivotním prost edím a p írodou?

R: No tak to flivotní prost edí.. kdyžl se mluví o flivotním prost edí, tak se po ítá s n jakým -ír-ím prost edím, s energiemi a podobn . To se myslí hlavn flivotní prost edí lidí. A tu p írodou cháám jakoby ten magický sv t zví at a rostlin.

11)J: Máte pocit, že je p íroda ohroflená?

R: Tak to ur ít je. Je ohroflená tím, jak se parceluje a za íná tím být n kusy. V em je ohroflená, je ohroflena její rozmanitost, i tím že se ty jednotlivý kusy zmen-ujou, je ohroflená.. Vlastn to ohroflení, já nevím jestlí je ohroflená n jak dlouhodob , asi je, ale spí-bejvá to ohroflení n jakých lokálních míst, tohle.. na který je po ád velké tlak, to ohroflení tady je. Na druhou stranu z globálního pohledu pat íme v dlouhodobým pohledu je to dobrý jo. M moc nebaví takhle o tom uvaflovat, protože to jsou velký a ístý spekulace, jestlí lidí budou tu p írodu ubíjet, nebo jestlí ta p íroda ubije lidi jo. P íroda jsou i p írodní katastrofy a tam jako vidíme, že lov k jí nem že n jak svázat, takže lov k jí asi existen n neohrofluje, ale jako lokáln p írodu ohrofluje. eská p íroda t eba je ohroflená, jestlí je ohroflená t eba p íroda Zem , o tom moc nevím.

12)J: A kdyste bral eskou republiku, kde vidíte ty nejv t-í zdroje ohroflení?

R: Já jsem to íkal, parcelování, parceluje se p íroda že jo, lidí jí upravují. Rozumím takovýty indikátory jako je kvalita ovzdu-í, tam vidíme, že dochází k n jakému zhor-ování. Dal-í problém je asi ochota tý zem nechat aspo ástí p írody nechat flít jí svým vlastním flivotem. Dal-í p írod neznamená. Ur ít velkých problém je pouflívání chemických hnojiv, i kdyžl se to ur ítý míry zlep-ilo, tak já si myslím, že te je náb h zp t. Jako velký ohroflení p írody je vid t v intenzivním zem d lství nebo v rybá ství, vidíme, jak tam zacházej s rybníkama ty rybá í, tam taky dochází k ohroflení jakýsi lokáln p írody. Kdyžl mluví o p írod jako takový a ne o flivotním prost edí, tedy o lidech v tý zemi, tak já si myslím, že jako nejvíc je ohroflená stavební inností, parcelováním les , nebo les , té divoké, nezalidn né, neupravené p írody stavbou silnic, kde vlastn mízí n jaký p írozený prostor pro zví ata- co je-t .. nevím no.

13)J: Já myslím, že sta í, to bylo -íroková odpov . A jak se díváte na ochranu tý p írody?

R: No tak, tak místa pro ochranu jsou t í flejo, je ochrana na úrovni státu, kde dochází k problému, že ten stát se nem že dostate n shodnout na n jaký dlouhodobý strategii, se nem že shodnout s t ma svýma kolegia, kdy na jedný stran je ODS a ODS to dlouho nepovaflovala za d lefitou oblast, což dneska uíl neplatí, kdy se teda snaflí

ú ady obsadit svými lidmi, cofl povafluju za nebezpe í, protofle oni na ochran p írody nemají fládný zájem, oni to vidí jako prostor pro roz-í ování té ekonomické spole nosti a p icházení k n jakejm výd lk m lidí, kte í tu pracují. Dal-í v c je ochrana p írody pomocí organizací, o kterých si myslím, fle je dob e fle tu jsou, fle fungují dob e. A dal-í je laická ochrana p írody u tý je taky dob e, fle je.

15)J: Kdybyste m l porovnat p írodu a flivotní prost edí te a p ed t eba dvaceti lety, máte pocit, fle se zlep-ilo, nebo fle tady jsou jiné tlaky, které to flivotní prost edí ni í?

R: tak ur it se to zlep-ilo na té státní úrovni, tam se to zlep-ilo díky novým zákon m, vstupu eska do Evropský unie, to je jasný, te je riziko, fle se to stá í n kam k opa nýmu sm ru, ale je-t nad tím nesmíme lámat h l. V tomhle sm ru je to rozhodn lep-í. Pokud jde o nevládní organizace, tak ty p edtím nebyly, ale rozhodn je to dob e, fle se zasazují o ochranu p írody, takfle je taky dob e, fle to p ibylo. Lidí si asi, nebo ty mladá jsou taky mnohem více naklon ní ochran p írody, nefl byly jejich rodi e. Co je hor-í je samoz ejm hor-í je, fle ten stát jak bohatne, tak má více pen z na stav ní a na dal-í aktivity, který ufl p írodu velmi ohroflují. Jsme na tom h . Sice na jedný stran dochází k tomu, fle je tu íst-í vzduch, íst-í eky, í ale u toho vzduchu ufl to asi neplatí, ale obecn to lep-í je, a zase na druhou stranu ta stavební innost jasn likviduje tu neobsazenou zví ecí p írodu. V tom stát je, kdo má peníze, tak se mu samoz ejm da í víc. Tady z ejm je asi tý p írody víc nefl v Holandsku, my bysme ale asi rad-í filí v Holandsku, i kdyfl jako tý p írody je víc tady. Chce to najít n jakou st ední cestu.

14)J: Ovlivnilo vás v nování se tématu p íroda a flivotní prost edí t eba ve va-ích osobních postojích? Za al jste si t eba více v-ímat toho, jaké pouflíváte technologie, chováte se více ekologicky a podobn ?

R: To asi ne, takhle m to neovlivnilo, to já bych si ty v ci etl a zajímal se o to.

J: Ano, protofle to je prost va-e téma. A mohu se zeptat, chováte se v n em ekologi t ji?

R: No nic zásadního, nic jakoby náro nýho. T ídim odpad v rámci mofností, ale zase na to n jak úzkostlivej nejsem. Vyuffívám hlavn hromadnou dopravu, auto teda mám, ale vyuffívám ho spí-na ty del-í cesty, pak nejím zví ata, to je taková osobní v c, fle. Nemám s nima n jakej úzkej vztah, fle bych se jima n jak moc zabejval, ale zároveň je nechci jít, protofle je to eticky naprosto neúnosný, jak se s nima zachází. No a tak kupuju ani kofle-iny, prost v ci co jsou ze zví at, nechodím do cirkusu a do ZOO, protofle to je ned stojný. Tak jako n kam nechodím a svému dít ti bych nedovoli jít do cirkusu, ale do ZOO jo, ale já tam nejdu. Protofle mi to p ijde takový hrozn pokleslý, protofle jít do ZOO mi p ijde jako eticky pochybný. No co dal-ího, no asi nic dal-ího nenajdu. Oni to v mym okolí d laj takhle skoro v-ichni.

J: A m flu se zeptat, jak se díváte na alternativní zdroje energie?

R: Já si myslím, fle to je dobré, fle máme dám -anci alternativním zdroj m energie, jednak z ekonomického d vodu a jednak z n jaký obecný kvality flivota, fle p íroda to spalování uhlíku je n jakým symbolem minulosti, kdefto ty alternativní zdroje jsou n jakou inteligencí budoucnosti, celkový prom ny ekonomiky a rozhodn to slouffí rozvoji spole nosti.

13)J: Myslíte si, fle má smysl ta ochrana p írody?

R: Tak to si musí kafldej p ebrat sám ve svý hlav , fle to je n jaká forma, fle to má smysl.

16)J: A kdybyste se zamyslel nad sou asným d ním na Tmav , jaký na to máte názor?

R: No myslím si, fle Stráský a vedení Tmavy d lá obrovskou chybu, myslím si, fle by Tmavu m li, fle by se m lo pokračovat v politice nezasahování v t ch prvních zónách. Mysli si, fle se tam te hraje o to, kdo vyhraje, jestli ochránci nebo vyhrajou kraje, místní loby a Stráský, který má svou vlastní p edstavu o tom, jak má Tmava vypadat. Tyhle lidi cht jí Tmavu p etvo it na n co co budou slouffit lidem, jenom lidem, fle jo, nebo ty, kte í íkaj, fle Tmavu je t eba nechat pro p írodu samu o sob . Tam vytvo it n co, co pat í jenom p írod . To , je celý, co s nima na kousku území, co si m fleme dovolit. V tuhle chvíli jde o to, kdo koho p etla í, kdo vyhraje. Tady preferuju ty ochránce, protofle ta jejich cesta mi p ijde lep-í, to co oni s tou Tmavou cht jí ud lat je z pohledu zem d leffit j-í nefl tam postavit.. Nicmén já si myslím, fle ten boj prost , fle se nedá, fle ty ochránce ta situace tla í, fle se ukazuje, fle ta taktika Bursíka a zelených je v zemi neudrflitelná a neakceptovaná dlouhodob , a fle je t eba n jakej kompromis ve smyslu zmen-ení toho parku a n jaké ustavení obcí vn parku a p edev-ím toho, co chránit a nechránit, a aby to co chránit bude podstatn lep-í, nefl kdybychom se rozhodli co chránit. Tak já jsem proto, nebo já bych si p ál, aby ta blokáda v zásad pokračovala, aby ty kluci vyhráli a aby to vít zství vedlo k n jakýmu kompromisu, kde se uzná, fle ten rozsah toho parku je velké, tak t eba zmen-it, ale to co je zmen-ené potom víc chránit.

J: Ano takfle zmen-it a v t-í ochranu.

R: V t-í a d sledn j-í ochranu.

17)J: V sou asné dob je také hodn diskutována tematika environmentálního vzd lávání, máte s ním n jaké zku-enosti?

R: Nemám. Nevím.

17.a)J: Nesetkal jste se, fle by vás t eba n jaká neziskovka pozvala na besedu do -koly?

R: Nevím, nesetkal jsem se tím.

18)J: Dobře. Je to bych se tedy zeptala, jak se v rámci tématu životního prostředí vzděláváte? Byl jste třeba na stáži nebo si četli články a publikace?

R: Tu když si potřebuju něco přečíst, ale není to nějak kontinuální.

J: A odkud čerpáte ty články, jsou to třeba zahraniční články a studie?

R: Záleží, tu probíhají jaký americký, německý, britský.

J: Výborně, to byla moje poslední otázka. Takže bych vám velice ráda poděkovala za rozhovor.

Ondřej Vrtilík, Týden

1) T: Pane Vrtilíku, moje první otázka směřuje k tomu, jak jste se dostal k práci novináře?

R: Po vodním vzděláním jsem biolog, a když jsem končil studium, přemýšlel jsem, co dál. Jestli půjdu na postgraduál a dál se budu zabývat v oboru, nebo něčím jiným. A řekl jsem si, že se nechci specializovat poáději v tom svém oboru. Když to člověk chce dělat poáději, musí se specializovat na nějakou konkrétní věc a má v biologii a ve vědě obecně zajímavé vědecké možnosti. Takže jsem si řekl, že bych asi ve vědě nikdy nebyl fládná extraktáda, a spojil to s tím, že mě vědecky bavilo psát a okolí mi tvrdilo, že se to dá číst. Takže jsem zároveň s posledním rokem biologie začal studovat žurnalistiku a tak nějak jsem se pak dostal o médiích a začal psát o vědě.

1.a) J: A jak dlouho píšete? Nebo jak dlouho se v médiích pohybujete?

R: Od roku 2001.

2) J: A v rámci tématy se zabýváte i tím životním prostředím, přírodou?

R: Jak jsem vám psal, na životní prostředí se nespécializuju. Jestli mám nějakou specializaci, tak je to v da v nejirám slova smyslu. A do toho životní prostředí patří, byť z trošku jiného úhlu pohledu než píšu třeba novináři, kteří se tomu věnují primárně.

4 a 5) J: Jak se dostáváte k tématům, o kterých píšete?

R: Nevím, jestli se to dá zobecnit, protože to je pokaždé jiné. Někdy ta témata visí ve vzduchu, něco se ve společnosti děje a já mám pocit, že to lidi zajímá, že se to bude číst. Sem patří třeba z poslední doby k rovec na Třemšín nebo Fuku-ima a obecně debata okolo jaderné energie. Pak jsou témata, která nejsou aktuální tím, že by se o ně vystřelila nějaká konkrétní událost, ale jsou aktuální dlouhodobě. Občas třeba v redakci navrhnou, že bychom se mu mohli věnovat a je to téma, které je ve společnosti živé. To jsou třeba geneticky modifikované organismy, nebo různé aspekty sporu o globální oteplování, ale každé takové téma je zpravidla naroubované na nějakou konkrétní novou věc. Něčeho se chytím. Další témata vznikají na příkaz redakce. Někdo píše s tím, že by bylo dobré se na jakém tématu věnovat, tak se bavíme, jestli o tom napsat.

J: Takže témata si vybíráte sám a občas o nich píšete po nějakém návrhu.

R: Z větší části si je vybírám sám a občas po měvedení redakce něco chce, ale mám naprostou svobodu v tom, jak to zpracuju.

5) J: A třeba jaká kritéria musí mít to téma, aby vás zaujalo blíž? Jestli je to aktuálnost, a nebo něco dalšího?

R: Tak samozřejmě aktuálnost, my jsme zpravodajský týdeník plus web, který funguje jako zpravodajský deník, takže aktuálnost je zásadní kritérium. Ale aktuálnost má různé vrstvy. Jednak je to situace, kdy se něco stane, viz. Fuku-ima, kdy vichřice za sebou přenesla jádro. Nebo je to ve společnosti dlouhodobě a pak se stane nějaká aktuální drobnost, která umožní se tomu dlouhodobě aktuálnímu tématu věnovat, viz. třeba geneticky modifikované organismy. Takže to je určitě ta aktuálnost a pak samozřejmě taky ten potenciál, aby to zaujalo tená e. Jestli tím u lidí nejsou otrávení, jestli je to možné napsat tak, aby se v tom zorientovali, jestli to není příliš odborné téma, které zajímá jenom pár specialistů. A pak je samozřejmě moje subjektivní výběr, jestli mi to téma přijde zajímavé a jestli mě samotného baví. A pak mám ještě jeden aspekt, který, myslím, másto ovlivňuje to, kterému tématu se věnuju: másto mám pocit, že nějaké téma je obecně nepochopeno, nebo je kolem něj spousta mýtů. Spousta lidí si o tom něco myslí a poáději o tom nic neví. Buď převládá nějaký věštinový názor, nebo jsou to dvě nesmiřitelné skupiny, které jdou proti sobě a používají argumenty, které jsou z mého pohledu iracionální, a pak je to u lidí jen ideologický spor. To je třeba globální oteplování nebo k rovec. A já mám pocit, že je třeba posadit to téma na zadek a nabídnout nějaké argumenty, poskytnout fakta, aby o tom lidé začali přemýšlet. Jsou to témata, u kterých mám másto pocit, že si lidé přečtou i titulky, možná perexy na jakých zprávách, nejdou do hloubky, ale mají na to zcela jasný a vyhraněný názor. Taková témata mě zajímají. I novináři, kteří o tom píšou, mají másto dopředu nějaký názor, a te to napáleje člověk z protistrany to nete, protože se nechce rozčilovat, a nebo to te naopak jen proto, aby se rozčilil. Já si samozřejmě o spoustě věcí taky něco myslím, ale snažím se to napsat tak, abych lidi, kteří si myslí něco jiného, nenařval hned dopředu, a zároveň abych to, co si myslím, měl podložené nějakými fakty. Píšu jako publicistu, která je sice názorová, ale jsou to texty, v nichž se snažím představit argumenty více stran a nevnučovat lidem svůj názor, tak komentáře. Na webu máme rubriku, která se jmenuje šO-ima...o toho konkrétního redaktora a to je čistě názorový slánek. Když píšu materiál do tištěného časopisu, tak když si o tom něco myslím, je to z téhož článku možná docela zřejmé, protože názor se úplně potlačit nedá. Ale snažím se to napsat tak, abych nehledal argumenty na podporu svého názoru, ale abych předvedl argumenty různých stran sporu. Z jejich konfrontace sice podle mého názoru

vyplývá, kde je pravda, ale nechávám na tená i, a si to p ebere sám. Dost mofná si to n kdo jiný p ebere jinak. Snařím se tedy o objektivitu, ale netrouřám si tvrdit, ře výsledek není mým názorem ovlivn ěn. N co jiného u í mediální teorie a n co jiného pak funguje v praxi.

3) J: A potom kdyřl. jaká témata byste za adil do toho tématu řivotní prost edí? Vy jste řikal k rovec, Fuku-ima, řamava.. máte n jaké obecn j-í kategorie, na co se zam ůjete, nebo ty v ci jak p icházejí? Nebo co celkov sledujete?

R: řie bych m l n jaké svoje téma, o kterém se snařím zjistit opravdu v-echo a systematicky po tom řít, tak to v řivotním prost edí moc nemám, protoře opravdu d lám primárn v du, základní výřkum. Ale z t ch v cí, které m zajímají víc a pí-u o nich asi relativn ěsto, jsou to ur it v ci, které n jak souvisejí s etikou výřkumu a aplikací biotechnologií ve vztahu k řivotnímu prost edí. To jsou t eba ty geneticky modifikované organismy. A jakmile se lov k v nuje GMO, coř se snařím sledovat opravdu podrobn ě, tak se na to nabalují dal-í v ci, které s tím nep řmo souvisejí, t eba biopotraviny. A druhá v c je globální oteřlování. Spí-e bych asi m l řikat zm ny klimatu, protoře globální oteřlování je stra-n ě-astný název. Je v tom po řd n co nového a spole nost je podle m rozd ěná na dv skupiny lidí, které uř se nedohodnou. A tam je tro-ku prostor to rozkopávat.

8) J: Vy jste řikal, ře u t ch lánk dbáte na to, aby to zaujalo publikum. Víte, pro jaké publikum pí-ete?

R: Nemám v ruce výřkum, který by se d lal p řmo na tená řch Týdne, ale víme, ře Týden ětou spí-e vzd lan j-í lidí, spí-e z velkých m st, hlavn ě v Praze, ale obecn v t-í m sta spí-e neř venkov. Drtivá v t-ina na-řch tená má bu vysoko-kolské, nebo st edo-kolské vzd lání s maturitou. Spí-e st ední generace, ale snaříme se oslovovat i studenty.

9) J: A kdyřl pí-ete reportáře, vyráříte do terénu nebo to pí-ete spí-e pomocí telefonu, emailu, ř zné studie a podobn ě ?

R: Ned lám v t-inou klasické reportáře, kde je p řítomnost v terénu klasický prvek, to d lají kolegové, kte ří mají na starost klasickou publicistiku. Já pí-u reportáře spí-e výřime n ě. Kdyřl je p řeřítost a kdyřl je k tomu d vod, tak do terénu jeřdím. Jestli uř jste mluvila s více noviná ři, tak vám asi řekli, jak to funguje v dob ě ekonomické krize. V-řchni se snaří to d lat co nejřsporn ěji, takře klesly po ty noviná ři, na v-echo je m ěn řen z, m ěn se cestuje, je m ěn řasu na psaní. Takře vřřdycky je to zvařlování, jestli se vyplatí jet. Kdyřl se n co d ě je v Brn ě a já bych tam jel kv řli tvřřhodinovému rozhovoru, je pro m samoz řejm ě efektivn ěj-í tomu lov ku zavolat, takře se to bu snařím s n řím spojit, nebo to e-řím po telefonu. Kdyřl je to n jaké téma, kde n ří názor nebo informace, které m řlu od n koho získat, jsou pro moje téma opravdu klí ové, tak se s ním snařím setkat. Prost vřřdy jde o to, co se dá v daném řasovém horizontu zvládnout.

6) J: Jaké jsou va-e zdroje? Na koho se obracíte?

R: Myslíte konkrétní lidi nebo obecn ě ?

6.c) J: Obecn ě, jestli to jsou t eba n jaké instituce, organizace, obracíte se na n jaké neziskovky, ministerstvo řivotního prost ed, n jaké v dce..

R: Zase nevíme, jestli se to dá řict n jak obecn ě, ale řekn ěme, ře, základem je re-er-e literatury. Co se o tom napsalo, jednak v b řřných médiích, ale pro m ě je d řeřřitá v deřřká literatura. Takře řdu ě pokud mofno do primárných zdroj ě, do peer-reviewed řasopis ě, kde si p e tu, co o tom bylo v poslední dob ě publikováno. Pak si p es web pro tu, co se o tom napsalo v populariza řních v deřřkých řasopisech typu Scientific American, The Scientist, New Scientist. Ale tam uřl to řiltruju s řím, ře t eba konkrétn ě New Scientist te řsklouzává k v deřřkému bulváru, takře tam to beru s rezervou. Zárove uřl za ty roky mám n jakou databázi v dc ě, se kterými se známe, takře u v t-řny témat vím, komu volat, na koho se obrátit, ale snařím se i hledat nové lidi. Ono to je ěsto tak, ře lov ka inspiruje n jaké konkrétní setkání nebo t eba n kdo napí-e n jaký láněk do jiného média, takře pak oslovíte toho v dce a vyptáte se ho na jiné v ci, protoře vám jeho názor p ře-řel zajímavý, nebo se zabývá p esn řím, o ěm chcete psát a dote řste netu-řla, ře ten lov k existuje. A ěsto je to tak, ře zavolám t m lidem, se kterými uřl se znám, ne proto, aby mi řekli, co si o tom myřl, ale aby mi doporu řili n koho ze svých koleg ě, který se na to specializuje. Takře vřřdycky primárn ě re-er-e publikovaných informací, a potom oslovování konkrétních lidí u nás, p řřpadn ě ob řas odborník z ciziny.

J: jak se vám spolupřracuje s t řmi odborníky?

R: Je to ř zné. Jsou lidé, kte ří se s vámi odmítají bavít, protoře mají řpatné řku-enosti s noviná ři a nemají pot řebu se k tomu vyřad ovat, nebo necht ějí z ř zných d vod ě. Pak jsou jiní lidé, kte ří se s vámi ochotn ě seřdou, ochotn ě vám n co řeknou, ale nedokářřou to zformulovat tak, aby si z toho noviná řn co rozumného vyřbral, nebo to dá velkou práci. A pak jsou lidé, kte ří p esn ě v řdí co a jak. Takře je to ř zné. Tak to v médiích funguje, ře se řsem vyřselektuje skupina odborník ě, u kterých noviná ř ví, ře kdyřl jim zavolá, tak si na n j najdou řas a vysv řřlí mu to tak, aby to pochopil. A on pak m ře snadn ěji pářrat dál po dal-řch zdrojích. Ti lidé jsou schopni vám to řict tak, ře to m řlete dát do citátu, a zní to atraktivn ě, vtřpn ě, zajímav ě. Nemusím to p eřkládat do lidské ře i. Pro láněk je dobré, kdyřl máte n koho, kdo vám řekne n jaký bonmot, který se dá vypřchnout, a pak se na to lidi chytanou. Obecn ě mám pocit, ře se řituace zlep-řje, ře řím dál řím více v dc ě vidí, ře komunikace s médii a s ve řjnosti skřze média je d řeřřitá a ře se o to snaří a hledají, u ř se. Nedávno řsem p edná-řel na Akademii

v d, tam po řádali cyklus p edná-ek o tom, jak fungují média, takže i oni se snaží hledat zp sob, jak komunikovat s médii.

6.a, 7)J: Takže neoslovujete n jaké neziskové organizace a podobn ?

R: Ty taky, samoz ejm . Ale nepoužívám je jako primární zdroj informací, aby mi řekli, jak to je. Kdyfl budu psát o k rovcí na Třmav , tak m zajímá na jedné stran pohled lesák , na druhé jsou to biologové, geologové, pedologové, klimatologové, kte í k tomu mají co íct. A v tuhle chvíli neoslovím t eba Hnutí Duha, aby mi řekli, co se má d lat s k rovcem, abych sám zjistil, co je správn , protože Hnutí Duha je dlouhodob na n jaké stran sporu, sleduje n jakou ideologii. K Třmav jsem psal jen komentá e na web, ale kdybych psal velké téma do asopisu, tak Hnutí Duha oslovím, abych tam m l ten jejich pohled. Nepoufiju je ale jako zdroj informací pro sebe.

J: ano, vy je berete jen jako jednu stranu v rámci sporu.

R: Ano. Poslední dobou, kdyfl jsem psal o geneticky modifikovaných organismech, tak jsem se bavil s odborníky na v deckou etiku, s odborníky na biotechnologie, na genetické infleńrství, na genetiku, proto, abych získal o GMO informace. A oslovil jsem i Greenpeace, protože vím, že jeden z bod svého programu m li zam ený na GMO, tak aby mi dali sv j pohled. Ale nebudu oslovovat Greenpeace proto, abych si sám ujasnil, jestli je to -patn , nebo dob e. Totěfl platí pro firmy, které je vyráb jí.

10) J:A kdybych se te zam ili na p írodu a řivotní prost edí. Vidíte n jaký rozdíl mezi t mito dv ma termíny? Vy ufl jste to nazna il.. Nepot ebuju sly-et n jakou definici a podobn , jde mi spí-e o vá-osobní pocit nebo názor.

R: Kdyfl se dneska ekne řivotní prost edí, tak si lov k automaticky p edstaví ochranu řivotního prost edí. Nicmén řivotní prost edí je ekologický pojem - ve smyslu ekologie jako v dy, ne jak by ekl Václav Klaus ekologismu. řivotní prost edí konkrétního druhu. Samoz ejm v tom kontextu, ve kterém se bavíme, si řivotní prost edí vybavíme jako řivotní prost edí lov ka a faktory, které ho ovliv ují. Od pr mysly a zem d lství p es r zné společenské trendy afl po v du. A potom tedy hledání zp sobu, jak ho chránit. A p íroda je pojem je-t mnohem obtířn jí uchopitelný, v t-inou se vymezuje jako protiklad civilizace. Lidmi ovlivn ná oblast lidských sídel a pr myslová zóna proti p írod , cofl je samoz ejm velmi zjednodu-ená definice, protože p íroda existuje i tam, kde řije lov k, a lov k ovliv uje i to, emu íká panenská p íroda. Panenská p íroda v tomhle sv t neexistuje. Kdyfl mluvíme o řivotním prost edí, tak mluvíme primárn o na-em míst v n m a o tom, jak ho ovliv ujeme. Pokud mluvíme o p írod , zaznívá tam navíc i estetický nebo rekrea ní faktor. P íroda je n co, kam si chodíme odpo inout a existuje sama pro sebe a nezávisle na lov ku, by je lov kem ovliv ována.

J: To ur it sta í, ufl jste toho ekl spoustu. N kdo ekne, že p íroda je pro n j les nebo tak..

R: Āasn to je takový konkrétní pohled, který je úpln nejlep-í, samoz ejm . Ale v tom p ípad bych musel mluvit dlouho. Ono se to v-echo polarizuje, m sto je m sto a les je p íroda. P íroda je ale, i kdyfl tady necháme vodu v popelníku a týden si jí nev-ímneme, tak tam bude p írody, to byste se divila, akorát to tak nevnímáme.

11) J: Āasn , jde tedy i o samotné vnímání. A mohl byste mi íct, vy ufl jste na to narazil, máte pocit, že je p íroda n jak ohrožená?

R: Samoz ejm , že je ohrožená. Otázka je, do jaké míry a co vlastn chceme chránit. že lov k p írodu ovliv uje, to vám asi nikdo nebude rozporovat, ani ti nejv t-í odp rci ochrany řivotního prost edí. Spor se vede o to, kde leří ta hranice. Kam afl v ochran řivotního prost edí, která ze své podstaty musí nutn omezovat jiné lidské innosti, zajít. Lidé se spí-li-í v tom, na co kladou v t-í d raz. Extrémní ochránci řivotního prost edí, u nás jich podle m moc není, ale t eba v Americe nebo západní Evrop to jsou ekn me fanatici, kte í opravdu hlásají návrat na stromy a zahození v-eho, co jsme jako civilizace vybudovali. A na druhou stranu jsou lidé, kte í, by kdybyste se s nimi bavila do d sledk , tak by z toho svého názoru vycouvali, ale ekn me, že sv j mediální obraz si vytvá ejí tak, aby to vydalo, že oni jsou ti, kdo íkají, že chránit p írodu není pot eba, ona se o sebe postará sama, vliv lov ka je marginální a pokud jí prom ujeme, tak p íroda se prom ovala vřdycky, takže není pot eba jí n jakým zp sobem chránit, protože bysme chránili svou vlastní minulost. Nehrozí řládná katastrofa, prost se jen sv t m ní a je to v po řádku. Mezi t mi póly se pohybují v-ichni lidé.

J: A jak to vidíte vy?

R: Já zase nevím, jestli jsem to schopen íct obecn , protože mám pocit, že u konkrétních problém je vřdycky u m postoj tro-ku jiný, na tom spektru posunutý jedním nebo druhým sm rem. Ale ekn me, že kdyfl vymezím ty póly, tak jsem n kde ve st edu. Já si myslím, že to, emu íkáme pokrok, technologický pokrok civilizace, to se nedá zastavit. I kdybychom se o to snařili, tak v povaze lov ka je zkoumat sv t kolem sebe, p etvá et ho. Hlásat n jaký návrat ke starým po řádk m je jednak naivní, protože to nejde, a jednak ti lidé, kte í to hlásají, by zjistili, že to necht jí, protože mají n jaký idylický obraz malebné vesni ky, kde sedlák promne mezi prsty zrající klas p-enice a v-echo je nádherné, svítí slunce, ale uřl nevidí to, že doma mu umírá dít na tuberkulózu, protože neexistovalo o kování, a v zim mu pom el dobytek hlady, protože byla -patná úroda a tak dále. Na druhou stranu mám pocit, že lidstvo má potenciál p írodu a řivotní prost edí ovlivnit velmi dramatickým zp sobem a d lá to, a že je dobré být si toho v domi a hledat cesty, technologická e-ení, jak ten dopad minimalizovat nebo ho zachovat tak, aby byl dlouhodob udrřitelný, a obecn prost vnímat to, co d láme, a studovat zm ny, ke

kterým dochází a občas si prostě říct dost. A tam se dostáváme na tenký led, kdy teda má zasáhnout nějaká vyřízená regulace, jaká zasáhla v podobě zákazů freonů v době ozónové díry a teď se nic podobného děje u globálního oteplování. Sledování stavu flivotního prostředí je důležité, snaha o jeho ochranu také, ale vředy je potřeba si hlídat, aby náhle nepostoj nesklouzl ani na jedné straně k nějaké ideologii, abychom vředy vycházeli z faktů, které o svítání máme. Abychom třeba neaplikovali koncept předčasně opatrnosti úplně bezhlavě, jako se to děje třeba v případě GMO, protože ten princip by do důsledků znamenal, že neuděláme nikdy nic. Takže vředy hledání toho nejlepšího z možných řešení, by víme, že ani to nejlepší řešení není dobré, protože ve spoustě věcí, které bychom hledali, neexistuje dobré řešení. Vředy děláme něco, co je z nějakého důvodu špatné, takže musíme hledat cesty, jak zjistit, které z těchto řešení je nejméně špatné.

12 a 15) J: Kdybychom se zaměřili na českou republiku, myslíte si, že jsou tady oblasti více ohrožené než jiné v rámci toho flivotního prostředí a přírody?

R: Já jsem teď možná trochu ovlivněn článkem, který jsem psal nedávno o proměně české krajiny, kde Martin Konvička říká, že zalesňování krajiny za evropské dotace je největší zločin proti přírodě, který tato generace páchá. Já bych asi neřekl, že zalesňování je největší problém. Ale ekněme obecně, když to vztáhneme vysloveně na území české republiky, tak je špatný management krajiny a s tím souvisí podpora některých věcí v zájmu, údajně v zájmu flivotního prostředí, které podle mě škodí, konkrétně je to třeba raz na biopaliva z Evropské unie, když v důsledku se česká krajina mění v jeden ekologický ráj. A s tím souvisí brutální pokles biodiverzity a stability krajiny, schopnosti udržovat se sama o sobě v nějaké rovnováze. Takže mám pocit, že naše krajina se mění v jasné vymezené parcely, buď pole, nebo hospodářský les, nebo sídlo a taková ta oblast rozvolněného městečka je třeba Sádlo tomu říká suburbium. Takže ubývá přirozených biotopů a pestrosti, mozaikovitosti v krajině, což asi jo, je to velký problém, ubývá biodiverzity. A je to problém i ve vztahu člověka k flivotnímu prostředí, protože když desítky kilometrů jede krajinou a vidí jenom dálnici, ekologické pole a smrkový les, do kterého když vejde, tak vidí je spadanejší jehličí a jinak nic, no tak to se přirodou se ztrácí. Zapomínáme, že příroda není jakýmžto soběm funguje, a podvědomě ji vnímáme jako nějaký produkční systém, který je tady pro nás, aby produkoval biopaliva a přeměnil. Protože naše krajina byla zničená čtyřiceti lety intenzivního zemědělství po kolektivizaci a poté po revoluci se moc nezmenšilo, pole se ať na výjimky nerozparcelovaly. Negativních aspektů moc nebylo a zároveň přibýly nové, například solární elektrárny. A s tím souvisí i to, že lidé odcházejí z krajiny, maximálně mají někde chalupu, na kterou přijedou těmi ekologickými poli, a pak v tom malém okruhu přestávají jednu jablko, na kterou koukají a mají pocit, že jsou v přírodě. Ale když se procházím místy, kde jsem chodil jako kluk a byly tam vyhlápané cesty, dnes ty cesty zarostají, protože lidé se stáhli z krajiny. Takže proměna krajiny je asi větší problém, než to, o čem se v té době mluví. Dramaticky se zlepšila kvalita vody, ovzdušší, v tom problému není, s jadernou energií nemám problém, s GMO nemám problém.

J: Ano, takže nic se zlepšilo, nic se ne.

R: No jasně.

J: Jak se díváte právě na ty alternativní zdroje energie?

R: V principu je to asi dobrý nápad, snažit se tímhle způsobem přeměnit, ovšem jeho implementace v praxi mi přijde velmi, velmi problematická. O biopalivech už jsem mluvil, to je dneska opravdu problém na úrovni celosvětové i v rámci české republiky. Celosvětově proto, že se neuvěřitelně rychle dělá pralesy, aby se tam přestala stavět cukrová třtina nebo olejnatá palma, pak se přestane opustit a jde se o kus dál. Dochází k degradaci flivotního prostředí. Přestavěním biopaliv se zmenšuje plocha na přestavění potravin, tím pádem ceny potravin rostou, což má katastrofální důsledky v rozvojových zemích, to je druhý problém. A u nás je to prostě jenom nesmyslné rozhodnutí, které ničí českou krajinu, a studie ukazují, že v mírném pásmu, pokud jde o biopaliva první generace, o ekologiku u nás nejde, je to velmi neefektivní systém, protože vynaložíte asi tolik fosilních paliv na obhospodávání polí a produkci biopaliv, jako kolik biopaliv potom získáte, takže je to dobrý byznys pro zeměděle, dobrá agenda pro úředníky v Bruselu, ale flivotnímu prostředí to nepomáhá ani za mák. Takže biopaliva mají podle mě velký potenciál, ale ekněme jejich další generace, možná, oproti s velkým otazníkem, to se ukáže. Hodně vím novým biotechnologiím a třeba produkci vodíku nebo i nějakých organických paliv v bioreaktorech pomocí geneticky modifikovaných organismů. Myslím si, že pro nás spíše budou vyrábět biopaliva upravené kvasinky a bakterie, než že budeme sklízet ekologiku na obrovských lánech. Solární energie totiž, prostě dotací politikou vedla k tomu, že tady rostly jak houby po dešti solární elektrárny, které do budoucna způsobí velký problém ve stabilitě rozvodné soustavy, například. To, jaký v tom je byznys, to je další kapitola. Takže současný stav kolem alternativních zdrojů energie v rámci české republiky je podle mě tristní a je to problém, ale tím neříkám, že bychom neměli jít tímto směrem, protože nám nic jiného nezbude. Ale je otázkou, čemu budeme říkat alternativní energie. Já si myslím, že spousta ochránců flivotního prostředí by do nich nezašla třeba termojadernou fúzi, protože ta probíhá v nějakém reaktoru a slušují se tam atomy, takže to je vlastně jaderná energie a to je podle nich špatné. Z mého pohledu, kdyby se to podařilo dotáhnout, tak je to geniální čistý zdroj energie, alternativní, chcete-li. Alternativní k tomu, co máme dnes.

14) J: Ovlivnilo v nově se tomuto tématu nějaký výstup k flivotnímu prostředí? V rámci vašího chování, chováte se nějak jinak k přírodě a podobně?

R: Myslím, že ne. Pokud jde o konkrétní mikroflóru jednoho člověka, tak silný vztah k flórnímu prostředí jsem měl odmalička, to mi myslím neovlivnilo. Ale spíše to, že jsem pak studoval přírodu v dí. S n kterými v cími jsem dříve neměl sebemenší problém, přišlo mi to úplně jasné, že vidím, jak kontroverzní a problematické mohou být. Já jsem dříve byl agilnější, Václav Klaus by mě nazval ekologistou, aktivně jsem se snažil chránit flórní prostředí. Byl jsem členem českého svazu ochránců přírody, chodil jsem na brigády, na nichž se hubily náletové dřeviny v tisových porostech a stály studánky. Nic proti tomu a je to dobré. Hlavně na té mikroúrovni, pokud se to dělá v duchu erudovaně. Díky tomu, co jsem vystudoval, jsem ale zjistil, že spousta těchto počinů, často dělaných v dobré víle, je přírodně paradoxní – kódí i na té mikroúrovni. Takže paradoxně ochránci přírody operují v jakou krajinu, protože si myslí, že tak je to dobré, a přitom jí – kódí. Ale hlavně jsem zjistil, že některé postoje nevládních organizací jako Greenpeace, Hnutí Duha a podobně – flórnímu prostředí spíše – kódí, než že by mu pomáhaly. Takže jsem změnil svůj názor na některé problémy flórního prostředí, ale asi se nijak nezměnilo to, jak se sám v každodenním životě chová.

16) J: A jaký máte názor na dělávaní? A že se neptám novináře, ale jak to vidíte vy?

R: Kdybych to měl říct úplně jednoduše, tak pokud jde o aktuální spor u Ptáčího potoka, říkám nekáčet. Nicméně to hlavně, co vnímám, a co mi vadí na současné situaci, je, že se ten spor vyhroutil tak, že je vnímán jako spor správy národního parku a Hnutí Duha, což podle mě situaci neprospívá. Spousta lidí ufl tím má ten problém vyřešený, protože buď sympatizují s Hnutím Duha, a pak si myslí nekáčet, a nebo Hnutí Duha považují za ekoteroristy, a potom říkají vystřel tu zelenou chamrád a káčet. Zcela se v tom ztrácí, že v poslední době se to ufl za jiná trochu objevovat, ale hrozí málo, to, co o tom říkají v díci, kteří dělávají dlouhodobě studují, kteří studují ten biot horských smrčků. Přitom publikovali články ve vědeckých časopisech a mají na to názor podložený z mého pohledu argumenty, které by měly zaznívat. Takže já říkám nekáčet, ale ne protože to říká Hnutí Duha, ale protože skrz to, že jsem studoval hydrobiologii, vlastně ekologii vodního prostředí, a na – dělávských jezerech jsem dělal diplomovou práci, byl jsem tam v kontaktu s lidmi, kteří dělávají jako komplex, poznal jsem všechny ty profese, které jsem zmínil. Myslím si, že mám nějakou fakta, která mi dávají důvod říkat, že tam, kde je opravdu přírodní smrčkový les a ne ty vysázené a po staletí ovlivňované monokultury v nížních polohách, tam by se zasahovat nemělo.

14) J: Dobře, a kdybychom se ještě vrátili k tomu chování v přírodě, vy jste říkal, že jste se už astnil akcí s ochránci přírody, to ufl že neděláte?

R: Když jsem byl na střední škole, měl jsem spoustu času. Pocházím z Vlašimi, kde místní sekce českého svazu ochránců přírody byla velmi aktivní a kde byli progresivní, dělali spoustu nových věcí a já si myslel, že má smysl se nějak angažovat. Pak, když jsem přišel do Prahy, tak sem na to jednak neměl čas, jednak mě začaly zajímat jiné věci, do Vlašimi jsem přestal nějak pravidelně jezdit, takže ufl nemělo smysl se tam angažovat. A v Praze jsem se do něčeho nezapojoval, asi i proto, že čím dál tím víc jsem tam viděl nějaké problémy. A přišlo mi, tedy později, když ufl jsem se rozhodl, že se stanu novinářem, tak mi přišlo, že by se novinář, který občas přídě flórním prostředí, neměl angažovat v nějaké ochránářské organizaci. Navíc tady nebyla žádná organizace, která by mi imponovala. Mělo by například sympatizovat s názorem Hnutí Duha na dělávání, ale nechci být jejich členem, protože bych měl velký problém s tím, co říkají o GMO nebo o jaderné energii. Já obecně asi nějak netouřím potom být někde organizován. Ale jsem možná pohodlný a jenom si nějak ospravedlím svou lenost a pohodlnost, ale říkám si, že když o tom přídě a snažím se o to psát nezaujatě, snažím se opravdu nabízet spíše lidem nějaký materiál k zamyšlení, než jim vnucovat nějaký názor, takže tím třeba taky něco dělám. Ale zase na druhou stranu bych rád zdůraznil, že novinařina nedělá proto, že bych měl potřebu spasit svět, nebo že si myslím, že by novinář měl spasit svět. On je to vlastně byznys, který si na sebe vydělává tím, že si lidé kupují to, co napíšíme, a že se na to dá povšit inzerce.

J: Dobře. A dejme tomu vyhýbáte se třeba jízdy automobilem, jezdíte více hromadnou dopravou a podobně?

R: Jízdy automobilem se nevyhýbám, nicméně auto nemám, takže jezdím velmi málo a nějak po něm netouřím a necítím potřebu ho mít. Co dělám, je taková ta domácí ekologie. Tím říkám odpad, to dneska ufl dělá skoro každý, a když jdu nakupovat, snažím se dívat, jak jsou věci zabalené a odkud jsou převezené. Když to jde, nekupuju věci, které se plavily přes oceán, přes přírodu, a jsou zabalené ve třech obalech přes sebe. Nicméně samozřejmě vím, že svým životem flórnímu prostředí – kódim, protože fládný člověk, který konzumuje věci nakoupené v supermarketu, se tomu nevyhne. Nemám to vyhrcované tak, že bych z toho měl nějaké spaní, že jsem ten – káče, který vede přírodu do záhuby, by lidstvo jako takové to možná činí. Nemyslím si, že bych v tom byl nějak výjimečný, říj asi jako většina lidí ve městech, kteří trošku přemýšlejí o tom, co se kolem nich děje.

17) J: Dobře a že ufl poslední okruh rozhovoru. V poslední době je aktuální téma environmentálního vzdělávání, využíje se ve škole, vnují se mu neziskovky, máte s ním nějaké zkušenosti?

R: Přidě ne.

17.a) J: Dobře a nebyl jste třeba na besedách někde ve školách a podobně?

R: Na debatách, které by se týkaly vyslovení flórního prostředí, jsem nebyl, nicméně vím, že mě j bratr se v tom docela angažuje. Je to učitel biologie a matematiky na základní škole, a dlouhá vedl přírodně oddíl a

zakládal pobočku SOP v tom místě, kde flíje, a jezdí r zn p edná-et o ochran flivotního prost edí. Environmentální vzd lávání je jist pot eba, otázkou je, jak bude d lané. To ale nesleduju. Nesmí to být op t n jaký ideologický výplach mozk , vřdycky je lep-í u it d ti p emý-let, neř jim vkládat do mozk n jaké hotové pravdy.

18) J: Vzd lává se n jak pr b fn v tom svém oboru, nebo je to vřdy aktuáln k tomu tématu, kterému se v nujete?

R: Nevím, emu řkáte vzd lávání. Pokud jako vzd lávání ozna íte to, ře sleduju vývoj ve v d nap í obory na té úrovni, jak se to laicky dá zvládat, ře mám p ístup k Science a sleduju co je v literatu e nového, co by m mohlo do budoucna zajímat, ře odeběrám The Scientist, ře denn visím na webu a tu weby Nature, Science a podobných asopis , tu blogery, který se zabývají v dou, tak ano, v tomhle sm ru se vzd lávám. Ale ře bych chodil na n jaké kurzy, to ne.

J: M napadla t eba i stáří k n jakému tématu..

R: Ne, n jaké dlouhodobé ne...

J: Dob e, to je tedy v-e k tomu na-emu rozhovoru. Já vám za n j mockrát d kuju.

Weikert Petr, Hospodá ské noviny

1) J: Pane Weikerte, cht la bych se zeptat, jak jste se vlastn dostal k práci noviná e?

W: Já jsem se k práci noviná e dostal tím, ře jsem ud lal konkurz vlastn kdysi v roce 2002 tenkrát to bylo u severo eských deník Bohemia, kde jsem vlastn za ínal a postupn jsem se p es práci v severních echách dostal do Prahy a p es Ned lní sv t a Týden sem do hospodá ských novin.

2) J: Ano rozumím, a jak jste se dostal k flivotnímu prost edí? Vy jste říkal, ře je to Va-e okrajov j-í téma (zmín no v emailu)

W: Kdyřl jste v jakékoli redakci, em, vlastn kdyřl tam p íjete, p ícházíte v t-inou po n kom, a nevím jsem m l to -t stí nebo tu sm lu, ře jsem se v ned lním sv t za al v novat politice, ale i t m nepolitickým témat m, která vlastn byla v tu chvíli volná, jedním z nich bylo i flivotní prost edí, ke kterému jsem vlastn inklinoval i v t ch severních echách, protoře tam je to d leřitě téma

1)J: Dob e, takře dá se vlastn íct, ře v této oblasti sbíráte zku-enosti jřl n kolik let?

W: Ano, dá se íct, ře n kdy kontinuáln od roku 2002.

4) J: Dobrá, a jakým zp sobem si vybíráte témata? Je to na va-em uváření, nebo jinak?

W: Funguje to vlastn tak, ře vezmeme-li to na Hospodá ské noviny, tak to vlastn funguje tak, ře kařdý tvrtek p ekládáme týdenní plán témat, o kterých si myslíme, ře budou p í-tí týden d leřitá. Jsou to témata, která by úpln nem la kopírovat b h toho p í-tího týdne. Kdyřl to eknou úpln zjednodu-en , není to kopie plánu etky (TK pozn.), ale jsou to va-e témata, která si musíte najít, na která musíte p íjít, která jsou svým zp sobem nová, objevná, mají potenciál k tomu, aby byla i na titulní stran nebo na p edních stranách, mají potenciál k tomu, aby byla citována. Takře takhle to v t ch hospodá kách vlastn chodí.

A k t m samotným témat m je to vlastn tak, ře sledujete d ní v tom resortu, ři na ministerstvech, v nevládních organizacích a dáváte si sch zky s t mi lidmi a snaříte se p íjít na to, co je tam nového, zvlá-tního, zajímavého a to vám potom samo o sob svým zp sobem generuje ta témata.

3)J: Aha, a jsou n jaká témata ast j-í co se týká toho flivotního prost edí, nap . zne i-t ní ovzdu-í a podobn ?"

W: Jsou to témata, která p ícházejí tím b hem událostí, a jsou to vlastn emisní povolenky v dob , kdy se jedná o emisních povolenkách, a jsou to protipovod ová opat ení, protoře to jsou taky v ci, které tvo í p írodu a krajinu v dob kdy na to nejsou peníze, nebo se realizují n jaké v t-í projekty.

6.a) J: Dobrá, takře vy jste vlastn říkal, ře sledujete d ní na ministerstvu, takře n jaké vládní instituce pouříváte jako zdroje.

W: hm, hm, ano.

6.c)J: Mluvíte i s odborníky z oblastí flivotního prost edí?

W: Jo ano, je to tak, ale op t tam ti odborníci, je u nich vlastn t řlko íct, jestři to jsou nezávislí odborníci, vřdycky to jsou lidi bu z ú ad , nebo z nevládních institucí, ob as jsou tam, pravda, lidi z vysokých -kol, který jsou asi jedním, mofná i jediným nezávislým posuzovatelem t hlet ch v cí. Pokud se vrátím k t m témat m, tak vlastn te se hodn e-í Třmava, takře to jsou v ci, které p ícházejí.

7)J: Snaříte se udrřovat vyrovnanost t ch zdroj ? Obracíte se jak na ministerstvo tak t eba i na neziskové organizace?

W: No ur ít , to je dáno i v tom noviná ském kodexu, který jsme tady m li, takře ta vyrovnanost tam ur ít musí bejt.

10)J: Ano. Cítíte n jaký rozdíl mezi pojmem flivotní prost edí a p íroda?

W: No, to by bylo na hodn řiroko debatu. P írodu vnímám tak jako útvar, jako n co flivého zajímavého, co samo o sob stojí, kdeřto flivotní prost edí vnímám spí-jako téma, jako n co s ím se pracuje. P íroda se pro m stává flivotním prost edím v moment , kdy se s ní n jak pracuje.

J: takhle pokud se s p írodou nic ned je, tak je to pro..

W: tak je to pro m p íroda.

11)J: dob e, d kuju za vysv tlení. A máte pocit, fle je n jak ohrožená?

W: Tak ur it tam do-lo k výraznému zlep-ení od t ch devadesátých let, na to jsou tabulky, klesají hodnoty obsahu dusíku a v-ech dal-ích ukazatel , t ch je seznam. Na druhou stranu v poslední dob nar stá procento polétavého prachu, cofl je nebezpe ná v c, nar stá procento hluku, cofl je také nebezpe ná v c. Jde o to, jestli je ohrožená p íroda nebo lov k. Jak jsem íkal já, je ohrožený spí- lov k, ale p íroda sama o sob m fle být ohrožená inností toho lov ka takfle, jestli m fleme mluvit o ohrožení p írody, nemyslím si, fle by v tuto chvíli bylo n jak fatální ohrožení p írody jako celku. Jsou tam te samoz ejm aktuáln tahanice o té Tmav .

12)J: Mohu se zeptat, jako okruhy, místa by byla te podle vás aktuáln ohrožen j-í? Samoz ejm , fle se zlep-ují r zné v ci, ale jsou podle vás n jaké v ci, které jsou více..

W: V em je pr -vih jo? V tuhleu chvíli to vnímám velmi siln , aktuáln práv u té Tmavy, samoz ejm jsou v ci, o kterých jsme se jifl zmí ovali, jako hluk v Praze, kdy se sniffovali rychlostí, t eba 50 rychlost a tak. Jestli se dají do p írody zahrnout i v ci kolem Les eské republiky, i kdyfl to je vlastn hospoda ení s lesem, takfle je to n co na pomezí ekonomiky a p írody, protofle tam jde hodn o byznys a p íroda je v tomhleto pojetí, v pojetí hospoda ení les eské republiky, tak to je vlastn výroba, pr mysl. V tom jejich pojetí je les jinou formou pole, flejo. Vlastn zasadíte, sklídíte a takhle vlastn jedete po ástech, zasazujete a n kde sklízíte. A vlastn ta funkce p írody je tam sekundární, i kdyfl je d leffitý fle je n kde les, ale pro ty hospoda e tam to funguje trochu jinak, p i emfl to bysme zab edli i do ekonomických vztah o efl vám te asi nejde. Aktuáln je pro m hodn pal ivej ten problém Tmavy.

J: sledujete d ní i v okolních státech nebo se zam ujete jen na eskou republiku?

W: Jelikofl pracuji v domácím zpravodajství, tak se zam uji na eskou republiku, ale samoz ejm s p esahem. takfle pakfle se n kde jedná o emisních povolenkách, jedná se o tom v Bruselu, má to souvstafnost i do eské republiky, takfle jsou to tahleta témata, která na nás padají zvenku. ale t eba de-tné de-tné pralesy v Jifní Americe, tak o tomhleto nepí-u.

J: Aha, a pí-e o nich n kdo u vás?

W: Jsou to v t-inou kolegové, kte í pracují v zahrani ní rubrice, ale oni nemají mofnost, být p ímo na míst , spí- sledují agentury a sledují d ní okolo toho, t eba kdyfl se koná n jaká konference a podobn .

16)J: Co je te v souvislosti s flivotním prost edím hodn tematizované, tak se probírá environmentální výchova. Setkal jste se n kdy s environmentální výukou v rámci své vlastní zku-enosti?

W: bylo to je-t v dob mého p sobení v severních echách, kde p sobí n kolik ekologických neziskových organizací, které se na environmentální výuku zam ují, nevím, jestli je-t funguje t eba ekologické sdružení sever. A ti opravdu chodili za d tmi do -kol a vysv tlovali jim, jak se ekologicky chovat, fle ekologické chování m flou ud lat i sami doma anifl by si to t eba uv domovali, t eba tím, fle jídlo a pití dopot ebuji do konce, jo fle prost nevyhodí nápoj v polovin , fle ho dod lají, fle nevyhodí nevypot ebovanou zubní pastu, fle mohou pomoci recyklovat odpady a opravdu to bylo na d ti zam ené tímto sm rem, aby se ekologicky chovali. Cofl mi p ijde bezva, protofle jednou budou z t hle d tí ú edníci na ú dech a budou rozhodovat o na-ích flivotech.

16.a)J: Hm, ur it . A chodíte t eba na besedy do -kol?

W: Jestli já chodím na besedy do -kol?

J: Ano, jestli vás t eba nezvou na besedy práv k tématu flivotní prost edí.

W: nene, byl jsem ú astníkem n kolika debat, ale to tehdy kdyfl je t eba po ádala n jaká nezisková organizace. Jo a nikoli v pozici hosta nebo p edná-ějícího, ale v pozici lov ka, který se na v-e dívá z jiného pohledu.

6.b)J: Ano, takfle se dá íct, fle máte dobré vztahy s neziskovými organizacemi, kdyfl vás takhle zvou na besedy?

W: ú elem neziskových organizací je mít dobré vztahy v podstat s kafdým a oni se o to velmi snafí a jsou velmi íkovní a velmi nau ení o tom, jak s noviná i pracovat, takfle tam není fládný problém s jakoukoli komunikací s nimi, dneska.

17)J: Vzd láváte se n jak v oboru flivotního prost edí? Vím, fle v zahrani í existují i n jaké sdružení, kde se noviná i vzd lávají, aby vlastn m li stále nové informace.

W: já jsem v esku nic takového nezaregistroval, musím íct. A moje vzd lávání v tomhleto oboru funguje práv p es to aktuální d ní, zpravodajsky.

16) J:Dobrá, m flete mi je-t n co blífle íci k té Tmav , která je te velice aktuální?

W:No, já si myslím, fle tam jsou ty vztahy hrozn dlouho vyhocené, fle posledních 20 let se hovo í o tom, co s tou p írodou tam ud lat a z obou stran padají pom rn fale-né argumenty a i v tuto chvíli to je, kdyfl se pan íditel Stráský prohlá-uje za zdroj ve-kerého zla, cofl tak úpln není pravda. Zárove tím nechci íct, fle politika, kterou pan Stráský na Tmav d lá, je to nejlep-í pro p írodu, ale není to jen na -kodu, protofle.. chce sjednotit v-echny první zóny národního parku, cofl je v c, která se do dne-ního dne nestala. Chce nechat jednu t etinu bez zásahovou, je pravda fle te kácí v místech první zóny, cofl je t eba ten Pta í potok, kde jsou te ti aktivisté. Nehodnotím ho úpln stoprocentn negativn nicmén , aspo tak jak to vnímám já, by ta p íroda m la být

ponechána p írozenému vývoji. Ono laicky, kdyfl se na to lov k podívá a vidí ten zni ený les, tak to vypadá opravdu p í-ern , pamatuju obrázky svého d tství, kdyfl z elektrárny kolem Mostu a Litvínova zni ili celé h ebony Kru-ných hor a byl tam rezavej les, ale to byly mladý stromky a bylo to zp sobeno t mi imisemi. Te je to vlastn zp sobeno p írodou a já si myslím, fle si ta p íroda sama o sob pom fle, ale není to v c na jeden lidský flivot ale v c na 150 let, ale i tak si myslím, fle by se té p írod m lo trochu pomoci, t eba výsadbou listnatých strom , která na Tmav chybí. A v tom má pan Stráský pravdu, to co tam fyzicky dneska na té Tmav stojí, není prales, ten je na Boubín na pár hektarech, ale to co tam dneska stojí je hospodá ský les starý t eba 150 let, protofle ten p vodní les, ten silný a zdravý je zni ený ten vyt flili v n jakém 17. A 18. Století a odvezli pry , zobchodovali a vysadili nep vodní druhy a smrkové monokultury, které tam nemají moc co d lat. Jsou tak náchylné na v trné kalamity i na následn poté na k rovcovou kalamitu. A my te stojí p ed problémem, co s tím lesem vlastn budeme d lat, abychom neopakovali chybu jako p ed sto lety, jestli vykáčíme smrky a budeme doufat, fle to bude v po ádku, a nebo jestli necháme p írodu, aby si sama pomohla. Já si myslím, fle b je správn , fle bychom m li nechat p írodu, aby si sama pomohla, by to bolí, by tam budou rozhodn veliké ztráty a v tomhle tom rozumím t m obcím. Ty obce pot ebují nalákat turisty, pot ebují n jakým zp sobem prosperovat, je bezva kdyfl si tam lidi staví domy a up ím , kdo by -el do krajiny bez lesa, do krajiny která je zni ená. Takfle pokud stát chce zachovat p írodu, potom by obce m l zvýhodnit, a ufl n jakými dotacemi nebo zohlednit v rámci rozpo tového zú tování daní, ale i tak to bude stát dost pen z.

13)J: A myslíte si, fle má cenu p írodu chránit tady u nás v eské republice?

W: ur it , samoz ejm . Nezastávám názor pana prezidenta, který si myslí, fle kdyfl roste ekonomika tak zároveň, fle jsme bohat-í, takfle se i lépe chováme k p írod . Takfle rozhodn pomáhat, musí se navracet kde byla, protofle posledních sto let se ud laly ohromné chyby, vysazovaly se monokultury. Takfle se vracet tam, kde p íroda byla, zadržovat vodu v krajin a jinde, sázet listnaté stromy a p vodní druhy, které tam tenkrát vlastn rostli. I kdyfl hospoda ení s vodou se do zna né míry zlep-ilo, jsou tady isti ky vod a platí pro nás pom rn p ísná pravidla, co se tý e i-t ní vod, protofle jsme vlastn na za átku toho toku. Na to jsem vlastn narazil te , kdyfl se jedná o té praflské ístírny vod, ta musí spl ovat velmi p ísná kritéria, protofle jsem vlastn na za átku, ta voda te e n kam, n kam, n kam, t eba v Hamburku nároky na ístírny nejsou tak p ísné jako práv u nás.

6.b)J: Jednáte v rámci p íprav reportáflí i t eba se zástupci správ národních park a chrán ných území?

W: ano, kdyfl se to týká t ch konkrétních oblastí, tak je vfldycky dobré mluvit s lidmi, kte í tam hospoda í a mají s tím co do in ní, spí-e nefl s ú edníky z ministerstva flivotního prost edí. Vfldycky je to lep-í, oni mají konkrétní zku-enost.

J: a pracuje se s nimi dob e?

W: Jo, ano, dá se íct, fle se s nimi spolupracuje dob e, vfldycky samoz ejm je to na té komunikaci. A v t-inou to funguje tak, fle p es ministerstvo flivotního prost edí, nebo p es n jakou tu správu, kde vám dají toho konkrétního lesníka a revírníka, nebo ochránce p írody v národních parcích a vy si m flete zajet na místo a on vám v-echno ukáfle.

15) J: A kdybyste m l zhodnotit stav flivotního prost edí te u nás, na jaké úrovni te zhruba jsme? Jestli je co zlep-ovat a podobn ..

W: Já myslím, fle jsme za posledních 20 let ud lali úpln obrovský krok, kterej by se do zna né míry, té p írod vlastn pomohlo to, fle se omezila výroba, fle ufl nefunguje tolik podnik , ten t flký pr mysl na severu ech i severu Moravy velmi oslabil, takfle i tohleto co vlastn paradoxn vzalo lidem práci pomohlo zlep-it p írodu. Ten skok byl veliký a te je vlastn na nás, abychom to udrželi, abychom tu p írodu chránili dál..

J: Výrobn . Já vám mockrát d kuji za rozhovor.

W: Nene, za málo, váfln v pohod .

Příloha 3.3 o projektu diplomové práce

Projekt diplomové práce (DP) oboru sociální a kulturní ekologie:

1. Jméno studenta, tituly: Petra Doleřalová, Bc.
2. Osobní číslo (U O):
3. Rok imatrikulace na FHS (IZV) UK (bak. studium, jinak mag. studium): 2008
4. Datum zápisu na katedru sociální a kulturní ekologie FHS UK rozhodné pro datum obhajoby DP: 24. 9. 2008
5. Názvy všech předchozích bakalářských (magisterských) prací, -kola, obor a rok, kde a kdy byly obhájeny:
řídovská menšina v Brandýse nad Labem v období první republiky (1918-1938)
6. Především název DP:
Kdo jsou novináři a písaři o životním prostředí?
7. Obecný kontext (souvislosti tématu, -ir-í rámec [zasazení šdo sv taõ]):
V 60. a 70. letech 20. století došlo v západních zemích k výraznému vzestupu zájmu o životní prostředí. Na vzestupu tohoto zájmu se podílela i média, která upoutala zájem veřejnosti k těmto tématům. Na základě této zkušenosti začala média zavádět samostatné rubriky o životním prostředí, zároveň najímat novináře, kteří se tomuto tématu věnují.
Zprávy ovšem neodrážejí samotnou realitu, ale jsou konstruované. Na této konstrukci se podílí několik rovin, přes které zpráva musí projít. Jedná se o rovinu organizace, rovinu mediálních rutin a rovinu novináře, na kterého lze pohlížet jako na gatekeepera.
8. Předmět zkoumání (vlastní předmět práce [zasazení šdo v dyõ]):
Předmětem zkoumání budou novináři a celostátní deník a týdeník i internetových portálů, kteří se věnují životnímu prostředí. Cílem bude vedle základních demografických údajů, také základní hodnotových a profesních hledisek novinářů. Hodnotová matička budou zahrnovat především oblast životního prostředí a ochrany přírody.
9. Hlavní vstupní hypotéza nebo hypotézy (2-4 na výběr); pro práci 162, možno však formulovat výzkumné otázky, event. jen výzkumný problém:
Výzkumné otázky: Jak se novináři dostali k tématu příroda a životní prostředí? Jaký vztah mají novináři k přírodě? (vnímají ji jako ohroženou, je dle nich potřeba ji chránit). Jak si novináři volí jednotlivá témata reportáží a zpráv?
Hypotézy: Jako zdroj vyvíjejí novináři z velké části státní a veřejné instituce, menší prostor pro vyjádření dávají neziskovým organizacím apod.
10. Metodologický postup: metody a techniky, které budou v práci použity:
V práci bude použito několik metod o kvantitativní a kvalitativní povahy.
Kvalitativní metodou budou *polostrukturované rozhovory*, které provedu se zhruba 15 novináři i -respondenty. Oblasti otázek jsou následující:
 - demografické údaje o věku, vzdělání, ..
 - profesní hodnoty a postupy o zdroje, citace, ověření informací, kdo zadává práci, ..
 - hodnoty samotné o především ve vztahu k životnímu prostředí o práva daná oblastí novinářů, vztah k přírodě, názor na její ohrožení a ochranu, vztah k neziskovým organizacím, trávení volného času o podílení na životě obce, kde volný čas tráví, kde dovolenéKódování rozhovorů: po *otevřeném kódování* utřídím jednotlivé výpovědi *metodou kontrastní a srovnávací*.

Další metodou je *analýza diskursu* inspirovaná metodou A. Bella. Tato metoda poslouží k analýze vybraných článků novinářských pro ověření jejich výpovědí v rozhovorech.

11. Cíl DP (kromě ověření hypotéz a teoretického přínosu například praktický přínos, vypracování metodologie, základ pro řešení problémů v praxi atd.):

Cílem diplomové práce je provést první hlubší analýzu novinářských zaměřených na oblast životního prostředí.

12. čím budou rozšířeny dosavadní znalosti (v deská španá hodnota DPö):

Dosavadní znalosti budou rozšířeny právě o hlubší analýzu novinářských, žádný podobný výzkum zatím nebyl v ČR proveden, naproti v zahraničí výzkumu médií se zaměřuje na kvantitativní výzkum médií.

13. Jaké bude (bude-li) jejich teoretické zobecnění a přínos:“

Bude možné provést podobný výzkum i pro jinou oblast zájmu médií a novinářských o nich přichází o kriminalita, ekonomika, sport, kultura, atd.

14. Struktura DP (předběžný obsah o názvy oddílů a kapitol):

- Cíl, podoba výzkumu a výzkumné otázky
- Reference
- Metodologie
- Výzkumná část
- Závěr

15. Předběžná bibliografie k tématu:

Hendl, Jan. 2008. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál.
Miovský, Michal. 2006. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada Publishing.
Foret, Martin; Lapík, Marek a spol. 2008. Média dnes. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
Hansen, Anders. 2010. Environment, media and communication. Oxon: Routledge.
Berkowitz, Dan. 1997. Social meaning of news: a text-reader. Thousand Oaks: SAGE Publications, 1997
Kunczik, Michael. 1995. Základy masové komunikace. Praha: Karolinum.
McChesney, Robert W. 2009. Problém médií: jak uvažovat o dnešních médiích. Vě : Grimmus (první vydání)
Librová, Hana. 2003. Vlastní a váhaví: (kapitoly o ekologickém luxusu). Brno: Doplněk.
Prudký, Libor a kol. 2009. Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky.
Guerrier, Yvona; Alexander, Nikolas a spol. edit. 1995. Values and the environment: a social science perspective. Chichester: John Wiley & Sons.

16. Předpokládaný vedoucí DP:
Mgr. et Mgr. Arnošt Novák

17. D vod volby tématu (dosavadní znalosti, zázemí, praxe a zájem studenta):¹⁴

Jinonice 28. ervna 2011

diplomant

vedoucí DP

vedoucí katedry SKE

¹⁴ nepovinné